

Tartalomjegyzék

2015. évi LXVIII. törvény	Magyarország Kormánya és a Nemzetközi Távközlési Egyesület között az ITU Telecom World 2015 konferencia megrendezéséről, megszervezéséről és finanszírozásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről	7002
2015. évi LXIX. törvény	A Visegrádi Szabadalmi Intézetéről szóló megállapodás kihirdetéséről	7036
29/2015. (VI. 5.) FM rendelet	A fővárosi és megyei kormányhivatalok integrációjával összefüggésben a földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról	7049
30/2015. (VI. 5.) FM rendelet	A földvédelmi hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díjának mértékéről és a díj megfizetésének részletes szabályairól	7064
16/2015. (VI. 5.) AB határozat	Az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, de még ki nem hirdetett, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapításáról	7067
17/2015. (VI. 5.) AB határozat	A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény egyes rendelkezései, illetve a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 103/A. § (1) bekezdése szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, alkalmazásuk kizárásáról, valamint alkotmányos követelmények megállapításáról	7097
Köf.5010/2015/3. számú határozat	A Kúria Önkormányzati Tanácsának határozata	7125

II. Törvények

2015. évi LXVIII. törvény

Magyarország Kormánya és a Nemzetközi Távközlési Egyesület között az ITU Telecom World 2015 konferencia megrendezéséről, megszervezéséről és finanszírozásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről*

- 1. §** Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Magyarország Kormánya és a Nemzetközi Távközlési Egyesület között az ITU Telecom World 2015 konferencia megrendezéséről, megszervezéséről és finanszírozásáról szóló Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.
- 2. §** Az Országgyűlés a Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.
- 3. §** A Megállapodás angol nyelvű hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**“HOST COUNTRY AGREEMENT between THE GOVERNMENT OF HUNGARY represented by the Minister of Foreign Affairs and Trade and THE INTERNATIONAL TELECOMMUNICATION UNION represented by its Secretary-General relating to THE HOLDING, ORGANIZATION AND FINANCING OF ITU TELECOM WORLD 2015 OF THE INTERNATIONAL TELECOMMUNICATION UNION
Budapest, 12–15 October 2015**

PREAMBLE

- A. WHEREAS by virtue of Resolution 11 (Rev. Busan, 2014), the International Telecommunication Union (hereinafter referred to as “ITU” or the “Union”) should, in collaboration with its Member States and Sector Members, organize telecommunication/information and communication technology (ICT) events (hereinafter referred to as the “ITU TELECOM Events”) on a predictable and regular basis, taking due account of the need to ensure the financial viability of such events, as well as their neutral impact on the ITU budget on the basis of the existing cost-allocation as determined by the ITU Council;
- B. WHEREAS in accordance with Resolution 11 (Rev. Busan, 2014), the organization of exhibitions is not the main objective of ITU and, if it is decided to arrange such exhibitions in conjunction with ITU TELECOM Events, they should preferably be outsourced and close collaboration should be organized between ITU and the outsourced party;
- C. WHEREAS ITU TELECOM Events are of considerable importance in keeping the membership of the Union and the wider telecommunication/ICT community informed of the latest advances in all fields of telecommunications/ICT and the possibilities of applying these achievements for the benefit of all Member States and Sector Members, particularly the developing countries;
- D. WHEREAS the organization of ITU TELECOM Events provides a number of direct and indirect economic and social benefits to host countries;
- E. WHEREAS all expenses of ITU TELECOM Events shall be recovered through the generation of positive revenues and financial commitments of the host country;
- F. WHEREAS by virtue of Resolution 11 (Rev. Busan, 2014), the determination of the venue for ITU TELECOM Events shall be based on a transparent bidding process, which shall consider as selection criteria, among others: financial commitments by the host country with a view to ensuring surplus income of ITU TELECOM Events, the principle of geographical rotation, and accessibility and affordability for exhibitors and participants, with a view to ensuring ample and facilitated participation;

* A törvényt az Országgyűlés a 2015. május 27-i ülésnapján fogadta el.

- G. WHEREAS ITU has decided to hold an ITU TELECOM Event from 12 to 15 October 2015 (hereinafter referred to as the “Event”) and has issued a call for bids for hosting the Event;
- H. WHEREAS ITU has a governance structure for the design and implementation of ITU TELECOM Events;
- I. WHEREAS the Government of Hungary (hereinafter referred to as the “Government”) will host the Event pursuant to the terms and conditions contained in this Host Country Agreement together with Annex 1 and the Appendix 1 to Annex 1 (hereinafter collectively referred to as this “Agreement”);
- J. RECALLING Resolution 1004 and Decision 304 of the ITU Council relating to “the privileges, immunities and facilities related to activities of the Union” and to “the participation of the delegations of members of the Union in forums and meetings of the Union,” respectively.

NOW, THEREFORE, the Government, represented by the Minister of Foreign Affairs and Trade, and ITU, represented by the Secretary General, (hereinafter referred to collectively as the “Parties” and individually as a “Party”) hereby agree as follows:

ARTICLE 1

Title of the Event and Definitions

- 1.1 The Event shall be organized under the title “ITU Telecom World 2015”.
- 1.2 For purposes of this Agreement, the term “ITU Official” shall be understood to mean any elected official of ITU taking part in the Event, any ITU official or staff member assigned to the Event, or any official specifically recruited for the Event by ITU.
- 1.3 For purposes of this Agreement, the term “Event Participant” shall be understood to mean any holder of a pass to access to the Event, including, but not limited to, any delegate or member of a delegation registered to attend the Event, show floor client, speaker, moderator, facilitator, representative of an ITU Member State, representative of a Sector Member, expert, visitor or special guest invited to the Event by the ITU Secretary-General.
- 1.4 For purposes of this Agreement, the term “delegate” shall be understood to mean any person sent to the Event by the government of a Member State of ITU.
- 1.5 For the purposes of this agreement, the term “member of a delegation” shall be understood to mean any representative, advisers, attachés or interpreters, other than delegates, sent to the Event by the government of a Member State of ITU.
- 1.6 For purposes of this Agreement, the term “representative of Sector Member” shall be understood to mean any person sent to the Event by a Sector Member of ITU.
- 1.7 For purposes of this Agreement, the term “Host Country” shall mean Hungary.
- 1.8 For purposes of this Agreement, the term “Venue” shall mean HUNGEXPO Budapest Fair Center.

ARTICLE 2

Venue and dates of the Event

- 2.1 The Event shall be held at HUNGEXPO Budapest Fair Center (hereinafter referred to as the “Venue”) in Budapest, Hungary.
- 2.2 The Government shall procure for and provide to ITU, free of charge and at no cost or expense to ITU, at a minimum the areas, spaces, rooms, offices, premises and other facilities within the Venue which are set forth in Annex 1 to this Agreement, for occupancy and use by ITU in connection with the Event. The technical details, specifications and service levels for the provision of the above mentioned areas, spaces, rooms, offices, premises as well as any other facilities necessary for the organization and holding of the Event shall be the subject of a separate agreement to be concluded between ITU and the competent authorities of the Government (hereinafter, the “Implementation Agreement”) pursuant to Article 9 of this Agreement.
- 2.3 The Event shall be held from 12 to 15 October 2015. It will include three main periods: the build-up, the holding of the Event, and the dismantling of the Event.
- 2.4 Specific terms and conditions related to the precise dates and access periods during which the premises, facilities, services and local staff to be provided by the Government in connection with the Event must be made fully available to ITU and fully operational, are specified in Annex 1 to this Agreement and the Implementation Agreement.

ARTICLE 3**Organization of the Event**

- 3.1 Invitations to take part in the Event shall be sent by the ITU Secretary-General. In connection with the Event, the Government may send a friendly support letter to certain representatives of ITU Member States, representatives of Sector Members and other third parties, as agreed between ITU and the Government in advance, (i) to encourage them to attend the Event pursuant to the invitation thereto extended by the ITU Secretary-General, and (ii) to invite them to participate in specific Pavilions or attend the Host Country meetings. Prior to any friendly support letters being sent to any representative of Member States and/or Sector Members of ITU, the Government shall provide to ITU a true and complete copy of the form of such friendly support letter, the text of which shall be subject to the prior written approval of ITU.
- 3.2 ITU shall have the exclusive and sole responsibility for organizing and holding the Event, except for those specific and express functions to be carried out by the Government as detailed in this Agreement and the Implementation Agreement. Without limiting the generality of the foregoing, ITU shall, in particular, be solely responsible for any and all matters and decisions in respect of:
- 3.2.1 identifying and appointing all sponsors and contractors of ITU in connection with the Event, except for the Host Country Supporters (as defined in Section 2.7.5 of Annex 1 of this Agreement) and the contractors which are specifically agreed in writing by ITU to be engaged by the Government for the purposes of carrying out the functions, duties and/or responsibilities of the Host Country arising from or relating to this Agreement and the Implementation Agreement (for the contractors to be engaged by the Government pursuant to this clause, the Government and the ITU will examine potential visibility/promotional opportunities for said contractors on a case by case basis); provided, however, that, without prejudice to the application of Section 8.3 of Annex 1 to this Agreement, no later than three (3) months prior to the Event, the Government shall provide ITU with a complete written list of all of its contractors and Host Country Supporters, by way of notification;
 - 3.2.2 negotiating and executing all contractor and sponsorship agreements related to all aspects of the Event with contractors and sponsors of ITU; provided, however, that the Government shall retain sole responsibility for negotiating and executing its own agreements with its contractors and Host Country Supporters (selected in accordance with Section 3.2.1 above and Section 8.3 of Annex 1 to this Agreement);
 - 3.2.3 determining the scope of and granting benefits, recognition or visibility to any third parties engaged or appointed by any of the Parties in connection with the Event;
 - 3.2.4 directing, managing and supervising the activities carried out by the entities mentioned in Section 8.3 of Annex 1 to this Agreement in connection with the preparation, organization and holding of the Event; provided, however, that the Government shall retain all rights and obligations in connection with the identification, selection, engagement and remuneration of such service providers;
 - 3.2.5 preparing and approving the General Regulations which shall govern the Event;
 - 3.2.6 allocating space in the areas of the Venue allocated to ITU for the Event;
 - 3.2.7 establishing all prices and fees for the Event and all products or services provided by ITU or its service providers at the Event;
 - 3.2.8 organizing all official social events, programmes and excursions to be held in connection with the Event in close coordination with the Government; provided, however, that the Welcome Reception and the Farewell Reception shall be organized solely by the Government (not by ITU), subject to the conditions described in Section 2.8 of Annex 1 to this Agreement;
 - 3.2.9 facilitating networking activities and preparing the Forum Programme, including any other Special Sessions of the Forum as may be determined by ITU. Notwithstanding anything to the contrary in this Agreement, ITU shall be exclusively responsible for and the sole organizer of all forums and knowledge sharing programmes, in any forms and formats, taking place during the Event period. This includes but is not limited to the summits, panel sessions, keynotes, presentations, workshops, seminars, and symposium;
 - 3.2.10 approving the production, promotion and sales of any and all materials in connection with the Event including, but not limited to, advertising, billboards, radio, television, online and other electronic media, newspapers and other publications, as well as visibility to ITU sponsors and Host Country Supporters, in collaboration, as appropriate, with the Government and/or any competent bodies designated by the Government; provided, however, that the ITU shall remain solely responsible for making all decisions in respect of such materials;

- 3.2.11 establishing a budget for the Event, which shall remain entirely confidential to ITU, it being expressly agreed between the Parties that ITU shall have no duty or obligation to disclose such budget to the Government or any third party;
- 3.2.12 billing and collecting all payments due to ITU arising exclusively in the context of ITU's contractual agreements entered into in connection with the Event.
- 3.3 ITU shall retain the exclusive ownership of and rights to manage and distribute the data and other information created during and for the Event.
- 3.4 All official relations with the media (radio and television, electronic media, newspapers and other publications, etc.) with regard to the preparation, conduct and follow-up of the Event (including accreditation), as well as all official communication activities undertaken for the Event, shall be the responsibility of the ITU Secretary-General or his designated representative, in cooperation as appropriate with the Government and/or any competent authorities designated by the Government.
- 3.5 The ITU Secretary-General or his designated representative shall exercise the responsibility described in Section 3.4 above in accordance with the practice generally followed for other conferences, assemblies and meetings of ITU. In particular, accreditation of information media representatives shall be ITU's sole responsibility.
- 3.6 In its relations with the media, the Government agrees not to interfere in matters relating to substantive issues relating to ITU, ITU TELECOM Events and/or the Event, including the structure or content of the Event, which are the sole responsibility of ITU.
- 3.7 In light of the provisions of the existing relevant regulations, the Government shall allow the temporary importation, tax free and duty free, of all equipment needed for the Event, including technical equipment, which accompanies accredited representatives of information media. The Government shall issue without delay any necessary import and export permits for this purpose.

ARTICLE 4

Host Country Obligations

- 4.1 Host Country Obligations applicable to the Government, in addition to those included in this Agreement, are specified in Annex 1 to this Agreement and Appendix 1 to Annex 1. The technical details, specifications and service levels for the performance of certain Host Country Obligations shall be the subject of the Implementation Agreement, which shall be concluded between the representatives of the Parties, pursuant to Article 9 of this Agreement.
- 4.2 The Government agrees to carry out, comply with and perform all of its Host Country Obligations in a timely and complete manner, as and when required under the terms of this Agreement, Annex 1 and Appendix 1 to Annex 1, as well as the Implementation Agreement.
- 4.3 The Government shall defray all costs and expenses arising from, relating to or in connection with the performance of its Host Country Obligations, and ITU shall have no liability or obligation (whether financial or otherwise) in connection therewith.

ARTICLE 5

Income

- 5.1 Any surplus income derived from the organization and holding of the Event shall belong entirely to ITU.

ARTICLE 6

Other events

- 6.1 The Government agrees that it shall not organize, hold or sponsor, or cause, permit or facilitate any third party to organize, hold or sponsor, any other regional or international ICT/Telecommunications-related commercial event, exhibition, forum or conference in Hungary, within the period commencing three (3) months prior to the start date of the Event and terminating three (3) months after the completion date of the Event.

ARTICLE 7**Privileges, immunities and facilities**

- 7.1 In light of the provisions of existing relevant regulations and in compliance with Decision 304 of the ITU Council, confirmed by the latter's Resolution 1004, the Government shall apply, without reservation, the provisions of the Constitution and the Convention of the ITU and, in its capacity as host government of the Event, shall permit all Event Participants and all ITU Officials, as well as members of their families, to enter, remain in, and exit Hungary without any impediments, throughout the duration of their functions, mission(s) or stay(s) in connection with the Event. For internal procedures of the Government, prior to the opening of the Event, ITU will provide the Government with the names and details of arrivals for ITU Officials as well as, when appropriate, the names of those VVIP and VIPs delegates attending the Event.
- 7.2 Within the framework of this Agreement and its implementation, unless otherwise specified in this Agreement, the Parties hereto agree that the provisions of the Convention on the Privileges and Immunities of the Specialized Agencies (hereinafter the "1947 Convention"), approved by the General Assembly of the United Nations on 21 November 1947 and to which Hungary is a Party since 2 August 1967, shall apply, and be applied by the Government, without reservation, in respect of (i) ITU and all of its properties, funds, assets and officials; (ii) the Event as well as ITU Officials and their families; and (iii) all representatives of any of the ITU Member States, ITU Sector Members, the United Nations or its specialized agencies. In particular, delegates and members of a delegation, and their respective accompanying spouses and minor children, shall, for the duration of the Event and for a period of ten (10) days before it begins and five (5) days after it ends, enjoy the privileges, immunities and facilities established under Article V of the 1947 Convention. In addition, ITU Officials and their respective accompanying spouses and minor children shall, for the duration of the Event and for a period of ten (10) days before it begins and five (5) days after it ends, enjoy the privileges, immunities and facilities established under Articles VI and VIII of the 1947 Convention.
- 7.3 The Government shall ensure that all Event Participants invited by ITU to the Event, as well as persons performing functions for or at the request of ITU for the Event, shall enjoy immunity from legal process in respect of words spoken or written and any acts performed by them in connection with their participation in the Event.
- 7.4 ITU and the Government shall cooperate at all times to facilitate the proper administration of justice, to secure respect for the laws and regulations of Hungary and to prevent any abuse in connection with the privileges, immunities and facilities mentioned in this Agreement.

ARTICLE 8**Cancellation, postponement or change of venue of the Event/Force Majeure**

- 8.1 ITU shall have the right, exercisable in its discretion, to cancel or postpone the Event, or change the Venue, upon providing the Government no less than three (3) months' prior written notice thereof. In the event of the cancellation or postponement of the Event or change of the Venue as a result of a decision by ITU, ITU's responsibility to the Government shall be limited to expenses by the Government, whether committed or already paid, in respect of items needed for the organization and preparation of the Event, to the extent that such expenses no longer serve any useful purpose and provided they were essential and cannot be cancelled or reduced.
- 8.2 The Government shall have the right, exercisable in its discretion, to cancel or postpone the Event, or change the Venue, but only upon providing ITU no less than three (3) months' prior written notice. In the event of the cancellation, postponement or change of the Event or the Venue as a result of a decision by the Government in accordance with this Section 8.2, the Government's responsibility to ITU shall be limited to the expenses deriving from that decision, in particular but without limitation: (a) all expenses already committed or paid by ITU in respect of items needed for the Event, to the extent that such expenses no longer serve any useful purpose and provided that they were essential and cannot be cancelled or reduced, as well as (b) all expenses incurred by ITU for the rental of premises for the holding of the Event. In addition, the Government shall be responsible for dealing with any action, claim or demand arising out of the Government's decision to cancel or postpone the Event, or change the Venue and shall indemnify, defend and hold harmless ITU and its officials in respect of any such action, claim or demand.
- 8.3 Force majeure under this Agreement shall mean acts of God, industrial disturbances, acts of public enemy, war, public riot, civil disturbances, fire, flood, earthquake, explosions or any other event or occurrence which is beyond the control of either Party and which neither Party, exercising due care, is able to overcome.

- 8.4 The Parties shall keep each other informed, in writing, of any case of force majeure causing or likely to cause the cancellation, postponement, interruption or change of the Venue or of the Event. In the event of force majeure, the Parties undertake to enter into negotiations within five (5) calendar days after receipt by either of the Parties of written notification that the case of force majeure has occurred, in order to reach a mutual written agreement on the practical, financial and legal consequences of such case of force majeure. Unless the Parties establish otherwise in writing, such agreement shall be concluded within thirty (30) working days after the beginning of the negotiations and in accordance with Article 12 below. Should the Parties fail to reach an agreement, the dispute shall be settled in accordance with the provisions of Article 12 below.

ARTICLE 9

Implementation of this Agreement

- 9.1 Arrangements for the implementation of this Agreement shall be agreed upon in writing between the ITU Secretary-General or his designated representative and the competent authorities of the Government or the liaison officer designated by them.

ARTICLE 10

Assignment; Binding Effect

- 10.1 Except as otherwise expressly set forth in this Agreement, neither of the Parties shall assign, transfer, pledge or make any other disposition of this Agreement, or any portion thereof, without the prior written consent of the other Party.
- 10.2 This Agreement shall be binding upon the Parties and their respective successors and permitted assignees.

ARTICLE 11

Contractual relationship

- 11.1 The Government, where necessary, shall have the right to engage subcontractors to assist it in the performance of its duties and obligations contained in this Agreement; provided, however, that (a) the Government shall be responsible to ensure that the performance by each such subcontractor is in compliance with the terms and conditions of this Agreement, (b) the Government shall remain obligated under this Agreement for the timely and proper performance of its subcontracted duties and obligations, notwithstanding the engagement or appointment of any subcontractor, and (c) ITU shall have no obligation or liability to any such subcontractor, and such subcontractors shall have no rights or remedies against ITU, whether under this Agreement or otherwise.
- 11.2 Nothing in this Agreement shall be considered as creating any contractual relationship between ITU and any subcontractors or agents of the Government, or any contractual relationship between the Government and any subcontractors or agents of ITU.
- 11.3 The Government shall not charge ITU any commission on the goods and/or services which ITU may obtain from contractors, sponsors, supporters or other agents engaged by the Government or ITU.

ARTICLE 12

Settlement of disputes

- 12.1 Any dispute that involves a question governed by the 1947 Convention shall be dealt with in accordance with Section 32 of the 1947 Convention.
- 12.2 Subject to Section 12.1 above, any dispute between the Parties arising out of or in connection with this Agreement which cannot be settled amicably by negotiation between the Parties or by any other mutually agreed means within six (6) months of the date of notification of the dispute, shall be referred to a board of three (3) arbitrators (hereinafter referred to as the "Board"). One of the arbitrators shall be appointed by the ITU Secretary-General, and another by the Government. The two arbitrators thus appointed shall in turn appoint a third arbitrator, who has been mutually accepted by the Parties, to be chairman of the Board. Should either Party fail to appoint its arbitrator within one (1) month after notification by the other Party of the name of its arbitrator, or should the two arbitrators so appointed fail to appoint a chairman within two (2) months of the second arbitrator being appointed, the arbitrator not yet appointed (or the chairman, as applicable) shall be appointed by the President of the International Court of Justice.

- 12.3 The language of arbitration shall be English and the place of arbitration shall be Geneva.
- 12.4 Unless otherwise stipulated by the Parties in writing, the Parties agree that the Board shall be free to decide on the procedures to be followed and to allocate the costs relating to the arbitration between the Parties.
- 12.5 The Parties to this Agreement agree that the Board's decision shall be final and binding upon them, and that no appeal of the decision may be brought before any national court or tribunal.

ARTICLE 13

Liability

- 13.1 As between ITU and the Government, the Government shall be responsible for dealing with any action, claim, proceeding or other demand arising from or relating to the Event, brought against ITU or any of its officials in connection with:
- a) any injury or death to persons or damage to or loss of property on the Venue or any other premises that are provided by or placed under the control of the Government pursuant to this Agreement;
 - b) any injury or death to persons or damage to or loss of property caused by, or incurred in using, the transport services referred to in Annex 1 to this Agreement;
 - c) any breach, violation, default or non-compliance by the Government of any of its duties and obligations under this Agreement, Annex 1 and Appendix 1 to Annex 1;
 - d) any gross negligence, recklessness, wilful or intentional misconduct, or fraud by the Government; and
 - e) the employment or engagement of staff for the Event provided by the Government under this Agreement, including any actions, claims, demands or proceedings of any kind whatsoever brought by such staff.
- 13.2 The Government shall indemnify, defend and hold harmless ITU and its officials in respect of any such action, claim, proceeding or other demand, as well as in respect of any damages, losses, liabilities, fees, costs and expenses of any kind suffered or sustained by ITU and its officials in connection with any such actions, claims, proceedings or other demands, except those due to the gross negligence or wilful misconduct of ITU Officials.

ARTICLE 14

Notices

- 14.1 Any notice or other information required or permitted to be given by one of the Parties to the other Party pursuant to this Agreement (including Annex 1 and its Appendix) shall be in writing and shall be deemed sufficient when sent by prepaid, registered or certified first class air mail (with acknowledgement of receipt) or by fax to the other Party at the following address:
- 14.1.1 If to the ITU, to:
- International Telecommunication Union
c/o Mr. Houlin Zhao, Secretary-General
Place des Nations
CH-1211 Geneva 20,
Switzerland
Fax: +41 22 730 6444
- 14.1.2 If to the Government, to:
- The Government of Hungary
c/o H.E. Mr. Péter Szijjártó, Minister
Ministry of Foreign Affairs and Trade
Bem rakpart 47.
1027 Budapest
Hungary
Fax: +36 1 375 3766
- 14.2 Any such notice or information shall become effective on the date of its receipt by the Party to which it is addressed, as follows:
- 14.2.1 on the seventh (7th) business day following the mailing thereof, if sent by registered or certified first class air mail;
- 14.2.2 on the next business day following the transmittal thereof, if sent by fax.

ARTICLE 15**Use of names, title, abbreviations, logos and flags**

- 15.1 The name, title, abbreviation, logo and flag of ITU shall be used exclusively by ITU and shall not be used by the Government or by the Host Committee (as defined in Article 8 of Annex 1 to this Agreement) or by any of their respective employees, contractors (including but not limited to partners, supporters or official suppliers), agents or other representatives, as applicable, without the prior written consent of the ITU Secretary-General or his representative duly authorized to act in the matter.
- 15.2 The name, title, abbreviation and logo of ITU TELECOM and ITU Telecom World 2015 shall be used exclusively by ITU and, except as set forth in Section 15.4 below, shall not be used by the Government or by the Host Committee or by any of their respective employees, contractors (including but not limited to partners, supporters or official suppliers), agents or other representatives, as applicable, without the prior written consent of the Secretary-General or his representative duly authorized to act in the matter. ITU reserves the right to change the said names, titles and logos referred to in this article without prior consultation with the Government or Host Committee.
- 15.3 ITU shall retain the exclusive ownership of, as well as all intellectual property and other rights to, the name, title, abbreviation, logo and flag of ITU, ITU TELECOM and the Event for all purposes, including events that ITU organizes.
- 15.4 The Government shall be authorized to use the name, abbreviation, title and logo of the Event for the following purposes in connection with the Event; provided, however, that such use does not alter the name, abbreviation, title and logo of the Event in any way or create the impression that a commercial business, product or service is or has been endorsed by ITU:
- 15.4.1 an information brochure and the homepage for an Internet website in each case, created by the Government and relating to the Event; provided, however that the text for such information brochure and homepage has been approved in advance by ITU;
 - 15.4.2 publications relating to the Event whose text has been approved in advance by ITU;
 - 15.4.3 publicity material intended to appear in the local, national and international media whose text has been approved in advance by ITU and whose purpose is to inform potential Event Participants of logistical arrangements for the Event and/or provide them with other relevant information concerning the Event;
 - 15.4.4 press forums relating to the Event and such other activities as may be necessary in connection with the organization and holding of the Event.
- 15.5 The Government shall keep ITU regularly informed concerning any use that the Government, the Host Committee or any of their respective employees, contractors (including, but not limited to, partners, supporters or official suppliers), agents and other representatives, as applicable, makes of the name, title, abbreviation, title or logo of the Event. The Government may not be held responsible for the fraudulent use of the Event's name, title, abbreviation, title or logo by any unauthorized third party, except to the extent that such fraudulent use is caused by the Government, the Host Committee or any of their respective employees, contractors (including, but not limited to, partners, supporters or official suppliers), agents or other representatives.
- 15.6 Neither the Government, nor the Host Committee, nor any of their respective employees, contractors (including, but not limited to, partners, supporters or official suppliers), agents or other representatives, as applicable, shall use any other marks, branding, titles, themes, slogans, names, signage and logos in connection with the Event without the prior written consent of the ITU Secretary-General or his representative duly authorized to act in the matter.

ARTICLE 16**Modification and Termination of this Agreement; Order of Precedence**

- 16.1 This Agreement, of which Annex 1 and the Appendix 1 to Annex 1 hereto form an integral part, may not be modified or terminated, except by written mutual amendment signed by and between the Government and the ITU Secretary-General. Any such amendment shall be annexed to and considered an integral part of this Agreement.
- 16.2 In case of discrepancy between the provisions of this Agreement and Annex 1 or Appendix 1 to Annex 1, the provisions of this Agreement shall prevail. In case of discrepancy between the provisions of the Annex 1 and Appendix 1 to Annex 1, the provisions of the Annex 1 shall prevail.

ARTICLE 17**Entry into force and duration of this Agreement**

- 17.1 This Agreement shall enter into force upon the thirtieth (30th) day after the date of the notification by the Government of Hungary to the ITU that the internal procedure necessary for the entry into force of the Agreement has been duly completed.
- 17.2 The provisions of this Agreement shall remain applicable until the final settlement between the Parties, in accordance with the terms and conditions set forth herein, of all organizational, financial and other matters, rights, duties and obligations arising from or relating to the Event.

IN WITNESS THEREOF, the undersigned, being duly authorized for that purpose, have signed this Agreement in two (2) original copies in the English language.

.....

Place: Budapest

Date: 9 April 2015

List of Annexes and Appendices:

Annex 1: Host Country Obligations

Appendix 1 to Annex 1: Terms and Conditions Applicable to Host Country Supporters

ANNEX 1**HOST COUNTRY OBLIGATIONS**

This Annex 1 supplements and is an integral part of the Host Country Agreement between the Government of Hungary and the International Telecommunication Union relating to ITU Telecom World 2015 (the "Agreement"). Capitalized terms used but not defined in this Annex 1 shall have the meanings given to such terms in the Agreement.

ARTICLE 1**Event Promotion**

- 1.1 The Government shall fund, and shall work in close collaboration with ITU in the promotion of the Event. Without limiting the generality of the foregoing, the Government shall defray all costs and expenses, and shall provide all necessary collaboration, relating to each of the following:
- 1.1.1 Reinforce the message and branding of the Event at both national and international levels, and create an integrated strategy towards potential Event participants. Any and all promotional materials produced and disseminated for this purpose shall ensure consistency with the overall visual identity and branding strategy of the Event, as determined by ITU.
- 1.1.2 Disseminate promotional materials and place on-line banners in the relevant governmental and ministerial websites of the Host Country to ensure easy access to information (including participation details) regarding the Event.
- 1.1.3 Provide, during the entire rental period of the Venue, print and digital branding and advertising spaces in the Venue, including but not limited to entrance areas, concourse areas and other areas of the Venue occupied by the Event. Such spaces shall be used as determined by ITU for the purpose of branding, advertising and creating awareness of the Event.
- 1.1.4 Provide print and digital billboard advertising space opportunities in Budapest and around main airports therein commencing as soon as possible following the execution of the Agreement and terminating at the conclusion of the Event, in accordance with Section 1.4 of this Annex 1. In the case of printed billboards, the Government shall cover the cost of designing, producing, printing, displaying and dismantling the billboards.

- 1.1.5 Market the Event in the Host Country and, internationally, through the Host Country's national diplomatic representations worldwide (e.g., Embassies, Consulates, Missions) to promote wider participation at the Event and encourage the organization of National Pavilions.
- 1.1.6 Coordinate and host meetings and events across the world to promote the Event, and in particular encourage participation in its forum, national pavilions and thematic pavilions.
- 1.1.7 Organize and coordinate, with ITU, the presence of Hospitality Suites to promote the Event at key ICT events across the world including, but not limited to, MWC 2015, CeBIT 2015, Sviaz Expocomm 2015, WSIS 2015, 2015 TTE Telecom Ministers' Meeting, and Celebration of the 150th Anniversary of ITU in Geneva, as well as other events to be jointly identified by the Parties.
- 1.1.8 Provide Welcome/Farewell Desks at the airports in Budapest from 10 to 16 October 2015. The Welcome/Farewell Desks shall be appropriately staffed to address all participants' inquiries in respect of the Event.
- 1.1.9 The Government shall provide support to ITU on promotion, marketing and sale of the Event products and services worldwide, and with a specific focus on Hungary and all other European countries. Such support shall include but not be limited to (i) facilitating the organization of a pavilion showcasing SMEs and start-up companies, (ii) facilitating the organization of thematic pavilions on themes to be mutually agreed with ITU, and (iii) securing the participation of national pavilions.
- 1.2 The Government shall prepare and implement, at its sole cost and expense but in full cooperation with ITU, a media plan to promote and advertise the Event across the world, including, but not limited to, by means of national and international print and digital media campaigns, roadshows and participation in national and international events (including, without limitation, the events set forth in Section 1.1.7). No later than eight (8) months prior to the commencement date of the Event, the Government shall submit to ITU in writing a preliminary draft setting forth in reasonable detail the media plan which the Government proposes to implement. ITU shall have the right to review and comment on such preliminary draft of the media plan, and the Government shall incorporate ITU's comments into a final version of the media plan. During the period commencing no later than six (6) months prior to the Event and terminating no earlier than at the conclusion of the Event, the Government shall implement the media plan in respect of the Event in accordance with the provisions of such final version.
- 1.3 The Government shall use its best efforts to cause a major international airline to enter into a barter agreement with ITU pursuant to which, in connection with the Event, such airline would provide Event Participants with preferential, discounted rates for flights and other related services and, in exchange therefor, ITU would extend visibility and recognition to such the airline prior to and during the Event.
- 1.4 In discharging its obligations under this Annex 1, the Government shall ensure that any and all advertisements, banners, billboards, campaigns, publications and other promotional materials (whether in digital, print, radio, televisions, online or other media) which are produced, distributed, disseminated and/or displayed by or on behalf of the Government in connection with the Event (i) are submitted to and previously approved by ITU, and (ii) comply with the provisions of Article 15 of the Agreement.
- 1.5 The Government shall make a special effort to ensure that the Host Country is represented by its highest-level dignitaries. Confirmation will be needed that the Host Country's national and presidential protocol service and safety and security organization will be involved as required in the coordination of the Event with ITU.

ARTICLE 2

Financial Arrangements

- 2.1 According to Resolution 11 (Rev. Busan, 2014), ITU Telecom Events shall be a self-financed activity and shall have no negative impact on the ITU budget on the basis of the existing cost-allocation system as determined by the ITU Council.
- 2.2 ITU shall issue and send to the Government a written invoice for each and every payment to be made by the Government to ITU under the Agreement (including this Annex 1). The Government shall make the necessary payment to ITU in accordance with the relevant due date specified in the Agreement or Annex 1 or Appendix 1 to Annex 1.
- 2.3 The Government shall provide to ITU the following cash payments:
 - 2.3.1 a lump-sum of the amount of Two Million Five Hundred Thousand Swiss Francs (CHF 2'500'000.00) to share ITU Telecom's core expenditures related to the preparation, planning and implementation of the Event; and
 - 2.3.2 an amount of Two Hundred Thousand Swiss Francs (CHF 200'000) to contribute towards defraying fellowship expenses related to special programmes at the Event, such as the Young Innovators Competition and participation by Least Developed Countries and Low Income Countries.

The amounts described in Sections 2.3.1 and 2.3.2 above shall be transferred to an ITU bank account specified in the ITU invoices and in accordance with the schedule below.

	Percentage* (%)	Amount in Swiss Francs	Due Date
Payment	100%	2'700'000.00	no later than six (6) months prior to commencement of the Event
Total Payment		2'700'000.00	

* Calculated on the basis of the amounts set forth under Sections 2.3.1 and 2.3.2 above, taken in the aggregate.

- 2.4 The Government shall procure for, provide to and make available for ITU, at the Government's sole cost and expense and free of charge to ITU, the Venue in accordance with the specifications set forth in the Agreement and this Annex 1, including Article 7.
- 2.5 In addition to the amounts specified in Section 2.3 above the Government shall defray any costs and expenses directly or indirectly involved by reason of the Event being held in Hungary. Such costs and expenses consist in particular, without prejudice to the provisions of the Agreement or this Annex 1 (including Article 7 below), of the following:
- 2.5.1 Lodging: all costs and expenses relating to the lodging of ITU Officials at the Host Country during twenty (20) pre-Event missions (see Section 2.5.4 below), and for a total of eighty (80) ITU Officials during the Event (calculated in accordance with the relevant provisions of the Staff Regulations and Staff Rules of ITU and the supplementary service orders issued in connection therewith, including regarding cost reimbursement) shall be paid for by the Government; it being agreed that the Government shall be responsible for directly booking, on behalf of ITU, all such lodging as well as for directly paying/settling all such costs and expenses as and when due. Additionally, the Parties acknowledge and agree that: (a) for ITU Elected Officials and their respective security teams (to be designated by ITU), such lodging shall be at a five (5) star hotel located near the Venue that is mutually agreed in writing between the Parties, (b) for all other ITU Officials (to be designated by ITU), such lodging shall be at a four (4) star hotel located near the Venue that is mutually agreed in writing between the Parties, and (c) with respect to each ITU Official, such lodging during the Event shall be for an estimated average of five (5) room nights for pre-Event missions and ten (10) room nights during the Event, which estimate may be further adjusted by ITU by providing written notice to the Government.
- 2.5.2 Daily Subsistence Allowance: fifty percent (50%) of the daily subsistence allowance (hereinafter "DSA") of a total of eighty (80) ITU Officials travelling to the Host Country on Event missions, calculated in accordance with the relevant provisions of the Staff Regulations and Staff Rules of ITU and the supplementary service orders issued in connection therewith. In accordance with such regulations, rules and service orders, given that the lodging (i.e. hotel rooms) for ITU Officials in connection with the Event will be provided by the Government, at its sole cost and expense, pursuant to Section 2.5.1 above, the rate of the DSA shall be reduced by fifty percent (50%). Immediately upon receipt of the ITU invoice, and no later than three (3) months prior to the commencement date of the Event, the Government shall transfer, to a bank account designated by ITU, an amount not exceeding One Hundred and Seventy Thousand Swiss Francs (CHF 170'000) representing 50% of the DSA estimates for eighty (80) ITU Officials in connection with the holding of the Event, in accordance with Section 2.2 above.
- 2.5.3 Flights and Transport: all travel costs and expenses (including any additional insurance premiums) and terminal costs and expenses (including visas if necessary) for a total of eighty (80) ITU Officials to and from the Event, payable in accordance with the relevant provisions of the Staff Regulations and Staff Rules of ITU and the supplementary service orders issued in connection therewith, bearing that the cost of Economy Class air tickets for seventy-five (75) ITU Officials (to be designated by ITU) and Business Class air tickets for five (5) Elected Officials of ITU will be paid by the Host Country to ITU in accordance with the relevant staff rules on the matter which stipulate conditions for travelling (e.g. number of officials allowed to travel in same flight, air ticket class level when travelling for a certain number of hours). ITU will provide to the Government a list with arrival and departure date for each ITU Official. No later than three (3) months prior to the commencement date of the Event, the Government shall transfer, to a bank account designated by ITU, an amount not exceeding One Hundred and Twenty-Four Thousand Swiss Francs (CHF 124'000), representing the estimated cost of air tickets and 50% of applicable terminal allowance for eighty (80) ITU Officials in connection with the holding of the Event, in accordance with Section 2.2 above.

- 2.5.4 Pre-Event Missions: all costs and expenses of the types described in Sections 2.5.1 to 2.5.3 above in connection with up to twenty (20) pre-Event missions of ITU Officials to the Host Country in connection with the planning and preparation of the Event, with each such mission having a duration of up to five (5) business days plus any applicable travel days calculated in accordance with the relevant provisions of the Staff Regulations and Staff Rules of ITU and the supplementary service orders issued in connection therewith. Immediately upon signature of the Agreement, the Government shall transfer, to a bank account designated by ITU, an amount not exceeding Fifty-Three Thousand Swiss Francs (CHF 53'000), representing 50% of DSA, 50% of terminal allowance, and air tickets for the above-mentioned pre-Event missions, in accordance with Section 2.2 above.
- 2.5.5 Reconciliation of Costs: In the event that the estimated total cost of all pre-Event and Event missions exceeds their actual total cost, the balance shall be returned by ITU to the Government. Nevertheless, the lump sum and other payments under Section 2.3 shall not be counted towards the calculation of any such actual or estimated costs.
- 2.5.6 Freight: all costs and expenses relating to the shipment by air, transportation and insurance of ITU equipment, materials, documents and other goods related to the Event from ITU headquarters or any other location in the world to the Venue (and vice-versa) in accordance with the dates to be arranged so as to reach the Venue no later than five (5) days before the Event, and to reach the origin in no later than ten (10) days after the Event. The Government shall also directly handle and defray all costs and expenses relating to customs clearance, storage and onsite freight services of the ITU equipment, materials, documents and other goods referenced above as requested by ITU. The maximum weight of those goods would be 6 tons for inbound and 4 tons for outbound shipments. The Government will also, at no cost to ITU, directly handle and defray all costs and expenses, including insurance, relating to onsite freight services of all ITU equipment, materials, documents and other goods referenced above.
- 2.6 The Government shall be responsible for the organization and holding, at its sole cost and expense, of a National Pavilion of the Host Country at the Event showcasing national innovation and investment opportunities. For this purpose, ITU shall provide to the Government free of charge up to 500 m² net of space at the Venue, with the location of such space to be determined by ITU in its sole discretion.
- 2.7 The Government shall defray all cost and expenses related to the organization and holding of the following events to be held in connection with the Event: (i) Opening Ceremony (for about 1,000 guests); (ii) Welcome Reception (for about 1500 guests); and (iii) Farewell Reception (for about 500 guests).
- 2.7.1 The Government will be responsible for the organization of the Welcome Reception and the Farewell Reception. ITU and the Government will be jointly responsible for organization of the Opening Ceremony. ITU will be responsible for the organization of all other events not otherwise described in this section.
- 2.7.2 ITU shall have the sole right to approve all speakers, statements and speeches, and to establish the guest lists and distribute invitations, for all of the events described here in this Section 2.7.
- 2.7.3 No later than sixty (60) days prior to the commencement date of the Event, the Government shall present to ITU a preliminary implementation plan with respect to each of the events to be organized by the Government under this Section 2.7. Furthermore, no later than thirty (30) days prior to the commencement date of the Event, the Government shall present to ITU a final implementation plan with respect to each of the events set to be organized by the Government under this Section 2.7. Each preliminary and final implementation plan (i) shall set forth in reasonable detail the Government's plan, logistics and arrangements with respect to the organization and holding of the event to which such plan relates, and (ii) shall be mutually reviewed, commented on and agreed to between the Parties prior to implementation.
- 2.7.4 The Government will also defray all costs and expenses relating to any other receptions or events organized by the Government in connection with the Event. Any such receptions and events shall be organized in coordination with the ITU.
- 2.7.5 ITU reserves the right to appoint Sponsors for any of the events described in this Section 2.7 and to provide visibility, speaking opportunities or recognition to such Sponsors upon such terms and conditions as determined by ITU. The Government, in prior consultation and agreement with the ITU, can also extend visibility to third party supporters of the Government and the Host Country in exchange for such third parties' assistance to the Government and the Host Country in defraying the costs and expenses associated with the Welcome Reception and Farewell Reception (such third party supporters are hereinafter referred to as "Host Country Supporters"). In such cases, the Government and the Host Country Supporters shall comply with the terms and conditions set forth in Appendix 1 to this Annex 1, and the benefits of such Host Country

Supporters (e.g. visibility, recognition and speaking opportunities) at the Welcome Dinner Reception or Farewell Party which is supported by such Host Country Supporter shall be limited to those benefits agreed to in advance by ITU.

- 2.8 ITU will be responsible for the organization and holding of ITU special programmes such as the Young Innovators Competition and/or the Telecommunication Development Symposium. ITU shall defray all costs and expenses incurred by ITU associated with such programmes out of the amounts which the Government shall provide to ITU under Section 2.3 of this Annex 1.
- 2.9 The Government shall facilitate and assist ITU in opening local bank accounts in US dollars and in local currency. The bank accounts shall be used for the purpose of ITU financial transactions relating to the Event and shall be closed after the Event. The Government shall ensure that such bank accounts are opened no later than two (2) months prior to the Event.

ARTICLE 3

Protocol

- 3.1 The Government shall ensure that visiting dignitaries at the Event are received according to ITU-established protocol rules and procedures, and that the necessary safety and security is provided for such dignitaries at the Event. At its sole cost and expense, the Government shall provide the necessary safety and security for, and extend the standard ITU-established protocol courtesies to, all visiting dignitaries at the Event.
- 3.2 The Government shall organize and provide, at its sole cost and expense, a Protocol Service to meet all Heads of States or Heads of Governments, Ministers and Ministerial-level guests arriving at the Event, and to accompany them from the airport to their respective hotels on their arrival, as well as from their respective hotels to the airport on their departure. The Government shall provide at least fifty (50) chauffeur driven cars free-of-charge to visiting Heads of States or Heads of Governments, Ministers and Ministerial-level guests of countries which have no official representation in Budapest. Additional security, if deemed necessary by ITU or the Government, shall be provided by the Government at its sole cost and expense.
- 3.3 The Government shall ensure that the VIP lounge at the Liszt Ferenc Airport in Budapest (hereinafter the "airport") can be used free of charge by the Heads of States or Heads of Governments, Ministers and Ministerial-level guests, ITU's Elected Officials, and ITU's Protocol and Security Division team, in each case, attending the Event.
- 3.4 The Government shall make the necessary arrangements to: (i) organize and staff a welcome desk at the airport in Budapest to assist Event Participants arriving to and departing from the Event; and (2) if possible, provide preferential treatment through customs at the airport in Budapest for arriving and departing Event Participants.

ARTICLE 4

Transport and Hotels

- 4.1 In connection with the Event, the Government shall provide, at its sole cost and expense, transport for ITU Officials as follows:
- 4.1.1 At least six (6) chauffeur driven cars, upon arrival at the airport in the Budapest, for use by the five (5) Elected Officials of ITU and the ITU Protocol and Security Division team, and special authorization for official cars for the duration of the Event.
- 4.1.2 Transport for ITU Officials at each of the following times: (i) upon arrival at the airport to their respective hotels, (ii) during the entire duration of the Event, (iii) from their respective hotels to the Event and vice versa, and (iv) after the mission for the Event, from their respective hotels to the airport. Schedules of the shuttles will be established by ITU. This provision should also apply to trips to the Host Country by ITU staff in connection with the preparation and planning of the Event.
- 4.1.3 Transport for Event Participants from the main hotel areas to the Venue, and vice versa, during the entire duration of the Event. Schedules of the shuttles will be established by the Government in collaboration with ITU.
- 4.2 The Government shall provide information during the Event to show the frequency and number of air links between Budapest and major international airports in North America, Europe, Asia, Latin America and Africa. Convenient urban public transport in Budapest during the Event is also very important.
- 4.3 A range of hotel accommodation will be required in connection with the Event. The Government shall ensure that at least one thousand five hundred (1,500) rooms in hotels or residences in the three (3) to five (5) star categories and

located close to the Venue (i.e., within a one-hour travel time to/from the Venue by bus, train or car) are available for the Event at competitive preferential or discounted prices and with no mandatory minimum stay. At least six (6) months prior to the commencement of the Event, the Government shall confirm to ITU that it has made a block booking, for the benefit of ITU, for the number and type of rooms described above at or below corporate rates.

- 4.4 The Government shall ensure that restaurants in sufficient number, ranging from inexpensive to expensive, are located in close vicinity of the Venue during the Event.

ARTICLE 5

Visas and Permits

- 5.1 In light of the provisions of the existing relevant regulations the Government, in its capacity as host Government of the Event, shall authorize all Event Participants and all ITU Officials, as well as members of their families, to enter, remain in, and exit Hungary without any impediments, throughout the duration of their functions, mission(s) or stay(s) in connection with the Event.
- 5.2 To that end, the Government shall take all appropriate measures with a view to issuing the necessary visas and entry permits, where required, to all Event Participants and ITU Officials, preferably free of charge, as speedily as possible and not later than two (2) weeks before the date of the opening of the Event, provided application for the visa is made at least four (4) weeks before the opening of the Event; if the application is made later, the visa shall be granted not later than eight (8) days from the receipt of the application.
- 5.3 No later than six (6) months prior to the Event, the Government shall provide ITU with the name and contact information of the Government's representative(s) who will handle visa and entry permit matters in connection with the Event. ITU may distribute the name and contact information of such Government representative(s) to the Event Participants as ITU deems necessary or appropriate.

ARTICLE 6

Safety and Security

- 6.1 The Government shall provide, at its sole cost and expense, safety and security measures adequate to ensure the efficient functioning of the Event in an atmosphere of security and tranquillity free from interference of any kind. For the entire duration of the Event, the Government shall, in particular:
- 6.1.1 provide adequate safety, security and protection to all ITU Officials, all visiting dignitaries, and all Event Participants during their stay in Hungary, including special security and protections to all visiting dignitaries, as deemed necessary or required by ITU;
 - 6.1.2 provide adequate safety, security and protection to all official hotels;
 - 6.1.3 provide adequate safety, security and protection to all Event shuttle buses;
 - 6.1.4 provide adequate safety, security and protection both inside and outside the Venue. However, safety and security inside the Venue shall be under ITU's control and coordination;
 - 6.1.5 provide adequate safety, security and protection to all official social events, programmes and excursions, including those organized outside the Venue; and
 - 6.1.6 provide on-site first-aid facilities from 07:00 to 24:00 hours for the duration of the Event and for special days as required by ITU. For emergency services, the Government shall ensure immediate transportation and admission to a hospital.
- 6.2 As soon as possible, and at least four (4) months prior to the opening date of the Event, the Government shall designate one (1) senior liaison officer to be in charge of safety and security relating to the Event, who shall work in close collaboration with ITU's Event Safety and Security Coordinator to ensure that the safety and security plan with respect to the Event is comprehensive and smoothly coordinated.
- 6.3 With the close and continuing collaboration of the Host Country, ITU will produce a confidential Event Safety and Security Plan. The Plan will detail safety and security measures specific to the Event, to the Event Participants, to the ITU Officials, and to the Venue. This document will be issued to third parties on a need-to-know basis, as determined by ITU. The preliminary draft of the Event Security Plan will be issued not later than six (6) months before the start date of the Event. The document will mature as the Event nears, as persons and resources are allocated, and as risks are identified and addressed. The final, completed and comprehensive draft of the Event Safety and Security Plan will be issued just prior to the start date of the Event.

ARTICLE 7**Venue Specifications and associated facilities, equipment and services**

- 7.1. Premises, facilities, equipment and services. At the Government's sole cost and expense, the Government shall obtain for the benefit of, and provide to, ITU, directly or through its appointed contractor(s) pursuant to Section 8.3 of this Annex 1, the Venue for use and occupancy by ITU during the entire duration of the rental period of the Venue (as set forth in Section 7.2 below). In addition, during the entire rental period for the Venue, the Government shall provide and make available to ITU, at the Government's sole cost and expense and free of charge to ITU, the setup arrangements, furnishings, equipment, facilities and services to be described in the Implementation Agreement.
- 7.2 Rental Period. The rental period for the Venue will be as follows:
- 7.2.0 Build-up period: 3 to 11 October 2015
- 7.2.1 Holding Period: 12 to 15 October 2015
- 7.2.2 Dismantling period: 16 to 19 October 2015
- 7.3 Accessibility. The Government shall ensure that the Venue will be accessible during the entire rental period by ITU Officials, ITU appointed contractors and Event Participants, from 07:00 to 24:00 hours each day. Twenty-four hour access shall be exceptionally provided during designated days of the build-up and dismantling periods as mutually agreed between ITU and the Venue management.
- 7.4 Insurance. At least one (1) month prior to the commencement date of the Event, the Government shall obtain, at its sole cost and expense, insurance coverage for entire rental period for the Venue, in respect of the risks and upon such terms and conditions as are required by the Venue in connection with the hosting of the Event at the Venue. The Government shall ensure that such insurance coverage extends to and covers damages to the Venue, and to any property or persons within the Venue, caused by ITU, any ITU officials and/or any Event participants, except for damages due to the gross negligence or wilful misconduct of ITU or any ITU officials. If the Government fails or delays to obtain such insurance coverage, the Government shall defray all costs and expenses incurred directly or indirectly by ITU and/or the Venue in connection with the obtainment of such insurance coverage on behalf of the Government and/or ITU. No later than one (1) month prior to the commencement of the Event, the Government shall deliver to ITU written evidence of the existence of such insurance coverage.
- 7.5 ICT Requirements. Information and Communications Technology (ICT) infrastructure will be required to host the Event. Such ICT infrastructure is critical to meet the expectations of Event participants in terms of wireless Local Area Network and Internet webcast. During the entire rental period for the Venue, the Government shall provide to ITU, at the Government's sole cost and expense and free of charge to ITU, the equipment and services which shall be specified in the Implementation Agreement, in conformance with the technical specifications set forth thereto.
- 7.6 Local Staff. During the Event, the Government shall provide, at the Government's sole cost and expense and free of charge to ITU, professional local staff (including safety and security staff) to carry out, in connection with the Event, each of the jobs that shall be described in the Implementation Agreement. The Government shall ensure that all individuals selected and engaged to perform such jobs meet (at a minimum) the relevant requirements of, and perform the relevant duties for, their respective jobs. The final number, and required qualifications and experiences, of professional local staff will be communicated by ITU to the Government following the signature of the Agreement. The staff provided to ITU by the Government shall be placed under the full and sole direction and supervision of the Secretary-General of ITU. The Government undertakes to take all necessary measures to ensure that such staff are able to perform their functions in relation to the Event with complete independence.
- 7.7 Provision of Services & Goods; Venue Exclusivity. ITU reserves the right to select and appoint its own contractors for providing to itself and to its Event participants any goods and services which do not fall under the Venue exclusivity. The Government shall provide to ITU within one (1) month of signature of this Agreement a list of all goods and services that fall under the Venue exclusivity, to be selected among the following: Cleaning, Catering, Audio-Visual, Utilities and Telecoms, Rigging, Safety and Security, Traffic Management, Medical Services, Parking. The Parties can further agree in writing to modify the aforementioned list by adding or removing goods and services that shall be deemed to fall under the Venue exclusivity. The Government shall ensure that ITU shall not be subject to any surcharges in procuring any goods or services from the Venue in connection with the Event.

ARTICLE 8**Host Committee; Performance of activities**

- 8.1 The Government shall establish, at its sole cost and expense, and no later than six (6) months prior to the Event, a Host Committee in Budapest, Hungary, composed of a sufficient number of staff of the Government having

sufficient skills, power and authority to undertake and make decisions concerning local, administrative and operative tasks in order to carry out the Government's responsibilities set forth in this Agreement. The members of the Host Committee should be English-speaking and should designate one person among them to interface with and be the primary point of contact for ITU. The Government shall invite the owner of the Venue to attend meetings of the Host Committee, when such participation is necessary for the coordination between the Government and the Venue.

- 8.2 The Government shall provide ITU with a written list of names, titles, functions and contact information of all the persons constituting the Host Committee no later than six (6) months prior to the Event. The reporting structure and communication process between the Host Committee and ITU will be mutually agreed in writing between the Government and ITU.
- 8.3 No later than five (5) months prior to the Event, the Government shall inform ITU in writing the name and contact information of any entities which have been selected, engaged and appointed by the Government to perform any of the activities described in the Implementation Agreement, as the case may be. Such information provided by the Government shall indicate which activities described in the Implementation Agreement shall be performed by each entity.
- 8.4 ITU shall have the power and authority to directly supervise and control the activities of each of the entities mentioned in Section 8.3 above in connection with the preparation, organization and holding of the Event; provided, however, that the Government shall retain all obligations in respect of the identification, selection, engagement, appointment and remuneration of such entities. Without limiting the generality of the foregoing, the Government shall remain exclusively responsible for defraying all fees, costs and expenses relating to the goods and services provided by such entities to ITU under the terms of this Agreement.
- 8.5 The Government shall ensure that each of the entities mentioned in Section 8.3 above: (i) is represented by English-speaking staff at all times when providing services in connection with the Event; (ii) has and at all times dedicates the skills, experience, personnel and other resources which are necessary or required for the provision of such entity's services in connection with the Event; (iii) complies with all laws, statutes, rules, regulations and other legal requirements applicable to it; and (iv) obtains and maintains in full force and effect all necessary permits, licenses, consents, authorizations and insurance.
- 8.6 No later than six (6) months prior to the Event, the Government shall also provide ITU with a complete list of the names, functions and contact information of all bodies and authorities within the Host Country acting in areas of activities relevant to the Event, including, but not limited to: police, safety and security, media, protocol, visas, customs, transportation, hotels, logistics and information technology.

ARTICLE 9

Tax Exemption

- 9.1 In accordance with the Convention on the Privileges and Immunities of the UN Specialized Agencies, the Government shall ensure all tax and duty exemption for ITU from any relevant federal, state or local tax.
- 9.2 The tax exemption stated in 9.1 shall also include any form of sales tax on any and all income and expenses related to:
 - 9.2.1 Any goods and services provided to ITU in connection with the Event;
 - 9.2.2 Any goods and services provided to exhibitors and other Event Participants by ITU, or by sub-contractors and agents acting in the name and on behalf of ITU, in connection with the Event;
 - 9.2.3 Any and all fees or income to ITU for rental of exhibition space, Forum delegate registration, ITU Event printed material and publications, visitor's entrance charges, any books or products sold by ITU, and all support services provided by ITU in connection with the Event.
- 9.3 When necessary, the Government shall provide ITU, sub-contractors and agents acting in the name and on behalf of ITU, with written confirmation of these tax exemptions.
- 9.4 In light of the provisions of the existing relevant regulations, the Government shall allow the temporary importation, tax free and duty free, of all equipment, including technical equipment, accompanying accredited representatives of information media attending the Event, and shall issue without delay any necessary import and export permits for this purpose.

ARTICLE 10**Customs Duties**

- 10.1 The Government shall, at its sole cost and expense, provide a temporary customs office in the Venue, facilitate customs clearances and, in light of the provisions of the existing relevant regulations, provide exemptions from all temporary import and export taxes and duties, in each case, for all freight and equipment (including give-away promotional material and brochures) of ITU, and subcontractors and agents acting in the name and on behalf of ITU, as well as of Event Participants entering the Host Country for purposes of the Event.
- 10.2 The Government shall ensure that sufficient customs clearance staff is made available and facilitate the corresponding logistical arrangements in connection with the Event.
- 10.3 When necessary, the Government shall provide ITU, its sub-contractors and agents acting in the name and on behalf of ITU, as well as Event Participants, with written confirmation of taxes and customs duties exemption to facilitate the taxes and customs clearance process in connection with the Event.

APPENDIX 1 TO ANNEX 1**TERMS AND CONDITIONS APPLICABLE TO HOST COUNTRY SUPPORTERS**

This Appendix 1 supplements and forms part of Annex 1 to the Host Country Agreement between the Government of Hungary and the International Telecommunication Union relating to ITU Telecom World 2015 (the "Agreement"). The Government shall ensure that following terms and conditions are complied with by all Host Country Supporters in connection with the Event:

1. Each Host Country Supporter shall refrain from using or distributing logos, trademarks and other materials that violate, misappropriate or infringe on intellectual property rights of third parties.
2. All promotional materials from Host Country Supporters are subject to the prior approval of the ITU.
3. Neither ITU nor any of its officials, agents or other representatives shall be liable for any costs, expenses or other liabilities incurred by Host Country Supporters in connection with the Event.
4. The Host Country Supporters shall not be entitled to receive from ITU, free of charge, any passes to the Event or any of the events held in connection therewith.
5. Neither the Government nor any Host Country Supporter shall make or issue, directly or indirectly, any announcement, statement, or release to the media or the public identifying a Host Country Supporter as a sponsor of the ITU.
6. Host Country Supporters may not sublicense, assign or otherwise transfer any promotional rights granted to Host Country Supporters in connection with the Event. Host Country Supporters may not advertise or distribute any materials for products or services provided by a third party.
7. Host Country Supporters shall have no right, title or interest in or to any intellectual property rights attaching to the Event including, without limitation, any copyright, trademark, patent, logo and design rights (collectively, "Event Rights"). All Event Rights are owned by ITU.
8. Neither ITU nor any of its officials, agents or other representatives shall be liable for (i) any damage, theft or loss to a Host Country Supporter's properties, or (ii) any injury, death, loss or damage caused by a Host Country Supporter, whether the result of negligence or otherwise."

„FOGADÓ ORSZÁGGAL KÖTÖTT MEGÁLLAPODÁS szerződő felek MAGYARORSZÁG KORMÁNYA, amelyet a Külgazdasági és Külügyminiszter képvisel és A NEMZETKÖZI TÁVKÖZLÉSI UNIÓ, amelyet annak Főtitkára képvisel tárgya A NEMZETKÖZI TÁVKÖZLÉSI UNIÓ ITU TELECOM WORLD 2015 RENDEZVÉNYÉNEK LEBONYOLÍTÁSA, SZERVEZÉSE ÉS FINANSZÍROZÁSA Budapest, 2015. október 12–15.

PREAMBULUM

- A. TEKINTETTEL ARRA, hogy a 11. Határozat (Rev. Busan, 2014) alapján a Nemzetközi Távközlési Uniónak (a továbbiakban: „ITU” vagy az „Unió”) tagállamaival és ágazati tagjaival együttműködve távközlési/informatikai és kommunikáció-technikai (ICT) rendezvényeket (a továbbiakban: „ITU TELECOM rendezvények”) kell rendeznie előre meghatározható és rendszeres jelleggel, figyelemmel ezen rendezvények pénzügyi hátterének, valamint

- az ITU költségvetésére gyakorolt semleges hatásának biztosítására az ITU Tanács által meghatározott jelenlegi költségmegosztás alapján;
- B. TEKINTETTEL ARRA, hogy a 11. Határozat (Rev. Busan, 2014) szerint a kiállítás-szervezés nem az ITU fő célja, és amennyiben az ITU TELECOM Rendezvényekkel közösen eldöntötték ilyen kiállítások rendezését, lehetőleg ki kell szervezni azokat és meg kell szervezni a szoros együttműködést az ITU és a kiszervezett fél között;
- C. TEKINTETTEL ARRA, hogy az ITU TELECOM Rendezvények komoly jelentőséggel bírnak az Unió tagságának és a szélesebb szakmai közösségnek a távközlés/ICT különböző területein elért legújabb fejleményeivel és az eredményeknek a tagországok és az ágazati tagok javára történő alkalmazásának lehetőségeivel kapcsolatos folyamatos tájékoztatásában, különösen a fejlődő országokban;
- D. TEKINTETTEL ARRA, hogy az ITU TELECOM Rendezvények szervezete számos közvetlen és közvetett gazdasági és társadalmi előnyt kínál a fogadó országoknak;
- E. TEKINTETTEL ARRA, hogy az ITU TELECOM Rendezvények összes költségének meg kell térülnie a fogadó ország által realizált pozitív bevételek és pénzügyi kötelezettségvállalások révén;
- F. TEKINTETTEL ARRA, hogy a 11. Határozat (Rev. Busan, 2014) értelmében az ITU TELECOM Rendezvények helyszínét átlátható pályázati eljárással kell kiválasztani, többek között a következő kiválasztási ismérvek alapján: a fogadó ország pénzügyi kötelezettségvállalása oly módon, hogy az ITU TELECOM Rendezvények többletbevételt biztosítsanak, a földrajzi rotáció érvényesüljön, valamint a kiállítók és résztvevők számára elérhető és megfizethető legyen, figyelemmel a bőséges és könnyített részvétel biztosítására;
- G. TEKINTETTEL ARRA, hogy az ITU döntése alapján az ITU TELECOM Rendezvény 2015. október 12. és 15. között kerül megrendezésre (a továbbiakban: „Rendezvény”), és pályázati felhívást bocsátott ki a Rendezvény házigazdája kiválasztása érdekében;
- H. TEKINTETTEL ARRA, hogy az ITU rendelkezik irányítási struktúrával az ITU TELECOM Rendezvények kialakítására és megvalósítására;
- I. TEKINTETTEL ARRA, hogy Magyarország Kormánya (a továbbiakban: „Kormány”) lesz a Rendezvény fogadó országa a Fogadó Országgal kötött jelen Megállapodás, valamint az 1. melléklet és az 1. melléklet függeléke (a továbbiakban együttesen: a jelen Megállapodás) feltételeinek megfelelően;
- J. EMLÉKEZTETVE az ITU Tanácsnak „az Unió tevékenységeivel kapcsolatos előjogokra, mentességekre és lehetőségekre”, valamint „az Unió tagjaiból álló delegációknak az Unió fórumain és értekezletein való részvételére” vonatkozó 1004. határozatára és 304-es döntésére.

EZÉRT MOST a Külgazdasági és Külügyminiszter által képviselt Kormány, valamint a Főtitkára által képviselt ITU (a továbbiakban együttesen: a „Felek” és külön-külön a „Fél”) ezennel az alábbiakban állapodnak meg:

1. CIKK

A Rendezvény címe és definíciók

- 1.1 A Rendezvény az „ITU Telecom World 2015” cím alatt kerül megrendezésre.
- 1.2 A jelen Megállapodás tekintetében „ITU tisztviselő” alatt az ITU-nak a Rendezvényen résztvevő minden választott tisztségviselője, a Rendezvényhez kirendelt minden ITU tisztviselő és munkatárs, illetve az ITU által kifejezetten a Rendezvényre toborzott bármely tisztségviselő értendő.
- 1.3 A jelen Megállapodás tekintetében a „Rendezvény résztvevője” kifejezés alatt bármely, a Rendezvény látogatására jogosító igazolvány tulajdonosa értendő, beleértve többek között a Rendezvényen való részvételre regisztrált küldötteket, illetve küldöttség tagjait, a bemutatót tartó ügyfeleket, előadókat, moderátorokat, segítőköt, az ITU tagállamok képviselőit, az ágazati tagok képviselőit, szakértőket, az ITU Főtitkára által a Rendezvényre meghívott látogatókat, illetve kiemelt vendégeket.
- 1.4 A jelen Megállapodás tekintetében a „küldött” kifejezés alatt az ITU tagországainak kormányai által a Rendezvényre kiküldött személyek értendők.
- 1.5 A jelen Megállapodás tekintetében a „küldöttség tagja” kifejezés alatt az ITU tagországainak kormányai által a Rendezvényre a küldötteken kívül delegált képviselők, tanácsadók, attasék, illetve tolmácsok értendők.
- 1.6 A jelen Megállapodás tekintetében az „Ágazati Tag képviselője” kifejezés alatt az ITU bármely Ágazati Tagja által a Rendezvényre kiküldött személyek értendők.
- 1.7 A jelen Megállapodás tekintetében a „Fogadó Ország” kifejezés alatt Magyarország értendő.
- 1.8 A jelen Megállapodás tekintetében a „Helyszín” kifejezés alatt a Hungexpo Budapesti Vásárcsopont értendő.

2. CIKK

A Rendezvény helyszíne és időpontjai

- 2.1 A Rendezvény a HUNGEXPO Budapesti Vásárközpontban kerül megrendezésre (a továbbiakban: „Helyszín”), Budapesten, Magyarországon.
- 2.2 A Kormánynak kell megszereznie és az ITU rendelkezésére bocsátania ingyen és az ITU számára költség- és kiadásmentesen legalább a jelen Megállapodás 1. mellékletében ismertetett azon területeket, tereket, szobákat, irodákat, helyiségeket és egyéb létesítményeket a Helyszínen belül, amelyeket az ITU elfoglal és használ a Rendezvénnyel kapcsolatban. A Rendezvény szervezéséhez és lebonyolításához szükséges technikai részleteket, specifikációkat és szolgáltatási szinteket az említett területek, terek, szobák, irodák, helyiségek és egyéb létesítmények biztosításához a Felek között a jelen Megállapodás 9. cikke értelmében megkötendő külön szerződésben kell rögzíteni (a továbbiakban: „Megvalósítási Megállapodás”).
- 2.3 A Rendezvény 2015. október 12. és 15. között kerül megrendezésre. Három fő időszakot foglal magában: a Rendezvény felépítését, lebonyolítását és leszerelését.
- 2.4 Azokat a pontos időpontokat és rendelkezésre állási időszakokat, amelyek során a Kormány által a Rendezvénnyel kapcsolatban biztosítandó helyiségeknek, létesítményeknek, szolgáltatásoknak és helyi munkatársaknak hiánytalanul és teljes készenlétben az ITU rendelkezésére kell állniuk, a jelen Megállapodás 1. melléklete és a Megvalósítási Megállapodás határozza meg.

3. CIKK

A Rendezvény megszervezése

- 3.1 A Rendezvényen való részvétellel a meghívókat az ITU Főtitkára küldi ki. A Rendezvénnyel kapcsolatban a Kormány küldhet baráti támogató levelet az ITU tagállamok bizonyos képviselőinek, az ágazati tagok képviselőinek vagy más partnereknek az ITU és a Kormány előzetes megállapodása alapján, hogy (i) megerősítse az ITU Főtitkára Rendezvényen történő megjelenésre vonatkozó meghívását és (ii) meghívja őket meghatározott pavilonokban való megjelenésre, vagy a befogadó ország találkozóira. Az ITU tagállamai, illetve ágazati tagjai képviselőinek szóló baráti támogató levelek kiküldése előtt a Kormánynak el kell juttatnia az ITU-hoz az ilyen baráti támogató levél egy hiteles példányát, amelynek szövege az ITU előzetes írásbeli jóváhagyását igényli.
- 3.2 A Rendezvény megszervezéséért és lebonyolításáért kizárólag és egyedül az ITU felelős, kivéve azokat a konkrét és kifejezett feladatokat, amelyeket a Kormánynak kell végrehajtania a jelen Megállapodásban és a Megvalósítási Megállapodásban részletezettek szerint. A fentiek általános érvényének korlátozása nélkül, az ITU különösen az alábbiakkal kapcsolatos ügyekért és döntésekért visel kizárólagos felelősséget:
 - 3.2.1 az ITU szponzorainak és vállalkozóinak meghatározása és kinevezése a Rendezvénnyel kapcsolatban, kivéve a fogadó ország támogatóit (a jelen Megállapodás 1. melléklete 2.7.5. pontjában meghatározottak szerint) és azokat a vállalkozókat, amelyek Kormány általi alkalmazásához meg kell szerezni az ITU előzetes írásos jóváhagyását, s akik a Befogadó Országra a jelen Megállapodásból, illetve a Megvalósítási Megállapodásból háruló, vagy azzal kapcsolatban eredő feladatok, kötelezettségek, illetve feladatok elvégzésével lesznek megbízva (a Kormány által a jelen pontban foglaltak alapján alkalmazandó vállalkozókat illetően a Kormány és az ITU eseti alapon megvizsgálja az ilyen vállalkozók számára adható potenciális megjelenési/reklám lehetőségeket); mindamellett, hogy a jelen Megállapodás 1. melléklet 8.3 pontjában foglaltak hatályának csorbítása nélkül legkésőbb három (3) hónappal a Rendezvény előtt a Kormány átadja az ITU részére összes vállalkozójának és a fogadó országbeli támogatóknak a teljes írásbeli listáját, értesítés útján;
 - 3.2.2 a Rendezvény minden vonatkozásával kapcsolatos összes vállalkozói és szponzori szerződés megtárgyalása és megkötése az ITU vállalkozóival és szponzoraival; feltéve azonban, hogy a Kormány továbbra is kizárólagos felelősséget vállal a (jelen Megállapodás fenti 3.2.1 pontjában és a jelen Megállapodás 1. melléklete 8.3 pontjában foglaltak szerint kiválasztott) saját vállalkozóival és a fogadó országbeli támogatókkal megtárgyalandó és megkötendő saját szerződéseiről;
 - 3.2.3 kedvezmények körének meghatározása és azok nyújtása, a Rendezvénnyel kapcsolatban bármelyik Fél által megbízott vagy kinevezett harmadik felek elismerésének, illetve láthatóságának biztosítása;
 - 3.2.4 a jelen Megállapodás 1. melléklet 8.3 pontjában említett szereplők által a Rendezvény előkészítésével, szervezésével és lebonyolításával kapcsolatban végzett tevékenységek irányítása, vezetése és felügyelete; feltéve azonban, hogy a Kormány fenntart minden jogot és kötelezettséget az ilyen szolgáltatók meghatározásával, kiválasztásával, megbízásával és javadalmazásával kapcsolatban;

- 3.2.5 a Rendezvényt irányító Általános Szabályzat elkészítése és jóváhagyása;
- 3.2.6 terek kiosztása az ITU számára a Rendezvény céljaira átadott Helyszín területein belül;
- 3.2.7 a Rendezvénnel kapcsolatos összes ár és díj megállapítása, valamint az ITU vagy szolgáltatói által a Rendezvényen biztosított termékek, illetve szolgáltatások meghatározása;
- 3.2.8 a Rendezvénnel kapcsolatban lebonyolítandó minden hivatalos társadalmi esemény, program és kirándulás megszervezése, szoros együttműködésben a Kormánnyal; azzal azonban, hogy a Nyitó Fogadást és a Záró Fogadást egyedül a Kormány rendezi (nem az ITU) a jelen Megállapodás 1. melléklete 2.8 pontjában ismertetett feltételek szerint;
- 3.2.9 hálózatépítési tevékenységek elősegítése és a Fórum Program előkészítése, beleértve az ITU által esetleg meghatározott minden egyéb szakmai fórumszekciót. A jelen Megállapodás bármely ezzel ellenkező rendelkezése mellett a Rendezvény idején bármilyen formában és formátumban megrendezett összes fórum és ismeretterjesztő program kizárólagos felelőse és egyedüli szervezője az ITU. Ide tartoznak többek között a csúcstalálkozók, szekcióülés, vitaindító előadások, bemutatók, workshopok, szemináriumok és szimpóziumok;
- 3.2.10 a Rendezvénnel kapcsolatos anyagok előállításának, promóciójának és értékesítésének a jóváhagyása, beleértve többek között a reklámokat, hirdetőtáblákat/óriásplakátokat, rádiót, televíziót, online és egyéb elektronikus médiumokat, újságokat és egyéb publikációkat, valamint az ITU-szponzorok és a fogadó országbeli támogatók számára biztosított megjelenési lehetőségeket, a Kormánnyal, illetve a Kormány által kijelölt illetékes testületekkel értelemszerűen együttműködve; feltéve azonban, hogy az ilyen anyagokkal kapcsolatos minden döntéshozatal az ITU kizárólagos hatáskörében marad;
- 3.2.11 a Rendezvény költségvetésének megállapítása, amelyet az ITU teljes mértékben bizalmasan kezel, azaz a Felek kifejezetten megállapodnak abban, hogy az ITU-nak nincs olyan kötelezettsége, hogy az ilyen költségvetést a Kormány vagy bármely harmadik fél tudomására hozza;
- 3.2.12 az ITU-nak járó összegek kiszámlázása és beszédese, amelyek kizárólag az ITU által a Rendezvénnel kapcsolatban kötött szerződéses megállapodásokkal összefüggésben merülnek fel.
- 3.3 Az ITU fenntartja a Rendezvény alatt és céljára létrehozott adatok és egyéb információk kizárólagos tulajdonjogát, valamint kezelési és megosztási jogát.
- 3.4 A Rendezvény előkészítésével, lebonyolításával és követésével (ideértve az akkreditációt is) kapcsolatos minden hivatalos médiakapcsolat (rádió és televízió, elektronikus médiumok, újságok és egyéb publikációk stb.), valamint a Rendezvény során végzett valamennyi hivatalos kommunikációs tevékenység az ITU Főtitkárának vagy kijelölt képviselőjének a feladata, értelemszerűen együttműködve a Kormánnyal, illetve a Kormány által kijelölt illetékes hatóságokkal.
- 3.5 Az ITU Főtitkára vagy kijelölt képviselője gyakorolja a fenti 3.4 pontban ismertetett hatáskört az ITU egyéb konferenciáin, gyűlésein és értekezletein követett általános gyakorlatnak megfelelően. Különösen a tájékoztató médiumok képviselőinek megbízása/akkreditációja az ITU kizárólagos feladata.
- 3.6 A Kormány a médiumokkal való kapcsolatát illetően vállalja, hogy nem avatkozik bele az ITU-ra, az ITU TELECOM rendezvényekre, illetve a Rendezvényre vonatkozó lényeges ügyekbe, beleértve a rendezvény struktúráját vagy tartalmát, amelyek az ITU kizárólagos hatáskörébe tartoznak.
- 3.7 A jelenleg hatályos rendeletekben foglaltak alapján, a Kormány engedélyezi a Rendezvény számára szükséges valamennyi berendezés adó- és vámmentes ideiglenes behozatalát, beleértve a tájékoztató médiák kiküldött képviselőinek technikai eszközeit. A Kormány erre a célra késedelem nélkül kiadja a szükséges import- és exportengedélyeket.

4. CIKK

A fogadó ország kötelezettségei

- 4.1 A fogadó ország Kormányára vonatkozó és a jelen Megállapodásban nem rögzített kötelezettségek a jelen Megállapodás 1. mellékletében és annak függelékében vannak meghatározva. A fogadó ország bizonyos kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó technikai részleteket, specifikációkat és szolgáltatási szinteket a Megvalósítási Megállapodásban kell rögzíteni, amelyet a Felek képviselői a jelen Megállapodás 9. cikke értelmében fognak megkötni.
- 4.2 A Kormány vállalja, hogy a fogadó ország valamennyi kötelezettségét időben és hiánytalanul elvégzi, azoknak eleget tesz és azokat teljesíti a jelen Megállapodásban, az 1. mellékletben és annak függelékében, valamint a Megvalósítási Megállapodásban rögzített feltételek szerint.

- 4.3 A Kormány viseli a fogadó ország kötelezettségeiből eredő, arra vonatkozó vagy annak teljesítéséből adódó összes költséget és kiadást, az ITU semmilyen felelősséggel, illetve (pénzügyi vagy egyéb) kötelezettséggel nem tartozik ezzel kapcsolatban.

5. CIKK

Bevételek

5. A Rendezvény megszervezéséből és lebonyolításából eredő minden többletbevétel teljes mértékben az ITU-t illeti meg.

6. CIKK

Egyéb események

- 6.1 A Kormány vállalja, hogy nem fog szervezni, lebonyolítani vagy szponzorálni semmilyen egyéb regionális vagy nemzetközi ICT/távközlés-vonatkozású kereskedelmi rendezvényt, kiállítást, fórumot vagy konferenciát Magyarországon, illetve harmadik személlyel ilyen eseményt rendeztetni, számára engedélyezni vagy őt támogatni a Rendezvény kezdő időpontját megelőző harmadik (3.) hónappal kezdődő és a Rendezvény befejezését követő harmadik (3.) hónappal végződő időszakon belül.

7. CIKK

Előjogok, mentességek és könnyítések

- 7.1 A jelenlegi vonatkozó jogszabályok rendelkezései és az ITU Tanács 304-es döntése értelmében, amelyet utóbbi 1004-es határozata megerősített, a Kormány fenntartás nélkül alkalmazza az ITU alapszabályának és egyezményének a rendelkezéseit, és mint a Rendezvény befogadó kormánya, engedélyezi a Rendezvény minden résztvevőjének, valamint minden ITU-tisztviselőnek és családtagjaiknak, hogy Magyarországra belépjenek, ott tartózkodjanak és azt elhagyják minden akadály nélkül a Rendezvénnyel kapcsolatos feladataik, küldetésük illetve tartózkodásuk során. A Kormány belső eljárásai számára az ITU a Rendezvény megnyitása előtt átadja a Kormánynak az ITU-tisztviselők neveit és érkezési adatait, valamint értelemszerűen a Rendezvényen résztvevő VVIP és VIP küldöttek neveit.
- 7.2 Amennyiben a jelen Megállapodás másként nem rendelkezik, a jelen Megállapodás és annak megvalósítása keretében, a szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a szakosított intézmények előjogairól és mentességeiről szóló egyezmény – amelyet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 1947. november 21-én hagyott jóvá, és amelyhez Magyarország 1967. augusztus 2-án csatlakozott – (a továbbiakban: „1947-es egyezmény”) rendelkezései érvényesek, amelyeket a Kormány fenntartás nélkül alkalmaz (i) az ITU és annak vagyona, pénzalapjai, eszközei és tisztviselői; (ii) a Rendezvény, valamint az ITU-tisztviselők és családtagjaik; valamint (iii) bármely ITU tagállam, ITU ágazati tag, az Egyesült Nemzetek és szakosított intézményeinek képviselői vonatkozásában. Különösen a küldöttek és a küldöttség tagjai, az őket kísérő házasársak és kiskorú gyermekek élvezik az 1947-es Egyezmény V. cikkében megállapított előjogokat, mentességeket és könnyítéseket a Rendezvény ideje alatt és az azt tíz (10) nappal megelőző és öt (5) nappal követő időszak során. Ezen kívül az ITU-tisztviselők és az őket kísérő házasársak és kiskorú gyermekek élvezik az 1947-es Egyezmény VI. és VIII. cikkében megállapított előjogokat, mentességeket és könnyítéseket a Rendezvény ideje alatt és az azt tíz (10) nappal megelőző és öt (5) nappal követő időszak során.
- 7.3 A Kormány biztosítja, hogy a Rendezvény ITU által meghívott minden résztvevője, valamint az ITU felkérésére a Rendezvény számára feladatokat teljesítő személyek jogi eljárás alóli mentességet élveznek az általuk kimondott vagy leírt szavak, és az általuk a Rendezvényen való részvételükkel kapcsolatban végzett bármely cselekedet tekintetében.
- 7.4 Az ITU és a Kormány mindenkor együttműködik a megfelelő igazságszolgáltatás alkalmazásában Magyarország törvényeinek és jogszabályainak tiszteletben tartása, valamint a jelen Megállapodásban rögzített előjogokkal, mentességekkel és könnyítésekkel való visszaélés megelőzése érdekében.

8. CIKK

A Rendezvény törlése, halasztása vagy helyszínének megváltoztatása/vis major

- 8.1 Az ITU-nak joga van saját belátása szerint törölni vagy elhalasztani a Rendezvényt, vagy megváltoztatni a helyszínét a Kormánynak legalább három (3) hónappal azt megelőzően megküldött írásbeli értesítéssel. A Rendezvénynek

az ITU döntése alapján történő törlése vagy elhalasztása, illetve helyszínének megváltoztatása esetén az ITU felelőssége a Kormánnyal szemben a Kormány kiadásaira korlátozódik, amelyekért vagy kötelezettséget vállalt vagy már kifizetett a Rendezvény megszervezéséhez és előkészítéséhez szükséges tételek tekintetében, addig a mértékig, amennyiben ezek a kiadások már nem szolgálnak semmilyen hasznos célt, és feltéve, hogy jelentősek voltak és nem törölhetők vagy csökkenthetők.

- 8.2 A Kormány jogosult saját belátása szerint törölni vagy elhalasztani a Rendezvényt, vagy megváltoztatni a helyszínét, de csak az ITU-nak legalább három (3) hónappal korábban küldött írásbeli értesítésre. A Rendezvénynek a Kormány döntése alapján a jelen 8.2 pont szerinti törlése, vagy elhalasztása, illetve helyszínének megváltoztatása esetén a Kormány felelőssége az ITU-val szemben ezen döntésből eredő kiadásokra korlátozódik, különösen és korlátozás nélkül: (a) az ITU által a Rendezvényhez szükséges tételek tekintetében már elkötelezett vagy kifizetett kiadásokra, addig a mértékig, amennyiben ezek a kiadások már nem szolgálnak semmilyen hasznos célt, és feltéve, hogy jelentősek voltak és nem törölhetők vagy csökkenthetők, valamint (b) a Rendezvény lebonyolításához szükséges helyiségek bérleti díjaként az ITU-nál felmerült összes kiadásra. Ezenkívül a Kormány feladata a Rendezvény Kormány által történt törlésével vagy elhalasztásával, illetve helyszínének megváltoztatásával kapcsolatban felmerülő minden jogi kereset, kárigény vagy követelés kezelése, valamint az ITU és tisztviselői kártalanítása, védelme és felelősség alóli mentesítése minden ilyen keresettel, kárigénnyel illetve követeléssel szemben.
- 8.3 Vis major a jelen Megállapodás értelmében előre nem látható eseményt, ipari zavarokat, közellenség által végrehajtott cselekményeket, háborút, népfelkelést, polgári zavargást, tüzesetet, árvizet, földrengést, robbantást vagy egyéb olyan eseményt vagy történést jelent, amely valamelyik Fél ellenőrzésén kívül esik, és amelyet egyik Fél sem képes megfelelő gondossággal elhárítani.
- 8.4 A Felek írásban értesítik egymást bármely vis major eseményről, amely a rendezvény törlését, elhalasztását, megszakítását vagy helyszínének megváltoztatását okozza vagy okozhatja. Vis major esetén a Felek vállalják, hogy a másik Fél vis major megtörténtéről szóló írásbeli értesítését követő öt (5) napon belül tárgyalásokat kezdenek annak érdekében, hogy közös írásbeli megegyezésre jussanak az adott vis major esemény gyakorlati, pénzügyi és jogi következményeit illetően. Amennyiben a Felek írásban másként nem rendelkeznek, a vonatkozó megállapodást a tárgyalások megkezdésétől számított harminc (30) munkanapon belül kell megkötni az alábbi 12. cikknek megfelelően. Amennyiben a Felek nem jutnak egyezsége, a vitát az alábbi 12. cikk rendelkezéseinek megfelelően kell rendezni.

9. CIKK

A jelen Megállapodás megvalósítása

- 9.1 Az ITU Főtitkárának vagy kijelölt képviselőjének írásban meg kell állapodnia a Kormány illetékes szerveivel vagy az általuk megbízott összekötő tisztviselővel a jelen Megállapodás megvalósításának módozatairól.

10. CIKK

Átruházás; kötelező érvény

- 10.1 Amennyiben a jelen Megállapodás nem rendelkezik kifejezetten másként, egyik fél sem engedményezi, ruházza át, zálogosítja el vagy rendelkezik más módon a jelen Megállapodásról, vagy annak bármely részéről, a másik Fél előzetes írásbeli engedélye nélkül.
- 10.2 A jelen megállapodás kötelező érvényű a Felekre és azok mindenkori jogutódaira és törvényes engedményeseire.

11. CIKK

Szerződéses viszony

- 11.1 A Kormánynak szükség szerint joga van alvállalkozókat megbízni a jelen Megállapodásban rögzített feladatai és kötelezettségei teljesítése érdekében; azzal azonban, hogy (a) a Kormány felelős annak biztosításáért, hogy minden egyes alvállalkozó teljesítménye megfeleljen a jelen Megállapodásban rögzített feltételeknek és kikötéseknek, (b) a Kormány továbbra is köteles időben és megfelelően teljesíteni a jelen Megállapodás értelmében alvállalkozásba adott feladatait és kötelezettségeit, tekintet nélkül bármely alvállalkozó megbízására vagy kinevezésére, és (c) az ITU-nak nincs kötelezettsége vagy felelőssége egyetlen ilyen alvállalkozóval szemben sem, az alvállalkozóknak pedig nincsenek jogaik vagy jogvédelmi igényük az ITU-val szemben, akár a jelen Megállapodás értelmében, akár egyébként.

- 11.2 A jelen Megállapodásban semmi sem tekinthető úgy, mintha bármilyen szerződéses viszonyt létesítene az ITU és a Kormány bármely alvállalkozója, illetve megbízottja között, vagy bármilyen szerződéses viszonyt a Kormány és az ITU bármely alvállalkozója, illetve megbízottja között.
- 11.3 A Kormány nem számíthat fel semmilyen jutalékot az ITU-nak olyan árukra, illetve szolgáltatásokra, amelyeket az ITU szerez be a Kormány vagy az ITU által megbízott vállalkozóktól, szponzoroktól, támogatóktól vagy egyéb megbízottaktól.

12. CIKK

Jogviták rendezése

- 12.1 Az 1947-es Egyezmény hatáskörébe tartozó bármely kérdéssel kapcsolatos jogvitát az 1947-es Egyezmény 32. szakaszának megfelelően kell kezelni.
- 12.2 A fenti 12.1 pontra tekintettel a Felek között a jelen Megállapodásból eredő vagy azzal kapcsolatos minden vitát, amely nem rendezhető barátságosan a Felek közötti tárgyalással vagy bármely egyéb kölcsönösen megállapodott eszköz alkalmazásával a jogvitáról szóló értesítés keltétől számított hat (6) hónapon belül, három (3) választottbíróból álló testület (a továbbiakban: „Testület”) hatáskörébe kell utalni. Az egyik választottbíró az ITU Főtitkára nevezi ki, egy másikat pedig a Kormány. Az így kinevezett két választottbíró nevezi ki a harmadik választottbíró, aki a Testület elnöke lesz; a harmadik választottbíró személyének elfogadásáról a Felek kölcsönösen döntenek. Amennyiben bármelyik Fél elmulasztja választottbírája kinevezését egy (1) hónapon belül azt követően, hogy a másik fél közölte választottbírája nevét, vagy az így kinevezett két választottbíró elmulasztja egy elnök kinevezését a második választottbíró kinevezésétől számított két (2) hónapon belül, a még ki nem nevezett választottbíró (vagy az elnököt, értelemszerűen) a Nemzetközi Bíróság elnöke fogja kinevezni.
- 12.3 A választottbíráskodás nyelve az angol, a választottbíráskodás helye pedig Genf.
- 12.4 Amennyiben a Felek nem kötik ki írásban másként, a Felek megállapodnak abban, hogy a Testület szabadon dönt a követendő eljárásokról és a választottbíráskodással kapcsolatos költségek Felek közötti megosztásáról.
- 12.5 A jelen Megállapodást megkötő Felek megállapodnak abban, hogy a Testület döntése végleges és számukra kötelező érvényű, és hogy fellebbezés nem nyújtható be a döntés ellen semmilyen nemzeti bíróságnál vagy választottbírásnál.

13. CIKK

Felelősség

- 13.1 Az ITU és a Kormány viszonyában a Kormány felelősségi körébe tartozik a Rendezvénnel kapcsolatban felmerülő minden kereset, követelés, eljárás vagy egyéb igény kezelése, amelyet az ITU-val vagy bármely tisztviselőjével szemben kezdeményeznek az alábbiakkal kapcsolatban:
- a) a jelen Megállapodás értelmében a helyszínen vagy a Kormány által rendelkezésre bocsátott, illetve ellenőrzése alatt lévő bármely más helyiségben történt minden személyi sérülés vagy haláleset, illetve vagyoni kár vagy veszteség;
 - b) a jelen Megállapodás 1. mellékletében hivatkozott szállítási szolgáltatások által okozott, vagy igénybevétele közben történt minden személyi sérülés vagy haláleset, illetve vagyoni kár vagy veszteség;
 - c) a Kormány jelen Megállapodás, annak 1.sz. mellékleti, illetve az ahhoz csatolt 1.sz. függelék hatálya alá tartozó bármely feladatának és kötelezettségének a megszegése, megsértése, elmulasztása vagy nem teljesítése;
 - d) a Kormány által elkövetett bármely durva hanyagság, gondatlanság, akaratlagos, illetve szándékos helytelen magatartás vagy csalás; és
 - e) a Kormány által a jelen Megállapodás hatálya alatt a Rendezvényre alkalmazott, illetve megbízott személyzet, beleértve az ilyen személyzet által benyújtott, illetve indított bármilyen jellegű kereset, kárigény, követelés vagy eljárás.
- 13.2 A Kormány kártalanítja, megvédi és felelősség alól mentesíti az ITU-t és annak tisztviselőit bármely ilyen kereset, kárigény, eljárás vagy egyéb követelés tekintetében, valamint az ITU és annak tisztviselői által az ilyen keresetekkel, kárigényekkel, eljárásokkal, illetve egyéb követelésekkel kapcsolatban elszenvedett vagy kiállt bármilyen jellegű károk, veszteségek, kárfelelősségek, illetékek, költségek és kiadások tekintetében, kivéve azokat, amelyek az ITU tisztviselőinek durva hanyagsága vagy szándékos helytelen magatartása miatt keletkeztek.

14. CIKK**Értesítések**

- 14.1 A bármely Fél által a másik Fél számára a jelen Megállapodás (beleértve az 1. mellékletet és annak függelékét) értelmében előírt vagy megengedett minden értesítést, illetve más információt írásban kell megküldeni, és a kézbesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha bérmentesített, ajánlott vagy igazolt első osztályú légipostával (tértivevénnel) vagy faxon adták fel a másik Fél alábbi címére:

14.1.1 Az ITU számára:

International Telecommunication Union
c/o Mr. Houlin Zhao, Secretary-General
Place des Nations
CH-1211 Geneva 20,
Switzerland
Fax: +41 22 730 6444

14.1.2 A Kormány számára:

The Government of Hungary
c/o H.E. Mr. Péter Szijjártó, Minister
Ministry of Foreign Affairs and Trade
Bem rakpart 47.
1027 Budapest
Hungary
Fax: +36 1 375 3766

- 14.2 Minden ilyen értesítés vagy információ annak a címzett általi kézhezvétel napján válik hatályossá az alábbi módon:

14.2.1 a kézhezvétel napján, de legkésőbb a feladást követő 7. munkanapon, ha ajánlott vagy igazolt első osztályú légipostával küldték;

14.2.2 a továbbítást követő munkanapon, ha faxon küldték.

15. CIKK**Nevek, cím, rövidítések, logók és zászlók használata**

- 15.1 Az ITU nevét, címét, rövidítését, logóját és zászlóját kizárólag az ITU használja, és a Kormány vagy a Szervező Bizottság (a jelen Megállapodás 1. mellékletének 8. cikkében meghatározva) vagy bármely vonatkozó alkalmazottjuk, vállalkozójuk (beleértve többek között a partnereket, támogatókat vagy hivatalos beszállítókat), ügynökök vagy egyéb képviselők értelemszerűen nem használhatják az ITU Főtitkára vagy az ügyben történő intézkedésre megfelelően felhatalmazott képviselője előzetes írásbeli engedélye nélkül.

- 15.2 Az ITU TELECOM és az ITU Telecom World 2015 nevét, címét, rövidítését, logóját és zászlóját kizárólag az ITU használja, kivéve az alábbi 15.4 pontban rögzítetteket, és a Kormány vagy a Szervező Bizottság vagy bármely vonatkozó alkalmazottjuk, vállalkozójuk (beleértve többek között partnereket, támogatókat vagy hivatalos beszállítókat), ügynökök vagy egyéb képviselők értelemszerűen nem használhatják az ITU Főtitkára vagy az ügyben történő intézkedésre megfelelően felhatalmazott képviselője előzetes írásbeli engedélye nélkül. Az ITU fenntartja a jogot, hogy a jelen cikkben említett neveket, címeket és logókat a Kormánnyal vagy a Szervező Bizottsággal történt előzetes konzultáció nélkül megváltoztassa.

- 15.3 Az ITU megtartja az ITU, ITU TELECOM és a Rendezvény nevének, címének, rövidítésének, logójának és zászlójának a kizárólagos tulajdonjogát, valamint az összes szellemi tulajdonjogot és egyéb jogokat, beleértve az ITU által szervezett eseményekét.

- 15.4 A Kormány felhatalmazást nyer a Rendezvény nevének, rövidítésének, címének és logójának a Rendezvénnel kapcsolatos következő célokra történő használatára; feltéve azonban, hogy a használat során nem változik meg a Rendezvény neve, rövidítése, címe és logója semmilyen módon, és nem keletkezik olyan benyomás, mintha az ITU egy kereskedelmi vállalkozást, terméket vagy szolgáltatást támogatna, illetve támogatott volna:

15.4.1 a Kormány által létrehozott és a Rendezvényre vonatkozó tájékoztató kiadvány és Internet weboldalon megjelenő honlapja minden esetben; feltéve azonban, hogy az ilyen tájékoztató brosúrát és honlapot az ITU előzetesen jóváhagyta;

15.4.2 a Rendezvénnel kapcsolatos publikációk, amelyek szövegét az ITU előzetesen jóváhagyta;

- 15.4.3 a helyi, országos és nemzetközi sajtóban megjelenítésre szánt propagandaanyagok, amelyek szövegét az ITU előzetesen jóváhagyta, és amelyek célja a Rendezvény logisztikai előkészületeiben potenciálisan résztvevők tájékoztatása, illetve számukra további információk nyújtása a Rendezvénnyel kapcsolatban;
- 15.4.4 a Rendezvénnyel kapcsolatos sajtóforumok és olyan egyéb tevékenységek, amelyek szükségessé válhatnak a Rendezvény megszervezésével és lebonyolításával kapcsolatban.
- 15.5 A Kormány rendszeresen tájékoztatja az ITU-t minden olyan esetről, amikor a Kormány, a Szervező Bizottság vagy bármely alkalmazottjuk, vállalkozójuk (beleértve többek között partnereket, támogatókat vagy hivatalos beszállítókat), esetleges ügynökük és egyéb képviselőjük felhasználja a Rendezvény nevét, címét, rövidítését vagy logóját. A Kormány nem vonható felelősségre a Rendezvény nevének, címének, rövidítésének vagy logójának bármely illetéktelen harmadik fél által történt jogosulatlan használatáért, kivéve addig a mértékig, amennyiben a jogosulatlan használatot a Kormány, a Szervező Bizottság vagy bármely alkalmazottjuk, vállalkozójuk (beleértve többek között partnereket, támogatókat vagy hivatalos beszállítókat), ügynökük és egyéb képviselőjük követte el.
- 15.6 Sem a Kormány sem a Szervező Bizottság vagy bármely alkalmazottjuk, vállalkozójuk (beleértve többek között partnereket, támogatókat vagy hivatalos beszállítókat), esetleges ügynökük és egyéb képviselőjük nem használhatja a Rendezvénnyel kapcsolatos egyéb jelzéseket, védjegyeket, címeket, témákat, szlogeneket, neveket, jelöléseket és logókat az ITU Főtitkára vagy az ügyben való intézkedésre megfelelően felhatalmazott képviselője előzetes írásbeli engedélye nélkül.

16. CIKK

A jelen Megállapodás módosítása és megszüntetése; rangsor

- 16.1 A jelen Megállapodás, amelynek az 1. melléklet és az 1. melléklet 1. sz. függeléke szerves részét képezi, nem módosítható vagy szüntethető meg, kivéve a Kormány és az ITU Főtitkára által aláírt írásbeli kölcsönös megállapodás útján. Minden ilyen megállapodást a jelen Megállapodáshoz kell csatolni és szerves részének kell tekinteni.
- 16.2 Amennyiben a jelen Megállapodásban és az 1. mellékletben, illetve az 1. melléklet 1. függelékében foglaltak között ellentmondás van, a jelen Megállapodás rendelkezései mérvadóak. Amennyiben a jelen Megállapodás 1. melléklete és az 1. melléklet 1. függeléke között ellentmondás van, az 1. melléklet rendelkezései mérvadóak.

17. CIKK

A jelen Megállapodás hatálybalépése és időtartama

- 17.1 A jelen Megállapodás a harmincadik (30.) napon lép hatályba attól az időponttól számítva, amikor Magyarország Kormánya értesíti az ITU-t, hogy a Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges belső eljárás megfelelően lezárult.
- 17.2 A jelen Megállapodás rendelkezései érvényesek maradnak mindaddig, amíg az abban rögzített feltételeknek és kikötéseknek megfelelően a Felek között véglegesen nem rendezték a Rendezvényből eredő, vagy arra vonatkozó összes szervezési, pénzügyi és egyéb ügyeket, jogokat, feladatokat és kötelezettségeket.

ENNEK HITELEÜL az alulírottak az e célra történt meghatalmazásuk birtokában két (2) eredeti angol nyelvű példányban aláírták a jelen Megállapodást.

Magyarország Kormánya nevében
H.E. Mr. Péter Szijjártó Külgazdasági és Külügyminiszter

Nemzetközi Távközlési Unió nevében
Mr. Houlin Zhao Főtitkár

Hely: Budapest

Dátum: 2015. április 9.

Mellékletek és függelékek jegyzéke:

1. melléklet: A fogadó ország kötelezettségei

1. melléklet függeléke: A fogadó ország támogatóira vonatkozó feltételek és kikötések

1. MELLÉKLET

A FOGADÓ ORSZÁG KÖTELEZETTSÉGEI

A jelen 1. melléklet a Magyarország Kormánya és a Nemzetközi Távközlési Unió (ITU) által az ITU Telecom World 2015 rendezvénnyel kapcsolatban kötött Fogadó Ország Megállapodás kiegészítése és annak szerves része (a „Megállapodás”). A jelen 1. mellékletben használt, de nem definiált nagybetűs kifejezések a Megállapodásban megadott definícióknak felelnek meg.

1. CIKK

A Rendezvény promóciója

- 1.1 A Rendezvény promócióját a Kormány finanszírozza, és abban szorosan együttműködik az ITU-val. A fentiek általános érvényének korlátozása nélkül, a Kormány viseli az összes költséget, illetve kiadást, és biztosítja a szükséges együttműködések az alábbiak tekintetében:
 - 1.1.1 A Rendezvény üzenetének és márkaépítő (branding) jellegének az erősítése mind nemzeti, mind nemzetközi szinteken, valamint integrált stratégia kialakítása a Rendezvény potenciális résztvevői irányában. Az erre a célra készített és terjesztett promóciós anyagoknak külön-külön és összességükben követniük kell a Rendezvény általános vizuális identitását és márkaépítő stratégiáját, amint azt az ITU meghatározta.
 - 1.1.2 Promóciós anyagok terjesztése és online szalagcímek (banner) elhelyezése a fogadó ország kormányzati és minisztériumi weboldalain a Rendezvényre vonatkozó információk (beleértve a résztvevőkre vonatkozó információkat is) könnyű elérhetősége érdekében.
 - 1.1.3 A helyszín teljes bérleti időszaka alatt helyek biztosítása a helyszínen nyomtatott és digitális márkaépítő és reklámanyagok számára, beleértve többek között a bejáratok környékét, a nagy forgalmú helyeket és a helyszín Rendezvény által elfoglalt egyéb területeit. Ezeket a helyeket az ITU által meghatározott módon kell felhasználni márkaépítés, reklám, valamint a Rendezvény tudatosításának céljára.
 - 1.1.4 Nyomtatott és digitális hirdetőtábla-/óriásplakát elhelyezési lehetőségek biztosítása Budapesten és azon belül a fő repterek körül a Megállapodás aláírását követő mielőbbi kezdéssel, a jelen 1. melléklet 1.4 pontjának megfelelően. Nyomtatott hirdetőtáblák/óriásplakátok esetében a Kormány fedezi ezek tervezési, előállítási, nyomtatási, kihelyezési és leszerelési költségét.
 - 1.1.5 A Rendezvény marketingje a fogadó országban és a fogadó ország nemzeti diplomáciai képviseletein keresztül világszerte (pl. nagykövetségek, konzulátusok, missziók) a Rendezvényen résztvevők körének bővítése és a nemzeti pavilonok szervezésének ösztönzése érdekében.
 - 1.1.6 Találkozók és rendezvények koordinálása és a házigazda szerepének vállalása világszerte a Rendezvény népszerűsítése érdekében, különös tekintettel a fórumokon, nemzeti pavilonokban és tematikus pavilonokban való részvétel ösztönzésére.
 - 1.1.7 Vendéglátó programok szervezése és koordinálása az ITU-val a Rendezvény népszerűsítése érdekében kiemelt ICT-rendezvényeken világszerte, mint az MWC 2015, CeBIT 2015, Sviaz Expocomm 2015, WSIS 2015TTE Telecom miniszteri értekezlet, az ITU 150. évfordulójának megünneplése Genfben, valamint a Felek által közösen meghatározott egyéb események.
 - 1.1.8 Információs pult biztosítása a budapesti reptereken 2015. október 10–16. között a résztvevők üdvözlésére ill. búcsúztatására. Gondoskodni kell az információs pult megfelelő személyzetéről, akik a résztvevők Rendezvénnyel kapcsolatos érdeklődésére válaszolnak.
 - 1.1.9 A Kormány támogatást nyújt az ITU-nak a Rendezvény termékeinek és szolgáltatásainak világszerte történő promóciója, marketingje és értékesítése terén, kiemelt figyelemmel Magyarországra és az összes többi európai országra. Ez a támogatás magában foglalja többek között (i) pavilon-bemutató szervezésének elősegítését KKV-k és induló vállalatok számára; (ii) tematikus pavilonok szervezésének elősegítését az ITU-val egyeztetett témákban; és (iii) nemzeti pavilonok szereplésének biztosítását.
- 1.2 A Kormány kizárólag saját költségére, de az ITU-val teljes együttműködésben elkészít és megvalósít egy médiatervet a Rendezvény világszerte történő népszerűsítése és reklámozása céljából, többek között nemzeti és nemzetközi nyomtatott és digitális sajtókampányokkal, roadshowkkal, valamint nemzeti és nemzetközi rendezvényeken való részvétellel (beleértve többek között az 1.1.7 pontban ismertetett rendezvényeket). Legkésőbb nyolc (8) hónappal a Rendezvény kezdési időpontja előtt a Kormány írásban benyújt az ITU-nak egy előzetes tervezetet, amely megfelelő részletességgel ismerteti a Kormány által megvalósításra javasolt médiatervet. Az ITU-nak joga lesz a médiaterv tervezetét megvizsgálni és kommentálni, a Kormány pedig az ITU megjegyzéseit beépíti a médiaterv

végleges változatába. A Kormány legkésőbb a Rendezvény előtt hat (6) hónappal kezdődő és legkorábban a Rendezvény végével lezáruló időszak alatt a végleges változat rendelkezéseinek megfelelően megvalósítja a Rendezvény médiatervét.

- 1.3 A Kormány minden erőfeszítést megtesz, hogy egy nagy nemzetközi légitársaság barter-megállapodást kössön az ITU-val, amelynek keretében a légitársaság a Rendezvénnyel kapcsolatban preferenciális, kedvezményes árakat biztosít járataira és szolgáltatásaira a Rendezvény résztvevői számára, ennek fejében az ITU kiterjeszti a láthatóság és felismerhetőség biztosítását az adott légitársaságra a Rendezvény előtt és alatt.
- 1.4 A Kormány a jelen 1. melléklet szerinti kötelezettségei teljesítése során gondoskodik arról, hogy a Kormány által, illetve nevében a Rendezvénnyel kapcsolatban előállított, szétosztott, terjesztett és/vagy kiállított összes reklám, szalagcím, hirdetőtábla/óriásplakát, kampány, publikáció és egyéb promóciós anyag (akár digitális, nyomtatott, rádiós, televíziós, online vagy egyéb médiaanyag) (i) az ITU-hoz benyújtásra kerüljön, illetve az ITU azokat előzetesen jóváhagyja; és (ii) azok megfeleljenek a Megállapodás 15. cikke rendelkezéseinek.
- 1.5 A Kormány külön erőfeszítést tesz annak biztosítására, hogy a fogadó országot legmagasabb rangú méltóságai képviseljék. Igazolni kell majd, hogy a fogadó ország országos és elnöki protokoll-szolgálat és biztonsági szervezete előírás szerint részt vesz a Rendezvény ITU-val történő koordinálásában.

2. CIKK

Pénzügyi intézkedések

- 2.1 A 11. Határozat (Rev. Busan, 2014) szerint az ITU Távközlési Rendezvények önffinanszírozó tevékenységek és nem lehet negatív hatásuk az ITU költségvetésére az ITU Tanács által meghatározott mindenkori költségfelosztás alapján.
- 2.2 Az ITU a Kormány számára írásbeli számlát állít ki és küld a Kormány által a Megállapodás (beleértve a jelen 1. mellékletet) értelmében az ITU számára teljesített minden egyes kifizetésről. A Kormány a szükséges kifizetéseket az ITU számára a Megállapodásban és annak mellékleteiben, illetve függelékében meghatározott vonatkozó határidőknek megfelelően teljesíti.
- 2.3 A Kormány az alábbi készpénzfizetéseket teljesíti az ITU számára:
- 2.3.1 egy kétmillió-ötszázezer svájci frank (2 500 000 CHF) átalányösszeget az ITU Telecom-nak a Rendezvény előkészítésével, tervezésével és megvalósításával kapcsolatos fő kiadásai megosztására; és
- 2.3.2 egy kétszázezer svájci frank (200 000 CHF) összeget a Rendezvénnyel kapcsolatos olyan speciális programok vállalt támogatási költségeihez való hozzájárulásként, mint a Fiala Újítók Versenye és a kevésbé fejlett országok, illetve az alacsony jövedelmű országok részvétele.

A fenti 2.3.1 és 2.3.2 pontokban ismertetett összegeket az ITU által kibocsátott számlákon megjelölt bankszámlára kell utalni az alábbi ütemterv szerint.

	Arány* (%)	Összeg svájci frankban	Határidő
Fizetés	100%	2 700 000,00	legkésőbb hat (6) hónappal a Rendezvény kezdete előtt
Összesen		2 700 000,00	

* A fenti 2.3.1 és 2.3.2 pontokban ismertetett összegek alapján kiszámítva, összesítve.

- 2.4 A Kormánynek kell megszereznie saját kizárólagos költségére és ingyenesen az ITU rendelkezésére bocsátania a helyszínt a Megállapodásban és a jelen 1. mellékletben rögzített specifikációknak megfelelően, beleértve a 7. cikkben foglaltakat.
- 2.5 A fenti 2.3 pontban meghatározott összegeken kívül a Kormány viseli Magyarországon megtartandó Rendezvény okán közvetlenül vagy közvetve felmerülő összes költséget és kiadást. Ezek a költségek és kiadások főként az alábbiakat foglalják magukban, a Megállapodás, illetve a jelen 1. melléklet rendelkezései (beleértve az alábbi 7. cikket) érintése nélkül:
- 2.5.1 Szállítás: Az ITU tisztviselőinek a fogadó országban felmerülő szállásköltségeit és kiadásait húsz (20) Rendezvény előtti kiszállás során (lásd az alábbi 2.5.4 pontot), valamint összesen nyolcvan (80) ITU tisztviselőjét a Rendezvény alatt (amely az ITU Személyzeti Szabályzata és Személyzeti Szabályai vonatkozó rendelkezései alapján, és az azzal kapcsolatban kibocsátott kiegészítő szolgáltatási megrendelések alapján kerül kiszámításra, tekintettel a költségtérítésre is) a Kormány fizeti; megállapodás szerint a Kormány feladata az ilyen szállások közvetlen lefoglalása az ITU nevében, valamint az ezzel kapcsolatos költségek és kiadások határidőben történő közvetlen kifizetése/rendezése. Továbbá a Felek tudomásul veszik és megállapodnak abban, hogy (a) az ITU választott tisztviselői és (az ITU által kijelölt) biztonsági tagjaik szállása a helyszín közelében lévő öt (5)-csillagos szállodában lesz, ebben a Felek kölcsönösen írásban megállapodnak;

- (b) az összes többi (ITU által kijelölt) ITU-tisztviselő szállása a helyszín közelében lévő négy (4)-csillagos szállodában lesz, ebben a felek kölcsönösen írásban megállapodnak; és (c) az egyes ITU-tisztviselők tekintetében a szállás a Rendezvény alatt becslés szerint átlagban öt (5) vendégéjszakát jelent a Rendezvényt megelőző kiküldetéseknél, és tíz (10) vendégéjszakát a Rendezvény alatt, amely becslést az ITU tovább módosíthatja a Kormánynak küldött írásbeli értesítés útján.
- 2.5.2 Napidíjak: A Rendezvénnyel kapcsolatban a fogadó országba kiküldött összesen nyolcvan (80) ITU-tisztviselő napidíjának (a továbbiakban: „ND”) ötven százaléka (50%), amely az ITU Személyzeti Szabályzata és Személyzeti Szabályai vonatkozó rendelkezései alapján, illetve az azzal kapcsolatban kibocsátott kiegészítő szolgáltatási megrendelések alapján kerül kiszámításra. Ezen szabályzatok, szabályok és szolgáltatás-rendelések alapján – tekintettel arra, hogy a szállást (azaz a szállodai szobákat) az ITU-tisztviselők számára a Rendezvénnyel kapcsolatban a Kormány fogja biztosítani saját kizárólagos költségére a fenti 2.5.1 pont értelmében – a ND mértéke ötven százalékkal (50%) csökken. Az ITU számlájának kézhezvétele után azonnal, de legkésőbb a Rendezvény kezdési időpontja előtt három (3) hónappal a Kormány átutalja az ITU által megjelölt bankszámlára a Rendezvény lebonyolításával kapcsolatban kiküldött nyolcvan (80) ITU-tisztviselő számára becsült ND 50%-ának megfelelő, 170 000 CHF-et, azaz, egyszázhetvenezer svájci frankot meg nem haladó összeget, a fenti 2.2 pontnak megfelelően.
- 2.5.3 Repülőjegyek és személyszállítás: Az összes utazási költséget és kiadást (beleértve minden plusz biztosítási díjat), valamint a reptéri költségeket és kiadásokat (szükség esetén a vízumköltségeket) az összesen nyolcvan (80) ITU-tisztviselő számára a Rendezvényre és a Rendezvényről történő utazáshoz, ami az ITU Személyzeti Szabályzata és Személyzeti Szabályai vonatkozó rendelkezései alapján, és az azzal kapcsolatban kibocsátott kiegészítő szolgáltatási megrendelések alapján kerül kiszámításra, tekintettel arra, hogy (az ITU által kijelölt) hetvenöt (75) ITU-tisztviselő számára a turista osztályú repülőjegyek költségét és az ITU öt (5) választott tisztviselője számára a business osztályú repülőjegyek költségét a fogadó ország kifizeti az ITU-nak az utazási feltételeket meghatározó személyzeti szabályoknak megfelelően (pl. az egy járaton utazó tisztviselők megengedett létszáma, repülőjegy osztály bizonyos számú óráig tartó utazás esetén). Az ITU egy listát fog átadni a Kormánynak az egyes ITU-tisztviselők érkezési és indulási időpontjaival. Legkésőbb a Rendezvény kezdési időpontja előtt három (3) hónappal a Kormány átutalja az ITU által megjelölt bankszámlára a repülőjegyek becsült költségének, az érvényes reptéri kedvezmény 50%-ának megfelelő, 124 000 CHF-et, azaz, egyszázhuszonegyezer svájci frankot meg nem haladó összeget nyolcvan (80) ITU-tisztviselő számára a Rendezvény lebonyolításával kapcsolatban, a fenti 2.2 pontnak megfelelően.
- 2.5.4 Rendezvény előtti kiküldetések: A fenti 2.5.1–2.5.3 pontokban leírt valamennyi költség és kiadás, ami azzal kapcsolatos, hogy a Rendezvény előtt legfeljebb húsz (20) ITU-tisztviselő utazik a fogadó országba a Rendezvény tervezésével és előkészítésével kapcsolatban; egy-egy ilyen kiküldetés tartama legfeljebb öt (5) munkanap plusz az utazásra számítható napok, amelyek az ITU Személyzeti Szabályzata és Személyzeti Szabályai vonatkozó rendelkezései alapján, illetve az azzal kapcsolatban kibocsátott kiegészítő szolgáltatási megrendelések alapján kerülnek kiszámításra. A Kormány a Megállapodás aláírását követően azonnal átutalja az ITU által megjelölt bankszámlára a ND 50%-ának, a reptéri kedvezménynek és a repülőjegyeknek megfelelő, 53 000 CHF-et, azaz ötvenháromezer svájci frankot meg nem haladó összeget a fent említett Rendezvényt megelőző kiküldetésekre a fenti 2.2 pontnak megfelelően.
- 2.5.5 Költségek egyeztetése: Amennyiben a Rendezvényt megelőző és a Rendezvény alatti kiküldetések becsült összköltsége meghaladja azok tényleges összes költségét, a különbözetet az ITU visszautalja a Kormánynak. A 2.3 pont szerinti átalányösszeg és egyéb kifizetések azonban nem számítanak bele az ilyen tényleges vagy becsült költségek kiszámításába.
- 2.5.6 Fuvarköltség: Az ITU Rendezvénnyel kapcsolatos berendezéseinek, anyagainak, dokumentumainak és egyéb áruinak a légifuvarozási, szállítási és biztosítási költségei és kiadásai az ITU központjától vagy bármely más helyről a világon a helyszínre (és vissza) az oly módon meghatározott időpontoknak megfelelően, hogy legkésőbb öt (5) nappal a Rendezvény előtt a helyszínre érjenek, illetve legkésőbb tíz (10) nappal a Rendezvény után visszaérjenek eredeti helyükre. A Kormány fogja közvetlenül kezelni és viselni az ITU fent említett berendezéseinek, anyagainak, dokumentumainak és egyéb áruinak vámvizsgálatára, tárolására és helyszíni mozgatására vonatkozó költségeket és kiadásokat is az ITU igénye szerint. Az ilyen bejövő szállítmányok maximális súlya 6 tonna lenne, a kimenő szállítmányoké pedig 4 tonna. A Kormány az ITU számára költségmentesen fogja közvetlenül kezelni és viselni – a biztosítást is beleértve – az ITU fent említett berendezéseinek, anyagainak, dokumentumainak és egyéb áruinak helyszíni anyagmozgatási költségeit és kiadásait is.

- 2.6 A Kormány feladata, hogy saját kizárólagos költségére megszervezze és fenntartsa a fogadó ország nemzeti pavilonját a Rendezvényen, amely bemutatja a nemzeti innovációs és befektetési lehetőségeket. Erre a célra az ITU ingyenesen a Kormány rendelkezésére bocsát egy legfeljebb 500 m²-es területet a helyszínen, amelynek helyét az ITU határozza meg saját kizárólagos belátása szerint.
- 2.7 A Kormány viseli a Rendezvénnyel kapcsolatban megtartott következő események szervezésének és lebonyolításának költségeit és kiadásait: (i) megnyitó ünnepség (mintegy 1000 vendég számára); (ii) nyitófogadás (mintegy 1500 vendég számára); és (iii) záró fogadás (mintegy 500 vendég számára).
- 2.7.1 A Kormány feladata a nyitófogadás és a záró fogadás megszervezése. Az ITU és a Kormány közös feladata a megnyitó ünnepség megszervezése. Az ITU feladata az ebben a pontban másként nem említett minden egyéb rendezvény megszervezése.
- 2.7.2 Az ITU kizárólagos joga a felszólalók, nyilatkozatok és beszédek jóváhagyása, valamint a vendéglisták összeállítása és a meghívók szétosztása a jelen 2.7 pontban ismertetett rendezvényekre.
- 2.7.3 Legkésőbb hatvan (60) nappal a Rendezvény kezdési időpontja előtt a Kormány átad az ITU-nak egy előzetes lebonyolítási tervet a Kormány által a jelen 2.7 pont értelmében szervezendő minden rendezvényre. Továbbá, legkésőbb harminc (30) nappal a Rendezvény kezdési időpontja előtt a Kormány átadja az ITU-nak a végleges megvalósítási tervet minden olyan rendezvényre vonatkozóan, amelynek a megszervezése a Kormány feladata a jelen 2.7 pont értelmében. Mind az előzetes, mind a végleges megvalósítási terv (i) megfelelő részletességgel ismerteti a Kormány tervét, logisztikai és egyéb intézkedéseit annak a rendezvénynek a szervezésére és lebonyolítására vonatkozóan, amelyre az adott terv vonatkozik; és (ii) a Felek kölcsönösen megvizsgálják és kommentálják a terveket és a megvalósítás előtt azokban megállapodnak.
- 2.7.4 A Kormány viseli az általa a rendezvénnyel kapcsolatban szervezett minden egyéb fogadás, illetve rendezvény költségeit és kiadásait is. Minden ilyen fogadást és rendezvényt az ITU-val egyeztetve kell megszervezni.
- 2.7.5 Az ITU fenntartja a jogot, hogy szponzorokat nevezzen ki a jelen 2.7 pontban ismertetett bármely rendezvényre és biztosítsa ezen szponzorok láthatóságát, felszólalási lehetőségeit, illetve felismerését az ITU által meghatározott feltételek mellett. A Kormány az ITU-val folytatott előzetes konzultáció és megállapodás alapján szintén kiterjesztheti a láthatóságot a Kormány és a fogadó ország külső támogatóira az ilyen harmadik felek Kormányának, illetve a fogadó országnak a Rendezvény megszervezésével járó költségek és kiadások viselésében nyújtott segítsége fejében, beleértve a nyitófogadást és a záró fogadást (a külső támogatók a továbbiakban a „fogadó ország támogatói”). Ilyen esetekben a Kormány és a fogadó ország támogatói betartják a jelen 1. melléklet 1. függelékében rögzített feltételeket, és a fogadó ország támogatói részére az ilyen támogatók által anyagilag támogatott nyitó vacsora-fogadáson, vagy a búcsúfogadáson nyújtott kedvezmények (pl. láthatóság, felismerés és felszólalási lehetőségek) köre az ITU-val előzetesen egyeztetett kedvezményekre fog korlátozódni.
- 2.8 Az ITU feladata a speciális ITU-programok megszervezése és lebonyolítása, mint a Fiatal Újítók Versenye és/vagy a Távközlési Fejlesztési Szimpózium. Az ITU viseli az ilyen programokhoz társuló költségeket és kiadásokat azokból az összegekből, amelyeket a Kormány fizet az ITU-nak a jelen 1. melléklet 2.3 pontja értelmében.
- 2.9 A Kormány támogatja az ITU-t és segítséget nyújt a helyi bankszámlák USA dollárban és helyi pénznemben történő megnyitásában. A bankszámlákat az ITU Rendezvénnyel kapcsolatos pénzügyi tranzakcióinak céljára fogja felhasználni és a Rendezvény után meg fogja szüntetni őket. A Kormány gondoskodik arról, hogy az ilyen bankszámlákat legkésőbb a Rendezvény előtt két (2) hónappal megnyissák.

3. CIKK

Protokoll

- 3.1 A Kormány gondoskodik arról, hogy a Rendezvényt látogató méltóságokat az ITU által megállapított protokollszabályok és eljárások szerint fogadják, és hogy ezen méltóságok számára biztosítsa a szükséges biztonsági és védelmi intézkedéseket a Rendezvényen. A Kormány kizárólag saját költségére biztosítja a szükséges biztonsági és védelmi intézkedéseket, és az ITU által megállapított alapvető udvariassági rendszabályokat kiterjeszti a Rendezvényt látogató méltóságokra.
- 3.2 A Kormány kizárólag saját költségére protokollszolgáltatást szervez és nyújt a Rendezvényre érkező államfők, illetve kormányfők, miniszterek és miniszteri szintű vendégek fogadására, érkezéskor biztosítja a reptérrel szállodáikba, illetve távozáskor a szállodáikból a reptérre való kísérésüket. A Kormány legalább ötven (50) gépkocsit biztosít sofőrrel ingyenesen azon országok Rendezvényre érkező állam- illetve kormányfői, miniszterei és miniszteri szintű

vendégei számára, amelyek nem rendelkeznek hivatalos képvisellel Budapesten. Amennyiben az ITU vagy a Kormány szükségesnek tartja, a Kormány további biztonsági intézkedéseket fogantatás kizárólag saját költségére.

- 3.3 A Kormány gondoskodik arról, hogy a budapesti reptér VIP-várótermét a Rendezvényen résztvevő állam- illetve kormányfők, miniszterek és miniszteri szintű vendégek, az ITU választott tisztviselői protokoll és biztonsági személyzete minden esetben ingyenesen használhassák.
- 3.4 A Kormány megteszi a szükséges intézkedéseket: (i) egy fogadó pult megszervezésére és személyzettel való ellátására a budapesti reptéren a Rendezvényre érkező és a Rendezvényről távozó résztvevők számára; és (2) ölehetőség szerint kedvezményes bánásmódot biztosít a budapesti reptéri vámvizsgálatnál a Rendezvényre érkező és távozó résztvevők számára.

4. CIKK

Személyszállítás és szállodák

- 4.1 A Rendezvénnyel kapcsolatban a Kormány kizárólag saját költségére gondoskodik az ITU-tisztviselők szállításáról az alábbiak szerint:
- 4.1.1 Legalább hat (6) sofőr által vezetett gépkocsi a budapesti reptérre való megérkezéskor az ITU öt (5) választott tisztviselője és az ITU protokoll és biztonsági személyzete számára, a hivatalos gépkocsikra vonatkozó külön meghatalmazással a Rendezvény tartamára.
- 4.1.2 Az ITU-tisztviselők szállítása a következő időpontok mindegyikén: (i) a reptérre való megérkezéskor szállodáikba; (ii) a Rendezvény teljes időtartama alatt; (iii) szállodáikból a Rendezvényre és vissza; és (iv) a Rendezvényre való kiküldetésük után szállodáikból a reptérre. A szállítások rendjét az ITU fogja megállapítani. Ez a rendelkezés az ITU személyzetének a Rendezvény előkészítésével és tervezésével kapcsolatban a fogadó országba történő utazásaira is vonatkozik.
- 4.1.3 A Rendezvény résztvevőinek a fő szállodai területekről a helyszínre és vissza, a Rendezvény teljes időtartama alatt. A szállítások rendjét a Kormány fogja megállapítani az ITU-val együttműködve.
- 4.2 A Kormány tájékoztatást nyújt a Rendezvény alatt a Budapest és a nagy észak-amerikai, európai, ázsiai, latin-amerikai és afrikai nemzetközi repterek közötti összeköttetések gyakoriságáról és számáról. Nagyon fontos a kényelmes városi közösségi közlekedés is Budapesten a Rendezvény alatt.
- 4.3 A Rendezvénnyel kapcsolatban szükség lesz szállodai szálláslehetőségekre. A Kormánynak biztosítania kell, hogy a három (3) – öt (5) csillagos kategóriákban legalább ezeröttszáz (1500) szoba álljon rendelkezésre szállodákban vagy rezidenciákban a helyszínhez közel (azaz a helyszíntől egy órán belüli távolságra autóbusszal, vonattal, illetve gépkocsival), a Rendezvény számára versenyképes kedvezményes, illetve diszkontárakon, kötelező minimális tartózkodás nélkül. A Rendezvény kezdete előtt legalább hat (6) hónappal a Kormány visszaigazolja az ITU számára, hogy blokkfoglalást végzett az ITU javára a fent leírt számú és típusú szobákra céges tarifával vagy az alatt.
- 4.4 A Kormány gondoskodik arról, hogy megfelelő számú étterem legyen található a helyszín közvetlen közelében az olcsóktól a drágákig a Rendezvény alatt.

5. CIKK

Vízumok és engedélyek

- 5.1 A Kormány érvényes vonatkozó jogszabályi rendelkezései fényében, a Rendezvény fogadó Kormány minőségében felhatalmazza a Rendezvény összes résztvevőjét és az összes ITU-tisztviselőt, valamint családtagjaikat, hogy Magyarországra belépjenek, ott tartózkodjanak és azt elhagyják mindennemű akadály nélkül a Rendezvénnyel kapcsolatos feladatuk, küldetésük, illetve tartózkodásuk időtartama alatt.
- 5.2 Ennek érdekében a Kormány megteszi a megfelelő intézkedéseket a vízumok és belépési engedélyek kiadása tekintetében, amennyiben az szükséges, a Rendezvény résztvevői és az ITU tisztviselői számára, lehetőség szerint költségmentesen, zökkenőmentesen és legkésőbb két (2) héttel a Rendezvény megnyitási időpontja előtt; feltéve, hogy a vízum iránti kérelmet legalább négy (4) héttel a Rendezvény megnyitása előtt leadták; amennyiben a kérvényt később adják le, a vízumot legalább nyolc (8) nappal a kérvény kézhezvétele után meg kell adni.
- 5.3 A Kormány a Rendezvény előtt legalább hat (6) hónappal átadja az ITU-nak a Kormány azon képviselője/képviselői nevét és kapcsolatfelvételi adatait, aki a rendezvénnyel kapcsolatos vízumok és belépési engedélyek ügyével foglalkozik. Az ITU kioszthatja a Kormány illetékes képviselője/képviselői név- és kapcsolatfelvételi adatait a Rendezvény azon résztvevőknek, akiknek szükségesnek és helyesnek tartja.

6. CIKK

Biztonság és védelem

- 6.1 A Kormány kizárólag saját költségére gondoskodik arról, hogy a Rendezvény minden zavaró körülménytől mentes biztonságos és nyugodt légkörben, hatékonyan működjön. A Rendezvény teljes időtartama alatt a Kormány biztosítja különösen:
- 6.1.1 az ITU-tisztviselők, a magas rangú látogatók, valamint a Rendezvény összes résztvevője kielégítő biztonságát és védelmét magyarországi tartózkodásuk alatt, beleértve a Rendezvényt meglátogató méltóságok ITU által szükségesnek, illetve előírászerűnek tartott különleges biztonságát és védelmét;
 - 6.1.2 a hivatalos szállodák kielégítő biztonságát és védelmét;
 - 6.1.3 a Rendezvény résztvevőit szállító autóbuszok kielégítő biztonságát és védelmét;
 - 6.1.4 a megfelelő biztonságot és védelmet mind a helyszínen belül, mind azon kívül. Azonban a helyszínen belüli biztonság és védelem az ITU ellenőrzése és koordinációja alatt áll;
 - 6.1.5 a hivatalos társadalmi események, programok és kirándulások megfelelő biztonságát és védelmét, beleértve a helyszínen kívül rendezetteket is; és
 - 6.1.6 gondoskodik helyszíni elsősegély eszközökről 07:00 és 24:00 óra között a Rendezvény időtartama alatt és az ITU által előírt külön napokon. Sürgősségi szolgálatként a Kormány biztosítja az azonnali kórházi szállítást és felvételt is.
- 6.2 Mielőbb, de legkésőbb négy (4) hónappal a Rendezvény nyitási időpontja előtt a Kormány kijelöl egy (1) magas rangú összekötő tisztségviselőt, aki a Rendezvénnel kapcsolatos biztonságért és védelemért felelős, és aki szoros együttműködésben dolgozik az ITU rendezvénybiztonsági és védelmi koordinátorával annak biztosítása érdekében, hogy a Rendezvény biztonsági és védelmi terve átfogó és zökkenőmentesen koordinált legyen.
- 6.3 Az ITU a fogadó országgal szoros és folyamatos együttműködésben elkészít egy titkos rendezvénybiztonsági és védelmi tervet. A terv részletezni fogja a Rendezvény, a Rendezvény résztvevői, az ITU tisztviselői, valamint a helyszín konkrét biztonsági és védelmi intézkedéseit. Ezt a dokumentumot azok a külső partnerek fogják megkapni, akiknek az ITU határozata szerint azt ismerniük kell. A rendezvény biztonsági tervének előzetes tervezetét legkésőbb hat (6) hónappal a Rendezvény kezdetének időpontja előtt ki kell bocsátani. A dokumentum a Rendezvény közeledtével egyre kiforrottabb lesz, ahogy a személyek és erőforrások elosztásra kerülnek, és ahogy a kockázatokat felméri és kezeli. A Rendezvény végleges, kész és átfogó biztonsági és védelmi tervének tervezete csak közvetlenül a Rendezvény kezdetének időpontja előtt kerül kibocsátásra.

7. CIKK

Helyszíni specifikációk és a kapcsolódó létesítmények, berendezések és szolgáltatások

- 7.1. Helyiségek, létesítmények, berendezések és szolgáltatások. A Kormány kizárólag saját költségére szerzi meg az ITU javára és biztosítja az ITU számára közvetlenül vagy kinevezett vállalkozóján (vállalkozóin) keresztül a jelen 1. melléklet 8.3 pontja értelmében a helyszínt, amelyet az ITU használ és foglal el a helyszín bérleti idejének teljes tartama alatt (az alábbi 7.2 pontnak megfelelően). Ezenkívül a Kormány a helyszín bérleti idejének teljes tartama alatt saját kizárólagos költségére biztosítja az ITU számára és ingyenesen rendelkezésére bocsátja a Megvalósítási Megállapodásban rögzítendő telepítési eszközöket, bútorokat, berendezéseket, létesítményeket és szolgáltatásokat.
- 7.2 Bérleti időszak. A helyszín bérleti időszaka az alábbi:
- 7.2.1 Felépítési időszak: 2015. október 3–10.
 - 7.2.2 Lebonyolítási időszak: 2015. október 12–15.
 - 7.2.3 Leszerelési időszak: 2015. október 16–19.
- 7.3 Megközelíthetőség. A Kormány biztosítja, hogy a helyszín az ITU tisztviselői, az ITU által kinevezett vállalkozók és a Rendezvény résztvevői számára a teljes bérleti időszak alatt naponta 07:00 és 24:00 óra között megközelíthető legyen. Huszonnégy órás megközelítést kell biztosítani kivételesen a felépítésre és leszerelésre kijelölt napokon, az ITU és a helyszín vezetése által kölcsönösen egyeztetett módon.
- 7.4 Biztosítás. Legalább egy (1) hónappal a Rendezvény kezdési időpontja előtt a Kormány saját kizárólagos költségére biztosítást köt a helyszín teljes bérleti időszaka azokra a kockázatokra és olyan feltételekkel, amelyeket a helyszín tulajdonosa előír a Rendezvény helyszínének gazdjaként. A Kormány gondoskodik arról, hogy a biztosítási fedezet kiterjedjen a helyszínre, valamint a helyszínen belül található minden vagyontárgyra, illetve személyre, és fedezze az ITU, az ITU-tisztviselők és/vagy a Rendezvény résztvevői által azokban okozott károkat, kivéve az ITU vagy tisztviselői súlyos hanyagságából vagy szándékos helytelen magatartásából eredő károkat. Ha a Kormány

elmulasztja vagy késedelmesen biztosítja a biztosítás megkötését, a Kormány viseli az ITU-nál és/vagy a helyszín tulajdonosánál közvetlenül vagy közvetve felmerült költségeket és kiadásokat a biztosítás Kormány és/vagy az ITU részéről történő megkötésével kapcsolatban. A Kormány legkésőbb a Rendezvény kezdete előtt egy (1) hónappal átadja az ITU-nak a vonatkozó biztosítási fedezet írásbeli bizonyítékát.

- 7.5 ICT előírások. A Rendezvény megtartásához információs és kommunikációs technológiára (ICT) lesz szükség. Az ICT infrastruktúra kritikus fontosságú a Rendezvény résztvevői elvárásainak teljesítése szempontjából vezeték nélküli helyi hálózat (LAN) és internetes tévéadás (webcast) tekintetében. A Kormány a helyszín teljes bérleti időszakában saját kizárólagos költségére ingyenesen biztosítja az ITU számára a Megvalósítási Megállapodásban meghatározott berendezéseket és szolgáltatásokat, az ehhez megadott műszaki specifikációknak megfelelően.
- 7.6 Helyi személyzet. A Kormány a Rendezvény alatt saját kizárólagos költségére ingyenesen biztosít az ITU számára szakképzett helyi személyzetet (beleértve a biztonsági és védelmi személyzetet is), hogy elvégezzék mindazokat a feladatokat a Rendezvénnyel kapcsolatban, amelyek a Megvalósítási Megállapodásban kerülnek rögzítésre. A Kormány gondoskodik arról, hogy minden ilyen feladatra kiválasztott és megbízott egyén teljesítse (minimum) az adott feladatra vonatkozó követelményeket és elvégezze az azzal kapcsolatos kötelezettségeket. A szakképzett helyi személyzet végleges létszámát, valamint a szükséges képzéseket és tapasztalatokat az ITU a Megállapodás aláírását követően fogja a Kormánnyal közölni. A Kormány által az ITU számára biztosított személyzet az ITU Főtitkára teljes körű és kizárólagos irányítása és felügyelete alá fog tartozni. A Kormány vállalja, hogy minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a személyzet teljes önállósággal képes legyen teljesíteni a Rendezvénnyel kapcsolatos feladatait.
- 7.7 Szolgáltatások és áruk biztosítása; a helyszín kizárólagossága. Az ITU fenntartja a jogot, hogy kiválassza és kinevezze saját vállalkozóit, akik saját maga és a Rendezvény résztvevői számára biztosítanak minden olyan árut és szolgáltatást, amely nem esik a helyszín kizárólagos hatáskörébe. A Kormány a jelen Megállapodás aláírásának dátumától számított egy (1) hónapon belül átadja az ITU részére a Helyszín kizárólagos hatáskörébe tartozó összes áru és szolgáltatás listáját, a következők közül kiválasztva: takarítás, étkeztetés, audio-vizuális szolgáltatás, közmű és távközlés, szerelési munkák, személy- és vagyonbiztonság, forgalomirányítás, orvosi ellátások, parkolás. A Felek a továbbiakban írásban egyeztetve módosíthatják ezt a listát, felvéve abba, illetve törölve abból a Helyszín kizárólagos hatáskörébe tartozónak tekintett árukat és szolgáltatásokat. A Kormány biztosítja, hogy az ITU-nak ne kelljen fizetnie semmilyen felárat a Helyszintől a Rendezvénnyel kapcsolatban beszerzett bármely áru vagy szolgáltatás után.

8. CIKK

Szervező Bizottság; tevékenységek elvégzése

- 8.1 A Kormány saját kizárólagos költségére legkésőbb hat (6) hónappal a Rendezvény előtt felállít egy megfelelő létszámú Szervező Bizottságot Budapesten, Magyarországon, a Kormány megfelelő képzéssel, felhatalmazással és illetékességgel rendelkező munkatársaiból, akik vállalják a helyi adminisztratív és operatív feladatok elvégzését, és azokkal kapcsolatban döntéseket hoznak a Kormány jelen Megállapodásban rögzített feladatainak végrehajtása érdekében. A Szervező Bizottság tagjainak angolul kell beszélniük, valamint ki kell jelölniük egy személyt maguk közül összekötőként és az ITU első számú kapcsolattartójaként. A Kormány meghívja a helyszín tulajdonosát, hogy vegyen részt a Rendező Bizottság értekezletein, amikor részvételére szükség van a Kormány és a helyszín tulajdonosa közötti koordinációhoz.
- 8.2 A Kormány legkésőbb hat (6) hónappal a Rendezvény előtt átadja az ITU-nak a Szervező Bizottságot alkotó személyek neveit, címeit, feladatait és elérési adatait tartalmazó írásbeli listát. A Szervező Bizottság és az ITU közötti jelentési struktúráról és kommunikációs ügyrendről a Kormány és az ITU kölcsönösen írásban fog megállapodni.
- 8.3 A Kormány legkésőbb öt (5) hónappal a Rendezvény előtt írásban tájékoztatja az ITU-t a Kormány által a Megvalósítási Megállapodásban rögzített tevékenységek elvégzésére kiválasztott, megbízott és kinevezett intézmények/szervezetek nevével és elérési adatairól, az adott helyzettől függően. A Kormány által adott tájékoztatás jelezni fogja, hogy a Megvalósítási Megállapodásban rögzített tevékenységek közül melyiket végzik az egyes intézmények/szervezetek.
- 8.4 Az ITU rendelkezik hatáskörrel és felhatalmazással, hogy közvetlenül felügyelje és irányítsa a fenti 8.3 pontban említett egyes intézmények/szervezetek tevékenységeit a Rendezvény előkészítésével, szervezésével és lebonyolításával kapcsolatban; azonban a Kormánynak megmarad minden kötelezettsége ezen intézmények/szervezetek meghatározása, kiválasztása, megbízása, kinevezése és javadalmazása tekintetében. A fentiek általános érvényének korlátozása nélkül a Kormány kizárólagos feladata továbbra is az ilyen intézmények/szervezetek által

a jelen Megállapodás értelmében az ITU-nak nyújtott áruk és szolgáltatások díjainak, költségeinek és kiadásainak a fedezése.

- 8.5 A Kormány biztosítja, hogy a fenti 8.3 pontban említett intézmények/szervezetek mindegyikét: (i) angolul beszélő személyzet képviselje minden alkalommal, amikor a Rendezvénnyel kapcsolatban szolgáltatást nyújtanak; (ii) birtokolja és mindenkor nyújtsa azt a szakértelmet, tapasztalatot, személyzetet és egyéb erőforrásokat, amelyek szükségesek vagy előírtak az adott intézmény/szervezet által a Rendezvénnyel kapcsolatban nyújtott szolgáltatáshoz; (iii) betartsa a rá vonatkozó összes törvényt, rendeletet, szabályt, jogszabályt és egyéb jogi előírást; és (iv) beszeresse az összes szükséges engedélyt, licencet, jóváhagyást, meghatalmazást és biztosítást, és fenntartsa ezek teljes érvényességét és hatályát.
- 8.6 A Kormány legkésőbb hat (6) hónappal a Rendezvény előtt átadja az ITU-nak azon fogadó országbeli testületek és hatóságok neveit, feladatait és elérési adatait tartalmazó listát is, akik a Rendezvénnyel kapcsolatos tevékenységi területeken tevékenykednek; beleértve többek között a rendőrséget, biztonsági és védelmi szervezeteket, médiumokat, valamint protokoll-, vízum-, vám-, szállítás-, szállodai, logisztikai és informatikai ügyeket intéző szervezeteket.

9. CIKK

Adómentesség

- 9.1 Az ENSZ Szakosított Intézményei előjogairól és mentességeiről szóló Egyezménynek megfelelően a Kormány biztosítja az ITU számára a teljes adómentességet minden vonatkozó szövetségi, állami vagy helyi adó alól.
- 9.2 A 9.1 pontban említett adómentesség vonatkozik az alábbi bevételekre és kiadásokra kivetett forgalmi adó minden formájára:
- 9.2.1 Az ITU részére a Rendezvénnyel kapcsolatban nyújtott bármely áru és szolgáltatás;
- 9.2.2 Az ITU, vagy az ITU nevében tevékenykedő alvállalkozók és megbízottak által a kiállítóknak és a Rendezvény egyéb résztvevőinek a Rendezvénnyel kapcsolatban nyújtott áruk és szolgáltatások;
- 9.2.3 Az ITU-nak kiállítási hely bérlésért, fórum-küldöttek regisztrációjáért, az ITU Rendezvénnyel kapcsolatos nyomtatott anyagaiért és publikációiért, a látogatók belépési díjaiért, az ITU által eladott minden könyvért vagy termékért, valamint az ITU által a Rendezvénnyel kapcsolatban nyújtott összes támogatási szolgáltatásért járó díjak, illetve bevételek.
- 9.3 Szükség esetén a Kormány írásbeli igazolást ad ezen adómentességekről az ITU-nak, valamint az ITU nevében tevékenykedő alvállalkozóknak és megbízottaknak.
- 9.4 A Kormány az érvényes vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján engedélyezi a tájékoztató médiumok Rendezvényre kiküldött képviselőinek az általuk behozott berendezések – beleértve műszaki eszközöket – adó- és vámmentes ideiglenes behozatalát, és késedelem nélkül kiadja az összes szükséges import- és exportengedélyt erre a célra.

10. CIKK

Vámok

- 10.1 A Kormány saját kizárólagos költségére ideiglenes vámhivatalt állít fel a helyszínen, elősegíti a vámkezeléseket és a vonatkozó szabályozások előírásainak alapján minden esetben mentességet ad minden ideiglenes behozatali és kiviteli adó és vám alól az ITU, az ITU nevében tevékenykedő alvállalkozók és megbízottak, valamint a fogadó országba a Rendezvény céljából belépő résztvevők összes szállítmányára és berendezésére (beleértve a promóciós szóróanyagokat és broszúrákat).
- 10.2 A Kormány gondoskodik arról, hogy elegendő vámkezelést végző személyzet álljon rendelkezésre, és biztosítja a Rendezvénnyel kapcsolatos megfelelő logisztikai hátteret.
- 10.3 Szükség esetén a Kormány írásban igazolja az ITU, az ITU nevében tevékenykedő alvállalkozók és megbízottak, valamint a Rendezvény résztvevői számára az adó- és vámmentességet, hogy megkönnyítse a rendezvénnyel kapcsolatos adómegállapítási és vámkezelési eljárást.

AZ 1. MELLÉKLET 1. FÜGGELÉKE

A FOGADÓ ORSZÁG TÁMOGATÓIRA VONATKOZÓ FELTÉTELEK

A jelen 1. függelék kiegészíti a Magyarország Kormányának és a Nemzetközi Távközlési Uniónak az ITU Telecom World 2015-re megkötött Fogadó Ország Megállapodását (a „Megállapodás”), és annak részét képezi. A Kormány gondoskodik arról, hogy az alábbi feltételeket a Fogadó Ország Támogatói betartsák a Rendezvénnyel kapcsolatban:

1. A Fogadó Ország minden Támogatója tartózkodik olyan logók, védjegyek és egyéb anyagok használatától vagy szétosztásától, amelyek sértik, jogellenesen használják vagy megszegik harmadik fél szellemi tulajdonjogát.
2. Az ITU-nak előzetesen jóvá kell hagynia a Fogadó Ország Támogatóitól származó összes promóciós anyagot.
3. Sem az ITU sem annak tisztviselői, megbízottai vagy egyéb képviselői nem vállalnak felelősséget a Fogadó Ország Támogatóinál a Rendezvénnyel kapcsolatban felmerülő költségekért, kiadásokért vagy egyéb kötelezettségekért.
4. A Fogadó Ország Támogatóinak nincs joguk elfogadni az ITU-tól térítésmentesen a Rendezvényre vagy az azzal kapcsolatos bármely eseményre szóló igazolványt.
5. Sem a Kormány sem a Fogadó Ország Támogatója nem tehet vagy adhat ki közvetlenül vagy közvetve semmilyen bejelentést, nyilatkozatot vagy közleményt a médiumok vagy a közvélemény számára, amelynek alapján egy Fogadó Ország Támogatóját az ITU szponzoraként lehet azonosítani.
6. A Fogadó Ország Támogatói nem adhatják allicencbe, nem engedményezhetik vagy ruházhatják át a Rendezvénnyel kapcsolatban kapott promóciós jogokat. A Fogadó Ország Támogatói nem reklámozhatnak vagy terjeszthetnek harmadik fél által nyújtott termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkozó anyagokat.
7. A Fogadó Ország Támogatói nem formálnak jogot, jogcímet vagy érdekeltséget a Rendezvényhez kapcsolódó bármely szellemi tulajdonjogra, a teljesség igénye nélkül ideértve bármely szerzői joghoz, védjegyhez, szabadalomhoz, logóhoz és ipari formához fűződő jogot (együttesen „rendezvényjogok”). Az összes rendezvényjog tulajdonosa az ITU.
8. Sem az ITU, sem tisztviselői, megbízottai vagy egyéb képviselői nem vállalnak felelősséget (i) a Fogadó Ország Támogatóinak tulajdonában keletkezett kárért, lopásért vagy veszteségért; vagy (ii) a Fogadó Ország Támogatója által okozott sérülésért, halálesetért, veszteségért vagy kárért, akár hanyagságból akár egyéb okból keletkezik.”

- 4. §** (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
- (2) A 2. § és a 3. § a Megállapodás 17. cikk (1) bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.
- (3) A Megállapodás és a 2. § és a 3. § hatálybalépésének naptári napját a külgazdasági és külügyminiszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.
- (4) Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a külgazdasági és külügyminiszter a nemzeti fejlesztési miniszterrel szakmailag együttműködve gondoskodik.

Áder János s. k.,
köztársasági elnök

Lezsák Sándor s. k.,
az Országgyűlés alelnöke

2015. évi LXIX. törvény a Visegrádi Szabadalmi Intézetről szóló megállapodás kihirdetéséről¹

- 1. §** Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Visegrádi Szabadalmi Intézetről szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.
- 2. §** Az Országgyűlés a Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.
- 3. §** A Megállapodás angol nyelvű hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

“AGREEMENT ON THE VISEGRAD PATENT INSTITUTE

The Governments of the Czech Republic, Hungary, Republic of Poland and the Slovak Republic

Affirming their strong commitment to fully respecting their obligations under the Patent Cooperation Treaty done at Washington on June 19, 1970,

Desiring to foster innovation and creativity and to promote economic growth and competitiveness in the Central and Eastern European region*,

Recognizing the crucial role their own industrial property offices perform in attaining these objectives through serving their inventors and industries in the area of patent law and practice and providing them with high-quality expertise necessary for securing legal protection for their inventions,

Desiring that their industrial property offices enhance their cooperation with a view to strengthening that expertise and pooling their resources for the benefit of their users, in particular individual inventors, small and medium-sized enterprises, and publicly funded research organisations,

Desiring to offer Central and Eastern European users of the patent system a favourable and efficient option for obtaining patent protection internationally and, to that end, to facilitate their access to the system established under the Patent Cooperation Treaty,

Affirming their strong commitment to fully respecting their obligations under the Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention) done at Munich on 5 October 1973, including its Protocol on the Centralisation of the European Patent System and on its Introduction, while wishing to exercise the rights these legal instruments have conferred on them,

Desiring to establish an intergovernmental organization under Article 16 and Article 32 of the Patent Cooperation Treaty which shall – subject to appointment by the Assembly of the International Patent Cooperation Union and approval by the Assembly of the agreement between such organization and the International Bureau of the World Intellectual Property Organization (WIPO) – fulfil the function of the International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority under the Patent Cooperation Treaty and whose task shall be to carry out international search and international preliminary examination with respect to international patent applications filed under that Treaty,

Have agreed as follows:

Article 1

Establishment of the Visegrad Patent Institute

The Visegrad Patent Institute is hereby established as an intergovernmental organisation for cooperation in the field of patents.

¹ A törvényt az Országgyűlés a 2015. május 27-i ülésnapján fogadta el.

* In accordance with Article 17, the membership of this Agreement is not limited to Visegrad countries. This Agreement is open to accession by other countries of the region. Although the Visegrad Patent Institute is established by the Visegrad countries, legally speaking it is not an institution of the Visegrad Cooperation.

Article 2**Definitions**

- (1) For the purposes of this Agreement
 - (i) "VPI" means the Visegrad Patent Institute;
 - (ii) "national office" means the central industrial property office of a Contracting State entrusted with the granting of patents;
 - (iii) "PCT" means the Patent Cooperation Treaty done at Washington on June 19, 1970, amended on September 28, 1979, modified on February 3, 1984, and on October 3, 2001 and the Regulations annexed to that Treaty as amended;
 - (iv) "EPC" means the Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention) done at Munich on 5 October 1973 as revised by the Act revising Article 63 EPC of 17 December 1991 and the Act revising the EPC of 29 November 2000;
 - (v) "WIPO" means the World Intellectual Property Organization;
 - (vi) "International Bureau" means the International Bureau of WIPO.
- (2) Where provisions of this Agreement relating to the application of the PCT contain terms and expressions that are defined by the PCT, they shall have the same meaning as under the PCT.

Article 3**Visegrad Patent Institute**

- (1) The VPI shall have administrative and financial autonomy.
- (2) The VPI shall be governed by an Administrative Board and administered by a Secretariat managed by a Director.
- (3) The main task of the VPI shall be to act as an International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority within the meaning of the PCT. The Administrative Board may decide to entrust the VPI with other similar tasks in the field of patents.
- (4) The establishment and the operation of the VPI shall in no way affect the exclusive competence of the national offices with respect to national patents and patents having the same effect.

Article 4**Legal status of the VPI**

- (1) The VPI shall have legal personality.
- (2) In each of the Contracting States, the VPI shall enjoy the most extensive legal capacity accorded to legal persons under the national law of that State. It may in particular enter into contracts, acquire or dispose of movable or immovable property and be a party to legal proceedings.
- (3) The Director of the VPI shall represent the VPI.

Article 5**Headquarters**

- (1) The VPI shall have its headquarters in Budapest.
- (2) The VPI shall have a branch office in each of the other Contracting States unless the Administrative Board decides otherwise at the request of a Contracting State not wishing to host such an office.
- (3) The VPI shall conclude a headquarters agreement with Hungary.

Article 6**Privileges and immunities**

- (1) Within the scope of its official activities the VPI, its property and income shall be exempt from all direct taxes.
- (2) Where substantial purchases for the exercise of the official activities of the VPI are made, in the price of which taxes or duties are included, appropriate measures shall, whenever possible, be taken by the Contracting States to remit or reimburse to the VPI the amount of such taxes or duties.
- (3) No exemption shall be accorded in respect of duties and taxes which amount merely to charges for public utility services.
- (4) The headquarters agreement referred to in Article 5(3) may grant privileges and immunities other than those specified in paragraphs (1) and (2).

Article 7**Liability**

- (1) The contractual liability of the VPI shall be governed by the law applicable to the contract in question in accordance with Regulation (EC) No 593/2008 (Rome I), where applicable, or failing that in accordance with the law of the Contracting State of the court seized.
- (2) The non-contractual liability of the VPI in respect of any damage caused by it or the employees of the VPI Secretariat in the performance of their duties, to the extent that it is not a civil and commercial matter within the meaning of Regulation (EC) No 864/2007 (Rome II), shall be governed by the law of the Contracting State in which the damage occurred.
- (3) The court with jurisdiction to settle disputes under paragraph (2) shall be a court of the Contracting State in which the damage occurred.
- (4) The provisions of paragraphs (1) to (3) shall apply irrespective of the performance of the tasks of the VPI being entrusted to national offices. The liability of the national offices towards the VPI and the liability of the VPI towards the national offices shall be governed by the terms and conditions laid down by the Administrative Board.

Article 8**Activities of the VPI**

- (1)
 - (a) Subject to Article 20, the VPI shall act as an International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority within the meaning of the PCT, in accordance with an agreement between the International Bureau and the VPI, for applications filed with the receiving Office of, or acting for, any State party to this Agreement.
 - (b) The agreement between the International Bureau and the VPI may provide that the VPI shall also act for other applications filed with the receiving Office of, or acting for, any other Contracting State of the PCT where the receiving Office of such State specifies the VPI for that purpose.
- (2) When concluding and implementing the agreement referred to in paragraph (1), the VPI shall comply with the obligations the Contracting States of this Agreement have under the Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention), including its Protocol on the Centralisation of the European Patent System and on its Introduction.
- (3) In case of conflict between the provisions of the PCT and those of this Agreement, the provisions of the PCT shall prevail.
- (4) Activities of the VPI as an International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority and in relation to any other task entrusted to it under Article 3(3) shall be carried out by the national offices on behalf of the VPI in accordance with the terms and conditions laid down by the Administrative Board.
- (5) The Administrative Board shall lay down the criteria for distributing the work to be carried out under paragraph (4) among the national offices. They shall be fair, equitable and relevant, ensuring a balanced distribution.
- (6) The national offices shall, in accordance with the Financial Regulations, receive reimbursements for the activities they carry out under paragraph (4).

Article 9**The Secretariat and the Director of the VPI**

- (1) The Director shall be responsible for the organisation of the activities of the VPI. The Secretariat shall be responsible for administrative support and shall also act as the secretariat of the Administrative Board.
- (2) The Secretariat shall be managed by the Director, who shall be responsible for its activities to the Administrative Board.
- (3) To this end, the Director shall have in particular the following functions and powers:
 - (i) he shall take all necessary steps to ensure the efficient performance of the VPI's tasks, including the adoption of internal administrative instructions;
 - (ii) he may submit to the Administrative Board any proposal for amending the Implementing Regulations, or for decisions that come within the competence of the Administrative Board;
 - (iii) he shall prepare and implement the budget as well as any amendment or supplement thereto;
 - (iv) he shall submit a management report to the Administrative Board each year.
- (4) The Director shall conform to the instructions of the Administrative Board as to the internal and external affairs of the VPI.

- (5) National offices shall assist the Director and the Secretariat in fulfilling their tasks to the extent necessary and in accordance with the arrangements established by the Administrative Board.
- (6) The employees of the Secretariat shall be bound, even after the termination of their employment, neither to disclose nor to make use of the information which by its nature is a professional secret.

Article 10

Appointment of the Director

- (1) The Director of the VPI shall be appointed by the Administrative Board for a fixed term, which shall not exceed four years. He shall be eligible for reappointment. The periods of the initial appointment and possible subsequent appointments, as well as all other conditions of the appointment, shall be fixed by the Administrative Board.
- (2) The Administrative Board shall exercise disciplinary authority over the Director of the VPI.

Article 11

The Administrative Board

- (1) The Administrative Board shall be composed of the Representatives and the alternate Representatives of the Contracting States. Each Contracting State shall be entitled to appoint one Representative and one alternate Representative to the Administrative Board.
- (2) The language used in the deliberations of the Administrative Board shall be English. Documents submitted to the Administrative Board and the minutes of its deliberations shall be drawn up in English.
- (3) The Administrative Board shall establish its own Rules of Procedure.

Article 12

Competence of the Administrative Board in certain matters

- (1) The Administrative Board shall be competent to adopt and amend
 - (i) the Implementing Regulations,
 - (ii) the Financial Regulations,
 - (iii) the conditions of employment of the employees of the Secretariat,
 - (iv) and its Rules of Procedure.
- (2) The Administrative Board shall be competent to authorise the Director of the VPI to negotiate and, subject to its approval, to conclude agreements on behalf of the VPI with states and intergovernmental organisations.
- (3) The Administrative Board shall perform such other functions as are appropriate to implementing the provisions of this Agreement.

Article 13

Decisions of the Administrative Board and voting rules

- (1) The Administrative Board shall endeavour to take its decisions by consensus. Where a decision cannot be arrived at by consensus, the matter at issue shall be decided by voting.
- (2) The right to vote in the Administrative Board shall be restricted to the Contracting States. Each Contracting State shall have one vote and shall vote only in its own name.
- (3) Subject to paragraph (4), the decisions of the Administrative Board shall require two-thirds of the votes cast.
- (4) Unanimity of the Contracting States voting shall be required for the decisions the Administrative Board is empowered to take under Articles 3(3), 5(2), 7(4), 8(5), 12(1), 12(2) and 14(4). The Administrative Board shall take such decisions or, under paragraph (1), shall take decisions by consensus only if all the Contracting States are represented.
- (5) Abstentions shall not be considered as votes.

Article 14

Financial provisions

- (1) The budget of the VPI shall be balanced. It shall be drawn up in accordance with the generally accepted accounting principles laid down in the Financial Regulations. If necessary, the budget may be amended or supplemented.
- (2) The expenses of the VPI shall be covered by its own resources and, where necessary, by special financial contributions made by the Contracting States, the amount of which shall be determined by the Administrative Board in accordance with the Financial Regulations. The VPI's own resources shall comprise all income from fees and other sources, and also, where applicable, the reserves of the VPI.

- (3) The VPI may levy fees for any task or procedure carried out under this Agreement. The Implementing Regulations shall determine in particular the amounts of the fees and the ways in which they are to be paid. The amounts of the fees shall be fixed at such a level as to ensure that the revenue in respect thereof is sufficient for the VPI's budget to be balanced.
- (4) (a) However, if the VPI is unable to balance its budget under the conditions laid down in paragraph (3), the Contracting States shall remit to the VPI special financial contributions, the amount of which shall be determined by the Administrative Board in accordance with the Financial Regulations.
- (b) If other means of provisionally covering any deficit or any part thereof are secured, the Administrative Board may decide that such deficit be carried forward and that the Contracting States should not be asked to pay contributions.
- (c) If the financial situation of the VPI so permits, the Administrative Board may decide that any contributions paid under subparagraph (a) be reimbursed to the Contracting States which have paid them.
- (5) The expenditure entered in the budget shall be authorised for the duration of one accounting period, unless the Financial Regulations provide otherwise. The accounting period shall commence on 1 January and end on 31 December.
- (6) The Director of the VPI shall submit the draft budget to the Administrative Board no later than the date prescribed in the Financial Regulations. The budget, and any amendment or supplement to it, shall be adopted by the Administrative Board.
- (7) (a) The income and expenditure account and a balance sheet of the VPI shall be examined by auditors whose independence is beyond doubt. They shall be appointed by the Administrative Board for a period of five years, which shall be renewable or extensible. The auditors shall draw up a report containing a signed audit opinion after the end of each accounting period.
- (b) The Director of the VPI shall annually submit to the Administrative Board the accounts of the preceding accounting period in respect of the budget and the balance sheet showing the assets and liabilities of the VPI together with the report of the auditors.
- The Administrative Board shall approve the annual accounts together with the report of the auditors and shall discharge the Director of the VPI in respect of the implementation of the budget.
- (8) The Financial Regulations shall lay down in particular:
- (i) the arrangements relating to the establishment and implementation of the budget and for rendering and auditing the accounts;
 - (ii) the method for determining the amounts of the special financial contributions as well as the procedure whereby they are to be made available to the VPI by the Contracting States;
 - (iii) the method for determining the amounts of reimbursements national offices shall receive for the activities they carry out under Article 8(4) as well as the procedure whereby they are to be made available to these offices by the VPI;
 - (iv) the rules on distributing, among the Contracting States, any surplus the VPI may generate through its operations;
 - (v) the generally accepted accounting principles on which the budget and the annual financial statements shall be based.

Article 15

Implementing Regulations

- (1) The Implementing Regulations shall lay down rules concerning:
- (i) matters in respect of which this Agreement expressly refers to the Implementing Regulations;
 - (ii) any administrative requirements, matters, or procedures;
 - (iii) any details useful in the implementation of the provisions of this Agreement;
 - (iv) the amounts of the fees and the ways in which they are to be paid.
- (2) In case of conflict between the provisions of this Agreement and those of the Implementing Regulations, the provisions of this Agreement shall prevail. The Implementing Regulations shall not be an integral part of this Agreement.

Article 16**Ratification**

- (1) This Agreement shall be subject to ratification in accordance with the respective constitutional requirements of the Contracting States.
- (2) Instruments of ratification shall be deposited with the Government of Hungary (hereinafter referred to as "Depositary").

Article 17**Accession**

- (1) This Agreement shall be open to accession by any European State at the invitation of the Administrative Board.
- (2) Instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

Article 18**Entry into force**

- (1) This Agreement shall enter into force two months after the Czech Republic, Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic have all deposited their instruments of ratification.
- (2) Any accession shall take effect on the first day of the second month after the deposit of the instrument of accession.

Article 19**Initial contribution**

- (1) Upon entry into force of this Agreement, the Contracting States referred to in Article 18(1) shall pay to the VPI an initial contribution. The initial contribution shall cover the costs of setting up the VPI and shall be used for that purpose. The amount of that initial contribution shall be divided among those Contracting States in equal parts.
- (2) Any State which accedes to this Agreement shall also pay an initial contribution. In this case, the initial contribution shall cover the costs incurred by the VPI in connection with the accession of that State. The amount of that initial contribution shall be fixed by the Administrative Board.

Article 20**Appointment of the VPI**

The VPI shall seek appointment by the Assembly of the International Patent Cooperation Union as an International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority in accordance with the provisions of the PCT. The Contracting States shall assist the VPI in that process.

Article 21**Reservations**

No reservations to this Agreement are permitted.

Article 22**Amendments**

- (1) This Agreement may be amended by an agreement between the Contracting States.
- (2) Proposals for the amendment of this Agreement may be initiated by any Contracting State. Such proposals shall be communicated to the Administrative Board.
- (3) Unless otherwise provided in the agreement amending this Agreement, any amendment to this Agreement shall enter into force two months after all the Contracting States have deposited their instruments of approval.

Article 23**Denunciation, termination and suspension**

- (1) Any Contracting State may at any time denounce this Agreement. Denunciation shall be notified to the Depositary. It shall take effect six months after the date of receipt of such notification.
- (2) This Agreement may be terminated at any time by the consent of all the Contracting States under such terms as are agreed between them.
- (3) The operation of this Agreement may be suspended at any time by the consent of all the Contracting States under such terms as are agreed between them.

Article 24**Disputes**

- (1) Any dispute between two or more Contracting States concerning the interpretation or application of this Agreement or the Implementing Regulations which is not settled by negotiation shall be submitted, at the request of one of the States concerned, to the Administrative Board, which shall endeavour to bring about agreement between the States concerned.
- (2) If such agreement is not reached within one year from the date when the dispute was referred to the Administrative Board, any one of the States concerned may submit the dispute to the International Court of Justice.

Article 25**Language and Depositary of the Agreement**

This Agreement, drawn up in a single original, in the English language, shall be deposited with the Depositary.

Article 26**Transmission and notifications**

- (1) The Depositary shall draw up certified true copies of this Agreement and shall transmit them to the Governments of all signatory and acceding States.
- (2) The Depositary shall notify to the Governments of the States referred to in paragraph (1):
 - (i) the deposit of any instrument of ratification or accession;
 - (ii) the date of entry into force of this Agreement;
 - (iii) any denunciation received pursuant to Article 23(1) and the date on which such denunciation comes into force.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned Plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Agreement.

DONE at Bratislava on 26 February 2015.

MEGÁLLAPODÁS A VISEGRÁDI SZABADALMI INTÉZETRŐL

A Cseh Köztársaság, Magyarország, Lengyel Köztársaság és a Szlovák Köztársaság kormányai

Megerősítve határozott elkötelezettségüket az 1970. június 19-én, Washingtonban kelt Szabadalmi Együttműködési Szerződés alapján rájuk háruló kötelezettségek maradéktalan tiszteletben tartása iránt, Attól az óhajtól vezérelve, hogy előmozdítsák az innovációt és a kreativitást, továbbá elősegítsék a gazdasági növekedést és a versenyképességet a közép- és kelet-európai régióban*,

Felismerve iparjogvédelmi hivatalaik döntő szerepét e célok elérésében azáltal, hogy feltalálóiakat és iparukat a szabadalmi jog és gyakorlat területén szolgálják és ellájtják azzal a minőségi szakértelemmel, amely találmányaik jogi oltalmának biztosításához szükséges,

Attól az óhajtól vezérelve, hogy iparjogvédelmi hivatalaik az ügyfelek, különösen az egyéni feltalálók, a kis- és középvállalkozások és a közfinanszírozású kutatóhelyek javára, fokozzák az együttműködésüket e szakértelem megerősítése és gazdasági erőforrásaik egyesítése céljából,

Attól az óhajtól vezérelve, hogy a szabadalmi rendszer közép- és kelet-európai használóinak további kedvező és hatékony lehetőséget kínáljanak a szabadalmi oltalom nemzetközi szinten történő megszerzéséhez, valamint ennek érdekében megkönnyítsék hozzáférésüket a Szabadalmi Együttműködési Szerződés keretében létrejött rendszerhez, Megerősítve határozott elkötelezettségüket a 1973. október 5-én, Münchenben kelt, az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezmény (Európai Szabadalmi Egyezmény) – ideértve az egyezménynek az európai szabadalmi rendszer központosításáról és annak bevezetéséről szóló jegyzőkönyvét is – szerinti kötelezettségeik maradéktalan tiszteletben tartása iránt, ugyanakkor gyakorolni kívánva azokat a jogokat, amelyekkel e jogi instrumentumok felruházták őket,

* A 17. cikkben foglaltaknak megfelelően ezen Megállapodás részes államai nem csak a visegrádi országok lehetnek. A Megállapodáshoz való csatlakozás lehetősége a régió többi országa előtt is nyitva áll. Bár a Visegrádi Szabadalmi Intézetet a visegrádi országok hozzák létre, az jogi értelemben nem a Visegrádi Együttműködés intézménye.

Attól az óhajtól vezérelve, hogy a Szabadalmi Együtműködési Szerződés 16. és 32. cikke alapján olyan kormányközi szervezetet hozzanak létre, amely – a Nemzetközi Szabadalmi Együtműködési Unió Közgyűlésétől kapott felhatalmazás megszerzését, valamint a kormányközi szervezet és a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Nemzetközi Irodája közötti megállapodásnak a Közgyűlés általi jóváhagyását követően – a Szabadalmi Együtműködési Szerződés szerinti nemzetközi kutatási szervként, illetve nemzetközi elővizsgálati szervként jár el, és amelynek feladata az említett Szerződés alapján benyújtott nemzetközi szabadalmi bejelentések vonatkozásában nemzetközi kutatás és nemzetközi elővizsgálat végzése,

a következőkben állapodtak meg:

1. cikk

A Visegrádi Szabadalmi Intézet létrehozása

A szabadalmak területén történő együttműködés kormányközi szervezeteként létrejön a Visegrádi Szabadalmi Intézet.

2. cikk

Meghatározások

- (1) E Megállapodás alkalmazásában
 - (i) „VSZI”: a Visegrádi Szabadalmi Intézet;
 - (ii) „nemzeti hivatal”: valamely Szerződő Állam szabadalmak megadására felhatalmazott központi iparjogvédelmi hatósága;
 - (iii) „PCT”: a 1970. június 19-én, Washingtonban kelt, 1979. szeptember 28-án, 1984. február 3-án és 2001. október 3-án módosított Szabadalmi Együtműködési Szerződés, valamint a Szerződéshez csatolt, módosított Végrehajtási Szabályzat;
 - (iv) „ESZE”: az 1973. október 5-én, Münchenben kelt, és a 63. cikkének módosításával 1991. december 17-én és 2000. november 29-én felülvizsgált, az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezmény (Európai Szabadalmi Egyezmény);
 - (v) „WIPO”: a Szellemi Tulajdon Világszervezete;
 - (vi) „Nemzetközi Iroda”: a WIPO Nemzetközi Irodája.
- (2) Ahol ennek a Megállapodásnak a PCT alkalmazására vonatkozó rendelkezései olyan fogalmakat és kifejezéseket tartalmaznak, amelyeket a PCT meghatároz, jelentésük megegyezik a PCT-ben meghatározott jelentéssel.

3. cikk

Visegrádi Szabadalmi Intézet

- (1) A VSZI igazgatási és pénzügyi önállósággal rendelkezik.
- (2) A VSZI irányító szerve az Igazgatótanács, igazgatását az igazgató által vezetett titkárság végzi.
- (3) A VSZI fő feladata, hogy a PCT értelmében vett nemzetközi kutatási szervként és nemzetközi elővizsgálati szervként járjon el. Az Igazgatótanács határozhat úgy, hogy a VSZI-t a szabadalmak területére eső más, hasonló feladatok ellátásával is megbízza.
- (4) A VSZI létrehozása és működése semmilyen módon nem érinti a nemzeti hivataloknak a nemzeti szabadalmakra vagy a velük azonos hatályú szabadalmakra vonatkozó kizárólagos hatáskörét.

4. cikk

A VSZI jogállása

- (1) A VSZI jogi személyiséggel rendelkezik.
- (2) A VSZI valamennyi Szerződő Államban az adott állam nemzeti jogában a jogi személyeknek biztosított legteljesebb jogképességgel rendelkezik. Így különösen szerződéseket köthet, ingó és ingatlan vagyont szerezhet, azzal rendelkezhet, továbbá bíróság előtt eljárhat.
- (3) A VSZI-t a VSZI igazgatója képviseli.

5. cikk**Székhely**

- (1) A VSZI székhelye Budapest.
- (2) A VSZI a többi Szerződő Állam mindegyikében kirendeltséggel rendelkezik, kivéve ha az Igazgatótanács másképpen határoz egy Szerződő Állam kérésére, amelyik nem kíván ilyen irodát befogadni.
- (3) A VSZI székhely-megállapodást köt Magyarországgal.

6. cikk**Kiváltságok és mentességek**

- (1) Hivatalos tevékenységei körében a VSZI, az intézet vagyona és bevételei mindenfajta közvetlen adó alól mentesek.
- (2) Ha a VSZI hivatalos tevékenységei gyakorlása céljából olyan jelentős beszerzéseket végez, amelyek ára adókat vagy egyéb közterheket is tartalmaz, a Szerződő Államok lehetőség szerint kötelesek megtenni a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az ilyen adókat vagy közterheket elengedjék vagy visszatérítsék a VSZI-nek.
- (3) Nem adható mentesség azon adók és egyéb közterhek alól, amelyek csupán közüzemi szolgáltatások díjának felelnek meg.
- (4) Az 5. cikk (3) bekezdésében említett székhely-megállapodás az (1) és (2) bekezdésben meghatározott kiváltságokon és mentességeken túl egyéb kiváltságokat és mentességeket is adhat.

7. cikk**Felelősség**

- (1) A VSZI szerződéses felelősségére az adott szerződésre alkalmazandó jog az irányadó összhangban az 593/2008/EK rendelettel (Róma I. rendelet), amennyiben alkalmazható, vagy ha az nem alkalmazható, akkor azon Szerződő Állam jogával összhangban, amelynek bíróságához fordultak.
- (2) A VSZI szerződésen kívüli felelősségére a VSZI vagy a VSZI titkárság alkalmazottai által, feladataik ellátása során okozott károk tekintetében – amennyiben nem a 864/2007/EK rendelet (Róma II. rendelet) szerinti polgári és kereskedelmi ügyről van szó – annak a Szerződő Államnak a joga az irányadó, amelyben a kár bekövetkezett.
- (3) A (2) bekezdés szerinti jogviták rendezésére annak a Szerződő Államnak valamely bírósága rendelkezik joghatósággal, amelyben a kár bekövetkezett.
- (4) Az (1)–(3) bekezdés rendelkezései attól függetlenül alkalmazandók, hogy a VSZI feladatainak elvégzését a nemzeti hivatalokra bízták. A nemzeti hivataloknak a VSZI-vel szemben fennálló, valamint a VSZI-nek a nemzeti hivatalokkal szemben fennálló felelősségére az Igazgatótanács által meghatározott feltételek és szabályok az irányadók.

8. cikk**A VSZI tevékenysége**

- (1) (a) A 20. cikkben foglaltakra is figyelemmel, a VSZI a PCT értelmében vett nemzetközi kutatási szervként és nemzetközi elővizsgálati szervként jár el – a Nemzetközi Iroda és a VSZI közötti megállapodásnak megfelelően – az e Megállapodásban részes bármely állam átvevő hivatalához, illetve bármely részes állam nevében eljáró átvevő hivatalhoz benyújtott bejelentések vonatkozásában.
(b) A Nemzetközi Iroda és a VSZI közötti megállapodás rendelkezhet úgy, hogy a VSZI a PCT bármely más Szerződő Államának átvevő hivatalához vagy a PCT bármely Szerződő Állama nevében eljáró átvevő hivatalhoz benyújtott más bejelentések vonatkozásában is eljár, ha az érintett állam átvevő hivatala erre a célra a VSZI-t megjelöli.
- (2) Az (1) bekezdésben említett megállapodás megkötésekor és végrehajtásakor a VSZI-nek be kell tartania azokat a kötelezettségeket, amelyeket e Megállapodás Szerződő Államai az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezmény (Európai Szabadalmi Egyezmény) – ideértve az egyezménynek az európai szabadalmi rendszer központosításáról és az annak bevezetéséről szóló jegyzőkönyvét is – alapján vállaltak.
- (3) A PCT és e Megállapodás rendelkezései közötti ellentmondás esetén a PCT rendelkezései az irányadók.
- (4) A VSZI által nemzetközi kutatási szervként és nemzetközi elővizsgálati szervként, továbbá a 3. cikk (3) bekezdése értelmében a VSZI-re bízott bármely más feladattal összefüggésben végzett tevékenységeket a VSZI nevében a nemzeti hivatalok végzik az Igazgatótanács által meghatározott feltételek és szabályok szerint.
- (5) Az Igazgatótanács határozza meg azokat a kritériumokat, amelyek szerint a (4) bekezdés alapján elvégzendő munkát a nemzeti hivatalok között meg kell osztani. Ezeknek a kritériumoknak tisztességeseknek, méltányosoknak és lényegeseknek kell lenniük, és olyanoknak, amelyek biztosítják a kiegyensúlyozott megosztást.

- (6) A nemzeti hivatalok a Pénzügyi Szabályzatnak megfelelően költségtérítést kapnak a (4) bekezdés alapján végzett tevékenységük után.

9. cikk

A VSZI titkársága és igazgatója

- (1) Az igazgató felel a VSZI tevékenységének megszervezéséért. A titkárság felelősséggel tartozik az adminisztratív támogatásért, továbbá ellátja az Igazgatótanács titkársági feladatait is.
- (2) A titkárságot az igazgató vezeti, aki tevékenységéért az Igazgatótanácsnak tartozik felelősséggel.
- (3) E célból az igazgató különösen a következő feladat- és hatáskörökkel rendelkezik:
- (i) megteszi a VSZI feladatainak hatékony ellátásához szükséges valamennyi intézkedést, ideértve a belső igazgatási előírások megalkotását is;
 - (ii) javaslatot terjeszthet az Igazgatótanács elé a Végrehajtási Szabályzat módosítására, valamint olyan döntésekre vonatkozóan, amelyek az Igazgatótanács hatáskörébe tartoznak;
 - (iii) előkészíti és végrehajtja a költségvetést és annak módosításait, valamint a pótköltségvetést;
 - (iv) évente tevékenységi jelentést terjeszt az Igazgatótanács elé.
- (4) A VSZI belső és külső ügyeiben az igazgató az Igazgatótanács utasításainak megfelelően jár el.
- (5) A nemzeti hivatalok a szükséges mértékben és az Igazgatótanács által megállapított feltételeknek megfelelően segítik az igazgatót és a titkárságot feladataik teljesítésében.
- (6) A jellegüknél fogva szakmai titkot képező információkat a titkárság alkalmazottai még munkaviszonyuk megszűnése után sem tehetik hozzáférhetővé vagy használhatják fel.

10. cikk

Az igazgató kinevezése

- (1) A VSZI igazgatóját az Igazgatótanács nevezi ki négy évet meg nem haladó, határozott időtartamra. Kinevezése megújítható. Az első kinevezés és az esetleg azt követő kinevezések időtartamát, valamint a kinevezés minden egyéb feltételét az Igazgatótanács határozza meg.
- (2) Az Igazgatótanács fegyelmi jogkört gyakorol a VSZI igazgatója felett.

11. cikk

Az Igazgatótanács

- (1) Az Igazgatótanács a Szerződő Államok képviselőiből és azok helyetteseiből áll. Az Igazgatótanácsba mindegyik Szerződő Állam egy képviselőt és egy helyettes képviselőt jogosult kinevezni.
- (2) Az Igazgatótanács tanácskozásának nyelve az angol. Az Igazgatótanács elé terjesztett dokumentumokat és a tanácskozásairól készült jegyzőkönyveket angol nyelven kell elkészíteni.
- (3) Az Igazgatótanács maga állapítja meg eljárési szabályzatát.

12. cikk

Az Igazgatótanács hatásköre meghatározott ügyekben

- (1) Az Igazgatótanács hatáskörébe tartozik, hogy elfogadja és módosítsa
- (i) a Végrehajtási Szabályzatot;
 - (ii) a Pénzügyi Szabályzatot;
 - (iii) a titkárság alkalmazottainak alkalmazási feltételeit; és
 - (iv) a saját eljárási szabályzatát.
- (2) Az Igazgatótanács hatáskörébe tartozik a VSZI igazgatójának felhatalmazása arra, hogy a VSZI nevében tárgyalásokat folytasson, és hogy az Igazgatótanács jóváhagyásával megállapodást kössön államokkal és kormányközi szervezetekkel.
- (3) Az Igazgatótanács ellátja továbbá azokat az egyéb feladatokat, amelyek e Megállapodás rendelkezéseinek végrehajtását szolgálják.

13. cikk

Az Igazgatótanács döntései és a szavazás szabályai

- (1) Határozatainak meghozatala során az Igazgatótanács konszenzusra törekszik. Ha valamely határozat nem hozható meg konszenzussal, az adott ügyben szavazással kell határozni.

- (2) Az Igazgatótanácsban kizárólag a Szerződő Államok rendelkeznek szavazati joggal. Mindegyik Szerződő Állam egy-egy szavazattal rendelkezik, és csak saját nevében szavazhat.
- (3) A (4) bekezdésben foglaltak kivételével az Igazgatótanács határozataihoz a leadott szavazatok kétharmadára van szükség.
- (4) A szavazó Szerződő Államok egyhangú szavazatára van szükség az olyan határozatokhoz, amelyek meghozatala a 3. cikk (3) bekezdése, az 5. cikk (2) bekezdése, a 7. cikk (4) bekezdése, a 8. cikk (5) bekezdése, a 12. cikk (1) bekezdése, a 12. cikk (2) bekezdése és a 14. cikk (4) bekezdése alapján tartozik az Igazgatótanács hatáskörébe. Az Igazgatótanács ilyen határozatokat, valamint az (1) bekezdés szerinti konszenzusos határozatokat csak akkor hoz, ha valamennyi Szerződő Állam képviselteti magát.
- (5) A tartózkodás szavazatként nem vehető figyelembe.

14. cikk

Pénzügyi rendelkezések

- (1) A VSZI költségvetésének egyensúlyban kell lennie. A költségvetést a Pénzügyi Szabályzatban meghatározott, általánosan elfogadott számviteli elvekkel összhangban kell elkészíteni. Szükség esetén a költségvetés módosítható vagy pótköltségvetés készíthető.
- (2) A VSZI kiadásainak fedezetéül saját forrásai, valamint szükség esetén a Szerződő Államok rendkívüli pénzügyi hozzájárulásai szolgálnak, amelyek összegét a Pénzügyi Szabályzatnak megfelelően az Igazgatótanács határozza meg. A VSZI saját forrásai a díjakból és egyéb forrásokból származó valamennyi bevétel, továbbá – ha a VSZI rendelkezik tartalékokkal – a tartalékai is.
- (3) Az e Megállapodás alapján elvégzett feladatokért és lefolytatott eljárásokért a VSZI díjat róhat ki. A Végrehajtási Szabályzat meghatározza különösen a díjak összegét és megfizetésük módját. A díjak összegét úgy kell megállapítani, hogy az azokból származó bevétel biztosítsa a VSZI költségvetésének egyensúlyát.
- (4)
 - (a) Ha azonban a VSZI a (3) bekezdésben meghatározott feltételek mellett költségvetésének egyensúlyát nem tudja biztosítani, a Szerződő Államok rendkívüli pénzügyi hozzájárulást fizetnek a VSZI-nek, amelynek összegét a Pénzügyi Szabályzatnak megfelelően az Igazgatótanács határozza meg.
 - (b) Ha a hiánynak vagy egy részének az ideiglenes fedezete más módon biztosított, az Igazgatótanács határozhat úgy, hogy a hiányt továbbgörgeti, és a Szerződő Államoktól nem kéri hozzájárulást fizetését.
 - (c) Ha a VSZI pénzügyi helyzete megengedi, az Igazgatótanács határozhat úgy, hogy az (a) pont alapján fizetett hozzájárulást a befizető Szerződő Államok részére visszatéríti.
- (5) A Pénzügyi Szabályzat eltérő rendelkezése hiányában a költségvetésben foglalt kiadások engedélyezése egyetlen beszámolási időszak tartamára vonatkozik. A beszámolási időszak január 1-jétől december 31-ig tart.
- (6) A költségvetés tervezetét a VSZI igazgatója a Pénzügyi Szabályzatban előírt határidőn belül terjeszti az Igazgatótanács elé. A költségvetést, annak módosítását, valamint a pótköltségvetést az Igazgatótanács fogadja el.
- (7)
 - (a) A VSZI bevételi és kiadási kimutatását, valamint mérlegét olyan könyvvizsgálók ellenőrzik, akiknek a függetlenségéhez nem férhet kétség. Az Igazgatótanács öt éves időtartamra nevezi ki őket; a kinevezés megújítható vagy időtartama meghosszabbítható. A könyvvizsgálók minden beszámolási időszak lezárását követően aláírt könyvvizsgálói véleményt tartalmazó jelentést készítenek.
 - (b) A VSZI igazgatója minden évben az Igazgatótanács elé terjeszti az előző beszámolási időszakra vonatkozó beszámolót a költségvetésről és a VSZI vagyonkimutatást tartalmazó mérlegéről, amelyhez csatolja a könyvvizsgálók jelentését is. Az Igazgatótanács hagyja jóvá az éves beszámolót a könyvvizsgálók jelentésével együtt, valamint nyilvánítja teljesítettnek a VSZI igazgatójának feladatát a költségvetés végrehajtását illetően.
- (8) A Pénzügyi Szabályzat különösen a következőket határozza meg:
 - (i) a költségvetés elfogadásának és végrehajtásának rendjét, valamint a könyvvitel és a könyvvizsgálat rendjét;
 - (ii) a rendkívüli pénzügyi hozzájárulások összegének meghatározására szolgáló módszert, valamint annak rendjét, ahogy ezen összegeket a Szerződő Államoknak a VSZI rendelkezésére kell bocsátaniuk;
 - (iii) a nemzeti hivatalok számára a 8. cikk (4) bekezdése alapján végzett tevékenységért járó költségtérítés összegének meghatározására szolgáló módszert, valamint annak rendjét, ahogy ezen összegeket a VSZI-nek e hivatalok rendelkezésére kell bocsátania;
 - (iv) a VSZI működése során esetleg keletkezett többletnek a Szerződő Államok közötti felosztására vonatkozó szabályokat;
 - (v) az általánosan elfogadott számviteli elveket, amelyeken a költségvetés és az éves pénzügyi kimutatások alapulnak.

15. cikk**Végrehajtási Szabályzat**

- (1) A Végrehajtási Szabályzat a következőket szabályozza:
 - (i) azokat a kérdéseket, amelyek vonatkozásában e Megállapodás kifejezetten a Végrehajtási Szabályzatra utal;
 - (ii) az igazgatási jellegű követelményeket, kérdéseket és eljárásokat;
 - (iii) az e Megállapodás rendelkezéseinek végrehajtását elősegítő minden részletet;
 - (iv) a díjak összegét és megfizetésük módját.
- (2) E Megállapodás és a Végrehajtási Szabályzat rendelkezései közötti ellentmondás esetén a Megállapodás rendelkezései az irányadók. A Végrehajtási Szabályzat nem képezi a Megállapodás elválaszthatatlan részét.

16. cikk**Megerősítés**

- (1) Ezt a Megállapodást az egyes Szerződő Államoknak alkotmányos követelményeiknek megfelelően meg kell erősíteniük.
- (2) A megerősítő okiratokat Magyarország kormányánál (a továbbiakban: Letéteményes) kell letétbe helyezni.

17. cikk**Csatlakozás**

- (1) Ehhez a Megállapodáshoz az Igazgatótanács meghívása alapján bármelyik európai állam csatlakozhat.
- (2) A csatlakozási okiratokat a Letéteményesnél kell letétbe helyezni.

18. cikk**Hatálybalépés**

- (1) Ez a Megállapodás két hónappal azt követően lép hatályba, hogy a Cseh Köztársaság, Magyarország, a Lengyel Köztársaság és a Szlovák Köztársaság letétbe helyezték megerősítő okiratukat.
- (2) Bármely csatlakozás a csatlakozási okirat letétbe helyezését követő második hónap első napján válik hatályossá.

19. cikk**Kezdeti hozzájárulás**

- (1) E Megállapodás hatálybalépésével a 18. cikk (1) bekezdésében említett Szerződő Államok kezdeti hozzájárulást fizetnek a VSZI számára. A kezdeti hozzájárulás fedezi a VSZI felállításának költségeit, és azt erre a célra kell felhasználni. A kezdeti hozzájárulás összegét egyenlő részekre kell felosztani a Szerződő Államok között.
- (2) Kezdeti hozzájárulást a Megállapodáshoz csatlakozó minden állam fizet. Ebben az esetben a kezdeti hozzájárulás fedezi a VSZI-nek az illető állam csatlakozásával összefüggésben felmerült költségeit. E kezdeti hozzájárulás összegét az Igazgatótanács határozza meg.

20. cikk**A VSZI kijelölése**

A VSZI kéri a Nemzetközi Szabadalmi Együttműködési Unió Közgyűlésétől, hogy az a PCT rendelkezéseinek megfelelően jelölje ki nemzetközi kutatási szervvé és nemzetközi elővizsgálati szervvé. A Szerződő Államok kötelesek segíteni a VSZI-t ebben a folyamatban.

21. cikk**Fenntartások**

Ezzel a Megállapodással kapcsolatban fenntartásnak nincs helye.

22. cikk**Módosítás**

- (1) Ez a Megállapodás a Szerződő Államok közötti megállapodással módosítható.
- (2) Bármely Szerződő Állam javaslatot terjeszthet elő a Megállapodás módosítására. Ezeket a javaslatokat az Igazgatótanáccsal kell közölni.
- (3) Ha a Megállapodást módosító megállapodás másként nem rendelkezik, a Megállapodás módosítása két hónappal azt követően lép hatályba, hogy valamennyi Szerződő Állam letétbe helyezte jóváhagyó okiratát.

23. cikk**Felmondás, megszüntetés és felfüggesztés**

- (1) Ezt a Megállapodást bármelyik Szerződő Állam bármikor felmondhatja. A felmondásról értesíteni kell a Letéteményest. A felmondás az arról szóló értesítés kézhezvételétől számított hat hónap elteltével válik hatályossá.
- (2) Ez a Megállapodás az összes Szerződő Állam egyetértésével bármikor megszüntethető olyan feltételek szerint, amelyekben megállapodnak.
- (3) E Megállapodás alkalmazása az összes Szerződő Állam egyetértésével bármikor felfüggeszthető olyan feltételek szerint, amelyekben megállapodnak.

24. cikk**Vitás kérdések**

- (1) Az e Megállapodás vagy a Végrehajtási Szabályzat értelmezése vagy alkalmazása tárgyában két vagy több Szerződő Állam között felmerülő bármely vitás kérdést, amelyet tárgyalás útján nem sikerül rendezni, bármelyik érintett állam kérelmére az Igazgatótanács elé kell terjeszteni, amely törekszik arra, hogy az érintett államok között megegyezést hozzon létre.
- (2) Ha a vitás kérdés Igazgatótanács elé terjesztésétől számított egy éven belül nem jön létre megegyezés, a jogvitát bármelyik érintett állam a Nemzetközi Bíróság elé terjesztheti.

25. cikk**A Megállapodás nyelve és letéteményese**

E Megállapodás egyetlen eredeti, angol nyelven készült példányát a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

26. cikk**Megküldés és értesítések**

- (1) A letéteményes hitelesített másolatokat készít erről a Megállapodásról, és eljuttatja azokat valamennyi aláíró és csatlakozó állam kormányának.
- (2) A letéteményes az (1) bekezdésben említett államok kormányait értesíti:
 - (i) minden megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezéséről;
 - (ii) e Megállapodás hatálybalépésének napjáról;
 - (iii) a 23. cikk (1) bekezdése szerinti minden felmondásról, valamint arról a napról, amelyen a felmondás hatályossá válik.

A FENTIEK HITELEÜL az alulírott meghatalmazottak, kormányaik megfelelő felhatalmazásának birtokában, aláírták a jelen Megállapodást.

KELT Pozsonyban, 2015. február 26-án."

4. §

- (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
- (2) A 2. § és 3. § a Megállapodás 18. cikk (1) bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.
- (3) A Megállapodás, valamint a 2. § és 3. § hatálybalépésének naptári napját – annak ismertté válását követően – a külpolitikáért felelős miniszter a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.
- (4) Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elnöke gondoskodik.

Áder János s. k.,
köztársasági elnök

Lezsák Sándor s. k.,
az Országgyűlés alelnöke

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi miniszter 29/2015. (VI. 5.) FM rendelete a fővárosi és megyei kormányhivatalok integrációjával összefüggésben a földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés k) pontjában és (4) bekezdés d), f) és g) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 77. §-ában meghatározott feladatkörében eljáró honvédelmi miniszterrel egyetértésben –,

a 2. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés a) pontjában és (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 77. §-ában meghatározott feladatkörében eljáró honvédelmi miniszterrel egyetértésben –,

a 3. alcím tekintetében a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 66. § (2) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 5. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 4. alcím tekintetében az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 90. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 7. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

az 5. alcím tekintetében az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 90. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 7. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 6. alcím tekintetében a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 104. § (2) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 5. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel egyetértésben –,

a 7. alcím tekintetében az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 62. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel egyetértésben –,

a 8. alcím tekintetében az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 90. § (3) bekezdésében, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény 33. § (7) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 7. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 4. § 4. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró Miniszterelnökséget vezető miniszterrel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel egyetértésben –,

a 9. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 10. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (3) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 77. §-ában meghatározott feladatkörében eljáró honvédelmi miniszterrel egyetértésben –,

- a 11. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés a) és i) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,
- a 12. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés b), e), f) és g) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,
- a 13. alcím tekintetében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (2) bekezdés j), k) és m) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 10. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva
- a következőket rendelem el:

1. A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 21/1997. (III. 12.) FM–HM együttes rendelet módosítása

- 1. §** A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 21/1997. (III. 12.) FM–HM együttes rendelet 22. § (5) bekezdésében az „a földhivalt” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró járási hivalt, a fővárosban a Budapest Főváros Kormányhivatala XI. és XIV. Kerületi Hivaltát” szöveg lép.

2. A földmérési és térképészeti állami alapadatok kezeléséről, szolgáltatásáról és egyes igazgatási szolgáltatási díjakról szóló 63/1999. (VII. 21.) FVM–HM–PM együttes rendelet módosítása

- 2. §** (1) A földmérési és térképészeti állami alapadatok kezeléséről, szolgáltatásáról és egyes igazgatási szolgáltatási díjakról szóló 63/1999. (VII. 21.) FVM–HM–PM együttes rendelet (a továbbiakban: Díjvhr1.)
- a) 5. § (6) bekezdésében az „a járási földhivaltok” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró járási hivaltok (a továbbiakban: járási hivalt)”, az „a fővárosi és megyei kormányhivaltok földhivaltai (a továbbiakban együtt: megyei földhivalt)” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivalt (a továbbiakban együtt: kormányhivalt)”, a „Vidékfejlesztési Minisztérium” szövegrész helyébe a „földügyért felelős miniszter”,
 - b) 5. § (8) bekezdésében és 15. § (2) bekezdésében a „Vidékfejlesztési Minisztérium” szövegrész helyébe a „földügyért felelős miniszter”,
 - c) 15. § (1) bekezdésében a „megyei földhivaltaknak” szövegrész helyébe a „kormányhivaltaknak”,
 - d) 15. § (5) bekezdésében a „vidékfejlesztési miniszter” szövegrész helyébe a „földügyért felelős miniszter”,
 - e) 15/A. §-át megelőző alcím címében a „járási földhivalt” szövegrész helyébe a „járási hivalt”,
 - f) 15/A. § (5) és (7) bekezdésében a „megyei földhivalt” szövegrészek helyébe a „kormányhivalt”,
 - g) 15/A. § (6) bekezdésében a „megyei földhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”,
 - h) 15/A. § (8) bekezdésében a „fővárosi és megyei kormányhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”,
 - i) 15/A. § (9) bekezdésében a „járási földhivaltok” szövegrész helyébe a „járási hivaltok”,
 - j) 18. § (2) bekezdésében a „vizsgálatot végző földhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”,
 - k) 1. számú melléklet 6. táblázat megjegyzésének d) pontjában a „földhivalt” szövegrész helyébe a „járási hivalt”,
 - l) 2. számú melléklet nyitó szövegrészeiben a „megelőző földhivaltai vizsgálat” szövegrész helyébe a „megelőző ingatlanügyi hatósági vizsgálat” szöveg lép.
- (2) A Díjvhr1. 16. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „16. § A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 14. § (4) bekezdésében foglalt ismételt mulasztás esetén az illetékes járási hivalt által elrendelt bemérésért a tulajdonos a „Mérvölki Szolgáltatások Ajánlott Díjsabása” (MÉDI) szerinti munkadíj 130%-át köteles megfizetni, mely teljes egészében az illetékes kormányhivaltt illeti. Az így számított összegben felül az adatszolgáltatás és a változási vázrajz vizsgálatának díját is meg kell téríteni.”
- (3) A Díjvhr1. 20. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki:
- „(2) Ahol e rendelet járási hivaltt említ, azon a földhivaltok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivaltt eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. mellékletében megjelölt járási hivaltokat kell érteni.”

- (4) A Díjvhr1. 4. számú melléklete helyébe az 1. melléklet lép.
- (5) Hatályát veszti a Díjvhr1. 13. §-a.

3. A földminősítés részletes szabályairól szóló 105/1999. (XII. 22.) FVM rendelet módosítása

- 3. §** (1) A földminősítés részletes szabályairól szóló 105/1999. (XII. 22.) FVM rendelet (a továbbiakban: Fmr.) 18. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A járási hivatal és a kormányhivatal helyszíni földminősítési eljárása során a földminősítést végző személy – lakások és lakás céljára szolgáló helyiségek kivételével – bármely ingatlanba beléphet, illetve osztályba sorozási tevékenységet végezhet, amelyet az ingatlan tulajdonosa a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 30. § (1) bekezdésében foglaltak alapján tűrni köteles.”
- (2) Az Fmr. a következő 21/A. §-sal egészül ki:
- „21/A. § Ahol e rendelet járási hivatalt említ, azon a földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. mellékletében megjelölt járási hivatalokat kell érteni.”
- (3) Az Fmr.
- a) 8. § (2) bekezdésében a „járási földhivatal, a fővárosban a Budapesti 1. és 2. számú Földhivatal (a továbbiakban: járási földhivatal)” szövegrész helyébe a „földminősítési hatósági hatáskörében eljáró járási hivatal, a fővárosban a Budapest Főváros Kormányhivatala XI. és XIV. Kerületi Hivatala (a továbbiakban: járási hivatal)”,
 - b) 14. § (1) bekezdésében a „fővárosi és megyei kormányhivatal földhivatala (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe a „földminősítési hatósági hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal)”,
 - c) 16. § (1) bekezdésében a „járási földhivatal hatósági” szövegrész helyébe a „járási hivatal földminősítési hatósági”,
 - d) 18. § (3) bekezdésében a „földhivatali dolgozó” szövegrész helyébe a „járási hivatali, vagy kormányhivatali dolgozó”,
 - e) 19. § (2) bekezdésében a „járási földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 - f) 20. § (1) bekezdésében a „járási, illetve megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal, illetve a kormányhivatal”,
 - g) 21. § (2) bekezdésében a „fővárosi és megyei kormányhivatal földhivatala (a továbbiakban: megyei földhivatal), valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal földhivatala (a továbbiakban: járási földhivatal)” szövegrész helyébe a „kormányhivatal, valamint a járási hivatal”,
 - h) 21. § (4) bekezdésében a „megyei kormányhivatal földhivatala hivatalból, a járási földhivatal a megyei kormányhivatal földhivatala útján” szövegrész helyébe a „kormányhivatal hivatalból, a járási hivatal a kormányhivatal útján”,
 - i) 21. § (7) bekezdésében a „megyei kormányhivatal földhivatala, illetve a járási földhivatal állományából kilépő” szövegrész helyébe a „kormányhivatal, illetve a járási hivatal állományából kilépő”, a „megyei kormányhivatal földhivatala útján” szövegrész helyébe a „kormányhivatal útján”
- szöveg lép.
- (4) Az Fmr. 3. számú melléklete helyébe a 2. melléklet lép.
- (5) Az Fmr. 4. melléklete helyébe a 3. melléklet lép.

4. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet módosítása

- 4. §** (1) Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inyvh.) 60. § (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
- „(1) A kérelmet – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározottakon túl az 1. melléklet szerinti adattartalommal – a járási hivatalnál kell benyújtani. A formanyomtatványt az ingatlan-nyilvántartásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) rendszeresíti, melyet közzé kell tenni a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint a földügyi szakigazgatás hivatalos honlapján (földhivatali portál). A kérelem benyújtására az jogosult, akinek az a bejegyzett jogát érinti, illetve aki a bejegyzés által jogosulttá válik.

- (2) A tv. alapján elektronikus úton benyújtható kérelmet – a Ket.-ben meghatározottakon túl a 6. melléklet szerinti adattartalommal – a járási hivatal részére kell megküldeni. A kérelem benyújtásához szükséges formanyomtatvány rendszeresítésére és közzétételére az (1) bekezdésben foglaltak az irányadók.”
- (2) Az Inyvh. 73. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(3) Ha a szervezeti-működési szabályzatot, illetőleg annak módosítását külön jogszabályban meghatározottak szerint az ingatlanügyi hatóságként eljáró járási hivatalhoz benyújtják, azokat csupán az ingatlan-nyilvántartási iratokhoz kell csatolni.”
- (3) Az Inyvh. 83/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
 „83/A. § (1) A soron kívüli ügyintézés engedélyezése tárgyában a soronkívülség iránti kérelem beérkezését követő 2 munkanapon belül kell dönten.
- (2) Soron kívüli ügyintézés engedélyezése esetén a kérelmet erre vonatkozó záradékkal kell ellátni.
- (3) A soron kívüli ügyintézés engedélyezése esetén a kérelem tárgyában a járási hivatal az (1) bekezdésben meghatározott engedély megadásától még nyitva álló törvényes ügyintézési határidő felén belül hoz határozatot vagy eljárást megszüntető végzést.”
- (4) Az Inyvh. 111/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
 „111/A. § (1) A tulajdonilap-másolat szolgáltatása iránti kérelmet – a Ket.-ben meghatározottakon túl a 3. mellékletben meghatározott adattartalommal – a járási hivatalnál, illetve az integrált ügyfélszolgálaton (kormányablak) kell benyújtani.
- (2) A tulajdoni lapba történő betekintés iránti kérelmet – a Ket.-ben meghatározottakon túl a 4. melléklet szerinti adattartalommal – a járási hivatalnál kell benyújtani.
- (3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti kérelem benyújtásához szükséges formanyomtatványok rendszeresítésére és közzétételére a 60. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.”
- (5) Az Inyvh. 112/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(1) A tv. 70/A. §-ában meghatározott, az ingatlantulajdon fennállásáról szóló hatósági bizonyítvány kiállítása iránti, a felhasználás célját is megjelölő kérelmet természetes személy – a Ket.-ben meghatározottakon túl a 7. melléklet szerinti adattartalommal – a Földmérési és Távérzékelési Intézetnél (a továbbiakban: FÖMI) nyújthat be. E kérelem benyújtásához szükséges formanyomtatvány rendszeresítésére és közzétételére a 60. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.”
- (6) Az Inyvh. 114. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
 „114. § A TakarNet szolgáltatások igénybevétele iránti kérelmet – Ket.-ben meghatározottakon túl az 5. mellékletben meghatározott adattartalommal – a FÖMI-nél kell benyújtani. E kérelem benyújtásához szükséges formanyomtatvány rendszeresítésére és közzétételére a 60. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.”
- (7) Az Inyvh. a következő 125/A. §-sal egészül ki:
 „125/A. § Ahol e rendelet járási hivatalt említ, azon az R. 1. mellékletében megjelölt járási hivatalt kell érteni.”
- (8) Az Inyvh. 126/D. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(1) A tv. 94. § (1) bekezdése szerinti formanyomtatványt a miniszter a 8. számú mellékletben meghatározott adattartalommal rendszeresít, melynek közzétételére a 60. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.”
- (9) Az Inyvh.
1. 4. § (3a) bekezdésében a „földhivatal 4/A. § (6) bekezdése szerinti rövidített nevének” szövegrész helyébe az „ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal), valamint az ingatlanügyi hatóságként eljáró járási hivatal, a fővárosban a Fővárosi XI. és XIV. Kerületi Hivatal (a továbbiakban: járási hivatal)”,
 2. 4/A. § (1) bekezdés a) pontjában, 63. §-ában, 64. § (1) bekezdésében, 65. § (1), (2) és (4) bekezdésében, 66. § (4) bekezdésében, 67. §-ában, 73. § (3) bekezdésében, 112/B. §-ában, 118/A. §-ában, 119/C. § (1) bekezdésében, és 126/D. § (6) bekezdésében a „földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 3. 9. § (4) bekezdésében a „járási földhivatal, a fővárosban a Budapesti 1. és 2. számú Földhivatal (a továbbiakban: járási földhivatal)” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 4. 13. § (1a) bekezdésében a „földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatalt, illetve járási hivatalt”,
 5. 21. § (4) bekezdésében az „az első fokú földhivatal” szövegrész helyébe az „a járási hivatal”,
 6. 21/A. § (2) bekezdésében, 29/B. § (3) és (5) bekezdésében, 30. § (2) bekezdésében, 61. §-ában, 62/B. § c) pontjában, 62/C. § (2) bekezdés d) pontjában, 65. § (3) bekezdésében, 76/A. § (2) és (3) bekezdésében, 77. § (3), (4), (5) (6) és (8) bekezdésében, 78. §-ában, 82. §-ában, 85. § (2) bekezdésében, 93. § (3) bekezdésében, 95. § (2) bekezdésében, 102. §-ában, 106. §-ában, 108. §-ában, 109. §

- (1)–(3) bekezdésében, 111/B. §-ában, 112/A. § (4) bekezdésében, 119. § (2) bekezdésében, 120. § (1) és (2) bekezdésében, és 121. §-ában a „járási földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
7. 26. § (1) bekezdésében a „földhivatali döntés” szövegrész helyébe a „döntés”,
8. 26. § (2) bekezdésében a „földhivatali döntéssel” szövegrész helyébe a „döntéssel”,
9. 39/B. §-ában a „földhivatalnak” szövegrész helyébe a „járási hivatalnak” szöveg, a „földhivatali” szövegrész helyébe a „járási hivatali”,
10. 50. § (9) bekezdésében és 6. számú melléklet 1.3. és 2.4. pontjában a „földhivatalhoz” szövegrész helyébe a „járási hivatalhoz”,
11. 74. § (2) bekezdésében az „a földhivatali” szövegrész helyébe az „az ingatlan-nyilvántartási”,
12. 77. § (2) bekezdésében az „A R. 7. § (4) és (5) bekezdése szerinti” szövegrész helyébe az „A földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 9. § (2) és (3) bekezdése szerinti”,
13. 56. alcím címében és 77. § (3) és (5) bekezdésében a „járási földhivatalt” szövegrész helyébe a „járási hivatalt”,
14. 77. § (7) bekezdésében és 95. § (2) bekezdésében a „járási földhivatalok” szövegrész helyébe a „járási hivatalok”,
15. 77. § (8) bekezdésében, 99/A. §-ában, 102. §-ában és 120. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”,
16. 77. § (8) bekezdésében a „földhivatallal” szövegrész helyébe a „járási hivattal”,
17. 95. § (2) bekezdésében és 119/F. § (3) bekezdésében a „járási földhivatalnak” szövegrész helyébe a „járási hivatalnak”,
18. 106. §-ában, 108. §-ában és 120. § (1) bekezdésében a „megyei földhivatalhoz” szövegrész helyébe a „kormányhivatalhoz”,
19. 115. §-ban az „az ingatlan-nyilvántartásért felelős miniszternek” szövegrész helyébe az „a miniszternek”,
20. 117. §-ban az „az ingatlan-nyilvántartásért felelős miniszter” szövegrész helyébe az „a miniszter”,
21. 119/C. § (2) bekezdésében és 119/F. § (1) és (2) bekezdésében a „járási földhivatalnál” szövegrész helyébe a „járási hivatalnál”,
22. 126. §-ában a „földhivatalhoz” szövegrész helyébe a „járási hivatalhoz vagy a kormányhivatalhoz”,
23. 1. számú melléklet 1.4. és 1.17. pontjában, és 8. számú melléklet 1.3. pontjában az „a földhivatali” szövegrész helyébe az „az ingatlan-nyilvántartási”,
24. 1. számú melléklet 1.16. pontjában a „földhivatali pénztáros nyilatkozata” szövegrész helyébe a „díj megfizetését igazoló nyilatkozat” szöveg lép.
- (10) Hatályát veszti az Inyvrh.
- a) 4/A. § (6) bekezdése,
- b) 77. § (1) bekezdése.

5. Az önálló ingatlanok helyrajzszámozásáról és az alrészletek megjelöléséről szóló 44/2006. (VI. 13.) FVM rendelet módosítása

5. §

Az önálló ingatlanok helyrajzszámozásáról és az alrészletek megjelöléséről szóló 44/2006. (VI. 13.) FVM rendelet

- a) 7. § (2) bekezdésében az „a fővárosi és megyei kormányhivatal földhivatala (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban együtt: kormányhivatal)”;
- b) 7. § (3) bekezdésében, 8. § (1) és (2) bekezdésében és 9. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”;
- c) 24. § (3) bekezdésében a „megyei földhivatalnak a Vidékfejlesztési Minisztérium” szövegrész helyébe a „kormányhivatalnak az ingatlan-nyilvántartásért felelős miniszter” szöveg lép.

6. A földhasználati nyilvántartásból való adatszolgáltatásra vonatkozó igazgatási szolgáltatási díj mértékéről és a díjfizetés részletes szabályairól szóló 155/2009. (XI. 16.) FVM rendelet módosítása

- 6. §** (1) A földhasználati nyilvántartásból való adatszolgáltatásra vonatkozó igazgatási szolgáltatási díj mértékéről és a díjfizetés részletes szabályairól szóló 155/2009. (XI. 16.) FVM rendelet (a továbbiakban: Díjvhr2.) 3. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A 7. §-ban szabályozott esetet kivéve, a díjfizetés a kérelem előterjesztésével egyidejűleg az adatigénylés helye szerint illetékes járási hivatal, a fővárosban Budapest Főváros Kormányhivatala XI. és XIV. Kerületi Hivatala (a továbbiakban: járási hivatal) ügyfélszolgálatán működő pénztárba történő készpénzbefizetéssel, illetve ha erre lehetőség van, bankkártyával, vagy az illetékes kormányhivatal – e rendelet melléklete szerinti – számlaszámára készpénz-átutalási megbízással (fizetési számlára történő készpénzbefizetéssel), illetve átutalási megbízással teljesíthető.”
- (2) A Díjvhr2. a következő 8/A. §-sal egészül ki:
- „8/A. § Ahol e rendelet járási hivatalt említ, azon a földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. mellékletében megjelölt járási hivatalokat kell érteni.”
- (3) A Díjvhr2.
2. § (2) bekezdésében a „fővárosi és megyei kormányhivatal földhivatala (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal)”;
 4. §-ában, 6. § (1) bekezdésében és 7/A. § (3) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”;
 3. § (4) bekezdésében és 5. § (2) bekezdésében a „földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”;
 3. § (5) bekezdésében a „földhivatal” szövegrészek helyébe a „járási hivatal”;
 5. § (1) bekezdésében a „földhivatalnak” szövegrész helyébe a „járási hivatalnak”;
 6. § (2) bekezdésében és 7. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrészek helyébe a „kormányhivatal”;
 6. § (3) bekezdésében a „megyei földhivatalt” szövegrészek helyébe a „kormányhivatalt”;
 7. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatalt” szövegrész helyébe a „kormányhivatalt”
- szöveg lép.
- (4) A Díjvhr2. 1. melléklete helyébe a 4. melléklet lép.

7. A telekalakítási engedélyezési eljárás igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 166/2009. (XII. 9.) FVM rendelet módosítása

- 7. §** (1) A telekalakítási engedélyezési eljárás igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 166/2009. (XII. 9.) FVM rendelet (a továbbiakban: Díjvhr3.) 3. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A díjfizetési kötelezettség kizárólag a kérelem előterjesztésével egyidejűleg az ingatlan fekvése szerint illetékes, a telekalakítási hatósági hatáskörben eljáró járási hivatal ügyfélszolgálatán működő pénztárba történő készpénzbefizetéssel, illetve ha erre lehetőség van, bankkártyával vagy a fővárosi és megyei kormányhivatal – e rendelet melléklete szerinti – számlaszámára készpénz-átutalási megbízással (fizetési számlára történő készpénzbefizetéssel) vagy átutalási megbízással teljesíthető. A díjnak készpénz-átutalási megbízással (fizetési számlára történő készpénzbefizetéssel) vagy átutalási megbízással történő megfizetése esetén a kérelem előterjesztésekor mellékelni kell a díj megfizetését igazoló okiratot vagy annak másolatát.”
- (2) A Díjvhr3.
4. § (1) bekezdésében a „földhivatalnak” szövegrész helyébe a „járási hivatalnak”;
 4. § (3) bekezdésében a „földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”
- szöveg lép.
- (3) A Díjvhr3. melléklete helyébe az 5. melléklet lép.

8. A számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből lekérdezés útján szolgáltatható egyes ingatlan-nyilvántartási adatok szolgáltatásáról és igazgatási szolgáltatási díjáról, valamint az ingatlan-nyilvántartási eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megállapításáról és a díjak megfizetésének részletes szabályairól szóló 176/2009. (XII. 28.) FVM rendelet módosítása

- 8. §** (1) A számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből lekérdezés útján szolgáltatható egyes ingatlan-nyilvántartási adatok szolgáltatásáról és igazgatási szolgáltatási díjáról, valamint az ingatlan-nyilvántartási eljárás igazgatási szolgáltatási díjának megállapításáról és a díjak megfizetésének részletes szabályairól szóló 176/2009. (XII. 28.) FVM rendelet (a továbbiakban: Díjvhr4.) a következő 18. §-sal egészül ki:
- „18. § Ahol e rendelet járási hivatalt említ, azon a földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. mellékletében megjelölt járási hivatalokat kell érteni.”
- (2) A Díjvhr4. 10. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
- „(2) A soron kívüli ügyintézés engedélyezése iránti kérelem elutasítása esetén vagy ha a járási hivatal a soron kívüli ügyintézésre irányadó határidőt túllépi, a Díjtörvény 32/A. § (4) bekezdése alapján megfizetett díjat az ügyfél részére vissza kell téríteni.
- (3) A (2) bekezdésben foglalt esetekben a visszatérítést hivatalból kell elrendelni, és annak teljesítéséről a soron kívüli ügyintézés engedélyezése iránti kérelmet elutasító, illetve – a soron kívüli ügyintézésre irányadó határidő túllépése esetén – az eljárást lezáró döntés meghozatalától számított harminc napon belül kell gondoskodni.”
- (3) A Díjvhr4. 12. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A díjfizetés az ingatlan fekvése szerint illetékes járási hivatal ügyfélszolgálatán működő pénztárba történő készpénzbefizetéssel, amennyiben a járási hivatal hivatali helyiségében erre lehetőség van, az eljárás megindításával egyidejűleg bankkártyával, vagy az illetékes kormányhivatal – e rendelet mellékletében meghatározott – számlaszámára történő készpénz-átutalási megbízással (fizetési számlára történő készpénzbefizetéssel), illetve átutalással teljesíthető.”
- (4) A Díjvhr4.
- a) 2. §-át megelőző alcím címében az „A járási földhivatal saját illetékességi területére vonatkozó egyes” szövegrész helyébe az „Egyes”,
 - b) 2. § (1) bekezdésében az „a járási földhivatal, a fővárosban a Budapesti 1. és 2. számú Földhivatal (a továbbiakban együtt: járási földhivatal)” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró járási hivatal, a fővárosban a Budapest Főváros Kormányhivatala XI. és XIV. Kerületi Hivatala”,
 - c) 2. § (2a) bekezdésében, 3. § (1) bekezdésében, 4. § (1) bekezdés a)–d) pontjában, 10. § (1) bekezdésében, és 11. § (1), (2) és (4) bekezdésében a „járási földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 - d) 4. § (2) bekezdésében a „fővárosi és megyei kormányhivatal földhivatalának (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatalnak (a továbbiakban: kormányhivatal)”,
 - e) 4. § (2)–(4) bekezdésében, 7. § (3) bekezdésében és (3a) bekezdés a) és b) pontjában a „megyei földhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”,
 - f) 4. § (4) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”,
 - g) 7. § (4) bekezdés záró szövegrészeiben a „megyei földhivatal előirányzat-felhasználási keretszámlájára” szövegrész helyébe a „kormányhivatal – e rendelet mellékletében meghatározott – számlaszámára”,
 - h) 11. § (4) bekezdésében a „megyei földhivatal előirányzat-felhasználási keret számlájára” szövegrész helyébe a „kormányhivatal – e rendelet mellékletében meghatározott – számlaszámára”,
 - i) 12. § (1a) és (2) bekezdésében a „megyei földhivatal előirányzat-felhasználási keret számlája javára” szövegrész helyébe a „kormányhivatal – e rendelet mellékletében meghatározott – számlaszámára”,
 - j) 5. § (2) bekezdésében az „országos földhivatali” szövegrész helyébe a „számítógépes ingatlan-nyilvántartási”,
 - k) 14. § (1) bekezdésében a „földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 - l) 11. § (1) bekezdésében a „járási földhivatalnál” szövegrész helyébe a „járási hivatalnál”,
 - m) 11. § (3) bekezdés a) és b) pontjában és 11. § (4) bekezdésében a „földhivalt” szövegrész helyébe a „járási hivalt”
- szöveg lép.
- (5) A Díjvhr4. melléklete helyébe a 6. melléklet lép.

9. A térképészetért felelős miniszter felelősségi körébe tartozó állami alapadatok és térképi adatbázisok vonatkoztatási és vetületi rendszeréről, alapadat-tartalmáról, létrehozásának, felújításának, kezelésének és fenntartásának módjáról, és az állami átvétel rendjéről szóló 15/2013. (III. 11.) VM rendelet módosítása

- 9. §** A térképészetért felelős miniszter felelősségi körébe tartozó állami alapadatok és térképi adatbázisok vonatkoztatási és vetületi rendszeréről, alapadat-tartalmáról, létrehozásának, felújításának, kezelésének és fenntartásának módjáról, és az állami átvétel rendjéről szóló 15/2013. (III. 11.) VM rendelet
- a) 4. § (1) bekezdésében az „a fővárosi és megyei kormányhivatalok földhivatalainak (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalok (a továbbiakban együtt: kormányhivatal)”;
 - b) 29. § (1) és (2) bekezdésében, 70. § (5) bekezdés b) pontjában és 10. melléklet 12. pont 12.12 alpontjában a „megyei földhivatalok” szövegrész helyébe a „kormányhivatalok”;
 - c) 32. § (2) és (6) bekezdésében, 33. §-ában, a 10. melléklet 12. pont 12.8.1 és 12.11 alpontjában és 13. pont 13.2.1 alpontjában a „megyei földhivatalnak” szövegrész helyébe a „kormányhivatalnak”;
 - d) 32. § (3) bekezdésében, 56. § (1) bekezdésében, 65. § (2) bekezdés m) pont mb) alpontjában, 68. § (2) bekezdésében és 10. melléklet 12. pont 12.3.2 alpontjában a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”;
 - e) 38. § (2) bekezdésében a „bekedés” szövegrész helyébe a „bekezdés”;
 - f) 48. § (3) bekezdés a) pontjában a „megyei földhivaltól” szövegrész helyébe a „kormányhivaltól”;
 - g) 52. § (4) bekezdésében, 55. § (2) bekezdésében, 65. § (1) bekezdésében és 66. §-ában a „megyei földhivatali” szövegrész helyébe a „kormányhivatali”;
 - h) 53. § (2) bekezdésében a „megyei földhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”;
 - i) 77. § (6) bekezdésében a „megyei földhivatalon” szövegrész helyébe a „kormányhivatalon”;
 - j) 10. melléklet 4. pont 4.2.5. alpont e) alpontjában a „Földhivatali” szövegrész helyébe az „A járási hivatali”;
 - k) 10. melléklet 12. pont 12.10 alpontjában a „földhivatalnak” szövegrész helyébe a „kormányhivatalnak”;
 - l) 10. melléklet 13. pont 13.2.1 alpontjában a „földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”
- szöveg lép.

10. Az állami digitális távérzékelési adatbázisról szóló 29/2014. (III. 31.) VM rendelet módosítása

- 10. §** Az állami digitális távérzékelési adatbázisról szóló 29/2014. (III. 31.) VM rendelet
- a) 4. § l) pontjában a „térképészetért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által a földhivatali tájékoztatás céljából üzemeltetett elektronikus honlapon” szövegrész helyébe a „földügyi szakigazgatás hivatalos honlapján”;
 - b) 5. § h) pontjában, 6. § j) pontjában és 7. § l) pontjában a „miniszter által a földhivatali tájékoztatás céljából üzemeltetett elektronikus honlapon” szövegrész helyébe a „földügyi szakigazgatás hivatalos honlapján”
- szöveg lép.

11. Az alaponthálózati pontokkal kapcsolatos szabályokról szóló 51/2014. (IV. 29.) VM rendelet módosítása

- 11. §** Az alaponthálózati pontokkal kapcsolatos szabályokról szóló 51/2014. (IV. 29.) VM rendelet
- a) 2. § (2) bekezdésében az „A fővárosi és megyei kormányhivatalok földhivatala (a továbbiakban: megyei földhivatal)” szövegrész helyébe az „Az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal)”;
 - b) 5. § (1) bekezdésében, 8. §-ában, 9. § (3) bekezdésében, 10. § (1), (3), és (5) bekezdésében, 13. §-ában, 30. § (3) bekezdésében és 34. § (4) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”;
 - c) 9. § (1) bekezdésében a „megyei földhivatalhoz” szövegrész helyébe a „kormányhivatalhoz”;
 - d) 10. § (3) bekezdésében és 21. § (1) bekezdésében a „megyei földhivalt” szövegrész helyébe a „kormányhivalt”;
 - e) 10. § (4) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrészek helyébe a „kormányhivatal”;

- f) 14. § (1) és (2) bekezdésében, 16. § (2) bekezdésében és 17. § (1) bekezdésében a „megyei földhivatalok” szövegrész helyébe a „kormányhivatalok”,
- g) 15. §-ában a „megyei földhivatalok” szövegrészek helyébe a „kormányhivatalok”,
- h) 30. § (2) bekezdés b) pontjában a „megyei földhivataloknak” szövegrész helyébe a „kormányhivataloknak”,
- i) 33. § (1) bekezdésében az „a Fővárosi Földhivatal” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala” szöveg, az „a Pest Megyei Földhivatal” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró Pest Megyei Kormányhivatal”,
- j) 33. § (2) bekezdésben a „megyei földhivatalnak” szövegrész helyébe a „kormányhivatalnak” szöveg lép.

12. A földmérő igazolványról, az ingatlanrendező földmérő minősítésről, valamint a földmérési szakfelügyelői feladatokról szóló 52/2014. (IV. 29.) VM rendelet módosítása

- 12. §** (1) A földmérő igazolványról, az ingatlanrendező földmérő minősítésről, valamint a földmérési szakfelügyelői feladatokról szóló 52/2014. (IV. 29.) VM rendelet (a továbbiakban: Szakr.)
- a) 6. § (1) bekezdés a) pontjában az „a megyei vagy járási földhivatalnál” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnál (a továbbiakban: kormányhivatal) vagy a járási hivatalnál”,
 - b) 7. § (1) bekezdés a) és b) pontjában a „földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 - c) 7. § (1) bekezdés c) pontjában a „járási vagy megyei földhivatalnál hatósági” szövegrész helyébe a „járási hivatalnál vagy kormányhivatalnál ingatlanügyi hatósági”,
 - d) 7. § (2) bekezdésében a „járási földhivatal” szövegrész helyébe a „járási hivatal”,
 - e) 8. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatalhoz” szövegrész helyébe a „kormányhivatalhoz”,
 - f) 8. § (2) és (3) bekezdésében és 18. § (3) bekezdésében a „megyei földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal”,
 - g) 8. § (3) bekezdésében a „megyei földhivatalokat” szövegrész helyébe a „kormányhivatalokat”,
 - h) 17. § (2) bekezdésében és 19. § (2) bekezdésében a „megyei földhivatalok” szövegrész helyébe a „kormányhivatalok”,
 - i) 4. mellékletében foglalt táblázat 5. oszlopában az „Az átvevő földhivatal” szövegrész helyébe az „Az átvevő ingatlanügyi hatóság”,
 - j) 5. mellékletében a „bejegyeztem” szövegrész helyébe a „bejegyzem”,
 - k) 6. melléklet 1. pontjában az „a földhivatalok hatósági feladatainak” szövegrész helyébe az „az ingatlanügyi hatósági feladatok” szöveg lép.
- (2) A Szakr. 3. melléklete helyébe a 7. melléklet lép.

13. Az állami alapadatok adatbázisainak selejtezési és archiválási rendjéről, valamint a földügyi és távérzékelési levéltárról szóló 39/2014. (XII. 18.) FM rendelet. módosítása

- 13. §** (1) Az állami alapadatok adatbázisainak selejtezési és archiválási rendjéről, valamint a földügyi és távérzékelési levéltárról szóló 39/2014. (XII. 18.) FM rendelet (a továbbiakban: Archívvhr.) 1. § (3) bekezdés a) és b) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:
(E rendelet alkalmazásában iratkezelő:)
- „a) az ingatlanügyi hatóságként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal);
 - b) a fővárosi és megyei kormányhivatal ingatlanügyi hatóságaként eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala (a továbbiakban: járási hivatal);”
- (2) Az Archívvhr. 7. § (4) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A (3) bekezdésben meghatározott adatbázis archiválási műszaki szabályzatot]
- „b) a kormányhivatalok, valamint azok illetékességi területéhez tartozó járási hivatalok vonatkozásában a kormányhivatal vezetője”
(készíti el.)
- (3) Az Archívvhr.
- a) 1. § (5) bekezdésében a „megyei, illetve a járási földhivatalnak” szövegrész helyébe a „kormányhivatalnak, vagy a járási hivatalnak”,

- b) 2. § (2) bekezdés nyitó szövegrészában a „megyei és járási földhivatalok” szövegrész helyébe a „kormányhivatalok és járási hivatalok”,
- c) 2. § (3) bekezdésében a „megyei, illetve a járási földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal, illetve járási hivatal”, a „megyei és a járási földhivatalok” szövegrész helyébe a „kormányhivatalok és járási hivatalok”,
- d) 4. § (1) és (2) bekezdésében és 6. § (1) bekezdésében a „megyei-, a járási földhivatal” szövegrész helyébe a „kormányhivatal, a járási hivatal” szöveg lép.

14. Záró rendelkezés

14. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Dr. Fazekas Sándor s. k.,
földművelésügyi miniszter

1. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„4. számú melléklet a 63/1999. (VII. 21.) FVM–HM–PM együttes rendelethez

	A	B
	Név	Számlaszám
1.	Földmérési és Távérzékelési Intézet	10032000-01474527-00000000
2.	Baranya Megyei Kormányhivatal	10024003-00300960-00000000
3.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	10025004-00301071-00000000
4.	Békés Megyei Kormányhivatal	10026005-00321127-00000000
5.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	10027006-00302814-00000000
6.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	10028007-00302515-00000000
7.	Fejér Megyei Kormányhivatal	10029008-00302649-00000000
8.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	10033001-00301617-00000000
9.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	10034002-00301813-00000000
10.	Heves Megyei Kormányhivatal	10035003-00302089-00000000
11.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	10045002-00301820-00000000
12.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	10036004-00301428-00000000
13.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	10037005-00302106-00000000
14.	Pest Megyei Kormányhivatal	10023002-00302247-00000000
15.	Somogy Megyei Kormányhivatal	10039007-00301112-00000000
16.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	10044001-00302261-00000000
17.	Tolna Megyei Kormányhivatal	10046003-00302436-00000000
18.	Vas Megyei Kormányhivatal	10047004-00301507-00000000
19.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	10048005-00301569-00000000
20.	Zala Megyei Kormányhivatal	10049006-00303004-00000000
21.	Budapest Főváros Kormányhivatala	10023002-00301208-00000000
22.	Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.	10023002-00286040-00000017
23.	Nemzeti Kataszteri Program Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	10032000-00286576-00000017

2. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„3. számú melléklet a 105/1999. (XII. 22.) FVM rendelethez

A földminősítő igazolvány

Előlap

.....MEGYEI/FŐVÁROSI KORMÁNYHIVATAL	
	igazolvány száma: _____
FÖLDMINŐSÍTŐ IGAZOLVÁNY név beosztás Kelt: PH FM közigazgatási államtitkára	fénykép helye tulajdonos aláírása

JÁRÁSI (FŐVÁROSI KERÜLETI) HIVATAL	
	igazolvány száma: _____
FÖLDMINŐSÍTŐ IGAZOLVÁNY név beosztás Kelt: PH FM közigazgatási államtitkára	fénykép helye tulajdonos aláírása

Hátlap

Az igazolvány tulajdonosa a termőföld védelméről szóló 2007. CXXIX. törvény 30. § (2) bekezdése értelmében földminősítési, valamint helyszíni ellenőrzési tevékenységre jogosult. A munkavégzés érdekében bármely ingatlanra – a lakás és lakás céljára szolgáló helyiségek kivételével – beléphet, ott földminősítéssel, helyszíni ellenőrzéssel kapcsolatos munkákat végezhet. Az igazolvány a kiállításától számított 10 évig hatályos.

3. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„4. melléklet a 105/1999. (XII. 22.) FVM rendelethez

IGÉNYLŐLAP

a földminősítő igazolvány kiadásához

Az igénylő neve:.....
 Az igénylő anyja neve:.....
 Állandó lakcíme:.....
 Személyi igazolvány száma:.....
 Telefonszám:.....
 E-mail cím:.....
 Jelenlegi munkahelye:.....
 Jelenlegi beosztása:.....

Az előírt szakképesítést igazoló oklevél (bizonyítvány) száma, kelte, kiállító intézmény megnevezése:

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az adatok a valóságnak megfelelnek.

Kelt:..... 20.... év hó nap.

.....

az igénylő aláírása

.....

fővárosi/megyei kormányhivatal
főigazgatója

P. H.”

4. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„1. melléklet a 155/2009. (XI. 16.) FVM rendelethez

	A	B
	Név	Számlaszám
1.	Földmérési és Távérzékelési Intézet	10032000-01474527-00000000
2.	Baranya Megyei Kormányhivatal	10024003-00300960-00000000
3.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	10025004-00301071-00000000
4.	Békés Megyei Kormányhivatal	10026005-00321127-00000000
5.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	10027006-00302814-00000000
6.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	10028007-00302515-00000000
7.	Fejér Megyei Kormányhivatal	10029008-00302649-00000000
8.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	10033001-00301617-00000000
9.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	10034002-00301813-00000000
10.	Heves Megyei Kormányhivatal	10035003-00302089-00000000
11.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	10045002-00301820-00000000
12.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	10036004-00301428-00000000
13.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	10037005-00302106-00000000

14.	Pest Megyei Kormányhivatal	10023002-00302247-00000000
15.	Somogy Megyei Kormányhivatal	10039007-00301112-00000000
16.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	10044001-00302261-00000000
17.	Tolna Megyei Kormányhivatal	10046003-00302436-00000000
18.	Vas Megyei Kormányhivatal	10047004-00301507-00000000
19.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	10048005-00301569-00000000
20.	Zala Megyei Kormányhivatal	10049006-00303004-00000000
21.	Budapest Főváros Kormányhivatala	10023002-00301208-00000000

"

5. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„Melléklet a 166/2009. (XII. 9.) FVM rendelethez

	A	B
	Név	Számlaszám
1.	Baranya Megyei Kormányhivatal	10024003-00300960-00000000
2.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	10025004-00301071-00000000
3.	Békés Megyei Kormányhivatal	10026005-00321127-00000000
4.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	10027006-00302814-00000000
5.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	10028007-00302515-00000000
6.	Fejér Megyei Kormányhivatal	10029008-00302649-00000000
7.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	10033001-00301617-00000000
8.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	10034002-00301813-00000000
9.	Heves Megyei Kormányhivatal	10035003-00302089-00000000
10.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	10045002-00301820-00000000
11.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	10036004-00301428-00000000
12.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	10037005-00302106-00000000
13.	Pest Megyei Kormányhivatal	10023002-00302247-00000000
14.	Somogy Megyei Kormányhivatal	10039007-00301112-00000000
15.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	10044001-00302261-00000000
16.	Tolna Megyei Kormányhivatal	10046003-00302436-00000000
17.	Vas Megyei Kormányhivatal	10047004-00301507-00000000
18.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	10048005-00301569-00000000
19.	Zala Megyei Kormányhivatal	10049006-00303004-00000000
20.	Budapest Főváros Kormányhivatala	10023002-00301208-00000000

"

6. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„Melléklet a 176/2009. (XII. 28.) FVM rendelethez

	A	B
	Név	Számlaszám
1.	Földmérési és Távérzékelési Intézet	10032000-01474527-00000000
2.	Baranya Megyei Kormányhivatal	10024003-00300960-00000000
3.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	10025004-00301071-00000000
4.	Békés Megyei Kormányhivatal	10026005-00321127-00000000
5.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	10027006-00302814-00000000
6.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	10028007-00302515-00000000
7.	Fejér Megyei Kormányhivatal	10029008-00302649-00000000
8.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	10033001-00301617-00000000
9.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	10034002-00301813-00000000
10.	Heves Megyei Kormányhivatal	10035003-00302089-00000000
11.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	10045002-00301820-00000000
12.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	10036004-00301428-00000000
13.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	10037005-00302106-00000000
14.	Pest Megyei Kormányhivatal	10023002-00302247-00000000
15.	Somogy Megyei Kormányhivatal	10039007-00301112-00000000
16.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	10044001-00302261-00000000
17.	Tolna Megyei Kormányhivatal	10046003-00302436-00000000
18.	Vas Megyei Kormányhivatal	10047004-00301507-00000000
19.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	10048005-00301569-00000000
20.	Zala Megyei Kormányhivatal	10049006-00303004-00000000
21.	Budapest Főváros Kormányhivatala	10023002-00301208-00000000

”

7. melléklet a 29/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

„3. melléklet az 52/2014. (IV. 29.) VM rendelethez

A földmérő igazolvány

Előlap

 FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM FÖLDMÉRÉSI ÉS TÁVÉRZÉKELÉSI INTÉZET igazolvány száma:	
FÖLDMÉRŐ IGAZOLVÁNY név szakképzettség Kelt:	fénykép helye
..... főigazgató	 a tulajdonos aláírása

Hátlap

Az igazolvány tulajdonosa a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 28. § (1) bekezdése értelmében földmérési tevékenység végzésére jogosult. A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 24. § (1) és (2) bekezdése alapján a földmérő a mérés helyét bármely ingatlanon át megközelítheti és azon földmérési jelet helyezhet el. Az igazolvány a kiállításától számított 10 évig hatályos.

”

**A földművelésügyi miniszter 30/2015. (VI. 5.) FM rendelete
a földvédelmi hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díjának mértékéről és a díj megfizetésének részletes
szabályairól**

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 66. § (3) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 5. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 4. § 4. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró Miniszterelnökséget vezető miniszterrel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 1. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) E rendelet hatálya a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben (a továbbiakban: Tftv.) meghatározott, földvédelmi hatósági hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, továbbá járási (fővárosi kerületi) hivatal (a továbbiakban együtt: eljáró hatóság) által lefolytatásra kerülő földvédelmi hatósági, valamint földvédelmi szakhatósági eljárások során fizetendő igazgatási szolgáltatási díj (a továbbiakban: díj) mértékének megállapítására, valamint a díj megfizetésének szabályaira terjed ki.
- (2) E rendelet szerint megállapított díjak nem foglalják magukba a földvédelmi eljárás során – a földvédelmi szakkérdés vizsgálatának kivételével – más szakkérdések vizsgálatával kapcsolatos költségeket.
- 2. §** (1) Az első fokon a Tftv.-ben meghatározott kérelemre, illetve bejelentésre induló földvédelmi eljárásért – ideértve a földvédelmi szakhatósági közreműködést is –, valamint a földvédelmi eljárásban igénybe vehető valamennyi jogorvoslati eljárásért a (2) bekezdésben foglaltakra is figyelemmel, a (3) bekezdésben meghatározott összegű díjat kell fizetni.
- (2) A díj mértéke – a (4) bekezdésben meghatározott eset kivételével – az eljárás tárgyát képező földrészek darabszáma alapján, a (3) bekezdésben meghatározott összeg.
- (3) A díj összege
- a) 1 földrészlet esetén 30 000 Ft,
 - b) 2–5 földrészlet esetén az első földrészlet után fizetendő 30 000 Ft, és a további földrészek után egyenként további 7000 Ft,
 - c) 6–25 földrészlet esetén az első 5 földrészlet után fizetendő 58 000 Ft, és a további földrészek után egyenként további 2000 Ft,
 - d) 26 vagy annál több földrészlet esetén az első 25 földrészlet után fizetendő 98 000 Ft, és a további földrészek után egyenként további 1000 Ft.
- (4) A Tftv. 13/A. §-ában foglalt jogorvoslati eljárásban a díj mértéke a határozatban szereplő földrészek közül a fellebbezéssel érintett földrészek darabszáma alapján számított, a (3) bekezdésben meghatározott összeg.
- 3. §** (1) A díjat a földvédelmi eljárás lefolytatását kérelmezőnek, illetve bejelentőnek (a továbbiakban együtt: ügyfél) – ideértve azon eljárás kérelmezőjét is, mely eljárásban az eljáró hatóság földvédelmi szakhatósággént működik közre – kell megfizetnie.
- (2) A díjfizetési kötelezettség – ideértve a jogorvoslati eljárást is – a kérelem, illetve a bejelentés előterjesztésével egyidejűleg a járási hivatal ügyfélszolgálatán működő pénztárba történő készpénzbefizetéssel, illetve ha erre lehetőség van, az eljárás megindításával egyidejűleg bankkártyával vagy a fővárosi és megyei kormányhivatal – e rendelet melléklete szerinti – számlaszámára készpénz-átutalási megbízással (fizetési számlára történő készpénzbefizetéssel), illetve átutalási megbízással teljesíthető.
- (3) A díj megfizetését igazoló okiratot vagy a befizetési bizonylatot a kérelem, illetve a jogorvoslati kérelem előterjesztésekor kell mellékelni.
- (4) A díj az eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal bevétele.
- (5) A díj megfizetésének elmulasztása esetén az eljáró hatóság a kérelem benyújtásától számított 8 napon belül hiánypótlási felhívást bocsát ki. Az ügyfél a hiánypótlási felhívás kézhezvételétől számított 8 napon belül köteles a díjat megfizetni és igazolni annak megfizetését.
- 4. §** (1) A jogorvoslati eljárásban megfizetett díjat az ügyfélnek teljes mértékben vissza kell téríteni, ha a felügyeleti jogkörben eljáró szerv vagy a bíróság által felülvizsgált határozat az ügyfél hátrányára részben vagy egészben jogszabálysértőnek bizonyult.

- (2) Az első fokú eljárásban megfizetett díjat az ügyfélnek teljes mértékben vissza kell téríteni, ha az ügyfél a kérelmét írásban visszavonja, feltéve, hogy a visszavonásról szóló nyilatkozatnak az eljáró hatósághoz való beérkezéséig az eljáró hatóság eljárási cselekményt még nem foganatosított.
- (3) Ha a kérelem és a befizetést igazoló okiratok alapján megállapítható, hogy az ügyfél a törvényes mértéket meghaladó összegű díjat fizetett, a többletet vissza kell téríteni.
- (4) A visszatérítést – az annak alapjául szolgáló, az (1)–(3) bekezdésben meghatározott esetek megállapítását követően – hivatalból kell elrendelni, és annak teljesítéséről 30 napon belül intézkedni kell. A visszatérítés érdekében az ügyfelet határidő megjelölésével fel kell hívni annak a bankszámlaszámnak a megadására, amelyre a visszatérítést kéri. Ha a megjelölt határidőn belül az ügyfél nem ad meg bankszámlaszámot, a visszatérítés készpénz-átutalással postai úton történik a kérelemben megjelölt címadat alapulvételével.

5. § A díjak nyilvántartására és elszámolására az államháztartás számviteléről szóló kormányrendelet előírásait kell alkalmazni.

6. § Az e rendeletben meghatározott díj tekintetében az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény

6. §-ában foglaltakat a díjmentességre,
28. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat a díjfizetési kötelezettségre,
31. § (2), (5) és (6) bekezdésében foglaltakat a díjfizetésre kötelezettek tekintetében,
73. § (4) és (6) bekezdésében foglaltakat az elektronikusan kezdeményezett hatósági eljárás díjfizetésének módjára

értelemszerűen kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy ahol a törvény adóhatóságot említ, azon az eljárásra illetékes és hatáskörrel rendelkező hatóságot, ahol illetéket említ, azon díjat, ahol leletet említ, azon jegyzőkönyvet kell érteni.

7. § Ahol e rendelet járási hivatalt említ, azon a földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. mellékletében megjelölt járási hivatalokat kell érteni.

8. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Dr. Fazekas Sándor s. k.,
földművelésügyi miniszter

Melléklet a 30/2015. (VI. 5.) FM rendelethez

	A	B
	Név	Számlaszám
1.	Baranya Megyei Kormányhivatal	10024003-00300960-00000000
2.	Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	10025004-00301071-00000000
3.	Békés Megyei Kormányhivatal	10026005-00321127-00000000
4.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal	10027006-00302814-00000000
5.	Csongrád Megyei Kormányhivatal	10028007-00302515-00000000
6.	Fejér Megyei Kormányhivatal	10029008-00302649-00000000
7.	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	10033001-00301617-00000000
8.	Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	10034002-00301813-00000000
9.	Heves Megyei Kormányhivatal	10035003-00302089-00000000
10.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	10045002-00301820-00000000
11.	Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal	10036004-00301428-00000000
12.	Nógrád Megyei Kormányhivatal	10037005-00302106-00000000

13.	Pest Megyei Kormányhivatal	10023002-00302247-00000000
14.	Somogy Megyei Kormányhivatal	10039007-00301112-00000000
15.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	10044001-00302261-00000000
16.	Tolna Megyei Kormányhivatal	10046003-00302436-00000000
17.	Vas Megyei Kormányhivatal	10047004-00301507-00000000
18.	Veszprém Megyei Kormányhivatal	10048005-00301569-00000000
19.	Zala Megyei Kormányhivatal	10049006-00303004-00000000
20.	Budapest Főváros Kormányhivatala	10023002-00301208-00000000

VI. Az Alkotmánybíróság határozata, teljes ülési állásfoglalásai és végzései

Az Alkotmánybíróság 16/2015. (VI. 5.) AB határozata

az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, de még ki nem hirdetett, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény Alaptörvénnyel való összhangjának előzetes vizsgálata tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon és dr. Juhász Imre és dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Kiss László, dr. Lévy Miklós, dr. Salamon László és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény 1. §-a – az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdésének és 38. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt – alaptörvény-ellenes.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény 1. §-a, a 3–6. §-ai, a 8. § (2) és (3) bekezdése, valamint a 13. §-ának a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 38. § (1)–(2) és (4) bekezdéseit megállapító részei – az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének és a XXI. cikkének sérelme miatt – alaptörvény-ellenesek.
3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény 5–6. §-a – az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése alapján –, a 13. §-ának a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 37. §-át és 38. § (3) bekezdését megállapító részei – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján – nem alaptörvény-ellenesek.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Indokolás

I.

- [1] 1. A köztársasági elnök az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott – T/3788. számon benyújtott –, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény (a továbbiakban: Törvény) előzetes normakontrollját kérte az Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdése és a 9. cikk (3) bekezdés i) pontja alapján az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Indítványában elsősorban a Törvény egyes rendelkezéseinek a minősített többség hiányából eredő közjogi érvénytelenségét állította, mivel álláspontja szerint az egyszerű többséggel elfogadott Törvény 1. §-ának elfogadásával az Országgyűlés megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a 38. cikk (1) bekezdését, a Törvény 5. és 6. §-ainak elfogadásával pedig a B) cikk (1) bekezdését és a P) cikk (2) bekezdését.
- [3] A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nfatv.) 48. §-a értelmében az 1–3., 18–23. és 36. §-ai az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján sarkalatosnak minősülnek. Az Nfatv. 1–3. §-ai foglalják össze az Általános rendelkezések cím alatt – egyebek mellett – a Nemzeti Földalapba tartozó és abból kimaradó területeket és vagyoni jogokat, a hasznosítás fogalmát és módját, a Nemzeti Földalap rendeltetését, a tulajdonosi jogok gyakorlását. A Törvény 1. §-a a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Szt.) 15. § (5) bekezdését módosítja. E rendelkezés az Nfatv.-t, és azon belül a Nemzeti Földalap terjedelmét meghatározó 1. §-át formálisan nem

módosítja, azonban – tartalmát tekintve – annak szabályozási körébe tartozó rendelkezést foglal magában. A köztársasági elnök rámutat, hogy ezt az álláspontot igazolja a kétharmados többségű támogatottság hiánya miatt a zárószavazásra bocsátott szövegből elhagyott, az Nfatv. 1. § (2) bekezdésének módosítására irányuló rendelkezés is (lásd: T/3788/14. számú Egységes javaslat). A Törvény 1. §-ának elfogadásával tehát egyszerű többségű döntéssel a Nemzeti Földalapba kerülnek védett és védelemre tervezett földterületek. Álláspontja szerint egy minősített többséget igénylő kérdést egy egyszerű többséggel elfogadott törvényben is kizárólag a szabályozási tárgy által megkövetelt többségi szavazataránnyal lehet érvényesen elfogadni, az ezzel ellentétes megoldás az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközik.

- [4] Az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése – többek között – előírja, hogy a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdéshez szükséges célok eléréséhez, így a természet védelméhez, fenntartásához és megőrzéséhez szükséges korlátait és feltételeit sarkalatos törvény határozza meg. A Törvény 5. és 6. §-a a védett és fokozottan védett, valamint a védelemre tervezett (a továbbiakban összefoglalóan: védett) természeti területeken lévő – korábban magántulajdonba került – földekre a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény által elrendelt kisajátítás feltételeit (a végrehajtás határidejét és a kisajátítás kezdeményezőjét) módosítja. Tekintettel arra, hogy a védett területek védeltségi szintjének helyreállítása céljából elrendelt kisajátítás feltételeiről van szó, álláspontja szerint a törvényhozó – a fentiekre figyelemmel – ezt a változtatást kizárólag minősített többségű döntéssel tehetette volna meg. A földtulajdon véges voltából következően – a fokozott védelmet élvező földterületekre vonatkozó sajátos szabályokhoz képest az általános rendelkezéseket megállapító – a mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény is sarkalatos (71. §).
- [5] Indokolásában hivatkozott az 1/1999. (II. 24.) AB határozatban és a 11/1992. (III. 5.) AB határozatban a sarkalatossággal (minősített többséggel) összefüggésben kimondottakra is.
- [6] A köztársasági elnök indítványozta továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség megállapítását szoros összefüggés okán a Törvény 3. §-ára, 4. §-ára, 8. § (2) és (3) bekezdéseire, valamint a 13. §-ára is terjessze ki.
- [7] 2. Emellett a köztársasági elnök a Törvény egyes rendelkezéseinek tartalmi alaptörvény-ellenességét is állította. Álláspontja szerint a Törvény 1. §-a, 3–6. §-ai, a 8. § (2) és (3) bekezdése, valamint 13. §-a (védett és a védelemre tervezett földterületeknek a Nemzeti Földalapba kerülése és vagyonkezelésük rendezése) az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a P) cikk (1) és (2) bekezdéseibe, valamint a XXI. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.
- [8] 2.1. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése alaptörvényi szintre emelte a természet védelmének, fenntartásának és megőrzésének követelményét. A 28/1994. (V. 20.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „az egészséges környezethez való jog a Magyar Köztársaságnak azt a kötelezettségét is magában foglalja, hogy az állam a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alapjog vagy alkotmányos érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.” Az Nfatv. alapján a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet feladatai között a természet védelme, illetőleg a természetvédelmi vagyonkezelés nem szerepel. Ugyanakkor a nemzeti park igazgatóságok a 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet alapján kifejezetten természetvédelmi vagyonkezelést végeznek. A természetvédelmi vagyonkezelés és az Nfatv. 15. § (2) bekezdése szerinti földbirtok-politikai irányelvek szerinti hasznosítás – a természet védelme szempontjából – jelentősen eltér. Ezért a természetvédelem jogszabály által elért szintjének megőrzését a védett és a védelemre tervezett területeknek a Nemzeti Földalap kezelésébe adása és a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet útján történő vagyonkezelése – további garanciális szabályok beiktatása nélkül – nem kellően biztosítja. A köztársasági elnök mindezek alapján úgy véli, hogy a Törvény 1., 3–6. §-ai, 8. § (2) és (3) bekezdése, valamint 13. §-a sérti az Alaptörvény P) cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXI. cikk (1) bekezdését.
- [9] 2.2. A köztársasági elnök a Törvény 13. §-ával összefüggésben is tartalmi aggályokat fogalmazott meg. E rendelkezés a Törvény hatálybalépése előtt megkötött haszonbérleti szerződéseket – a szerződésekben alapított előhaszonbérleti jogok megszüntetésével – módosítja, a 2010. szeptember 1-jé előtt létrejött vagyonkezelői jogviszonyokat 2016. április 1-jével megszünteti és ez utóbbi jogviszonyok alapján létesített haszonbérleti szerződésekre rendkívüli felmondási lehetőséget biztosít.
- [10] A jogszabály hatálybalépése előtt létrejött szerződések jogszabállyal történő módosítása – a köztársasági elnök álláspontja szerint – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamból következő jogbiztonság sérelmének kérdését veti fel. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 8/2014. (III. 20.) AB határozatára, mely azt a kérdést vizsgálta, hogy az állam milyen körülmények hatására és milyen feltételekkel élhet a létrejött szerződések jogszabállyal történő utólagos módosításával és megszüntetésével. Ebben az esetben a jogalkotó a törvényjavaslathoz fűzött indokolásában kizárólag az előhaszonbérleti jog megszüntetését indokolta. Az állam

a magánjogi szerződésekbe történő beavatkozásának további indokát nem adta. A kellően meg nem indokolt jogalkotói beavatkozás a magánjogi szerződésekbe véleménye szerint alaptörvény-ellenes.

- [11] Az igazságügyi miniszter és az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját megküldte az Alkotmánybíróságnak.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

(2) A termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„T) cikk (4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

„38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.”

- [13] 2. A Törvény érintett rendelkezései:

- [14] „1. A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény módosítása

1. § A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény 15. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

»(5) A földalapokba ki nem jelölhető védett és védelemre tervezett természeti területeket a szövetkezet közös használatában álló, az állam tulajdonában álló földekre kell elkülöníteni. E területeken a szövetkezet közös használati joga megszűnik, e területek a Nemzeti Földalapba kerülnek.«”

- [15] „2. A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosítása

3. § Az Fkbt. 12/C. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek: »(2) Az (1) bekezdésben meghatározott védett és védelemre tervezett, és emiatt magántulajdonba nem adható földrészletre vonatkozó tulajdonosi jogosítványokat – az elidegenítés kivételével – a földalapkezelő szerv a földrészlet állami tulajdonba kerüléséig gyakorolja.

(3) A földrészletek hasznosítása során befolyt ellenértéket a földalapkezelő szerv felosztja a mezőgazdasági igazgatási szervnek az (1) bekezdés alapján meghozott jogerős határozata szerinti jogosultak között, a határozatban megjelölt igényjogosultság arányában. A földalapkezelő szerv az (1) és (5) bekezdés szerinti kisajátítási kártalanítás összegének kifizetéséig a tulajdonosi jogok gyakorlása fejében évenként előre, a korlátozással arányban álló kártalanítást fizet az arra jogosultaknak.«

4. § Az Fkbt.

a) 12/C. § (1) bekezdésében a »védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel (a továbbiakban: igazgatóság)« szövegrész helyébe a »földalapkezelő szervvel«,

b) 12/D. § (2) bekezdésében az »a védett vagy védelemre tervezett természeti területen működő igazgatóság vagyonkezelésébe« szövegrész helyébe az »a Nemzeti Földalapba« szöveg lép.”

- [16] „3. A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény módosítása

5. § A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vszt.) 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

»(1) A törvény hatálya alá tartozó és törvény alapján már magántulajdonba került földterületeket – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2018. december 31-ig az állam javára – az irányadó jogszabályok szerint – ki kell sajátítani. A kisajátítást a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szerv köteles kezdeményezni, illetve kérni.«

6. § A Vszt. 5. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

»(2) A kisajátítást a 4. § (1) bekezdésében foglaltak teljesítését megelőzően, legkésőbb azonban 2018. december 31-ig kell végrehajtani.«

[17] „4. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosítása

8. § (2) A Tvt. 68. §-a a következő (6a) és (6b) bekezdéssel egészül ki:

»(6a) A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvényben meghatározott földnek minősülő védett természeti terület eladása esetén az államot megillető elővásárlási jogot a földalapkezelő szerv gyakorolja azzal, hogy amennyiben az igazgatóság a védett természeti terület vonatkozásában az elővásárlási jog gyakorlása iránt igényt terjeszt elő, az elővásárlási joggal a földalapkezelő szerv köteles élni. Az igazgatóság szakmailag indokolt kérését az elővásárlási jog gyakorlására nyitva álló határidő kezdő napját követő nyolc napon belül köteles írásban jelezni.

(6b) Az olyan helyi jelentőségű védett természeti terület eladása esetén, amely nem minősül a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvényben meghatározott földnek, az államot megillető elővásárlási jogot követő sorrendben a települési önkormányzatot illeti meg az elővásárlási jog.«

(3) A Tvt. 68. § (7) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

»(7) Az elővásárlási jog gyakorlásával kapcsolatos polgári jogi ügyekben az államot a (6) bekezdésben meghatározott esetekben az igazgatóság, a (6a) bekezdésben meghatározott esetben a földalapkezelő szerv képviseli.«

[18] „5. A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény módosítása

13. § Az Nfatv. a következő 37. és 38. §-sal egészül ki:

»37. § Az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi ... törvény (a továbbiakban: Mód2tv.) hatálybalépése előtt megkötött és a Mód2tv. hatálybalépésekor fennálló, a Nemzeti Földalapba tartozó földre vonatkozó haszonbérleti szerződésnek hatályát veszti az a szerződési kikötése, amely szerint az állam nevében eljáró szerv a haszonbérlet javára előhaszonbérleti jogot alapít.

38. § (1) A Mód2tv. hatálybalépését megelőzően a Nemzeti Földalapba tartozó földek tekintetében – kivéve az NFA által 2010. szeptember 1-jét követően megkötött, vagyonkezelői jogviszony alapjául szolgáló szerződéseket – a Mód2tv. hatálybalépése napján fennálló és 2016. április 1-jéig meg nem szűnt vagyonkezelői jogviszony 2016. április 1-jén megszűnik.

(2) Amennyiben az (1) bekezdés alapján megszűnt vagyonkezelői joggal érintett föld használata a 20. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott szerv vagy gazdálkodó szervezet alapító okiratában, alapszabályában vagy jogszabályban meghatározott alapfeladatai ellátását közvetlenül szolgálja, és a szerv vagy gazdálkodó szervezet írásos vagyonkezelésbe-vételi kérelmet nyújt be, úgy az NFA a kérelemmel érintett földrészletre vonatkozó vagyonkezelési szerződést megkötö.

(3) Az (1) bekezdés alapján megszűnő vagyonkezelői joggal érintett, 2016. április 1-je előtt harmadik személy használatába adott területek vonatkozásában a fennálló haszonbérleti szerződést az NFA legkésőbb 2016. december 31-ig, de legalább az adott gazdasági év vége előtt 60 nappal 60 napos felmondási idővel a gazdasági év végére felmondhatja.

(4) Az (1) bekezdés alapján megszűnő vagyonkezelői joggal érintett, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által kötött haszonbérleti szerződések alapján – a fennálló haszonbérleti szerződések módosítása, illetve az adott területre új haszonbérleti szerződés megkötése esetét is ideértve – fizetett haszonbérleti díj összegét az NFA a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv részére 30 napon belül továbbutalja.«

III.

[19] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a jogosulttól érkezett előzetes normakontroll indítvány az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének eleget tesz. A kérelem a) tartalmazza azt az alaptörvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés a) pont], továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló, az Országgyűlés 2015. április 28-i ülésnapján elfogadott törvény egyes szakaszai]; d) az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, P) cikk, XXI. cikk (1) bekezdés, 38. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett törvényi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a megjelölt törvényi szakaszok alaptörvény-ellenességét.

- [20] 2. Az Alkotmánybíróság először a köztársasági elnök indítványának a Törvény közjogi érvénytelenségét állító részét vizsgálta meg.
- [21] Az Országgyűlés 2015. április 28-i ülésnapján az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/3788. számú törvényjavaslat zárószavazása során a „módosított T/3788/16. számú átdolgozott egységes javaslatot” 110 igen, 57 nem szavazattal tartózkodás nélkül elfogadta. A törvényjavaslat elfogadására egyszerű többséggel került sor.
- [22] Az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése, a 38. cikk (1) bekezdése [és a T) cikk (4) bekezdése] értelmében a sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 23. § (1) bekezdésében írt hatáskörében eljárva tehát azt kellett megvizsgálnia, hogy az elfogadott Törvénynek a köztársasági elnök által megjelölt – tartalma szerint más törvények módosításáról szóló – rendelkezései minősített többséget igénylő előírások-e.
- [24] 3. Az indítványozó az elfogadott Törvény 1. §-át illetően arra hivatkozott, hogy e szakasz tartalmilag módosítja az Nfatv.-nek a Nemzeti Földalap terjedelmét meghatározó 1. §-át. Ez utóbbi rendelkezés azonban az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése – illetve ezzel összhangban az Nfatv. 48. §-a – alapján sarkalatos, tehát kizárólag minősített többséggel módosítható.
- [25] Az Alkotmánybíróság vizsgálata a következőkre terjedt ki: 1. a törvenymódosítással érintett szabályozási tárgykör áttekintése, 2. annak vizsgálata, hogy a törvenymódosítás tartalmilag az Nfatv.-nek a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek körét meghatározó rendelkezése(i) módosítására irányul-e, és amennyiben igen, akkor 3. ez sarkalatos törvény módosítását jelenti-e.
- [26] 3.1. A Törvény 1. §-a az Szt. 15. § (5) bekezdését módosítja. Ez a – az Szt.-be 1992. július 3-i hatállyal a „termőföldre vonatkozó sajátos szabályok” alcím alá tartozó előírások közé beiktatott – szabályozás az Szt. 13. § (3) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti földalapokba ki nem jelölhető védett és védelemre tervezett (tehát védetté nyilvánítást előkészítő eljárás alá vont) természeti területeket [vö. Szt. 15. § (1) bekezdés i) pont és (3) bekezdés] érinti. Ezeket a törvény értelmében „a szövetkezet közös használatában álló, a Magyar Állam tulajdonában álló földekre kell elkülöníteni”. Mindez azt jelenti, hogy e földeket elsősorban az állami tulajdont képező földalap [Szt. 13. § (3) bekezdés c) pont] javára különítették el. E területeken a szövetkezet közös használati joga az Szt. 15. § (5) bekezdése értelmében megszűnik, s azokat a jogszabály eredeti megfogalmazása szerint az „illetékes nemzeti park vagy természetvédelmi igazgatóság”, a jogszabály 2007. január 1. napján hatályba lépett módosítása szerint „a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv” kezelésébe kell adni. [A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 24. §-a értelmében a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv a Nemzeti Park Igazgatóság, a továbbiakban: NPI.] A Törvény 1. §-a nyomán az Szt. 15. § (5) bekezdésének a védett természeti területek vagyonkezelésbe adására vonatkozó fordulata helyébe az „e területek a Nemzeti Földalapba kerülnek” szövegrész lépne.
- [27] A jogalkotó az Szt. – 1995. november 25. napjáig hatályos – 19. §-ával emellett minden további védett természeti terület sorsát is rendezni kívánta, és kimondta, hogy a 15. § (1) bekezdés i) pontja szerint meghatározott védett természeti területeket – a lakott tanyákhoz tartozó termőföldterületek kivételével – a szövetkezet kártalanítása mellett szintén a Magyar Állam tulajdonába és a természetvédelmi szervek kezelésébe kell adni. E rendelkezést a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 13. § (7) bekezdésének 4. pontja – amint azt a 28/1994. (V. 20.) AB határozat kimondta: alkotmányellenesen – hatályon kívül helyezte. Az ezt követően elfogadott, a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vszt.) – melyet preambuluma szerint a környezethez való alkotmányos alapjog maradéktalan biztosítása érdekében, az állam ezzel kapcsolatos alkotmányos kötelezettségeinek teljesítése és a természetvédelem jogszabályokkal biztosított eredeti szintjének helyreállítása céljából fogadtak el – már egységes megoldást kívánt nyújtani azoknak a védett (illetve fokozottan védett, valamint védelemre tervezett) termőföldeknek a helyzetére, melyek a szövetkezeti vagyonnevesítés során nem kerültek állami tulajdonba (lásd a Vszt. 1. §-a a törvény hatályáról). A Vszt. – bizonyos szűk kivételek meghatározásával – e földek kisajátításáról, és a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (jelenleg szintén az NPI) vagyonkezelésébe adásáról rendelkezett. Az Szt. 19. §-a a Vszt. részletes kisajátítási előírásainak fényében szükségtelennek minősült, ezért a Vszt. hatályon kívül helyezte. A kisajátítás határidejét a jogalkotó több alkalommal meghosszabbította, arra a mai napig nem került sor.

- [28] Mindez azt jelenti, hogy az Szt. idézett rendelkezései alapján – tehát már a szövetkezeti vagyonnevesítéskor – egyes védett földterületek állami tulajdonba és természetvédelmi (vagyon)kezelésbe kerültek, más, a Vszt. hatálya alá tartozó földrészletek kisajátítására viszont még csak a jövőben fog sor kerülni.
- [29] 3.2. Az állami tulajdonban álló földrészletek az Nfatv. alapján főszabály szerint a Nemzeti Földalapba tartoznak [Nfatv. 1. § (1)–(2f) bekezdés, 16. §]. A 16. § általánosságban rögzíti, hogy az állam által bármely jogcímen megszerzett földrészlet – a kisajátítás (illetve a kisajátítást pótló adásvétel) esetét kivéve – a Nemzeti Földalapba kerül. A 16. § (2) bekezdése értelmében a Vszt. alapján kisajátítandó földrészletek – mivel természetvédelmi célú kisajátításról van szó – szintén a Nemzeti Földalapba [az Nfatv. 21. § (3c) bekezdése értelmében pedig – amely a 48. § szerint sarkalatos törvényi rendelkezés – az NPI vagyonnevesítésébe] kerülnek majd.
- [30] A köztársasági elnök által vitatott törvénymódosítás jelentősége a vizsgált szabályozás alapján az, hogy az Szt. 15. § (5) bekezdése alapján már korábban, a vagyonnevesítés során állami tulajdonba került földrészletek most kerülnek át a Nemzeti Földalapba. Ez a módosítás – helyes értelmezés szerint – önmagában nem érinti a már megkötött vagyonnevesítési szerződéseket és az NPI jelenleg fennálló vagyonnevesítési jogát. A 2010. szeptember 1-jét megelőzően kötött vagyonnevesítési szerződéseket ugyanis a Törvény 13. §-a szünteti meg, méghozzá a jövőre nézve, 2016. április 1-jei hatállyal.
- [31] A Törvény 1. §-ából tehát csak az következik, hogy a szóban forgó, az Szt. alapján már állami tulajdonban – és jelenleg az NPI kezelésében – álló, védett területek esetében *expressis verbis* kimondásra kerül, hogy e földrészletek most a Nemzeti Földalapba kerülnek.
- [32] 3.3. A Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek körét az Nfatv. határozza meg. A Törvény 1. §-a – bár formálisan nem módosítja az Nfatv.-t –, kétségtelenül ezt érintő szabályozást vezet be, amikor „a Nemzeti Földalapba kerülnek” fordulatot az Szt.-be illeszti.
- [33] Az Nfatv. a szóban forgó szabályozási tárgykörrel több helyen, így az 1. §-ban és a 16. §-ban rendelkezik. A két rendelkezés viszonya a következő: a) a 16. § (1) bekezdése általános előírásként rögzíti, hogy „e törvény erejénél fogva a Nemzeti Földalapba kerül [...] az állam által bármely jogcímen megszerzett földrészlet”; b) ezt az 1. § (1)–(2f) bekezdései konkretizálják. Ebből következően az 1. § (1)–(2f) bekezdései és a 16. § együttesen határozzák meg a Nemzeti Földalap terjedelmét.
- [34] Mindezek alapján a 16. § (1) bekezdéséből önmagában nem következik, hogy az Szt. 15. § (5) bekezdésével érintett – az NPI vagyonnevesítésében álló – állami tulajdonú földrészletek minden kétséget kizáróan eddig is a Nemzeti Földalap részét képezték volna, mely tény a Törvény 1. §-ába foglalt törvénymódosítás pusztán deklarálná. Ezt támasztja alá az is, hogy a törvénymódosítás úgy szól: „e területek a Nemzeti Földalapba kerülnek”. A szövegrész grammatikai értelmezése szerint is arról van szó, hogy a földrészletek a törvénymódosítás nyomán kerülnek majd át a Nemzeti Földalapba.
- [35] Ezt támasztja alá továbbá – kiegészítő, de nem konkluzív érvként – az is, hogy – amint arra a köztársasági elnök is utalt indítványában – a T/3788. számú törvényjavaslat eredeti szövege szerint a következő rendelkezést illesztette volna az Nfatv. 1. § (2) bekezdésébe: „(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl a Nemzeti Földalap részét képezik [...] b) az olyan védett és védelemre tervezett természeti területek, amelyeket a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény alapján a földalapot kijelölésekor az állam tulajdonában álló földekre kell elkülöníteni.” Amennyiben e földterületek már eddig is [az Nfatv. egyéb rendelkezései alapján] a Nemzeti Földalap részét képezték volna, az Nfatv.-nek a Nemzeti Földalap körét meghatározó, részletező rendelkezése – a 48. § szerint sarkalatosnak minősülő 1. §-a – kifejezett módosítására nem lett volna szükség.
- [36] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Törvény 1. §-a tartalmilag a Nemzeti Földalap körének kifejezett bővítését célozza.
- [37] 3.4. Indítványában a köztársasági elnök hivatkozik arra is, hogy az Nfatv. 1. §-a határozza meg a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek körét, melyet az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján sarkalatos törvényben kell szabályozni. A Törvény elfogadásával kapcsolatos aggályait két további érveléssel támasztja alá. Egyrészt a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek körét meghatározó 1. §-t az Nfatv. 48. § kifejezetten sarkalatos rendelkezésnek minősíti. Továbbá a Törvény megalkotása során a jogalkotó eredetileg az Nfatv. 1. §-át is módosítani kívánta, e módosítás pedig az Szt. 15. § (5) bekezdése módosításával összhangban történt volna, tehát kifejezetten egy azzal megegyező szabályt iktatott volna a jogalkotó az Nfatv.-be is [ld. T/3788/14. számú egységes javaslat 11. § (2) bekezdés, forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/03788/03788-0014.pdf>], s ettől végül csak azért tekintett el, mert a módosítás nem kapta meg a minősített többséget a szavazás során.
- [38] A köztársasági elnök tehát nem azt állította, hogy az Szt. maga sarkalatos törvénynek minősülne, hanem azt, hogy a Törvény 1. §-a sarkalatos szabályozási tárgykörbe tartozik.

- [39] Ezzel egyetértve az Alkotmánybíróság még a következőkre mutat rá. A sarkalatos törvények körét az Alaptörvény két módon határozza meg: egyrészt a) bizonyos tárgykörök esetében – mintegy általános jelleggel – kimondja, hogy e tárgyköröket, esetleg ezek „részletes szabályait” sarkalatos törvény határozza meg [pl. G) cikk (4) bekezdés, I) cikk (4) bekezdés, L) cikk (3) bekezdés, P) cikk (1) bekezdés, VII. cikk (5) bekezdés, VIII. cikk (4) bekezdés IX. cikk (6) bekezdés, XXIX. cikk (3) bekezdés XXXI. cikk (3) bekezdés, 2. cikk (1) bekezdés, 4. cikk (5) bekezdés, 24. cikk (9) bekezdés, 31. cikk (3) bekezdés, stb.]; másrészt b) egyes esetekben az Alaptörvény ezeken belül külön is megnevez néhány kifejezett sarkalatos szabályozási tárgyat [pl. G) cikk (1) bekezdés (magyar állampolgárság keletkezése, megszűnése esetei), T) cikk (1) bekezdés (egyes jogszabályok kihirdetésének szabályai), VII. cikk (2) bekezdés (vallási közösségek működésének szervezeti formája), XXIII. cikk (4) bekezdés (választójog teljességének magyarországi lakóhelyhez kötése), XXIX. cikk (3) bekezdés (nemzetiségként való elismerés feltételhez kötése), 4. cikk (2) bekezdés (országgyűlési képviselők összeférhetetlenségének egyes esetei).
- [40] A sarkalatosság követelménye [amihez a T) cikk (4) bekezdése alapján a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges] tehát nem egyes törvényekre, hanem kifejezetten szabályozási (törvényhozási) tárgykörökre vonatkozik. A jogalkotó azt a megoldást választotta, hogy sarkalatos törvény vagy sarkalatos rendelkezéseket is tartalmazó törvény esetében a záró rendelkezések között kimondja, hogy a törvény egészét, illetve mely rendelkezéseit tekinti sarkalatosnak.
- [41] A sarkalatosság – és az ezzel összefüggő közjogi érvénytelenség – problémája ennek megfelelően több oldalról is megközelíthető: a) egyrészt ha egy szabályozási tárgykőről az Alaptörvény alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy kizárólag sarkalatos törvénnyel szabályozható, úgy az egyszerű többséggel elfogadott szabályozás közjogi érvénytelenséget eredményez; illetve b) másrészt viszont kérdés az is, hogy ha a jogalkotó (tehát már nem az alkotmányozó) egy szabályozási tárgykört sarkalatosnak minősített egy adott törvényben, akkor e törvény a továbbiakban csak kétharmados többséggel módosítható-e. Jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak az első problémakört érintő ügyet kell megvizsgálnia, hiszen a köztársasági elnök indítványa szerint egy, tartalmilag sarkalatos szabályozási tárgykör egyszerű többséggel történő módosítására került sor.
- [42] A „sarkalatos törvény” fogalmát az Alaptörvény vezette be, ugyanakkor korábban az előző Alkotmány is előírta bizonyos törvények kétharmados – minősített – többséggel történő elfogadásának a követelményét. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat {Indokolás [27]–[35]} alapján a vonatkozó korábbi határozataiban a sarkalatos törvényhozási tárgykör mikénti értelmezésére vonatkozóan kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználásának nincs akadálya.
- [43] Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése értelmében a termőföld a nemzet közös öröksége, melynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam kötelessége. A (2) bekezdés értelmében az e cél eléréséhez szükséges korlátokat és feltételeket sarkalatos törvény határozza meg. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében „az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.” Az általános jellegű megfogalmazásból adódóan értelmezés útján csak esetről esetre állapítható meg, hogy a sarkalatosság követelménye fennáll-e, és hogy a szóban forgó szabályozási tárgy mely elemeire terjed ki {vö. 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [104]}.
- [44] Jelen ügy vizsgálata során az már megállapításra került, hogy a vizsgált Törvény 1. §-a az Szt. tervezett módosításával tartalmilag módosítaná az Nfatv.-nek a Nemzeti Földalap körébe tartozó földrészleteket meghatározó 1. §-át. Az Nfatv. 48. §-a egyértelműen kimondja, hogy 1. §-a az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján sarkalatos.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindezzel összefüggésben emlékeztet az 1/1999. (II. 24.) AB határozat következő megállapításaira: „A minősített többség követelménye nemcsak az adott alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként kiadott törvény megalkotására vonatkozik, hanem e törvény módosítására (rendelkezéseinek megváltoztatására, kiegészítésére) és hatályon kívül helyezésére is. Az Alkotmány rendelkezése alapján minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni. [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kétharmados törvények közvetlen (tétéles) módosítása a kétharmados törvény szabályozási köréhez közel álló, azzal esetleg részben egybevághó, másik, egyszerű többséggel meghozható önálló törvény módosításával, vagy új törvény alkotásával alkotmányosan nem kerülhető meg. Mindez ugyanis oda vezethetne, hogy a kétharmados törvények formális érintetlenül hagyása ellenére az alapjogi, illetve az alapintézményi törvény a módosított, illetve újonnan alkotott – formálisan egyszerű

- többséghez kötött – törvényekhez képest elveszítené alkotmányosan meghatározó jelentőségét.” (ABH 1999, 25, 40–41.)
- [46] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az egyszerű többséggel elfogadott Törvény 1. §-a tartalmilag sarkalatos törvényi rendelkezés módosítására irányul, melynek elfogadásához minősített többségre lett volna szükség. A rendelkezés ezért sérti az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdését, valamint a 38. cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény e rendelkezései sérelmének megállapítása miatt az Alkotmánybíróság a B) cikk (1) bekezdése indítványban állított megsértését nem vizsgálta. Az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel a Törvény az Abtv. 40. § (1) bekezdése alapján nem hirdethető ki.
- [47] 4. az indítványozó az elfogadott Törvénynek a Vszt. 4. § (1) bekezdését és 5. § (2) bekezdését módosító 5–6. §-át azért támadta közjogi érvénytelenségre hivatkozással, mert véleménye szerint a Vszt. hatálya alá tartozó a védett és fokozottan védett, valamint a védelemre tervezett természeti területek (a továbbiakban együtt: védett természeti terület) esetében elrendelt kisajátítás feltételeit (a kisajátításra előírt határidőt, illetve a kisajátítás kezdeményezőjét) az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése alapján csak minősített többséggel lehetett volna módosítani. Az indítványozó tehát arra hivatkozott, hogy a Vszt. módosítani kívánt előírásai a P) cikk (2) bekezdését végrehajtó, s ezért sarkalatos törvényhozási tárgykörbe tartoznak.
- [48] 4.1. A Vszt. megalkotását – amint az fentebb már kifejtésre került – elsősorban az indokolta, hogy a szövetkezeti vagyonnevesítés szabályainak a megalkotása során – a 28/1994. (V. 20.) AB határozat megállapításai szerint – a jogalkotó nem volt kellő figyelemmel a természet védelmének alkotmányos követelményeire. A törvény hatálya egyrészt azokra a védett természeti területekre terjed ki, melyeket az Szt. 13. § (3) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti földalapokba kijelöltek, másrészt pedig azokra, melyeket ugyan a védettségre tekintettel nem jelöltek ki, de az Szt. 15. § (5) bekezdése alapján az állami tulajdont képező földalap terhére sem különítettek el. Amennyiben e területek magántulajdonba kerültek, akkor azokat a Vszt. szabályainak alkalmazásával ki kell sajátítani (a kisajátítás mellőzésére csak a törvényben meghatározott kivételes esetekben kerülhet sor, Vszt. 4–5. §). A kisajátítás végrehajtására eredetileg meghatározott jogszabályi határidőt a jogalkotó több lépcsőben módosította, a hatályos szabályok e körben jelenleg 2015. december 31. napját jelölik meg. A Törvény 5–6. §-ai e határidőt 2018. december 31-én határoznák meg, továbbá a módosító rendelkezések hatályba lépése esetében a kisajátítást nem a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervnek (ez jelenleg az NPI), hanem a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szervnek kell kezdeményeznie, illetve kérnie.
- [49] 4.2. A P) cikk (2) bekezdése értelmében a „termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, [...] sarkalatos törvény határozza meg”. A hivatkozott (1) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a „természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők [...] a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”
- [50] A Vszt. érintett rendelkezéseinek a P) cikkel való kapcsolatát az alapozza meg, hogy a Vszt.-vel érintett, kisajátítandó földek az Szt. kapcsolódó szabályai alapján termőföldek, ugyanis az Szt. ezen előírásai a „termőföldre vonatkozó sajátos szabályok” cím alatt szerepelnek a törvényben.
- [51] A védett természeti területek nem kizárólag állami tulajdonban állnak, ezt sem az Alaptörvény, sem más jogszabály nem rendeli el. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 68. §-a csak annyit rögzít, hogy – a barlang kivételével, mely kizárólagos állami tulajdonban van és forgalomképtelen – a védett természeti területek korlátozottan forgalomképesek, illetve hogy az állami tulajdonban álló védett természeti terület elidegenítése – bizonyos kivételekkel – nem lehetséges. A jogalkotó a természeti területek általános és a védett (fokozottan védett) természeti területek kiemelt védelmét tehát (a mellett, hogy a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 4. § (1) bekezdés j) pontja a természetvédelem céljából lehetővé teszi a kisajátítást) nem csak állami tulajdonba vétel útján, hanem – a tulajdonos személyétől függetlenül, mindenkire kötelező – jogszabályi előírásokkal is biztosítja (elsősorban: 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről).
- [52] A 28/1994. (V. 20.) AB határozat is rögzítette, hogy a „természetvédelmi célú kisajátítás törvényi alapjának megléte azonban nem jelenti azt, hogy védelmi kötelességének az állam ne tehetne más módon eleget. [...] Elvileg lehetséges az is, hogy a természetvédelmi szervek kezeléséből ismét magántulajdonosok használatába adják a védett területeket, mint ahogy lehetséges a védett és védelemre tervezett területek magántulajdonban, illetve magántulajdonosok kezelésében hagyása is; mindezekben az esetekben azonban a használók kötelezettségeit úgy meg kell szigorítani, hogy a védelem szintje és hatékonysága ne csökkenjen.” (ABH 1994, 134, 142.)

- [53] A P) cikk célja a nemzeti erőforrások (köztük a termőföld) kiemelt védelmének a biztosítása, a termőföld és az erdők tulajdonjoga megszerzésének a korlátai és feltételei e cél elérését kell, hogy szolgálják. A „korlátok” és a „feltételek” a tulajdonjog megszerzése vonatkozásában kifejezetten földforgalmi jellegűek, melyek célja az (1) bekezdésben írt védelem garantálása. Hangsúlyozandó: az alkotmányozó a természeti erőforrások védelmének teljes szabályozását nem utalta sarkalatos törvényhozási körbe, csupán a P) cikk (2) bekezdésében meghatározott, a tulajdonjog megszerzésével (és hasznosításával) kapcsolatos egyes kérdéseket (korlátokat és feltételeket tartalmazó előírásokat). Az e bekezdésben felsorolt mezőgazdasági gazdálkodási formákat is csak a természeti erőforrások, különösen a termőföld védelmének követelményei körében emelte be a sarkalatos szabályozási tárgykörök közé a jogalkotó, ez azonban nem jelenti a teljes mezőgazdaság e tárgykörbe emelését.
- [54] A Vszt., illetve annak a Törvénnyel módosítani kívánt rendelkezései a P) cikkben írt szabályozási tárgykörrel ugyan kapcsolatban állnak, hiszen a Vszt. megalkotásának a célja már címe szerint is a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállítása volt. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Vszt.-nek a Törvénnyel módosítani kívánt rendelkezései nem tekinthetők a P) cikk (2) bekezdése értelmében vett szerzési korlátnak vagy szerzési feltételnek.
- [55] A kisajátítás végrehajtására rendelkezésre álló határidő egyáltalán nem minősül tulajdonszerzési korlátnak vagy feltételnek – sőt, a kisajátítás előírása az állam oldaláról inkább egy kilátásba helyezett „szerzési kötelezettség”. Tehát nem egy földforgalmi jellegű korlátozásról van szó, hanem egy természetvédelmi célkitűzésről (amelynek alapja az, hogy a Vszt. megalkotásakor a jogalkotó úgy vélhette, hogy a magántulajdonba került földek esetében a természetvédelem jogszabállyal elért szintje kevésbé biztosítható, mint az állami tulajdon körében).
- [56] A kisajátítást kérő (kezdeményező) szerv megváltoztatása érinti ugyan a Vszt. hatálya alá tartozó földrészek megszerzését (hiszen a kisajátításra csak azzal a feltétellel kerülhet sor, hogy azt az arra a Vszt. alapján jogosult szerv kéri/kezdeményezi). Azonban az Alaptörvény P) cikk céljának megfelelő értelmezése szerint nyilvánvalóan nem olyan szerzési feltételről van szó, mely a (2) bekezdés értelmében sarkalatos lenne.
- [57] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Törvény 5–6. §-a nem a P) cikk (2) bekezdése által sarkalatosnak minősített tárgykört szabályoz, s ezért nem alaptörvény-ellenes.
- [58] 5. A köztársasági elnök a Törvény 3–4. §-ai, 8. § (2)–(3) bekezdései, illetve 13. §-a közjogi érvénytelenség miatti alaptörvény-ellenességét nem állította. Megítélése szerint azonban e szakaszok az általa közjogilag érvénytelennek tartott törvényi rendelkezésekkel olyan szoros összefüggésben állnak, hogy emiatt az alaptörvény-ellenesség megállapítása esetében e rendelkezések okafogyottá válnak. Ezért azt kérte, hogy a támadott rendelkezések (1. § és 5–6. §-ok) közjogi érvénytelensége megállapítása esetében az Alkotmánybíróság a Törvény 3–4. §-ai, 8. § (2)–(3) bekezdései, illetve 13. §-a tekintetében is állapítsa meg az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményét. Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése lehetőséget nyújt az Alkotmánybíróságnak arra, hogy egy jogszabályi rendelkezést abban az esetben is vizsgálhasson, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll. Az Alkotmánybíróság akkor él ezzel a lehetőséggel, ha a) a támadott jogszabályi előírás alkotmányossági vizsgálata a kapcsolódó rendelkezés vizsgálata nélkül el sem végezhető {alkalmazására lásd pl. 33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [10]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [204]; 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [28]}, vagy b) ha az esetleges alaptörvény-ellenesség megállapítása és a rendelkezés megsemmisítése miatt a hatályban maradó, kapcsolódó szabály önmagában alkalmazhatatlan, illetve a jogalkalmazásban értelmezhetetlen lenne, ami a jogbiztonságot sértené [vö. pl. 127/2009. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2009, 1056, 1072.].
- [59] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [60] a) Egyrészt a Törvény 1. §-át és 5–6. §-át támadó és közjogi érvénytelenségre hivatkozó indítványi elemet az Alkotmánybíróság jelen határozatával elbírálta. Annak megállapításához, hogy a Törvény köztársasági elnök által támadott rendelkezéseinek elfogadása minősített többséget igényelt-e vagy sem, a Törvény egyéb szabályainak [3–4. §, 8. § (2)–(3) bekezdés és 13. §] a vizsgálatba történő bevonása nem volt szükséges.
- [61] b) Másrészt a döntés jogkövetkezményeként a Törvényt a köztársasági elnök nem írhatja alá, tehát az nem hirdethető ki és nem is lép hatályba, ezért a Törvény egyetlen rendelkezése sem válik a jogrendszer részévé. Ebből következően jelenleg nem áll fenn annak a veszélye, hogy az 1. § alaptörvény-ellenességének megállapítása folytán önmagukban értelmezhetetlen vagy alkalmazhatatlan szabályok maradnának a jogrendszerben.
- [62] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése alkalmazása – az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményének a Törvény 3–4. §-aira, 8. § (2)–(3) bekezdéseire, illetve 13. §-ára történő kiterjesztése – nem szükséges.

IV.

- [63] Ezt követően azt kellett megvizsgálni, hogy a köztársasági elnöki előzetes normakontroll indítvány további tartalmi elemeinek elbírálását – a Törvény 1. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását követően – az Alkotmánybíróság elvégezheti-e.
- [64] A köztársasági elnök előzetes normakontroll indítványozási jogosultságát az Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdése tartalmazza. Eszerint, ha a köztársasági elnök a törvényt vagy annak valamely rendelkezését az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartja, a törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak megküldi.
- [65] A köztársasági elnök indítványa jelen esetben formailag vagylagos kérelmet tartalmaz: alapvetően közjogi érvénytelenség megállapítását kérte, de emellett tartalmi szempontú alkotmányossági aggályait is az Alkotmánybíróság elé tárta. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy indítványkezelési szempontból az előzetes normakontroll nem hasonlítható össze az utólagos normakontrollal: az előzetes normakontroll funkciója szélesebb. Ezért a vagylagos kérelem nem jelenti a másodlagos/harmadlagos kérelmek elbírálásának kizártságát. A köztársasági elnök Alaptörvényből fakadó elsődleges kötelezettsége ugyanis, hogy őrkdjön az államszervezet demokratikus működése felett [9. cikk (1) bekezdés]. Emellett a 9. cikk (3) bekezdésének i) pontja szerint a köztársasági elnök az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak. E feladatát nyilvánvalóan kizárólag úgy tudja teljes körűen ellátni, ha alaptörvény-ellenesség észlelésekor az Alkotmánybírósághoz fordul, kifejtve a törvény egészével kapcsolatos formai és – amennyiben ilyenek is felmerülnek – tartalmi aggályait is.
- [66] Az Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében, erre irányuló indítvány alapján megvizsgálja az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés], ebből fakadó alkotmányos kötelezettségének jelen esetben akkor tud maradéktalanul eleget tenni, ha az indítványt kimerítően megvizsgálja, tehát ha eljárása nem korlátozódik a Törvény formai vizsgálatára. Különösen igaz ez a jelen ügyben, mely a társadalom széles körét érinti és a természeti erőforrások használatán keresztül hatással van a jövő nemzedékek életfeltételeire is [vö. Alaptörvény Nemzeti Hitvallás és P) cikk (1) bekezdés].
- [67] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság arra is, hogy a köztársasági elnöki indítvány közjogi érvénytelenséget állító részének csupán részben adott helyt, ezért emiatt sem tekinthetett el az indítvány azon részének vizsgálatától, mely tartalmi szempontból állította a Törvény egyéb rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét.

V.

- [68] A IV. pontban (Indokolás [63] és köv.) kifejtettek alapján a közjogi érvénytelenség vizsgálatát követően az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök indítványának a védettségi szintre vonatkozó kifogásait is megvizsgálta. Ehhez először áttekintette a környezetvédelem és a környezetvédelmi jogalkotás releváns fejlődési csomópontjait és jelen helyzetét.
- [69] 1. Bár a természeti környezet egyes gazdasági- vagy létfenntartási szempontból fontos elemeinek (erdők, vizek, vadászat, halászat) törvényi védelme évezredes múltra tekint vissza, a mai értelemben vett átfogó környezetvédelmi szemléletről, gondolkodásról és értékrendről csak a 20. század 70-es éveitől beszélünk. Ennek kiváltó okai: a népességrebbanás, a gyors ipari termelésbővülés és fogyasztásnövekedés, a szennyezőanyag-kibocsátás és hulladéktermelés, természetidegen vegyi anyagok használata, a természeti javak visszafordíthatatlan károsítása illetve felélése. Összefoglalóan: a biológiai értelemben vett élet (az élővilág) – részeként az emberi élet – természeti alapjainak veszélyeztetése és károsítása.
- [70] A környezetvédelem fontosságának először a civil mozgalmak és a független értelmiségi (tudós) társaságok adtak hangot. 1970. április 22-én tartották meg az Egyesült Államokban a Föld Napja rendezvényt, ami ma már globális mozgalom.
- [71] 1972-ben jött létre a Római Klub, melynek „A növekedés határai” című jelentése felrázta a világot. A jelentés a 21. század közepére globális környezeti katasztrófa veszélyére figyelmeztetett, de már egy egyensúlyi koncepciót is kidolgozott.
- [72] 1972. június 5-én (ez ma a Környezetvédelmi Világnap) ült össze Stockholmban az ENSZ Emberi Környezet Konferenciája. A Stockholmi Nyilatkozat tartalma és ajánlásai nyomán nemzeti jogalkotási hullám indult, ami később felért az alkotmányozás szintjére is. Magyarországon az 1976. évi II. törvény példaértékű és korszerű volt.

- A környezetvédelem alapelvei és általános szabályai mellett külön védett tárgyként kezelte a levegőt, vizet, talajt, élővilágot, a tájat és a településeket (a természeti és az épített környezetet).
- [73] 1984-ben az ENSZ Közgyűlés létrehozta a Környezet és Fejlődés Világbizottságát, elnöke Gro Harlem Brundtland, Norvégia miniszterelnök-asszonya lett. A Világbizottság 1987-ben adta ki „Közös jövőnk” című jelentését, ami új lendületet adott a civil mozgalmaknak és előkészítette az ENSZ környezetvédelmi világkonferenciáját.
- [74] A Rio de Janeiróban 1992-ben tartott „Környezet és fejlődés” Konferencia Nyilatkozata már 27 alapelvet tartalmazott, feladatokat adott a 21. századra (AGENDA-21). Keretegyezményt fogadott el az Éghajlatváltozásról és a Biológiai Sokféleségről, melyek az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése és a biodiverzitás megőrzése terén az aláíró országokra nézve jogilag kötelezőek.
- [75] A riói elhatározásokból azonban csak kevés valósult meg, ezért az ENSZ újabb Világkonferenciát hívott össze 2002-ben Johannesburgban, amely elfogadta a Nyilatkozatot a Fenntartható Fejlődésről (32 pont) és a Végrehajtási Tervet (153 pont), de ezek sem hoztak újabb sikereket.
- [76] Bár az átütő siker elmaradása önmagában még nem kudarc, a fejlődési folyamat lassulásának okait kutatni kell. Ezt tette a Rio 20+ Konferencia (2012), áttekintve 40 év fejleményeit. Jelen állás szerint a környezeti (1972), plusz a gazdasági (1992), plusz a szociális (2002) dimenziók között kell új egyensúlyt találni, olyan egyensúlyt, amely a fenntartható fejlődés követelményeit kielégíti.
- [77] Fenntartható a fejlődés akkor, ha a gazdaság fejlődése folyamatos szociális jobblétet eredményez az ökológiai eltartóképesség határain belül, megőrizve a természeti erőforrásokat a jövő generációk számára. [Lásd összefoglalóan: a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról szóló 29/2008. (III. 20.) OGY határozat, melynek tudományos megalapozását „A globális klímaváltozás: hazai hatások és válaszok” VAHAVA (VÁltozás – HAtás – VÁlaszok) néven ismert kutatási projekt adta. (A VAHAVA projekt főkoordinátora Láng István akadémikus.)]
- [78] 2. A „zöld gazdaság + fenntartható fejlődés + szegénység felszámolása” célok közötti egyensúlykeresés szükségessége és nehézsége a jogon belül is adott: a tulajdon, a vállalkozás, a tőkeáramlás és a kereskedés szabadságát egyfelől, valamint a szociális biztonság és a nagy társadalmi szolidaritási intézmények fenntartását másfelől éppúgy nemzetközi emberi jogi dokumentumok és nemzeti alkotmányok garantálják (vagy legalább ígérik), mint az egészséges környezet védelmét és a természeti erőforrások megőrzését. A gazdasági, a szociális és a környezetvédelmi érdekharcokat (egyeztetést, konszenzuseresést) tehát a jogon belül is meg kell vívni.
- [79] A felvázolt fejlődésvonalba szervesen, sőt úttörő módon illeszkedett a magyar törvényhozás és az alkotmányos jogfejlődés is. Ebben érződött az erős civil társadalmi környezetvédelmi mozgalmak és szervezetek (pl. Duna Kör) hatása is. Az 1989. évi XXXI. törvénnyel elfogadott ideiglenes Alkotmány 18. §-a nem csupán deklarálta, de garantálta is, az egészséges környezethez való jogot („A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”). A 70/D. § (1) bekezdése szerint „[a] Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez”. A (2) bekezdés szerint „[e]zt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg”. Az Alkotmány §-ainak tartalmát az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezés útján bontotta ki és fejlesztette tovább.
- [80] 3. Egyik legnagyobb jelentőségű, gyakran idézett határozatában, a 28/1994. (V. 20.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) azt fejtette ki, hogy a „környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önálló és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.” (ABH 1994, 134, 138.) Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelességet jelenti. Ebben a tekintetben az „alanyi jogok feladatát is jogalkotási és szervezési garanciákkal kell az államnak pótolnia” (ABH 1994, 134, 139.). Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy a környezethez való jog intézményes védelmének mértéke nem tetszőleges. „A környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.” (ABH 1994, 134, 140.). Kimondta továbbá azt is, hogy a környezethez való jog érvényesítése azt is megkívánja, hogy az „állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal

- biztosított védelem felé. Ettől a követelménytől is csak elkerülhetetlen szükségesség esetén, és csak arányosan lehet eltérni.” (ABH 1994, 134, 141.).
- [81] Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 18. §-ából tehát – többek között – azt a következtetést vonta le, hogy „az egyszer már elért védelmi színvonal ne csökkenjen” (ez az ún. „non derogation” elve), aminek határozatba foglalása nagy hazai és nemzetközi elismerést aratott. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a tilalmak és szankciók szigorítása nem elegendő: olyan megelőző biztosítékok is kellenek, amelyek a károkat ugyanolyan valószínűséggel kizárják, mintha a terület állami tulajdonban és természetvédelmi szerv kezelésében lenne” (ABH 1994, 134, 142.). Ezzel összefüggésben hangsúlyozta a tulajdon jelentős mértékű korlátozhatóságát, visszautalva a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatra.
- [82] Ebben a tulajdonhoz való jog tartalmát vizsgáló határozatában azt fejtette ki az Alkotmánybíróság, hogy az „alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkor (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más”. (ABH 1993, 373, 380.) Ez a határozat széleskörű felhatalmazást biztosított mind a magán- mind a köztulajdon tekintetében a korlátozásra, amivel a törvényhozás élt is. Az általános környezetvédelmi jogelvek (követelmények, tilalmak és korlátozások) köre bővült, a szabályozás a védett tárgyak (föld, víz, levegő, élővilág stb.) szerint differenciálódott. A környezetvédelmi jog fejlődését követte az állami (szakhatósági, felügyeleti, vagyonkezelői) intézményrendszer kiépítése, és működtetése is. A jogi és intézményes védelmi szint fejlődését előmozdították az Alkotmánybíróság határozatai is.
- [83] Az Alkotmánybíróság az előzőekben idézett, 1994-es határozatában deklarált egészséges környezethez való jogot későbbi gyakorlatában kiterjesztette az épített környezet védelmére is. A gázelosztó vezeték létesítésére vonatkozó előírásokat vizsgáló 27/1995. (V. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság abból indult ki, hogy az egészséges környezethez való jog érvényesítése állami kötelezettség. Kimondta, azt is, hogy a környezethez való jogból következik, hogy „az épített környezet jogszabályban biztosított védelmi szintje jogilag kötetlen hatósági döntésekkel nem csökkenthető”. Utalt arra is, hogy „pusztán az építő vagy építtető gazdasági érdeke például nem elég indok ahhoz, hogy a hatóság eltérést engedélyezzen a biztonsági övezet jogszabályban rögzített terjedelmétől, továbbá a jogszabályban előírt tilalmak és korlátozások alól”. (ABH 1995, 129, 134.)
- [84] Ehhez hasonló megállapítást tartalmazott a 14/1998. (V. 8.) AB határozat, mely alkotmányos követelményként a rendelkező részében kimondta, hogy „a területrendezés körében egyfelől a környezetvédelmi célok, másfelől a fejlesztési célok a döntéshozatalnál azonos súllyal kerüljenek mérlegelésre”. Utalt az Alkotmánybíróság arra, hogy a területfejlesztési törvény „ágazati koncepciókkal összhangban történő” szövegrésze „nem értelmezhető akként, hogy az ágazati koncepciók a fontossági sorrendben bármiféle elsőbbséget élveznek a környezetvédelmi érdekekkel szemben”. (ABH 1998, 126.) Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: „[e]gyetlen fejlett ország sem képes arra, hogy differenciálás nélkül az ország egész területén garantálni tudja a környezet minimális terheltségét. Az emberi életkörülmények javítása, vagy akár csak szinten tartása elképzelhetetlen termelő beruházások, illetőleg az infrastruktúra fejlesztése nélkül, márpedig akár az útépítés, akár a vasútépítés vagy a települések fejlesztése óhatatlanul növeli az adott térségben a korábbi környezetterhelést.” A területfejlesztési törvény vizsgált rendelkezése – érvelt az Alkotmánybíróság – „magában hordja az alkotmányellenes jogalkalmazási gyakorlat kialakulásának veszélyét. Az a megfogalmazás ugyanis, amely a környezet terhelésének kizárólag az ágazati koncepciókkal összhangban történő megállapítására utal, a jogalkalmazókban könnyen kelthet olyan látszatot, mintha az ágazati koncepciók feltétlen elsőbbséget élveznének a környezetvédelmi érdekekkel szemben.” (ABH 1998, 126, 130.)
- [85] Az Alkotmánybíróság a 48/1998. (XI. 23.) AB határozatában az egészséges környezethez való joggal összefüggésben akként fogalmazott, hogy az ugyan „nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat (államcél), hanem az élethez való jog objektív, intézményvédelmi oldalának része, amely az emberi élet természeti alapjainak fenntartására vonatkozó állami köteleiséget külön alkotmányos jogként nevesíti. Ugyanezek az alkotmányos állami köteleességek az Alkotmány 18. §-ának hiányában is levezethetők lennének az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből.” (ABH 1998, 333, 343.)
- [86] Ezek és az azonos, illetve hasonló tartalmú alkotmánybírósági határozatok megszilárdították és pontosították az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog tartalmát, az addig elért védelmi szintjét, ugyanakkor hangsúlyozták a gazdaság fejlesztése és a környezeti érdek közötti egyensúly (összhang) fontosságát is.
- [87] 4. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány alapján született környezet- és természetvédelmi tárgyú főbb határozatok bemutatását követően áttekintette az Alaptörvény környezet- és természetvédelmi tárgyú rendelkezéseit.

- [88] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint „vállaljuk, hogy örökségünket, [...] a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”
- [89] Az Alaptörvény Alapvetés című fejezetében található P) cikk (1) bekezdése értelmében „a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” Ugyanennek a cikknek a (2) bekezdése szerint „a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”
- [90] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, a XXI. cikk (1) bekezdése pedig (átvéve az Alkotmány 18. §-át) azt, hogy „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” Az Alkotmánybíróság a 3068/2013. (III. 14.) AB határozatában megállapította, hogy „[a] z Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők” [Indokolás [46]]. Mindezek alapján a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatot [Indokolás [32]] figyelembe véve az Alkotmánybíróság felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket.
- [91] Az idézett rendelkezések alapján látható, hogy az Alaptörvény nem csupán megőrizte az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog védettségi szintjét, hanem az Alkotmányhoz képest e tárgykörben lényegesen bővebb rendelkezéseket is tartalmaz. Az Alaptörvény ezáltal az Alkotmány és az Alkotmánybíróság környezetvédelmi értékrendjét és szemléletét tovább is fejlesztette. Az alaptörvényi rendelkezéseknek a mai körülmények közötti értelmezése, tartalmi kifejtése az Alkotmánybíróság feladata.
- [92] Az Alkotmánybíróság jelen ügy tartalmi vizsgálatánál szükségesnek tartotta az Alaptörvény fent említett három rendelkezését együtt, egymással összefüggésben értelmezni. A P) cikk (1) bekezdése ugyan taxatív nem határozza meg a védendő természeti értékek körét (lásd a „különösen” kitételt), ám azt igen, hogy valójában mit jelent a környezetvédelem mint állami és állampolgári kötelezettség: 1. a védelem, 2. fenntartás; 3. jövő nemzedékek számára történő megőrzés. Az állami kötelezettség tehát önálló szabályozást nyert és hangsúlyt kapott az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében. Az Alaptörvény jelentős előrelépése a kötelezett kör kiterjesztése. Amíg az Alkotmány alapján a környezetvédelemben csak az állami kötelezettségek voltak hangsúlyosak, addig az Alaptörvény „mindenki” – így a civil társadalom és minden egyes állampolgár – kötelezettségéről is beszél.
- [93] 5. A köztársasági elnök előzetes normakontroll indítványában foglaltaknak megfelelően az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a támadott törvény egyes rendelkezései [3–6. §, 8. § (2) és (3) bekezdése és a 13. §-a] visszalépést eredményeznek-e a természetvédelem eddig elért – jogszabályok által biztosított – védelmi szintjéhez képest, avagy sem. Ennek eldöntéséhez azonban nem elegendő a támadott törvény elemzése (különös tekintettel arra, hogy a törvény több más törvényt módosító csomagként került az Országgyűlés elé), hanem az Alkotmánybíróságnak a megalapozott döntéshez át kellett tekintenie a szabályozási környezetet is. Ennek során figyelembe vette az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének, a jövő nemzedékek szószólójának 1) „A nemzeti parkok, mint a természeti és kulturális értékek őrzői a jövő nemzedékek számára” címmel közzétett elvi állásfoglalását (2014. december 16.), valamint 2) az indítvánnyal kapcsolatban kifejtett álláspontjában foglaltakat.
- [94] A Törvény 13. §-a az Nfatv. 38. § (1) bekezdését akként módosítja, hogy a törvény hatálybalépését megelőzően a Nemzeti Földalapba tartozó földek tekintetében – kivéve a Nemzeti Földalap által 2010. szeptember 1-jét követően megkötött, vagyonkezelői jogviszony alapjául szolgáló szerződéseket – a törvény hatályba lépése napján fennálló és 2016. április 1-jéig meg nem szűnt vagyonkezelői jogviszony 2016. április 1-jén megszűnik. A törvény egyéb támadott rendelkezései a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet vagyonkezelését érintő, ezzel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazzák.
- [95] Az NPI természetvédelmi vagyonkezelői jogát tehát a Törvény a Nemzeti Földalapba kerülő földrészteltek tekintetében 2016. április 1. napjától megszüntetné. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt vizsgálta meg, hogy ezen vagyonkezelői jognak a megszüntetése milyen változást eredményezne a földrészteltek specifikus természetvédelmi vagyonkezelését illetően. Ehhez szükséges volt annak vizsgálata, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet milyen feladat- és hatáskörökkel rendelkezik.

- [96] Az Nfatv. 1. § (3) bekezdése a Nemzeti Földalap rendeltetését határozza meg. Ez az a)–n) pontokból álló lista részletesen felsorolja a Földalap feladatait, prioritásait, melyek alapvetően és elsősorban földbirtok-politikai és a hasznosítási-gazdasági céloknak minősíthetők. Ezzel a tulajdonképpen egyfajta, alapvetően gazdasági típusú célkitűzéssel áll összhangban a törvénymódosítás általános indokolásában szereplő azon fordulat is, miszerint a kormányzati cél az, hogy az állami tulajdonú földterületek esetében „egységes hasznosítási elvek mentén” történjen meg az egységes tulajdonosi joggyakorlás, az állami földek egységes hasznosítása. A törvényjavaslat részletes indokolásában is kitér a jogalkotó erre a kérdésre és kiemeli, hogy az „egyes külön jogszabályok szerinti kizárólagos nemzeti park igazgatósági vagyonkezelés fenntartása nem indokolt, mivel a területek jelentős részének hasznosítása egységes elvek mentén, ugyanolyan feltételekkel, haszonbérleti jogviszony keretében történik”. Ezzel összhangban az Nfatv. 15. § (2) bekezdése kimondja, hogy a Nemzeti Földalapba tartozó földrészeket a (3) bekezdésben foglalt földbirtok-politikai irányelvek szerint kell hasznosítani. A (3) bekezdésben felsorolt földbirtok-politika irányelvek lényegi eleme a termőföldek hasznosítása, ezen belül a földhasználók helyzetének stabilizálása, fejlődésük elősegítése, a családi gazdaságok kialakítása és megerősítése, a környezetbarát, a fenntartható gazdálkodást szolgáló termelés földhasznosítás oldaláról történő támogatása, a földpiac élénkítése és szabályozása, a minőségi földcserék lebonyolításának megalapozása, a termelési-termékstruktúra átalakításának ösztönzése és befolyásolása, a művelési-ág váltás támogatása, a birtoknagyság alkalmassá tétele az európai uniós támogatások lehívhatóságához, vagy a szociális földprogram és közfoglalkoztatási program támogatása.
- [97] A felsorolt gazdasági természetű földbirtok-politikai irányelvekből az a következtetés vonható le, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet specifikusan természetvédelmi vagyonkezelői feladatokat nem végez, az ilyen jellegű természetvédelmi szempontok érvényesítésére a hatályos jogszabályok szerint nem köteles (a feladatainak deklaratív jogszabályi felsorolásában is csak egy helyen jelenik meg a környezetvédelem mint figyelembe veendő tényező, de ez nem önálló hatáskör, így nem is garanciális szabály). Emellett a Nemzeti Földalap rendeltetéséről szóló felsorolásban is szerepel a természet- és környezetvédelem [Nfatv. 1. § (3) bekezdés h) pont], azonban itt is csak mint a figyelembe veendő szempontok egyike jelenik meg.
- [98] A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági feladatok elvégzésére a 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet alapján az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség, a Nemzeti Környezetügyi Intézet és a Nemzeti Park Igazgatóságok kötelesek. E rendelet 24. §-a értelmében a Kormány a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervként a Nemzeti Park Igazgatóságokat (NPI) jelöli ki. A rendelet 37. §-a alapján az NPI állami alaptevékenységébe tartozik többek között a védett és fokozottan védett természeti értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek és közösségi jelentőségű értékek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok, kivéve azokat, amelyeket más szerv vagy természetes személy köteles ellátni (természetvédelmi kezelés). Emellett az NPI ellátja a vagyonkezelői feladatokat a vagyonkezelésében lévő állami tulajdonú vagyontárgyak tekintetében (természetvédelmi vagyonkezelés). A „természetvédelmi kezelés” és a „természetvédelmi vagyonkezelés” tehát nem teljesen azonos tartalmúak [lásd: Tvt. 36. §, a 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet 43/A–43/D. §, továbbá a 12/2012. (VI. 8.) VM utasítás].
- [99] A Nemzeti Földalapba tartozó földrészek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormr.) rendelkezik arról, hogy a természetvédelmi célú vagyonkezelést a nemzeti park igazgatóságok látják el. E rendelet 43/A. § (1) bekezdése szerint a természetvédelmi célú vagyonkezelés elsődleges célja állami tulajdonban álló földrészekeken természetvédelmi célok megvalósítása, az élő és élettelen természeti értékek megóvása, a tájképi, kultúrtörténeti értékek megőrzése, a természeti vagyon állagának és értékének megőrzése, védelme, továbbá értékének fenntartható módon való növelése. A (2) bekezdés továbbá arról rendelkezik, hogy a természetvédelmi célú vagyonkezelés során a védett területen történő mező-, erdőgazdálkodási tevékenység (a továbbiakban: gazdálkodás) a természetvédelmi célokra tekintettel folytatható, előnyben kell részesíteni a hagyományos (tájjellegű), természetkímélő, természetközeli gazdálkodási módok alkalmazását, biztosítani kell az őshonos és régen honosult háziállatok állományának génrezervátumként való fenntartását, valamint az állatállományok útján (megfelelő létszám, faj- és fajtaösszetétel esetén) a védett terület természetvédelmi érdekeknek megfelelő területfenntartását, gondozását.
- [100] Az NPI feladatainak részletes, művelési ágra lebontott felsorolását pedig a nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi célú vagyonkezelési tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról szóló 12/2012. (VI. 8.) VM utasítás (a továbbiakban: VM utasítás) tartalmazza.

- [101] A Kormr. értelmében az igazgatóságok az általános vagyonkezeléstől eltérő speciális, természetvédelmi vagyonkezelést folytatnak. A természetvédelmi vagyonkezelő vagy saját maga, vagy haszonbérbeadás útján hasznosítja a területet, utóbbi esetben a Kormr. (lásd: 37. §, 43/C. § (3) bekezdés) és a VM utasítás (melléklet 2.2.4. pont) alapján többletkövetelményeket határoz meg a gazdálkodó számára, amelyek betartását a természetvédelmi őrszolgálaton keresztül ellenőrzi (Tvt. 59. §). Mindkét hasznosítási mód közös tulajdonsága a természetvédelmi szempontok prioritása, amelyek érvényesítéséhez a természetvédelmi vagyonkezelőnek erős jogosítványok állnak rendelkezésére. Ennek megfelelően az igazgatóságok számára közvetlen szankciós lehetőségként biztosított a haszonbérleti szerződések felmondása is (lásd VM utasítás 1. függelék: Szerződés minta Haszonbérleti szerződéshez).
- [102] A természeti kezeléshez képest a lényegi többletjogosítványt a vagyonkezelő eljárásában rejlő adaptabilitási potenciál adja. Ennek megfelelően az őrszolgálat révén a természetvédelmi prioritásokat a természetvédelmi szerv szükség esetén azonnal és közvetlenül képes érvényesíteni a védett természeti területen.
- [103] A természetvédelmi vagyonkezelés rugalmas és az adott időszak mindenkor viszonyait figyelembe vevő fellépési lehetőséghez képest a természetvédelmi kezelés gyengébb jogosítványokat feltételez. A természetvédelmi kezelő eseti korlátozásokat a hatóságoknál kezdeményezhet. Ez eshetőleges és időigényes beavatkozási lehetőséget jelent, ráadásul magában hordozza az elkészttség kockázatát is. A természetvédelmi kezelő csak a miniszteri, illetve önkormányzati rendeletben kihirdetett ún. természetvédelmi kezelési tervekben meghatározott kezelési módokat, korlátozásokat és tilalmakat tudja érvényesíteni a kezelése alatt álló területen. Ezeket a kezelési terveket legalább 10 évente kell felülvizsgálni, így általában eleve kizárható, hogy azok specifikus, az adott év, évszak adott természeti viszonyaira vonatkozó előírásokat tartalmazzanak, módosításokat közvetlenül érvényesítsenek.
- [104] Ennek megfelelően megállapítható, hogy a természetvédelmi vagyonkezelő közvetlen és azonnali fellépési lehetőségéhez képest, a természetvédelmi kezelő közvetett jellegű, csak reaktív módon, utólagosan érvényesíthető jogosítványokkal rendelkezik a természetvédelmi szempontok érvényesítése érdekében.
- [105] A köztársasági elnök által támadott törvény-módosításból és annak jogszabályi környezetéből az a következtetés vonható le, hogy természetvédelmi célú vagyonkezelést a Nemzeti Földalapba kerülő védett természeti területek esetében – a jelenleg hatályos jogszabályok alapján – a Nemzeti Vagyonkezelő Szervezet mint az állami tulajdonosi minőség megtestesítője, nem végez. A támadott jogszabályi rendelkezések expressis verbis csak arról rendelkeznek, hogy a még fennálló, 2010. szeptember 1-jét megelőzően megkötött szerződések alapján fennálló természetvédelmi célú vagyonkezelői jog megszűnik. Arról azonban, hogy a nemzeti park igazgatóságok ezen megszűnő feladatkörét a továbbiakban az állam részéről annak melyik szerve látja el vagy ellátja-e egyáltalán az állam valamely szerve, a Törvény nem rendelkezik. Az állami tulajdonú és a Nemzeti Földalapba kerülő földterületek esetében a vagyonkezelés a Földalapot illeti meg, ez azonban – ahogy az fent bemutatásra került – nem (vagy nem specifikusan) természetvédelmi jellegű vagyonkezelés. A köztársasági elnök által támadott jogszabály egyetlen helyen tesz említést arról, hogy a természetvédelmi célú vagyonkezelés e földek tekintetében is megvalósulhat: a Törvény 13. §-a az Nfatv. 38. § (2) bekezdésének a módosítása körében akként rendelkezik, hogy „amennyiben a megszűnt vagyonkezelői joggal érintett föld használata a 20. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott szerv vagy gazdálkodó szervezet alapító okiratában, alapszabályában vagy jogszabályban meghatározott alapfeladatai ellátását közvetlenül szolgálja, és a szerv vagy gazdálkodó szervezet írásos vagyonkezelésbe-vételi kérelmet nyújt be, úgy az NFA a kérelemmel érintett földrészletre vonatkozó vagyonkezelési szerződést megkötí”. E rendelkezés azonban éppen a fordítottja a korábban hatályos szisztémának. A korábban a törvény erejénél fogva a nemzeti park igazgatóságokhoz telepített természetvédelmi vagyonkezelői jog ezután csak „akkor éled fel újra”, ha az NPI úgy dönt, hogy bizonyos területek esetében szükségesnek látja az ilyen típusú természetvédelmi felügyelet és ellenőrzés „helyreállítását”. Viszont sem a Törvény, sem pedig a törvényjavaslat indokolása nem ad további támpontot ahhoz, hogy melyek tekintendők az alapfeladatok ellátását „közvetlenül szolgáló” területeknek. Hiányoznak azok a jogi garanciák is, amelyek kizárják a haszonbérbe adható védett természeti területek elvonhatóságát pusztán arra való hivatkozással, hogy azok nem szolgálják közvetlenül az alapfeladatokat. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Törvény hatályba lépése magában hordozza annak a kockázatát, hogy bizonyos területeket az igazgatóság nem kérhet, illetőleg nem kap vissza természetvédelmi vagyonkezelésébe, így azok tekintetében a továbbiakban már csak természetvédelmi kezelés keretében érvényesítheti a természetvédelmi szempontokat, ami a fenti levezetés értelmében visszalépést jelent az elért védelmi szinttől.
- [106] A korábban bemutatott és jelen alaptörvényi környezetben is irányadó alkotmánybíróági gyakorlat alapján nyilvánvaló, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen.

- [107] A köztársasági elnök álláspontja szerint azáltal, hogy az NPI-k helyett meghatározott esetekben a Nemzeti Földalap kap vagyongazdálkodási feladatkört, csökken a már biztosított védeltségi szint, ugyanis az NPI-knél fellelhető speciális szakértelem és infrastruktúra a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetenél hiányzik. A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet mint közigazgatási szerv hatáskörének bővülnie kellett volna e feladatkör meghatározásával, hiszen társadalmi rendeltetését, intézményi felelősségét minden közigazgatási szerv hatásköreivel (mint a célhoz biztosított eszközrendszerrel) tudja elérni. Ennek ellenére a támadott Törvény a Nemzeti Földalap hatáskörének bővüléséről egyáltalán nem rendelkezik, emiatt pedig jelen formájában a Nemzeti Földalap alkalmassága a természetvédelmi szempontoknak a természetvédelmi vagyongazdálkodással azonos szintű garantálására alapvetően megkérdőjelezhető, különös tekintettel arra, hogy a Nemzeti Földalap a természetvédelmi vagyongazdálkodási feladatok ellátásához a jelenlegi szabályozási környezetben nem rendelkezik sem megfelelő szakértelemmel, sem eszköz- és szakemberállománnyal.
- [108] A természetvédelmi vagyongazdálkodási tevékenység során a környezetvédelem szakmai szempontjai az eddigi vagyongazdálkodási pozícióban érvényesíthetők voltak, jelenleg azonban a Nemzeti Földalapkezelő Szervezeten belül – hatáskör hiányában – nem érvényesíthetők. A természetvédelmi kezelés és a vagyongazdálkodás együttes, ugyanazon szerv általi ellátásának kötelezettsége nem vezethető le az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből, ám a szervezetrendszeri, intézményi garanciák biztosításának kötelezettsége igen. E tekintetben tehát azt kell vizsgálni, hogy az egységes természetvédelmi kezelés és vagyongazdálkodáshoz képest az új szabályozás garanciális elemekkel ellensúlyozza-e a szervezeti változásokkal járó visszalépést.
- [109] Az állam intézményvédelmi kötelezettségéből következik, hogy a környezetvédelmet ellátó szervezetrendszerben bekövetkező változás nem járhat a védelmi szint csökkenésével. Az intézményvédelmi kötelezettség nem jelenti azt, hogy az állam a Nemzeti Földalapba tartozó területek fölötti vagyongazdálkodásra jogosultságot vonatkozó eltérő szabályt ne alkothasson, ám azt csak kellő garanciákkal teheti meg. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése államcél fogalmaz meg, aminek elérését szolgálja a XXI. cikk (1) bekezdéséből levezett alapjog biztosítása és érvényesítése. Ezen államcél teljesítését és az egészséges környezethez való alapjog érvényesítését biztosítja az egészséges környezet már elért védeltségi szintjének mint eredménynek a fenntartása. A természetvédelmi intézményrendszerben történő változás önmagában, a természetvédelmi előírások változatlansága mellett is megalapozhatja a védelmi szint csökkenését, amennyiben az intézményrendszer változása a természetvédelmi szempontok kevésbé hatékony érvényesítését eredményezi. Az Abh. kimondta, hogy „az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.” Továbbá „a környezethez való jog védelmének eszközei között a megelőzésnek elsőbbsége van, hiszen a visszafordíthatatlan károk utólagos szankcionálása nem tudja helyreállítani az eredeti állapotot. A környezethez való jog érvényesítése alkotmányosan megköveteli azt, hogy az állam – amíg jogi védelem egyáltalán szükséges – az elért védelmi szinttől csakis olyan feltételekkel léphessen vissza, amikor alanyi alapjog korlátozásának is helye lenne. A környezethez való jog érvényesítése a védelem elért szintjének fenntartásán belül azt is megkívánja, hogy az állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé. Ettől a követelménytől is csak elkerülhetetlen szükségesség esetén, és csak arányosan lehet eltérni.” (ABH 1994, 134, 140–141).
- [110] Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény nem csupán megőrizte az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog védeltségi szintjét, hanem az Alkotmányhoz képest e tárgykörben lényegesen bővebb rendelkezéseket is tartalmaz, megállapítható, hogy az olyan szervezetalakítási szabályozás, amely kevésbé hatékony védelmet eredményez, alaptörvény-ellenes helyzetet idéz elő. Jelen esetben az a tény, hogy a természetvédelmi vagyongazdálkodást, amelynek elsődleges célja a természetvédelmi célok megvalósítása, a természeti vagyon állagának megőrzése és fenntartható módon való növelése [262/2010. (XI. 17.) Korm. r. 43/A. § (1) bekezdés] mostantól egy olyan szerv végzi, amelynek alapvetően birtokpolitikai rendeltetése van, felveti a védelmi szint csökkenésének valós kockázatát. A birtokpolitikai célokat követő Nemzeti Földalap tevékenységét elsősorban a nyereségorientáltság szempontjai determinálják, miközben a természetvédelmi vagyongazdálkodásnak a bevétel realizálása nem elsődleges célja. A természetvédelmi és a gazdasági megfontolások szükségképpen egymással versengő szempontok, hiszen a természetvédelem megvalósítása az állam szempontjából mindig egyfajta önkorlátozást feltételez, ami egy gazdasági szemléletű és profitérdekelt szervtől kevésbé várható el. A természetvédelmi szempontok nem megfelelő érvényesítése, esetlegesen másodlagossá válása pedig olyan hosszútávú jelentkező negatív externáliákat, társadalmi költségeket, illetve károkat okozhat, amelyek ellentétesek az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében foglalt, a biológiai sokféleségnek, különösen a honos növény- és állatfajoknak a jövő nemzedékek számára történő megőrzése kötelezettségével, valamint a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való joggal. Amennyiben a jogalkotó mégis úgy dönt, hogy egy gazdasági szemléletű szervre természetvédelmi feladatokat telepít, úgy csak speciális anyagi és eljárási garanciák révén biztosítható, hogy a természetvédelmi célok ne

rendelődjenek alá az elsősorban profitorientált gazdasági tevékenységnek. Tekintettel arra, hogy ezek a garanciák a jelenlegi szabályozásból hiányoznak, megállapítható annak a kockázata, hogy a hatékony gazdálkodás szempontja elsődlegessé válik a természetvédelmi szempontok rovására. A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jogalkotó a köztársasági elnöknek aláírásra megküldött törvényben nem gondoskodott azokról az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből levezethető garanciákról, melyekkel biztosítható lenne, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintje a törvénymódosítás következtében ne csökkenjen. Az a körülmény, hogy bizonyos, korábban fennálló és egyértelműen beazonosítható, jogszabályok által biztosított hatáskörök a szabályozási környezetből hiányoznak és emiatt egyes feladatok ellátatlanul maradnak, a jogszabályi védelmi szint csökkenését eredményezi, még akkor is, ha emiatt a természeti állapot tényleges romlásának „csak” a kockázata merül fel. A jogalkotónak ilyen, az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett átfogó jellegű, több jogszabály módosítását is eredményező jogalkotói aktus meghozatalakor (mint jelen esetben), különös figyelmet kell fordítania a szabályozás teljességére és a lehetőségeihez képesti hézagmentességére. Figyelemmel kell lennie arra is, hogy a jogszabályokban korábban fellelhető garanciális elemek hatékonysága, maga a védelmi szint ne csökkenjen, hanem annak mértéke legalább a szabályozás módosítását megelőző szinten maradjon, vagy inkább növekedjen.

- [111] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Tv. 13. §-ának az Nfatv. 38. § (1)–(2) és (4) bekezdésére vonatkozó része, és azzal szoros tartalmi összefüggésben a 3–6. §-ai, valamint a 8. § (2) és (3) bekezdése sértik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdését és a XXI. cikk (1) bekezdését. Az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel a Törvény az Abtv. 40. § (1) bekezdése alapján – a jelen határozat indokolásának III.3. pontjában (Indokolás [24] és köv.) foglaltakon túl – ebből az okból sem hirdethető ki.

VI.

- [112] Végül az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy a jogalkotó a Törvény hatálybalépése előtt megkötött haszonbérleti szerződések módosításával, a vagyonkezelői jogviszonyok megszüntetésével, valamint az előhaszonbérleti jogok megszüntetésével alaptörvény-ellenes helyzetet idézett-e elő.
- [113] 1. A Törvény 13. §-a az Nfatv.-t 37. és 38. §-sal egészíti ki. A 37. § lényeges tartalma szerint a Törvény hatálybalépése előtt megkötött és annak hatálybalépésekor fennálló, a Nemzeti Földalapba tartozó földre vonatkozó haszonbérleti szerződésnek „hatályát veszti az a szerződési kikötése, amely szerint az állam nevében eljáró szerv a haszonbérló javára előhaszonbérleti jogot alapít”.
- [114] Az Nfatv. tervezett 38. § (3) bekezdése a haszonbérleti szerződések felmondására új felmondási okot vezet be, ennek értelmében meghatározott haszonbérleti szerződéseket lehet legkésőbb 2016. december 31-ig, de legalább az adott gazdasági év vége előtt 60 nappal 60 napos felmondási idővel a gazdasági év végére felmondani.
- [115] A két rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangja eltérő szempontok szerint ítéltető meg.
- [116] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként annak a szabálynak az alaptörvény-ellenességét vizsgálta, amely új, törvényi felmondási lehetőséget vezet be már megkötött haszonbérleti szerződéseket illetően [Nfatv. tervezett 38. § (3) bekezdése].
- [117] Az Alkotmánybíróság 3298/2014. (XI. 11.) AB határozata a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 2013. december 16. napján hatályos 18/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét vizsgálta bírói kezdeményezésre. A bírói kezdeményezés idézte a Tftv. 2013. december 16. napján hatályos 18/A. § (2) bekezdését, amely szerint: „»A haszonbérbe adó személyében bekövetkező változás esetén – ide nem értve a törvényes öröklés esetét – a haszonbérbe adó jogutódja a haszonbérletet 60 napos felmondással a gazdasági év végére megszüntetheti, ha a felmondással egyidejűleg kötelezettséget vállal arra, hogy a tulajdonába került termőföldet öt éven belül nem idegeníti el, és azt saját maga használja. A szerződés megszűnésekor – eltérő megállapodás hiányában – a haszonbérbe adó jogutódja és a haszonbérló köteles egymással elszámolni.«” (Indokolás [4]) Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és az M) cikk (1) bekezdésére hivatkozva az indítványozó kifejtette, hogy a jogbiztonság alkotmányos követelményével és a szerződési szabadsággal ellentétes a Tftv. támadott rendelkezése, mert az a felek által szabadon megkötött szerződés megváltoztatásaként olyan, a szerződés megkötésekor előre nem látható bontó feltételt hozott létre, amely sérti a szerződő felek szabadságát és az érvényesen megkötött szerződésbe vetett bizalmat.
- [118] Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést elutasította. Megállapította, hogy a jogbiztonság a jog viszonylagos stabilitását jelenti, amely azonban nem abszolút. Szükségessé válhat a termőföldeken történő gazdálkodás, a birtokpolitikai célkitűzések jogszabályi környezetének bizonyos időnkénti felülvizsgálata, a szerződéses

konstrukciók egyes elemeinek módosítása. Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált szabályról nem volt megállapítható, hogy a kihirdetését megelőző időpontra állapított volna meg kötelezettséget, sem az, hogy alkalmazására a fennálló jogviszonyokban ne állt volna rendelkezésre elég idő. Az indokolásban szerepel az is, hogy „a Tftv. támadott szabályát vizsgálva az állapítható meg, hogy az nem a haszonbérleti szerződések tartalmának kivételes, a körülmények lényeges megváltozása miatti megváltoztatására irányult, és nem volt célja a szerződési terhek újraosztása. A törvényhozó e rendelkezéssel a még nem teljesült szerződések esetében vezetett be egy – a haszonbérbe adó személyében bekövetkező változás esetén a jogutódot megillető – felmondási lehetőséget, amely többszörösen is feltételekhez kötött. A haszonbérbe adó jogutódjának felelőssége e törvény által előírt feltételek teljesíthetőségének mérlegelése, és ennek alapján – határidőn belül – felmondási jog gyakorlásáról vagy nem gyakorlásáról való döntés meghozatala.” (Indokolás [21]–[24], [30]).

- [119] A jelen esetben is megállapítható, hogy az Nfatv. új 38. § (3) bekezdése sem szövegszerűen, sem tartalmilag nem módosít létrejött szerződéseket. Az Nfatv. új 38. § (3) bekezdése a termőföldeken történő gazdálkodás jogszabályi környezetének a felülvizsgálatát jelenti, figyelemmel a megszűnő vagyonkezelői jogra. Tekintettel az indítvány érvelésére, amely szerződések módosításának alkotmányossági feltételeivel kapcsolatban kifogásolja a mondott szabályt, az Alkotmánybíróságnak – eltérő jogi álláspontja folytán – nem kellett tovább vizsgálnia az Nfatv.-t a 38. § (3) bekezdése alkotmányosságát illetően.
- [120] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Törvény 13. §-ának az Nfatv.-t a 38. § (3) bekezdésével kiegészítő szabálya nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, tehát nem alaptörvény-ellenes.
- [121] 3. A Törvény 13. §-ának az Nfatv.-t a 37. §-sal való kiegészítése kimondja, hogy már megkötött és fennálló, a Nemzeti Földalapba tartozó földre vonatkozó haszonbérleti szerződésnek az a szerződési kikötése, amely szerint az állam nevében eljáró szerv a haszonbérelő javára előhaszonbérleti jogot alapít, hatályát veszti.
- [122] Ez a rendelkezés a fennálló szerződések egyik elemének a törvényi megváltoztatásáról szól. Vizsgálni kell ezért, hogy a mondott kikötés mennyiben tükrözi a felek szerződéskötési szabadságát és mennyiben a birtokpolitikára vonatkozó jogalkotás változásának a következménye.
- [123] 3.1. Az Alkotmánybíróság szerint a szerződési szabadság az Alaptörvény M) cikke alapján védelmet élvez {3192/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság – olyan ügyben, amelyben nemzetközi válság következtében Magyarországon előállt jelentős, kivételes és súlyos helyzetre reagáló jogszabály volt a vizsgálat tárgya – kifejtette azt is, hogy az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát kivételesen – a „*clausula rebus sic stantibus*” elve alapján – változtathatja meg, de csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli {3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [33], [36]}.
- [124] Az indítványban hivatkozott 8/2014. (III. 20.) AB határozat indokolása – amely egyebek között az Alaptörvény II. cikkét, a B) cikk (1) bekezdését és az M) cikk (2) bekezdését értelmezte abból a szempontból, hogy jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát hogyan változtathatja meg – abból indult ki, hogy a jogalkotó – akárcsak a bíróság – akkor jogosult a fennálló és tartós szerződési jogviszonyokat módosítani, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előrelátható, továbbá, ha az túlmegegy a normális változás kockázatán. A jogszabályi beavatkozásnak pedig további feltétele, hogy a lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse (Indokolás [90]). A határozat indokolása azt is tartalmazza, hogy a szerződésekbe való állami beavatkozás megítélésénél a jogbiztonság követelményei, a szerződéses szabadság, a megkötött szerződés teljesítésébe vetett bizalom akkor érvényesülnek, ha az egyedi szerződések bírói úton való módosítása feltételeitől a szerződések tömegének módosításakor a jogalkotó sem térhet el. A magánjogi tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a *clausula rebus sic stantibus* tételének alkalmazásával kerülhet sor. A bírói szerződésmódosítás a magánfelek eltérő érdekeinek új egyensúlyba hozására alkalmas eszköz az eset összes körülményeinek mérlegelésével. A törvényi úton történő szerződésmódosításnak is, amennyire lehet, mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell vennie, vagyis az ilyen szerződésmódosításnak is érdekegyensúlyra kell törekednie a megváltozott körülmények mellett (Indokolás [91]).
- [125] 3.2. A fenn ismertetett alkotmánybírói gyakorlat a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatban (ABH 1991, 146.) foglalt alkotmány-értelmezésből eredeztethető (ez az értelmezés a jogállami klauzulára és a szerződési szabadságra vonatkozott). A határozattal elbírált ügyben az érvelés a lakáscélú kölcsönökkel összefüggő, a szerződésekbe jelentős mértékben beavatkozó törvényalkotásról szólt, az érvelés ehhez (a viszonylag nagy mértékű állami beavatkozáshoz) tapadt. A határozat szerint hosszú lejáratú, kedvezményes kamatozású lakáscélú

hitelszerződésekkel, a lejátszódó társadalmi változások, a rendszerváltás rendkívüli kockázatot jelentett, a rendszerváltással a költségvetési kiadásokból 16,3%-ot elfoglaló lakáscélú kiadások az állami költségvetés számára tarthatatlanná, elviselhetetlenné váltak, a pénzintézeteknek megtérítendő kamatkülönbözet jelentős mértékben megnőtt (1–3,5%-ról 28–32%-ra).

- [126] A 8/2014. (III. 20.) AB határozat a fenti elvek mentén a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek elnehezedésével összefüggésben, különösen az úgynevezett „devizahitelekkel” kapcsolatban az árfolyamkockázat, árfolyamrés, egyoldalú szerződésmódosítás következményeinek jogalkotó általi kezelése kereteit határozta meg.
- [127] Mindkét alkotmánybírói határozat a szerződések olyan jogszabályi módosítására (vagy ennek lehetőségére) vonatkozik, amely válság következtében Magyarországon előállt kivételes és súlyos helyzetben jelentősen ártrendezi a felek jogosítványait, a szerződés fő szolgáltatásait. Az ilyen módosítás érinti közvetlenül a szerződési szabadságot, a felek autonómiáját.
- [128] A jelen esetben a Törvény a most vizsgált részében nem valamely válsághelyzetre adott jogalkotói válaszként született, hanem haszonbérleti szerződés egyik kikötése (a haszonbérlet javára előhaszonbérleti jog „alapítása”) hatályvesztéséről szól. Ezért a Törvény vonatkozó rendelkezéseinek alkotmányjogi megítélésére az indítványban hivatkozott alkotmánybírói határozatban kifejtett elvek a szerződési szabadság védelmét illetően nem alkalmazhatók közvetlenül. Az előhaszonbérleti jog a haszonbérleti szerződésnek nem alapvető eleme. (Az új Ptk. tulajdonostársnak, harmadik személlyel szemben biztosít törvényen alapuló ilyen jogot, 5:81. §.) Az előhaszonbérleti jog nem tekinthető ellenszolgáltatásnak, hanem általában a szerződés egyik lehetséges, járulékos eleme. A haszonbérleti szerződéseknek fő szabály szerint nem szükségszerű, fogalmi eleme az előhaszonbérleti jog. A haszonbérbe vevőt tipikusan nem a szerződésnek ez az eleme befolyásolja meghatározó módon sem a szerződés létrejöttében, sem annak fenntartásában. Jogi helyzetére az előhaszonbérleti jog kikötése, léte vagy éppen megszűnése nincs alapvető hatással; az előhaszonbérleti jog gyakorlása a további bérbeadásról szóló döntéstől (a haszonbérbe adó döntésétől), továbbá egy harmadik személy (új haszonbérlet) ajánlatának elfogadásától, mint feltételektől függ.
- [129] 3.3. Az előző Ptk. a haszonbérletre vonatkozó előírásai körében az előhaszonbérletről nem rendelkezett, a mezőgazdasági haszonbérletre tartalmazott előírásokat, a 461. § (2) bekezdése pedig felhatalmazást állapított meg, amely szerint a mezőgazdasági haszonbérlet szabályait jogszabály e törvénytől eltérően is megállapíthatja. A termőföldek haszonbérletére a Tftv. tartalmazott további részletes szabályozást (12–25. §). A Tftv. az előhaszonbérlet fogalmáról nem rendelkezett, a 21. §-a (ha törvény másként nem rendelkezik) a volt haszonbérlet részére állapított meg előhaszonbérleti jogot. Ez az előhaszonbérleti jog törvény kötelező előírásán alapult. Az előhaszonbérleti jog egyaránt vonatkozott az állami, önkormányzati és magántulajdonú termőföldekre és valamennyi volt haszonbérletre. A Tftv. 2002. február 22-től az előhaszonbérleti jogot illetően a jogosulti kört megváltoztatta, első helyre a családi gazdálkodó került, a volt haszonbérlet a hatodikra; 2002. szeptember 2-től a volt haszonbérlet első helyen illette meg ez a jog. 2013. december 15-től a Tftv.-nek ez a szabálya hatályát veszítette a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 126. § (1) bekezdés i) pontja alapján. Az előhaszonbérleti jogról jelenleg a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 45–46. §-a szól. A változás lényege, hogy előhaszonbérleti jog nem minden volt haszonbérletet illette meg, hanem csak a szoros helyi kötődéssel rendelkezőt. 2013. december 15-től az Nfatv. 18. § (1a) bekezdése kimondja, hogy föld vagy tanya haszonbérbe adása során a jogszabály alapján fennálló előhaszonbérleti jog nem gyakorolható.
- [130] 3.4. A Törvény 13. §-ának az Nfatv.-t a 37. §-sal kiegészítő az a szabálya, amely az előhaszonbérleti jog megszűnéséről szól, olyan szerződési kikötésre vonatkozik, amely 2013. december 15. előtt valójában a Tftv. mint jogszabály kötelező előírásának a szerződésben való rögzítését jelentette, és nem a felek megállapodása révén került a haszonbérleti szerződésbe. A törvényben szereplő, határozatlan időre szóló előhaszonbérleti jogosultság alkotmányjogi szempontból más megítélés alá esik, mint a felek szabad akaratán alapuló.
- [131] Ha valamely szerződés egyes tartalmi elemeit jogszabály írja elő, a feleknek a jogszabály változásával mind a szerződés létrejöttékor, mind fennállása alatt általában számolniuk kell. A jelen ügyben szóban forgó kikötés „alapítása” tekintetében a szerződéses szabadság elve nem érvényesült, így a módosítás sem a tulajdonképpeni szerződésekre, hanem a jogszabály tartalmára vonatkozik.
- [132] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Törvény 13. §-ának az Nfatv.-t a 37. §-sal kiegészítő szabálya nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, tehát nem alaptörvény-ellenes.

- [133] 4. Az Alkotmánybíróság jelen határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel rendelte el.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: I/1286/2015.

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [134] Egyetértek a határozattal. Szükségesnek tartom ugyanakkor a rendelkező rész 2. pontjához tartozó, illetve azzal összefüggésben lévő indokolási részekhez az alábbi – kiegészítő jellegű, valamint fenntartást kifejező – észrevételeimet megtenni.
- [135] 1. A határozat indokolásának IV. részében (Indokolás [65]) „formailag vagylagos kérelemnek” nevezett előzetes normakontroll indítványban az indítványozó álláspontom szerint sorrendet állított fel kérelmei között, tartalmi elbírálást csak arra az esetre igényelve, ha a közjogi érvénytelenség nem kerülne megállapításra.
- [136] A határozat 1. pontjában az indítvány által megtámadott törvény 1. §-ának alaptörvény-ellenességét a köztársasági elnök által az elsődleges kérelmében igényelt jogcímen megállapította. Ennek önmagában az a jogkövetkezménye, hogy a törvény nem hirdethető ki.
- [137] Az előzőekben említett jogkövetkezmény lehetővé tette volna, hogy az indítványnak védettségi szintre vonatkozó kifogásai vizsgálatát az Alkotmánybíróság mellőzze.
- [138] Mindazonáltal a tartalmi vizsgálatot az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos kötelezettségéből kiindulva – kimerítően elvégezte. Ugyanakkor rá kell mutatni arra, hogy az előzetes normakontroll tekintetében rendelkezésre álló szűk határidőre figyelemmel a tartalmi vizsgálat eredménye csak korlátozott, adott esetben vitatható, illetőleg feltételes lehet.
- [139] 2. A határozat rendelkező részének 2. pontjában felsorolt valamennyi törvényi rendelkezés az állami tulajdonú földterületek feletti tulajdonosi joggyakorlás egységes elvek mentén történő megvalósítását szolgálja, azt a védett területekre is kiterjeszti. Álláspontom szerint a szóban forgó rendelkezések, de különösen az 5–6. §, a 8. § (2)–(3) bekezdése, valamint a 13. §-ának az Nfatv. 38. § (1)–(2) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenessége feltételes jellegű.
- [140] Nem vitatom a határozat indokolásának V. részében szereplő azon lényegi megállapítást, amely szerint a támadott törvény nem gondoskodott a természetvédelmi intézményrendszerben történt változásnak a természetvédelmi

sint megőrzéséhez szükséges speciális anyagi és garanciális elemeiről, ezáltal a jogszabályi védelmi szint csökkenésének kockázatát, a kevésbé hatékony védelem lehetőségét idézi elő (Indokolás [109]). Hangsúlyozni kívánom azonban, hogy az ily módon előállt helyzet önmagában még nem eredményezi a természetvédelem már elért szintjének csökkentését, mivel annak fenntartását a természetvédelemre vonatkozó részletes jogszabályi követelmények (a Tvt., valamint a Kormr.) változatlanul alkalmasak biztosítani. Ezen túlmenően annak sincs akadálya, hogy szükség esetén a törvényalkotó, vagy felhatalmazása alapján a Kormány a jelen ügy tárgyát képező törvény újbóli – az Alkotmánybíróság határozatát figyelembe vevő – megalkotása nyomán e védelmi szint biztosítása érdekében megfelelő kiegészítő intézkedéseket hozzon. Következésképpen elkerülhetőnek ítélem azt, hogy a jelenleg feltételesnek, potenciálisnak tekinthető alaptörvény-ellenesség ténylegesen megvalósuljon (manifesztálódjon).

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [141] A határozat rendelkező részével és alapvetően az indokolásával is egyetértek, azonban ez utóbbinak az Alaptörvény P) cikkét értelmező részét az alábbiakkal kívánom kiegészíteni.
- [142] I. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban
- [143] 1. Kérdésként merül fel, hogy környezetünk megóvása érdekében és a jövő nemzedékek iránti felelősségtől vezérelve megelégedhetünk-e a lassan negyed évszázaddal ezelőtti premisszákkal. A gyakorlati környezetvédelem fejlődési állomásait párhuzamba állítva, szigorítanunk kell-e a védelmi szintre vonatkozó korábbi értelmezésen az Alaptörvény új rendelkezéseit és szellemiségét követve.
- [144] A határozat foglalkozik ugyan az egészséges környezethez, valamint az egészséghez való jog kapcsán az Alkotmány és az Alaptörvény közötti tartalmi és koncepcionális különbségekkel, azonban nem emeli ki ezeket markánsan. Ezekre a szignifikáns, de a határozatban kellő súllyal meg nem jelenő változásokra szeretnék röviden kitérni az alábbiakban.
- [145] 1.1. Álláspontom szerint ugyanis jelentős koncepcionális váltás következett be a környezetvédelem, az egészséghez és az egészséges környezethez való jog alkotmányos szabályozásában az Alaptörvény hatályba lépésével.
- [146] Egyrészt már a Nemzeti Hitvallás hetedik fordulata jelzi, hogy Magyarország a fenntartható fejlődés keretei között elkötelezett a Kárpát-medence természeti és épített környezetének megóvása iránt, tekintettel úgy a jelenkor emberére, mint a jövő nemzedékekre is. Magyarország tehát kiáll a fenntartható fejlődés mellett, biztosítandó a jövő nemzedékek számára is az egészséges környezetet, ugyanakkor, mivel a környezeti problémák függetlenek az államhatároktól a természet és környezet védelmét globális kérdésként kezeli. Másrészt megváltozott az egészséges környezethez való jogért való felelősség alanyi köre is. Az Alkotmány ugyanis az egészséges környezethez való jogra lényegében mint az állam intézményvédelmi kötelezettségének esszenciájaként tekintett.
- [147] Ezt az elvet az Abh. a következők szerint fogalmazza meg: „a környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó”. (ABH 1994, 134, 138.)
- [148] Ehhez képest azonban az Alaptörvény az állam mellett már mindenki számára előírja a környezet védelmét, így az minden természetes és jogi személy kötelessége is.
- [149] A felelősség körében mindenképp meg kell még említeni, hogy alaptörvényi szintre emelkedett a szennyező fizet elve is, hiszen az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy aki a környezetben kárt okoz, köteles azt helyreállítani, vagy a helyreállítás költségeit viselni.
- [150] 1.2. A koncepcionális váltáson túl e körben az Alaptörvény novumként – meghaladva az Alkotmány elvi deklarációit – konkrét szabályokat fogalmaz meg.
- [151] Az egyes, kiemelten fontos környezeti elemek, értékek védelmét az alkotmányozó expressis verbis belefoglalta az Alaptörvénybe. Így a jogalkotás során további elemekkel (pl. levegő) bővíthető felsorolás szerint e körbe tartozik a termőföld, az erdők, a vízkészlet, a biodiverzitás megőrzése. Ezzel párhuzamosan az Alaptörvény XXI. cikke is

- túllépve az Alkotmány szövegén – a GMO mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerhez és ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, és a környezet védelmével biztosítja az egészséghoz való jogot.
- [152] Az Alaptörvény három részelemre bontja a környezetvédelmi feladatokat, úgymint védelem, fenntartás, megőrzés. A fenti triász a környezetvédelmet a konkrét védelmen túl tehát kibővíti egyrészt a fenntartással, amely értelmezhető pusztán a korábbi védelmi szint fenntartásaként, de felfogható a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés összehangolásaként is, másrészt a megőrzés fordulattal összeköti minket a jövőnkkel, felelősségvállalást jelent a még meg sem született embertársaink felé.
- [153] 2. A fentiekben foglaltak nem vitatottan megjelennek a határozat indoklásában, de csak vázlatos formában, így azonban a határozat e tekintetben adós marad a saját maga által vállalt feladat következetes megoldásával, azaz az alaptörvényi rendelkezéseknek a mai körülmények közötti értelmezésével, tartalmi kifejtésével. Véleményem szerint a köztársasági elnök indítványa alkalmas lett volna arra, hogy megmutassuk: az Alaptörvény nem pusztán megismétli az Alkotmány – alkotmánybírósági gyakorlattal feldúsított – szövegét, hanem érdemben is meghaladja azt. A határozat indoklása tehát részben megválaszolatlanul hagyta azt a kérdést, hogy az elmúlt 20 évben történt-e fejlődés – és, ha igen, milyen irányban – az alkotmányos környezetvédelem terén a méltán fontos és joggal idézett Abh. elfogadása óta.
- [154] II. Az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdésével kapcsolatban
- [155] A P) cikk (2) bekezdése szerint a természeti erőforrások közül a termőföld és az erdő tulajdonjogának megszerzésének, hasznosításának – az alkotmányos környezetvédelmi célok eléréséhez szükséges – korlátait és feltételeit sarkalatos törvény határozza meg.
- [156] 1. A határozat a sarkalatos törvényeket azonosítja a minősített többséggel elfogadott törvények körével és pusztán e formai elemre tekintettel felhasználhatónak tekinti az Alkotmányon alapuló, a minősített többség problémájával összefüggő alkotmánybírósági határozatokat. Álláspontom szerint azonban – nem vitatva a fenti megállapításban rejlő hasznos párhuzamok meglétét – a sarkalatosság kérdése több pusztán formai kérdésnél, az nem értelmezhető csupán minősített többséget megkívánó eljárási szabályként.
- [157] 2. A Nemzeti hitvallás kinyilvánítja, hogy a magyar nemzet tagjai tiszteletben tartják a történeti alkotmány vívmányait, miközben nem ismerik el a történeti alkotmány idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Korábbi közjogunk alapján a történeti alkotmány olyan sok évszázados – egyes vélemények szerint ezeréves – múltra visszatekintő konstrukció, amelyet különféle sarkalatos-, illetve alaptörvények, „alkotmányjogi megnyilatkozások”, valamint az „alkotmányi szokásjog” alakítottak.
- [158] Az Alaptörvény tehát, amikor normatív módon újra beemeli közjogunkba a sarkalatos törvény fogalmát, teszi ezt a modern jogállam elvárásaihoz igazítva, azaz a sarkalatos törvények a jogállam alappilléreinek is tekinthetők, lévén, hogy a politikai erők konszenzusa irányába kívánják terelni a törvényhozó hatalom letéteményeseit.
- [159] 3. Lényeges leszögezni, hogy az Alaptörvény nem előzmények nélkül, hanem a magyar jogtörténeti hagyományból merítve rendelkezik a sarkalatos törvények megalkotásáról. A sarkalatos törvények a történeti alkotmány évezredes időszakának kiemelt fontosságú jogszabályait jelentették.
- [160] Werbőczy az Aranybullából és az 1351-es törvényekből vett át a nemesség privilegizált státuszának alapját képező sarkalatos jogokat, de a „sarkalatos” szóhasználatot csak később illették a törvények egy bizonyos, kiemelt csoportját.
- [161] Az 1741:VIII. törvénycikk megszövegezésével, a közjogi felépítmény szerves alkotórészévé vált a „sarkalatos” (azaz „az ország karainak és rendjeinek sarkalatos jogaira” vonatkozó) törvények fogalma. E jelzővel fejezte ki ugyanis az adott törvények jelentőségét a jogalkotó. Ekkor szólt a törvény először tudatosan – még latinul – a jura cardinaliáról, illetve a leges cardinales-ról, s e század honosította meg az ún. alaptörvények (leges fundamentales), fogalmát is, mintegy a sarkalatos jogok biztosítékainak tekintve azokat. A sarkalatosság mindenesetre ekkor sem ezen törvényeknek a jogforrási hierarchiában betöltött kivételezett szerepére (ilyen status ugyanis nem tapadt e törvényekhez), hanem a tartalmuk fontosságára utalt.
- [162] A vármegyei szóhasználatot (elsőként Bihar vármegye – 1786) követően, országos jelentőséggel, az 1791:X. törvénycikkben megjelenő „Constitutio” kifejezés nyomán Széchenyi István alkotta meg az „Alkotmány” elnevezést, amely így honosodott meg a magyar jogi- és köznyelvben. Széchenyi: „Magyarország sarkalatos törvényei s államjogi fejlődése” című postumus művében olvasható összefoglalás szerint, a kor jogászai feltétlenül a sarkalatos törvények körébe tartozónak tekintették az összszöveget, az Aranybullát, a koronázási esküt, a királyi hitlevelet, a bécsi és a linzi békét, a Pragmatica Sanctiót, az 1791. évi közjogi törvényeket, a vallásszabadságról, valamint a nyelvről szóló törvényeket. Ide sorolhatjuk továbbá a későbbi jogalkotásból pl. a kiegyezési törvényeket is.

- [163] Magyarországnak 1949-ig nem volt modern értelemben vett írott (ún. kartális) alkotmánya. Az 1949-ben elfogadott 1949. évi XX. törvény is csak nevében, de nem tartalmában volt alkotmány. Létrejöttét és regnálását oktrojált volta és részben ebből fakadó érvénytelensége kísérte, és nem hogy nem építkezett a történeti alkotmány vívmányaira, de éppenséggel eltörölni kívánta a(z alkotmányos) múltat (is).
- [164] 4. Az Alaptörvény által felélesztett és újrászabott sarkalatos jogalkotási folyamat alapjaiban érintette jogrendszerünket. Ez is arra mutat, hogy az Alaptörvény – a történelmi hagyományokat követve, – a sarkalatos törvényekkel és a történeti alkotmány vívmányaival (egyben, mint értelmezési elvvel is) együtt képezi az alkotmányos rendünk alapját. Ez a *differentia specifica* a minősített szavazati többséggel elfogadható, például az Alkotmány által is ismert ún. kétharmados törvények, vagy akár az 1989-es alkotmányrevízió során bevezetett alkotmányerejű törvényekhez képest. Éppen ezért az Alkotmánybíróság rendkívül fontos feladata, hogy különös gonddal őrizze a maguk teljességében vagy egyes rendelkezéseik tekintetében sarkalatosnak minősülő törvényeket és egyes sarkalatos törvényi rendelkezéseket. Ennek érdekében az Alkotmánybíróságnak a határozataiban – mint a jelen határozatban is – egyértelműen kifejezésre kell juttatnia a sarkalatosságot figyelembe nem vevő (törvény)módosítás/hatályon kívül helyezés esetén a közjogi érvénytelenséget eredményező alaptörvény-ellenességet.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [165] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

I.

- [166] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 3. pontjában foglaltakkal. Álláspontom szerint – osztva az indítványozó köztársasági elnök álláspontját – az Országgyűlés 2015. április 28-ai ülésnapján elfogadott, az állami földvagyon kezelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény 13. §-ának az Nfatv. 37. §-át és 38. § (3) bekezdését megállapító részei – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére figyelemmel – alaptörvény-ellenesek.

II.

- [167] A Törvény Nfatv.-t 37. §-sal kiegészítő 13. §-ának rendelkezése szerint a Törvény hatályba lépése előtt megkötött és a Mód2tv. hatályba lépésekor fennálló, a Nemzeti Földalapba tartozó földre vonatkozó haszonbérleti szerződéseket módosítva, megszünteti a szerződésekben az állam nevében eljáró szerv által a haszonbérlet javára alapított előhaszonbérleti jogot. Ezzel a jogalkotó a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött, és jelenleg is fennálló, a felek közötti szerződésekbe avatkozik bele egyoldalúan.
- [168] A többségi határozat indokolása részletesen bemutatja az Alkotmánybíróság arra vonatkozó gyakorlatát – mely a 32/1991. (VI. 6.) AB határozaton (ABH 1991, 146.) alapult, s amelyet a 8/2014. (III. 20.) AB határozat (ABH 2014, 174.) fejlesztett tovább –, hogy a felek szerződési szabadságának elve alapján létrejött, e szerződések állam általi, jogszabállyal történő egyoldalú módosítása mely feltételek fennállása esetén lehet alkotmányos. Egyetértek a többségi határozat indokolásának azon megállapításával is, hogy jelen esetben nem áll fenn az említett határozatokban vizsgált olyan kivételes és súlyos válsághelyzet, amely lehetővé tenné a jogalkotó számára ezt az egyoldalú, a már létező szerződésekbe történő jogalkotói beavatkozást.

- [169] Ugyanakkor álláspontom szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy jelen esetben a Törvény 13. §-a olyan haszonbérleti szerződéseket érint, amelyek a Nemzeti Földalapba [mely az Nfatv. 1. § (1) bekezdése értelmében a kincstári vagyon része] tartozó földrészletekre vonatkozik, s teljes egészében állami tulajdonban állnak [Nfatv. 1. §, 3. § (3) bekezdés]. Így az a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) mint haszonbérelő által megkötött haszonbérleti szerződések, illetve azok valamennyi szerződésben foglalt kikötése valójában az állammal kötött meg. Az Nfatv. 3. § (1) bekezdése értelmében a Nemzeti Földalap felett a Magyar Állam nevében a tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket az agrárpolitikáért felelős miniszter az NFA útján gyakorolja; míg a Nemzeti Földalappal kapcsolatos polgári jogviszonyokban az államot (amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik) az NFA képviseli.
- [170] Az Alkotmánybíróság – már az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállami jogbiztonsággal összefüggésben – a 11/2013. (V. 9.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott az állam mint közhatalom-gyakorló és mint tulajdonos elválasztásából eredő alaptörvényi követelményekkel. E határozatában az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességét arra figyelemmel állapította meg, hogy a törvényhozó annak hatályba lépésekor nem alkotott átmeneti rendelkezéseket, és ennek következtében az állami tulajdonban álló erdőingatlanokra bejegyzett vagyoni értékű jogok (jelzálogjog) jogosultjai az ingatlanok (törvénnyel történő) forgalomképtelenné nyilvánítása következtében megfelelő biztosíték nélkül maradtak. [Megjegyzem, hogy az Nfatv. 1. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az adott ügyben szereplő erdő művelési ágú terület szintén a Nemzeti Földalapba tartozik.]
- [171] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben hangsúlyozta, hogy „[a] piacgazdaság körülményei között következetesen el kell határolni egymástól az állam közhatalmi és tulajdonosi minőségét. A vagyoni viszonyokban az állam tulajdonosként szerepelve a gazdasági élet egyik alanyaként és nem közhatalmi funkciót gyakorló szervként jelenik meg, és ennek megfelelően kell minősíteni. Amikor tehát az állam félként magánjogi viszonyokban jelenik meg, a másik (vele szerződő) félhez képest mellérendelt, vele egyenjogú viszonyban van. Ebben az esetben nem élvezhet a közhatalma révén nagyobb védelmet a másik (vele szerződő) félhez képest.” (Indokolás [37])
- [172] Az adott ügyben a Magyar Állam törvényhozóként, közhatalomként eljárva az ingatlanok forgalomképtelenségének törvényi kimondásával mentesítette magát a tulajdonosi teljesítési kötelezettsége alól. Erre nézve az Abh2. megállapította, hogy egyoldalúan felborulna az egyenjogúság és a mellérendeltség magánjogi és a jogbiztonság közjogi (alaptörvényi) követelménye, amennyiben a Magyar Állam közhatalmi és tulajdonosi minősége összeolvadna és egyazon szerződésben a jogalkotó közhatalomként és magánfélként is eljárhatna. Egyben hangsúlyozta, hogy az állam közhatalomként eljárva az ingatlanok forgalomképtelenségének kimondásával a felek jogviszonyában jelentős módosulást eredményezett, amely a felektől független külső jogi tényként, közhatalmi aktusként értékelhető (Abh2., Indokolás [38], [43]). Végül megállapította, hogy a jogalkotó az átmeneti szabályok megalkotásának elmulasztásával vagyoni értékű jogokat üresített ki visszaható hatállyal, anélkül, hogy új zálogtárgyról, más biztosítékról, illetve megfelelő fedezetről gondoskodott volna, megsértve ezzel többek között a jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelményét (Abh2., Indokolás [44]).
- [173] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság fenti határozatában a jogbiztonság vonatkozásában meghatározott követelményeket a Törvény Nfatv.-t 37. §-sal kiegészítő 13. §-ának rendelkezése alkotmányossági vizsgálata során is mérlegelni kellett volna. Megállapítható ugyanis, hogy (bár képviseletében az NFA járt el) a haszonbérbeadó (tulajdonosi minőségében) valójában a Magyar Állam; a haszonbérleti szerződés egyik szerződési kikötésében rögzített előhaszonbérleti jog pedig a Magyar Állam mint egyik szerződő fél akaratából (mely a többségi határozat szerint kizárólag a jogszabályban rögzített előhaszonbérleti jogokat jelenti) történt. Ezt követően a Magyar Állam törvényhozói minőségében kibocsátott (jog)szabályával a felek között megkötött szerződés egyik (jogszabályon alapuló) elemét egyoldalúan úgy szünteti meg, hogy ezáltal szabadul az őt terhelő egyik kötelezettségétől, ugyanakkor mindezzel vagyoni hátrányt okoz a másik szerződő félnek.
- [174] Álláspontom szerint azzal, hogy a Nemzeti Földalapba tartozó földre vonatkozó, már létrejött és jelenleg fennálló haszonbérleti szerződések egyik, felek által közös megegyezéssel rögzített pontját – nevezetesen az állam nevében eljáró szerv által a haszonbérelő javára alapított előhaszonbérleti jogot – a jogalkotó egyoldalúan közhatalmi aktsussal megszünteti, a haszonbérelő szerzett jogát sérti.
- [175] Figyelemmel az Alkotmánybíróság 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban foglaltakra – jelen esetben is alkalmazhatóak az Alaptörvény jogbiztonságra vonatkozó B) cikk (1) bekezdésének és az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális megfelelése folytán az Alkotmánybíróság jogbiztonság követelményével kapcsolatos korábbi megállapításai.

- [176] Az Alkotmánybíróság már a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a] jogállam alapvető eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság – többek között – megköveteli a megszerzett jogok védelmét, a teljességbe ment, vagy egyébként véglegesen lezárt jogviszonyok érintetlenül hagyását, illetve a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását.” (ABH 1992, 77, 81.)
- [177] A 62/1993. (XI. 29.) AB határozatában megerősítette, hogy a „jogállamisághoz hozzá tartozik a szerzett jogok tiszteletben tartása” (ABH 1993, 364, 367.).
- [178] Az Alkotmánybíróság a szociális ellátási rendszerek stabilitásával összefüggésben a 731/B/1995. AB határozatában kifejtette, hogy az alkotmányos védelmet élvező „szerzett jogok” a már konkrét jogviszonyokban alanyi jogként megjelenő jogosultságok, illetőleg azok a jogszabályi „ígérvények” és „várományok”, amelyeket a jogalkotó a konkrét jogviszonyok keletkezésének lehetőségével kapcsol össze. A jogszabályok hátrányos megváltoztatása így csak akkor ellentétes a „szerzett jogok” alkotmányos oltalmával, ha a módosítás a jog által már védett jogviszonyok lefolyásában idéz elő a jogalanyokra nézve kedvezőtlen változást (ABH 1995, 805, 806.).
- [179] Álláspontom szerint a Törvény Nfatv. 37. §-át beiktató 13. §-a azzal, hogy gyakorlatilag megszünteti a felek megállapodása alapján a haszonbérleti szerződésben kikötött, a haszonbérlet megillető előhaszonbérleti jogosultságot, a haszonbérlet igen erős jogát vonja el. A haszonbérleti szerződést megkötő haszonbérlet ugyanis az előhaszonbérleti jogosultságát a haszonbérleti szerződés megkötésének pillanatában megszerezte, s egyben kizárólag őt jogosítja arra, hogy a haszonbérleti szerződés lejártát követően – ilyen irányú szándéka esetén – az adott termőföldet ismételten meghatározott időtartamra (tipikusan tíz vagy húsz évre) haszonbérbe vehesse. A haszonbérlet e szerződési kikötés alapján megillető jogosultságát ráadásul igen erős (jogi) védelem is megilleti, mivel ez alapján az „új” haszonbérleti szerződésnek a „korábbi” haszonbérlettel történő megkötése szükség esetén bíróság előtt is kikényszeríthető. Szintén az előhaszonbérleti jog erősségét mutatja, hogy gyakorlatilag csak a haszonbérlet ellentétes szándéka akadályozhatja meg az előhaszonbérleti joggal rendelkező haszonbérlet újabb haszonbérletét az adott földterületre nézve. Továbbá e jogosultság vagyoni értéke konkrétan számszerűsíthető.
- [180] Az Alkotmánybíróság az 51/2007. (IX. 15.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a] »váromány«, a szó legtagabb értelmében olyan jövőbeli jogszerzést lehetővé tevő függő jogi helyzet, amelyben a jogszerzés feltételei részben megvannak, míg további feltételei a jövőben bekövetkeznek, vagy sem. Szűkebb értelemben várományon valamely alanyi jog megszerzésének jogilag biztosított lehetőségét értjük, amelytől a várományost az ellenérdekű fél önkényesen nem foszthatja meg (Szladiits Károly: A magyar magánjog vázlata. Budapest, 193[7]. 109.)” (ABH 2007, 652.).
- [181] Az Alkotmánybíróság határozataiban mind a dologi [pl. 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995. 188.], mind a szerződésen alapuló [15/2014. (V. 13.) AB határozatában (Indokolás [26]) – pénzügyi lízing] váromány alaptörvényi védelmét állapította meg.
- [182] Álláspontom szerint az előhaszonbérleti jog mint vagyoni értékű jog, attól függően, hogy jogszabályon vagy a felek szerződési kikötésén alapul-e, dologi, illetve kötelmi váromány, mely a szerzett jogok védelmét élvez.
- [183] Az Alkotmánybíróság a szerzett jogok védelmével összefüggésben már korai határozatában megállapította, hogy a szerzett jogok védelme nem abszolút érvényű, kivételt nem tűrő szabály; a kivételek elbírálása azonban csak esetről esetre az adott egyedi tényállás összes körülményeire figyelemmel lehetséges. Azt, hogy a kivételes beavatkozás feltételei fennállnak-e, végső soron az Alkotmánybíróságnak kell eldöntenie [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 154.]. A kivételes beavatkozás feltételeinek alkotmányosságát mint követelményt szintén számos alkotmánybírósági határozat megerősítette [lásd pl. 535/B/1996. AB határozat, ABH 1997, 646., 27/1999. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1999, 286.]. Az Alkotmánybíróság határozataiban azt is kifejtette, hogy „[a] jogbiztonság és a szerzett jog alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni” (először lásd 515/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 976, 977.). Amennyiben a jogalkotó figyelemmel van arra, hogy a bevezetett korlátozások ne vezessenek már megszerzett alanyi jogosultságoktól való megfosztáshoz, a jogszabály-módosítás a jogbiztonság követelményét nem sérti és ezért nem alkotmányellenes (731/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 806.).
- [184] Jelen esetben nem ez történik. A Törvény kifogásolt rendelkezése folytán az állam közhatalmi aktussal a közte mint tulajdonos és a haszonbérlet között korábban megkötött, már fennálló haszonbérleti szerződésekbe avatkozik bele oly módon, hogy az állam közhatalmi minőségében a haszonbérleti szerződés egyik olyan lényeges szerződési elemének hatályvesztését, azaz megszűnését mondja ki, amely szerződési feltétel hiánya befolyással lehetett volna a haszonbérlet haszonbérleti szerződés megkötésére vonatkozó akaratára. Az ugyanis a haszonbérlet számára nem elhanyagolható szerződési elem, hogy az adott földterületet mennyi ideig veheti haszonbérbe, mivel mindezek ismeretében tud ezzel összefüggésben különböző gazdasági döntéseket meghozni, így pl. beruházásokat

eszközölni, figyelemmel különösen azok megtérülésére. Önmagában ugyanis a haszonbérleti szerződés lejártát követő elszámolás nem a megtérülést, csupán a befektetett eszközök – amortizációval – csökkentett árának visszatérítését biztosítja.

- [185] Mindezek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó e jogszabály beiktatásával már a haszonbérleti szerződés megkötése pillanatában a haszonbérő által megszerzett, vagyoni értékkel bíró alanyi jogosultságtól úgy fosztotta meg a fenti haszonbérőket, hogy ezen vagyoni értékű jog elvétele – annak ellenére, hogy az konkrétan számszerűsíthető vagyoni érték – semmiféle ellentételezéssel, kompenzációval nem jár. Ezért – álláspontom szerint – a Törvény Nfatv. 37. §-át beiktató 13. §-a, mely a már fennálló előhaszonbérleti szerződések azon szerződési kikötései hatályvesztését állapítja meg, amelyben az állam nevében eljáró szerv a haszonbérő javára előhaszonbérleti jogot alapított, azzal, hogy a haszonbérő e fennálló jogosultságától mint már megszerzett alanyi jogától kompenzáció nélkül fosztja meg, sérti a megszerzett jogok védelmének elvi alapját képező jogbiztonságot mint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság leglényegesebb fogalmi elemét.

III.

- [186] A Törvény Nfatv.-t 38. § (3) bekezdéssel kiegészítő 13. §-ának rendelkezése a haszonbérleti szerződések felmondását kibővítve, egy új, további felmondási okot vezet be. Eszerint azokra a Nemzeti Földalapba tartozó földekre megkötött haszonbérleti szerződésekre nézve – amelyekre az Nfatv. 38. § (1) bekezdésével a 2010. szeptember 1-jé előtt létrejött vagyonkezelői jogviszonyokat 2016. április 1-jével kötelezően megszünteti – az NFA egy egyoldalú, új felmondási lehetőséggel élhet, mivel a Törvény az NFA-nak biztosítja e haszonbérleti szerződések legkésőbb 2016. december 31-ig, de legalább az adott gazdasági év vége előtt 60 nappal, hatvan napos felmondási idővel a gazdasági év végére történő felmondását.
- [187] Mint arra a többségi határozat is utal, az Alkotmánybíróság a 3298/2014. (XI. 11.) AB határozatában nem találta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és M) cikkébe ütközőnek a Tftv. 2013. december 16-án hatályban volt azon rendelkezését, amely a haszonbérbe adó személyében bekövetkező változás esetén (kivéve a törvényes öröklést) a haszonbérbe adó jogutódja számára a haszonbérlet 60 napos felmondással történő megszüntetését tette lehetővé, amelyet a haszonbérbe adó azon kötelezettségvállalásához kötött, hogy a tulajdonába került termőföldet öt éven belül nem idegeníti el és azt saját maga használja, továbbá a haszonbérővel szemben elszámolási kötelezettséget írt elő. E határozatában az Alkotmánybíróság mind a jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó jogbiztonság sérelmének, mind az Alaptörvény M) cikkéből levezetett szerződési szabadság elve sérelmének vizsgálatánál mérlegelte az adott felmondási lehetőség többszörösen feltételekhez kötött voltát (így pl. a termőföld öt éven belüli elidegenítési tilalma, valamint saját maga általi művelési kötelezettsége, jogszabályban előírt elszámolási kötelezettség tényleges megvalósítása).
- [188] Jelen esetben a jogalkotó az NFA e haszonbérleti szerződések felmondásának lehetőségét teljesen szubjektív, jogszabályban meg nem határozott szempontok szerinti (diszkrecionális) döntésére bízta, anélkül, hogy az egyoldalú felmondáshoz a jogalkotó bármilyen garanciális (a fenti példán bemutatott) többletfeltételt (pl. a harmadik személyekkel mint haszonbérővel a haszonbérlet felmondásakor az elszámolási kötelezettség tényleges megvalósítását) írta elő.
- [189] A jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes értelmezésében azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és előre láthatóak legyenek a norma címzettjei számára {9/1992. (I. 30) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; az újabb gyakorlatból: 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]}.
- [190] Ismételtelen hangsúlyozom az Alkotmánybíróság 11/2013. (V. 9.) AB határozatában foglalt azon megállapítását, mely szerint a vagyoni viszonyokban az állam tulajdonosként szerepelve a gazdasági élet egyik alanyaként, s nem közhatalmi funkciót gyakorló szervként jelenik meg, s ez esetben a másik szerződő félhez képest mellérendelt, egyenjogú viszonyban kell(ene) lennie. Mindezek alapján nem élvezhet a közhatalma révén nagyobb védelmet a másik (vele szerződő félhez) képest, s nem bújhat ki a mellérendeltségből eredő kötelezettségei alól sem. Megjegyzem még: különösen irányadó ez azokra a helyzetekre, amikor az állam jogalkotói hatalmának gyakorlásával önmagának biztosít előnyt, hiszen e jogalkotói aktusok felülvizsgálata rendes bírósági úton nem történhet meg, azaz a másik fél bírósági úton sem kérheti az Alaptörvényben biztosított jogainak védelmét.
- [191] Álláspontom szerint tehát a haszonbérleti szerződés egyoldalú, az NFA javára történő, szigorú feltételekhez nem kötött, ámde szubjektív mérlegelésen alapuló felmondással történő megszüntetési lehetősége szintén alaptörvény-

ellenes, mivel sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvéből folyó jogbiztonság követelményét.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

[192] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Lévay Miklós s. k.
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

[193] Egyetértek a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával, valamint a 3. pontjának azzal a részével, amely megállapítja, hogy a Törvény 5–6. §-a, valamint a 13. §-ának az Nfatv. új 37. §-át megállapító része nem ellentétes az Alaptörvénynek a rendelkező részben megjelölt rendelkezéseivel. Álláspontom szerint azonban a Törvény 13. §-ának az Nfatv. új 38. § (3) bekezdését meghatározó része alaptörvény-ellenességét is ki kellett volna mondania az Alkotmánybíróságnak, mivel az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamból következő jogbiztonság alapelvét.

[194] Azzal, hogy a Törvény hivatkozott rendelkezése lehetővé tenné a határozott időre megkötött haszonbérleti szerződések idő előtti, pusztán az új vagyongazdálkodó döntésén alapuló felmondását, a jogalkotó kellő indok nélkül avatkozna be tartós, szerződésen alapuló jogviszonyokba. Ez sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét és nem felel meg az Alkotmánybíróság e tárgyban kialakított gyakorlatának. Nézetem szerint a határozatban hivatkozott, 3298/2014. (XI. 11.) AB határozat jelen ügyben azért nem hozható fel teljes értékű analógiaként, mivel az ott vizsgált esetben a jogalkotó szigorú feltételekhez kötötte a szerződés felmondását (elidegenítési tilalom és saját művelési kötelezettség), valamint kifejezetten rendelkezett az elszámolási kötelezettségről. Abban az ügyben a jogalkotó a körülmények megváltozására tekintettel, a tulajdonosi, haszonbérbeadó oldalon történt jogutódlás miatt, a *clausula rebus sic stantibus* elvére tekintettel tette lehetővé a szerződés felmondását. A jelen ügyben tulajdonosváltás nem történne, a körülmények megváltozása (új vagyongazdálkodó) nem külső okra, hanem végső soron a tulajdonos (állam) akaratelhatározására lenne visszavezethető. Az új vagyongazdálkodó ráadásul minden korlátozás nélkül, saját belátása szerint mondhatná fel a haszonbérleti szerződéseket a Törvényben meghatározott időn belül, és a Törvény nem rendelkezik az elszámolási kötelezettségről sem. Bár a Fétv.-nek az elszámolási kötelezettséget megállapító 62. §-át az így megszűnő haszonbérleti szerződések esetén is alkalmazni kellene, a haszonbérletért érhetnék olyan károk, amelyeket nem térítenek meg számára. [Így például a Fétv. 62. § (4) bekezdése rendelkezik arról, hogy ha a haszonbérlet tárgyat képező földhöz kötődő olyan európai uniós vagy nemzeti forrásból folyósított agrár-vidékfejlesztési támogatást vett igénybe, amelynek feltételül jogszabály meghatározott időtartamra földhasználati kötelezettséget ír elő, a szerződés megszűnésekor a haszonbérbeadó köteles pénzben megtéríteni a haszonbérletnek a támogatási összeg haszonbérleti szerződés megszűnése miatti elvesztéséből eredő kárát. Ez a kártalanítási kötelezettség azonban csak akkor áll fenn, ha a felmondásra a Fétv. 60. §-a alapján került sor, így a Törvény 13. §-a által az Nfatv.-be beépített új 37. § (3) bekezdésében meghatározott felmondások esetén ezek a károk nem kerülnének megtérítésre. Ez a szabályozás márcsak amiatt is ellentmondásos, mert az Nfatv. 18. § (1c) bekezdése ilyen indokok okán a már lejárt haszonbérleti szerződések meghosszabbítását lehetővé teszi.]

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [195] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával, következésképpen azok indokolásával sem az alábbiak miatt.
- [196] 1. Nem értek egyet a határozat rendelkező részének ellentmondásos megfogalmazásával.
- [197] A vizsgált Törvény 1. §-át a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontja is alaptörvény-ellenesnek minősíti, igaz, az Alaptörvény eltérő cikkeinek megsértése miatt. A Törvény 5–6. és 13. §-ai pedig megjelennek a határozat rendelkező részének 2. és 3. pontjaiban is, azokat a 2. pont alaptörvény-ellenesnek, míg a 3. pont nem alaptörvény-ellenesnek minősíti, megint csak az Alaptörvény eltérő cikkeivel összefüggésben.
- [198] Ez a megoldás összemosza az alaptörvény-ellenességet mint alkotmányjogi minősítést az alaptörvény-ellenesség konkrét okával, az Alaptörvény valamely rendelkezésének megsértésével. Egy törvény, illetve egy törvényi rendelkezés vagy alaptörvény-ellenes vagy nem az, másrészt az Alaptörvény egy vagy több rendelkezésének megsértése esetén is csak egyszer minősül alaptörvény-ellenesnek. Más megfogalmazásban: ha a vizsgált törvény valamely rendelkezése megsérti az Alaptörvény akárcsak egy rendelkezését is, akkor ennek folytán alaptörvény-ellenes, függetlenül attól, hogy az Alaptörvény más rendelkezéseit sérti-e vagy nem.
- [199] 2. Nem értek egyet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének felhívásával a T) cikk (4) bekezdésének következetes felhívása nélkül.
- [200] Egyetértek a határozat indokolása III.3.4. pontjának következtetésével, miszerint a sarkalatosság megsértését az Alaptörvény 38. cikke alapján kellett vizsgálni, ezért a B) cikk (1) bekezdésével való összhang figyelmen kívül hagyható volt (Indokolás [46]). Ennek indokolása ugyanakkor nem következetes.
- [201] Az Alkotmánybíróság működésének első éveiben a jogforrási rendszerrel, a jogalkotással szembeni követelményekkel, a jogalkotói hatalom korlátaival, a jogszabályok közjogi érvényességével kapcsolatos álláspontját az ideiglenes Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, röviden: a jogállamiságból vezette le. Ez a megoldás az ideiglenes Alkotmány hatályának utolsó időszakában már indokolatlan volt, és még kevésbé tartható az Alaptörvény hatálya alatt.
- [202] Míg ugyanis a legisztikai-normatani kérdéseket illetően kezdetben nem állt más alapvető szabály az Alkotmánybíróság rendelkezésére, mint a 2. § (1) bekezdése (még ha a konkrét jogalkotási felhatalmazásokat, a kétharmadoság követelményét részletszabályok rendelték is), a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXIII. törvény 1. §-a 2011. január 1-jei hatállyal beiktatta a 7/A. §-t, amely pontosan megjelölte az általánosan kötelező magatartási szabályokat. Az Alaptörvény ezen az úton ment tovább, és miközben a B) cikkének (1) bekezdése lényegében átvette a korábbi Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdését, az Alaptörvény T) cikke a magyar jogrendszer szerkezetére vonatkozóan igen pontos rendelkezéseket tartalmaz.
- [203] Ebből következően ma már világosan rendelkezésre áll olyan közvetlen szabály, amelyből a jogforrási rendszerrel, a jogalkotással szembeni követelményekkel, a jogalkotói hatalom korlátaival, a jogszabályok közjogi érvényességével kapcsolatos követelmények levezethetők. Ez pedig a jogforrási rendszerre vonatkozó T) cikk, szemben a jogállamiság normatív, ugyanakkor jóval absztraktabb fogalmát adó B) cikkel.
- [204] A B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság és a jogforrási rendszerre vonatkozó T) cikk egymással generalitás-specialitás viszonyban áll, vagyis a B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság követelményét a jogforrási rendszer tekintetében a T) cikk bontja ki, ezért a B) cikk (1) bekezdésére hivatkozás mellett, az értékelést a T) cikk alapján kellett volna elvégezni. (Természetesen az is következik a fentiekből, hogy a korábbi alkotmánybíróági határozatok nemcsak az Alaptörvény záró rendelkezéseinek 5. pontja miatt, hanem meghatározó tartalmi különbség miatt sem alkalmazhatók alapos megfontolás nélkül.)
- [205] Tény persze, hogy a T) cikk (4) bekezdésére az indokolás utal, de nem következetesen, így a rendelkező rész és az indokolás között ellentmondás van.
- [206] 3. Nem értek egyet a köztársasági elnök indítványa vagylagos szerkezetének figyelmen kívül hagyásával.
- [207] A köztársasági elnök szabatos, alapos jogi megfontolást tükröző vagylagos szerkezetű indítványt terjesztett elő. Az egyes támadott rendelkezések tartalmi vizsgálatát csak abban az esetben kérte, ha az Alkotmánybíróság azok közjogi érvénytelenségét nem állapítaná meg. A határozat az indítvány kizáró vagylagosságát indokolatlanul figyelmen kívül hagyva a közjogi érvénytelenség megállapítása ellenére elvégezte az indítvány tartalmi vizsgálatát is. Ezzel a határozat túlterjeszkedett a köztársasági elnök indítványán.

- [208] Az Alkotmánybíróság bíróság. Feladata a normakontroll-eljárásban az, hogy a jogalkotó Országgyűlés által alkotott konkrét törvény és az Alaptörvény összhangját vizsgálja. Ha egy rendelkezést (szabályozást) formai okból érvénytelennek, azaz a jogszabályi rendeltetés betöltésére alkalmatlannak nyilvánít, nincs helye tartalmi vizsgálatnak. Ha nincs érvényes szabály, nem lehet megmondani, mi következne belőle, ha érvényes volna. Az újabb szabályozási alternatívák kialakítása, megfontolása, az azok közötti választás a jogalkotó számára biztosított alkotmányos felhatalmazás része. A közjogi érvénytelenség ellenére elvégzett tartalmi vizsgálattal jelen esetben az Alkotmánybíróság megfosztja a jogalkotót attól, hogy szabadon mérlegelje azokat a lehetőségeket, amelyek más, újabb szabályozási körülmények között nem feltétlenül lennének alaptörvény-ellenesek.
- [209] Abból tehát, hogy a köztársasági elnök – mivel nem láthatta előre az Alkotmánybíróság döntését – teljes körű indítványt írt, nem következik, hogy azt teljes körűen el is kellett (és szabadott) bírálni. A határozat rendelkező részének 2. pontjával a Törvény 1. §-a tekintetében már csak ezért sem értek egyet, miként az indokolás IV. részével sem (Indokolás [63] és köv.).
- [210] 4. Nem értek egyet a sarkalatosságnak a határozat indokolásában kifejtett értelmezésével.
- [211] A köztársasági elnök indítványának első pontja kifejezetten absztrakt vizsgálatot igényelt a jogforrási rendszer belső összefüggései tekintetében. Arról kellett döntenie az Alkotmánybíróságnak, hogy mi a sarkalatosság értelmezése (törvényre, szabályozási tárgyra vagy konkrét rendelkezésre, esetleg ezek valamilyen kombinációjára vonatkozik-e), illetve mi a sarkalatos szabályozás következménye (megállapítható-e érinthetelenség-kizárólagosság egyszerű törvény és minden más jogszabály számára).
- [212] Összességében tehát az Országgyűlés jogalkotó hatalmának korlátairól kellett döntenie. Ezt a vizsgálatot különös gondossággal kellett volna elvégezni, egyrészt azért, mert a kérdés Magyarország alkotmányos működésének lényegét érinti, másrészt azért, mert a megállapításokhoz az Alkotmánybíróság kötve lesz, tehát a jövőbeni hasonló kérdések esetén nehezen lehet megengedőbb vagy szigorúbb.
- [213] A határozat nem végezte el következetesen a sarkalatosságnak ezt az elvi értelmezését. Figyelmen kívül hagyta a jelenlegi jogforrási rendszer nagyfokú bonyolultságát, a nem több-, hanem egyenesen sokszintű szabályozást, a nagyszámú utaló és általános közvetítő szabályt, a dogmatikai jogréteg beszívargását a kodifikációba, amelyek következtében a sarkalatosság nem minden esetben és nem minden szabályozandó részletkérdés tekintetében tekinthető kizárólagosnak.
- [214] Függetlenül attól, hogy a sarkalatosságot hogyan értelmezzük – törvényre, szabályozási tárgyra vagy konkrét rendelkezésre vonatkoztatjuk-e –, álláspontom szerint nem tartható az a következtetés, miszerint egy sarkalatos szabály tartalmához más jogforrás (egyszerű törvény, esetleg rendelet) soha semmit ne tehetne hozzá. Az nem lehet vitás, hogy a sarkalatos szabályt nem sarkalatos szabály nem helyezheti hatályon kívül, illetve tartalmát, alkalmazhatóságát nem szűkítheti – ezt hordozza a non derogatur-elv. Más a helyzet azonban a kibővítéssel, a sarkalatos szabály alkalmazhatóságát biztosító kiegészítő szabályok megalkotásával. Még az Alaptörvény és törvény viszonyában is megállapítható, hogy önmagában abból, hogy egy kérdést az Alaptörvény szabályoz, nem következik – külön felhatalmazás hiányában sem –, hogy jogszabály ne pontosíthatná ugyanazt a kérdést. [Csak példaként: az Alaptörvény 29. cikke rendelkezik az ügyészségről. A (2) bekezdés b) pontja szerint a legfőbb ügyész és az ügyészség képviseli a közvádat a bírósági eljárásban. Nincs felhatalmazás arra, hogy a közvád képviselőjének módját, terjedelmét, korlátait szabályozza más norma, holott a büntetőeljárásról szóló (egyszerű) törvény ezt teszi. A példa alkalmas a sarkalatos és egyszerű törvény viszonyának megvilágítására is. A 29. cikk (7) bekezdése szerint az ügyészség szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg. Ezt teljesíti az ügyészségről szól 2011. évi CLXIII. törvény. E sarkalatos törvény mellett azonban az ügyészség működésének „még részletesebb” szabályairól rendelkezik a büntetőeljárás, a polgári perrendtartási, a szabálysértési törvény. Sőt, bizonyos nem az alpműködésre vonatkozó kérdésekben (iratkezelés, tűzvédelem) még rendeletek is.]
- [215] A sarkalatosság tehát álláspontom szerint nem zárja ki feltétlenül, hogy a sarkalatos törvénnyel biztosított feladat- és hatáskör egyszerű törvénnyel vagy alacsonyabb szintű jogszabállyal ne lenne bővíthető. Különösen akkor nem, ha a bővítés más, az Alaptörvényben vagy sarkalatos törvényben meghatározott feladat vagy érték biztosításához feltétlenül szükséges. Az ezzel ellentétes következtetés nem pusztán formalista lenne, de figyelmen kívül hagyná a jog célját. Azt, hogy a jog magatartási szabályokból áll, amelyeknek érvényesíthetőnek kell lenniük annak érdekében, hogy az általuk védett tartalom megvalósulhasson. Ezért a határozat indokolása III.3.3. pontjának utolsó mondatából (Indokolás [36]) nem tartom levonhatónak azt a következtetést, amelyet a következő pontok tartalmaznak.
- [216] 5. Nem értek egyet azzal a megállapítással, hogy a Törvény 1. §-a közjogi érvénytelenség miatt alaptörvény-ellenes.

- [217] A Törvény 1. §-az Szt. 15. § (5) bekezdéséből hatályon kívül helyezi azt a részt, amely arról szól, hogy „a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerve kezelésébe kell adni” bizonyos állami tulajdonú földeket (védett és védelemre tervezett területek, amelyeknél a szövetkezeti közös használat megszűnt). Ennek helyébe lépne az a rendelkezés, hogy e területek „a Nemzeti Földalapba kerülnek”. Mindeközben az Nfatv. hatályban maradó 21. § (3c) bekezdése szerint „A védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv vagyonkezelésébe kell adni azt a földrészt, amelynek állami tulajdonba vételére a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállítása vagy természetvédelmi célok megvalósítása érdekében került sor”. Ez utóbbi szabály pedig sarkalatos. Mindkét – a sarkalatos és nem sarkalatos törvény esetben is a vagyonkezelésbe adásról van szó, csak más a jogosult a törvény, és más a sarkalatos törvény szerint. Ez látszólag valóban ellentmondás, mégpedig olyan, ami alaptörvény-ellenességre utal.
- [218] Ki kellett volna mondani – az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése és a 38. cikk (1) bekezdése értelmezése alapján, tartalmi szempontból –, hogy a konkrét esetben a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv vagyonkezelésébe adása a sarkalatosság által védett lényegi körülmény. (Ezzel a megoldással a sarkalatosság érdemi, tartalmi eleme átkerült volna a közjogi érvénytelenség vizsgálati körébe, vagyis az indítvány vagylagoságának problémája is megoldódott volna.) Ez a megoldás világos lenne, és azt is kétség kívül jelezné, hogy az Alkotmánybíróság megállapításai csak erre az esetre vonatkoznak, vagyis a sarkalatosság eseti vizsgálata során kimondottak más sarkalatos törvény esetén nem alkalmazhatók maradéktalanul, azok tekintetében ugyanis más körülményeket kell vizsgálni.
- [219] Ezzel együtt a sarkalatos és nem sarkalatos szabályozás közötti ellentmondás csak látszólagos. A védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős azonosítható szervet ugyanis a sarkalatos törvények nem hoznak létre. Arról a Kormány az Alaptörvény 15. cikkében kapott felhatalmazás alapján, eredeti jogalkotó hatáskörében eljárva, rendelettel döntött és dönthet ezután is. A látszólagos ellentmondást tehát a Kormány rendeletalkotással – a természetvédelmi kezeléséért felelős szerv kijelölésének megváltoztatásával vagy más vagyonkezelő szervvel való együttműködési kötelezettség kimondásával – fel tudná oldani. Ezt a rendeletet azonban csak a most vizsgált törvény kihirdetését követően alkothatná meg [ennek módja lehetne a Kormr., illetve a 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet módosítása is]. Ki nem hirdetett törvényhez azonban nem igazodhat a Kormány.
- [220] Az államigazgatási szerv alakításának, továbbá feladat- és hatáskörük megállapításának jogát sarkalatos törvény tehát ebben az esetben sem vonta el a Kormánytól, legalábbis a határozat nem vezeti le, hogy miért tette volna. Ez pedig arra utal, hogy a vizsgált, ki nem hirdetett törvény mégsem a sarkalatosság lényegét érinti, hiszen az per definitionem nem függhet kormányrendelettel. A határozat indokolásának V.5. pontjában (Indokolás [93 és köv.]) írtakból ezért éppen a rendelkező rész 1. pontjával ellentétes következtetés adódik. Ezt erősíti, hogy a határozat indokolásának érvelése még alacsonyabb szintű jogforrásra, a nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi célú vagyonkezelési tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról szóló 12/2012. (VI. 8.) VM utasításra is támaszkodik.
- [221] Az előzőekre alapozva a vizsgált Törvény tekintetében a sarkalatosság követelményét és következményeit inkább megtartottak, mintsem megsértettnek látom. A vizsgált törvény nem helyezett hatályon kívül és nem módosított egyetlen sarkalatos szabályt sem. A határozat ebben a tekintetben nem megalapozott, és ennek további következménye, hogy a határozat érvelése valójában felhatalmazást ad a Kormánynak arra, hogy a vizsgált és az Alkotmánybíróság döntése értelmében hatályba nem lépő törvény helyett egymaga szabályozza rendeletben a kérdést.
- [222] 6. Nem értek egyet a természetvédelem tekintetében már elért jogszabályban biztosított védelmi szint megsértésének megállapításával, vagyis a tartalmi alaptörvény-ellenesség kimondásával sem.
- [223] A vizsgált törvény rendelkezései tartalmilag nem ellentétesek az Alaptörvénnyel, mert nem csökkentik a természetvédelmi szabályozás már elért védelmi szintjét. A határozatban felhívott Abh. természetvédelmi jogi garanciarendszerének lényege az volt, hogy a természetvédelmi területeknek állami tulajdonba kellett kerülniük és abban kellett maradniuk. Ezt a most vizsgált törvény nem sértene. Minden alapot nélkülöz annak feltételezése, hogy a Kormány által irányított vagy felügyelt egyik államigazgatási szerv nem képes ugyanazt a hatékony védelmet biztosítani a vagyonkezelés tekintetében, mint egy másik. Elvileg ugyan lehetséges lett volna arra a következtetésre jutni, hogy a rendelet helyett törvénynek kellene szabályoznia a vagyonkezelés részleteit, de az Alaptörvényből közvetlenül ez nem következik, és a határozat sem állít ilyet.
- [224] A határozat összességében azt tekinti az Alaptörvény megsértésének, hogy az Országgyűlés törvényben szabályozott olyan kérdést, aminek szabályozásához elegendő egy kormányrendelet is. Ez a jogforrási hierarchia féltreértése.

- [225] 7. Álláspontom szerint nem a vizsgált rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapításával, hanem az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdéséből és a 38. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény kimondásával lett volna megerősíthető a természetvédelmi szabályozás már elért szintje.
- [226] Az előző érvek alapján ugyanis bármely államigazgatási szerv vagyongazdálkodási jogát, sőt akár a nemzeti park igazgatóságokat is megszüntetheti a Kormány. Egyszerű jogértelmezéssel is arra a következtetésre lehet jutni, hogy a Nemzeti Földalap vagy bármely más államigazgatási szerv működése során köteles lenne biztosítani ugyanazt a védelmi szintet, mint a nemzeti park igazgatóságok vagy más tulajdonos, illetve vagyongazdálkodó. Ennek megerősítéseként akár alkotmányos követelményként is kimondható lett volna, hogy a Kormány köteles létrehozni olyan államigazgatási szervet, amelynek nevesített feladata a védett területek természetvédelmi kezelése, továbbá hogy ezt a szervet egyetértési jognak kell megilletnie az érintett területek hasznosításával kapcsolatos alapvető döntések meghozatala során.
- [227] Az alkotmányos követelmény kimondása mellett a vizsgált törvény hatályba lépésének tartalmi szempontból sem lehetne alkotmányos akadálya, miközben a köztársasági elnök által elérni kívánt cél sem sérülne.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 17/2015. (VI. 5.) AB határozata
a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény egyes rendelkezései,
illetve a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes
rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 103/A. § (1) bekezdése szövegrésze
alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, alkalmazásuk kizárásáról, valamint
alkotmányos követelmények megállapításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában – *dr. Juhász Imre és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Kiss László és dr. Lévy Miklós* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvényben a földbizottságok számára biztosított jogosultság a termőföldre vonatkozó adásvételi szerződés megakadályozására nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított, a P) cikkel a termőföld tekintetében korlátozott tulajdonhoz való joggal. Ezért az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 27. § (1) bekezdése a) pontjának aa) alpontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a földbizottságok eljárásával kapcsolatos alkotmányos követelményként megállapítja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése csak akkor biztosított, ha
 - a) a földbizottságok állásfoglalása a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel tartalmazza, hogy annak okszerűsége érdemben is elbírálgatható a hatósági eljárásban, a hatósági döntés ténybeli megalapozottsága és jogszerűsége pedig nemcsak formai szempontból, hanem érdemben is felülbírálgatható a bírósági felülvizsgálat során, illetve
 - b) a helyi önkormányzat képviselő-testületének a földbizottság állásfoglalása ellen benyújtott kifogást elbíráló határozata, mint közbenső érdemi döntés ellen bírósági felülvizsgálat igénybe vehető.
3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 27. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontja és 68. § (5) bekezdésének második mondata alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 103/A. § (1) bekezdése második mondatának „a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 103/A. § (1) bekezdésének második mondata a következő szöveggel marad hatályban:
„Az állásfoglalás ellen – 5 napon belül – az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult kifogást terjeszthet elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél.”
5. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 103/A. § (1) bekezdésének alkalmazása során alkotmányos követelmény, hogy a jegyző a kifogás benyújtására jogosultak közül a név szerint ismertekkel közölje a földbizottság állásfoglalását és a kifogás benyújtására nyitva álló határidőt.
6. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezések az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon vesztek hatályukat, és e naptól nem alkalmazhatók.
7. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezések nem alkalmazhatók a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 9.K.31.134/2014. szám alatt, a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 2.K.27.297/2014. szám alatt, a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 7.K.27.047/2015. szám alatt folyamatban lévő, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Indokolás

I.

- [1] 1. Adásvételi szerződés hatósági jóváhagyása tárgyában hozott földhivatali határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2015. január 5-én 9.K.31.134/2014/5. sorszám alatt hozott végzésében az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte (a továbbiakban: Indítvány1).
- [2] A bíróság az előtte folyamatban lévő ügyben a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) 27. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontja és a 68. § (5) bekezdése, valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 103/A. §-ában az 5 napos határidők megállapítására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenességét észlelte.
- [3] A támadott rendelkezések szerint egyrészt a mezőgazdasági igazgatási szerv a termőföldre vonatkozó adásvételi szerződés jóváhagyását a helyi földbizottság állásfoglalásának hiányában (is) köteles megtagadni, másrészt azok a helyi földbizottság állásfoglalása hirdetményi közlésének időtartamára, az állásfoglalás ellen a települési önkormányzat képviselő-testületénél előterjeszthető kifogás határidejére tartalmaznak viszonylag rövid határidőket.
- [4] 1.1. A Földforgalmi törvényben új jogintézmény a földbizottság, amely a helyi közösség bevonását teszi lehetővé a földszerzési eljárásba. A települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek településenként helyi gazdálkodói közösséget alkotnak. A helyi gazdálkodói közösség képviseleti szerve a közösség tagjai által megválasztott helyi földbizottság. A helyi földbizottság a település közigazgatási területéhez tartozó földek mértékének arányában legalább 3, legfeljebb 9 főből áll. A helyi földbizottság a település közigazgatási területén a törvény hatálya alá tartozó földek tulajdonjogának forgalmát befolyásolja.
- [5] A törvény értelmében főszabályként minden olyan szerződéshez, amely a föld tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik, a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyása szükséges. A jóváhagyásról szóló döntéshez az eljáró hatóságnak kötelező beszereznie a helyi földbizottság állásfoglalását. A helyi földbizottság véleményt nyilvánít az ajánlattevő személy, valamint az elővásárlási nyilatkozatot tevő személyek szerzéséről. A helyi földbizottság vétőjoggal rendelkezik, vagyis támogatásának hiányában a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles elutasítani a jogügylet jóváhagyását; ugyanígy kell eljárni, ha a földbizottság nem adja ki állásfoglalását. A helyi földbizottság állásfoglalását a települési önkormányzat jegyzője a hivatala hirdetőtábláján 5 napra kifüggeszti. Az állásfoglalás

- ellen – a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő 5 napon belül – az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult kifogást terjeszthet elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél.
- [6] 1.2. Az Indítvány1 alapjául szolgáló ügy tényállásának, a megyei kormányhivatal közigazgatási határozatának, a bíróság szerint a közigazgatási perben alkalmazandó jogszabályoknak az ismertetését és értelmezését követően a bíróság kifejtette, hogy az alkalmazandó jogszabályok az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését sértik (tisztességes hatósági eljáráshoz és jogorvoslathoz való jog).
- [7] Az Indítvány1 idézte a 3/2014. (I. 21.) AB határozat indokolásának a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó egyes megállapításait, és hivatkozott a 9/2013. (III. 6.) AB határozat indokolásában megjelenő, a jogorvoslathoz fűződő joggal összefüggő értelmezésre.
- [8] A bíróság szerint a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való alapjogot sérti az, hogy a földbizottság állásfoglalásával szemben – sem közvetlenül, sem az érdemi döntés felülvizsgálatának keretein belül – a bírósági jogorvoslati út nem biztosított, hiszen ez az az állásfoglalás, mely hatását tekintve érdemében eldöntheti az ügyet, kötelező előírás okán, elutasító határozathoz vezet.
- [9] Az Indítvány1 szerint alaptörvény-ellenességet jelent az, hogy a földbizottság a hallgatásával is előidézheti ugyanezt a hatást: érdemben a szerződés hatósági jóváhagyásának megtagadását eredményezi állásfoglalásának ki nem adása. E hallgatással szemben a kifogás előterjesztésének lehetősége sincs biztosítva.
- [10] A bíróság azzal is érvel, hogy sérti a jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jogot a földbizottság állásfoglalásával szemben biztosított egyetlen jogorvoslat, a kifogás előterjesztésének szabályozása is, amelynek előterjesztésére az állásfoglalás rövid időtartamú kifüggesztését követően, rövid határidőn belül van lehetőség, miközben magáról az állásfoglalás kialakításáról, a jegyzőnek történő továbbításáról, a kifüggesztésről és a levétel időpontjáról az érintettek közvetlenül nem is értesülhetnek.
- [11] A bíróság szerint a felülvizsgálni kért rendelkezések megsemmisítésével, illetve az alapperben történő alkalmazásának kizárásával lehetővé válna az alapjogok sérelmének megszüntetése, illetőleg az, hogy a bíróság az alapperben (illetőleg más, kizárólag a földbizottság állásfoglalására alapított hatósági elutasítás felülvizsgálatára irányuló perben) a hatósági jóváhagyást megtagadó érdemi döntést ténylegesen felülvizsgálhassa.
- [12] 1.3. Az Indítvány1 tartalmaz a felülvizsgálni kért rendelkezésekkel az indítvány szerint szorosan összefüggő jogi szabályozással kapcsolatos aggályokat is. A bíróság – az Alaptörvény 24. cikkének (4) bekezdésére utalással, amely szerint a felülvizsgálni kért rendelkezésekkel szoros összefüggésben lévő más szabályok is vizsgálhatók és megsemmisíthetők – azt is állítja, hogy a földbizottság eljárásának jelenleg szabályozott módja egyéb aggályokat is felvethet. A bíróság ebben a körben az Alaptörvény P) cikkének és I. cikke (3) bekezdésének felhívása mellett kifejti, hogy nem lehet megállapítani, hogy a támadott szabályokban megjelenő korlátozásokra pontosan miért került sor, hogyan segíti a termőföld védelmét az alapjogok e korlátozása, egyáltalán azt szolgálja-e.
- [13] A bíróság szerint nem világos, hogy a földbizottság milyen mérlegelési/értékelési szempontok alapján alakítja ki állásfoglalását, ténylegesen mit jelent a Földforgalmi törvény 24. § szerinti „értékelés”. A Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdése („különösen” szófordulattal) ad ugyan értékelési szempontokat példálózó jelleggel, de azokat nem teszi kizárólagossá, azok részletes tartalmát nem adja meg és indokolási kötelezettséget, vagy bármilyen tényállás-tisztázási, bizonyítási kötelezettséget sem fűz hozzájuk. Jogszabály azt sem teszi kötelezővé, hogy az érintettek értesüljenek arról, hogy ügyük az eljárás e szakaszába jutott. A Földforgalmi törvény 23. § (5)–(6) bekezdései ugyanis nem írják elő közvetlen értesítésüket, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) pedig – figyelemmel arra, hogy a földbizottság nem hatósági eljárást folytat és eljárása nem értesítési kötelezettséggel párosuló bizonyítási cselekmény (pl. szemle) – szintén nem rendelkezik erről. Azt sem fogalmazza meg a Fétv. 103/A. § (1) bekezdése és az előzőekhez hasonló okokból a Ket., hogy az érintettek az állásfoglalás kialakításáról, vagy éppen annak hiányáról közvetlenül értesüljenek.
- [14] A bíróság mindezekre figyelemmel az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó egyes rendelkezések felülvizsgálatának kezdeményezése mellett, végzésében az egyéb rendelkezésekhez fűződő aggályait is megfogalmazta.
- [15] A bíróság utal arra, hogy az Indítvány1-re okot adó konkrét esetben a helyi földbizottság 2014. július 17-én alakította ki állásfoglalását. Eszerint „nem támogatja” az adásvételi szerződés jóváhagyását. Az állásfoglalás indokként csupán ennyit jelölt meg: „5.”. Az állásfoglalás végén a Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdésében foglalt, példálózó felsorolás sorrendjében, a jogszabályi példákat lényegében idézve, hat pontba sorolt jegyzék szerepelt, ennek 5. pontja a következő volt: „5. az adás-vételi szerződés jóváhagyása esetén az adás-vételi szerződés szerinti vevő, illetve a jegyzék szerinti, az első helyen álló elővásárlásra jogosult, vagy ha több elővásárlásra jogosult áll

az első helyen, akkor valamennyi első helyen álló elővásárlásra jogosult indokolható gazdasági szükséglet nélkül, felhalmozási célból szerezne meg a föld tulajdonjogát [Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdés c) pont cc) alpont]”.

- [16] 2. 2015. március 24-én a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság fordult az Alkotmánybírósághoz 2.K.27.297/2014/4. sorszám alatt hozott végzésével földforgalmi ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben, az Abtv. 25. §-a alapján, az eljárása felfüggesztése mellett. Az indítvány szerint a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerinti – ha a helyi földbizottság a 26. §-ban foglalt felhívás ellenére nem adja ki az állásfoglalását – fordulat Alaptörvénybe ütközik (a továbbiakban: Indítvány2).
- [17] A bíróság előtt indult eljárás alapjául szolgáló ügyben az adásvételi szerződést a szántó művelési ágú ingatlanait értékesítő felperes jóváhagyás céljából megküldte a mezőgazdasági igazgatási szerv (alperes) részére. Az alperes az adásvételi szerződés jóváhagyásának megtagadásához, vagy a jóváhagyás megadásához szükséges állásfoglalás beszerzése érdekében megkereste a helyi földbizottságot, majd a 15 napos határidő eredménytelen eltelte után az állásfoglalás kiadására újra felhívta a földbizottságot. A kitűzött határidő letelte után az alperes igazgatási szerv a 2014. október 27-én kelt 570179/6/2014. számú határozatával az adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadta. Döntését azzal indokolta, hogy a helyi földbizottság felhívás ellenére sem adta ki az állásfoglalást.
- [18] Az Indítvány2 szerint a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja a jogállamiság-jogbiztonság elvét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése] sérti, mivel az ügyfél kérelmét nem érdemi vizsgálat alapján utasítják el, hanem mulasztás miatt. Más ágazati jogszabályoktól eltérően a közigazgatási szerv hallgatása nem azt eredményezi, hogy „a kérelemnek helyt kell adni”. Sérül a jogállamiság elve az által is, hogy az érdemi döntésre jogosult mezőgazdasági igazgatási szervet köti a helyi földbizottság állásfoglalása (quasi „szakhatóság”), ugyanakkor az adott „szakkérdésben” nem is nyilvánít véleményt, csupán mulasztása miatt kell a szerződés jóváhagyását megtagadni. Az ügyfél nincs abban a helyzetben, hogy a helyi földbizottság mulasztása miatt intézkedést kérjen, s a mezőgazdasági szakigazgatási szerv határozatának jogszerűségét sem tudja vitatni, hiszen az a törvény rendelkezésének megfelelően, állásfoglalás hiánya miatt tagadja meg a szerződés jóváhagyását.
- [19] Az Indítvány2 hivatkozik arra is, hogy a tulajdonos rendelkezési joga kiterjed arra, hogy a tulajdonjogát másra átruházza. A bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik az a törvényi rendelkezés, hogy az átruházáshoz szükséges jóváhagyást az ügyfél azért nem kapja meg, mert a földbizottság „hallgatása” miatt a jóváhagyást meg kell tagadni.
- [20] A bíróság álláspontja szerint sérül az Alaptörvény tisztességes hatósági eljárást előíró XXIV. cikk (1) bekezdése is azáltal, hogy a hatósági eljárásban ugyanazon típusú ügyekkel kapcsolatban eltérő döntéseket hoznak pusztán azon okból, hogy egy megkeresett szerv, a helyi bizottság egyes esetekben egyáltalán nem nyilvánít véleményt, míg más esetekben eleget téve jogszabályi kötelezettségének érdemben a törvényben meghatározott szempontok szerint kialakítja állásfoglalását. Az ügyfél meg sem ismerheti, hogy a helyi földbizottság különböző eljárásának mi az indoka.
- [21] 3. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: Indítvány3) a 2015. április 13-án érkezett indítványában az előtte folyamatban lévő 7.K.27.047/2015. számú ügyben a per tárgyalása felfüggesztése mellett a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjai alaptörvény-ellenességének vizsgálatát kezdeményezte.
- [22] 3.1. Az Indítvány3 – a Földforgalmi törvény és Fétv. számos rendelkezésének ismertetését és értelmezését követően – kifejti, hogy a helyi földbizottság eljárási minősége a jogszabályban nem tisztázott, sui generis intézmény, melynek az ügyben történő „közreműködése”, annak következményeit tekintve mégis az ügy eldöntésével jár. Ez ellen a közreműködés, állásfoglalás vagy éppen annak hiánya ellen azonban a bírósági jogorvoslat lehetősége önállóan nincs biztosítva.
- [23] Ha a Hatóság a hatósági jóváhagyását megtagadó döntését arra tekintettel hozza meg, hogy a helyi földbizottság állásfoglalása az ügylet jóváhagyását nem támogatta, vagy a helyi földbizottság nem adta ki állásfoglalását, a bíróság a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjai alapján jogszabálysértés hiányában csak arra az álláspontra tud helyezkedni, hogy a jóváhagyást megtagadó döntés nem jogszabálysértő, ezért a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339. § (1)–(2) bekezdéseire tekintettel az hatályon kívül nem helyezhető, nem változtatható meg.
- [24] Ily módon a hatósági jóváhagyást megtagadó döntés bírósági felülvizsgálata is formálissá válik, hiszen éppen azt nem vizsgálhatja meg a bíróság, ami a döntés jogalapját adta. Megállapítható tehát, hogy a jogalkotó nem tette lehetővé a földbizottság állásfoglalásával vagy annak hiányával szemben az önálló bírósági jogorvoslatot, emellett azt sem, hogy az érdemi döntéssel szembeni bírósági jogorvoslat körében kifogásolják azt.

- [25] A helyi földbizottság állásfoglalása ellen egyedül a képviselő-testület előtt érvényesíthető ún. kifogás áll rendelkezésre. Ám ennek előterjesztésére is olyan korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésre, hogy az szintén felveti a jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének hiányát. Jogszabály előírása hiányában arról sem értesülnek az érintettek közvetlenül, hogy a földbizottság mikorra fejezi be értékelését, mikor fordul a jegyzőhöz állásfoglalásának közzététele érdekében, mikortól nyílik meg a kifogásolás lehetősége az állásfoglalással szemben. E szabályozási hiányok és az ezeknek való megfelelő eljárás mellett viszont az, hogy az érintetteknek – rövid 5 napos időtartamú kifüggesztést követő – csekély 5 nap áll rendelkezésükre a kifogás előterjesztéséhez, az említett alapjogok nyilvánvaló csorbítását eredményezi.
- [26] A képviselő-testület felülvizsgálati hatóköre a Fétv. 103/A. § (2) bekezdése alapján csupán arra terjed ki, hogy a Földforgalmi törvény 23–25. §-ai megsértésével került-e sor az állásfoglalás kiadására. Mivel a jogszabály az állásfoglalás pontos követelményeit nem határozza meg, e jogorvoslat terjedelme eleve korlátozott, tehát arra a kifogás elbírálása nem terjedhet ki. A lényegében indokolás nélkül kialakítható és kiadható, illetőleg tartalmilag a képviselő-testület által sem felülvizsgálható állásfoglalás lehetősége szintén csorbíthatja a tisztességes eljáráshoz való jogot és a jogorvoslathoz való jogot.
- [27] Mindezeket figyelembe véve a bíróság álláspontja szerint a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjai alaptörvény-ellenesek, sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság, a XXIV. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljáráshoz való jog és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében szabályozott jogorvoslathoz való jog követelményét. A bíróság ezért indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a jogszabályi rendelkezéseket semmisítse meg.
- [28] 3.2. A bíróság hivatkozik arra is, hogy az államilag elismert jogokat és kikényszeríthető kötelezettségeket keletkeztető, magatartási szabályokat meghatározó egyedi és normatív aktusokat demokratikus legitimitációval rendelkező szerveknek kell meghozniuk. Tartalmától függetlenül az Alaptörvény B) cikkével ellentétes az olyan közhatalmi döntés, amelyet nem demokratikus legitimitációval rendelkező szerv hoz meg. Az indítvány szerint a földbizottság ilyen szerv.
- [29] A bíróság hivatkozik arra is, hogy a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdése nem csupán véleményezési jogkörrel ruhazza fel a helyi földbizottságot, hanem érdemi döntéshozatali jogkört biztosít számára: a helyi földbizottság ellenző véleménye esetén a hatóság nem hagyhatja jóvá az adásvételi szerződést. A hatóság még abban az esetben is kötve van a helyi földbizottság állásfoglalásához, ha a helyi földbizottság a Földforgalmi törvény 68. § (4) bekezdésében foglalt kizárási szabályt megsérti. Ez az eljárási rendszer így nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő követelményeknek.
- [30] 3.3. Az indítványozó bírót a felülvizsgálni kért rendelkezésekkel szorosan összefüggő jogi szabályozással kapcsolatos aggályokat fogalmazott meg, hivatkozva az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében foglaltakra, amely lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság a jogszabály felülvizsgálni nem kért olyan rendelkezését is vizsgálja, amely a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll.
- [31] Az indítvány ezzel kapcsolatban az Alaptörvény P) cikkére és a Földforgalmi törvény 24. §-a szerinti „értékel”, valamint a 24. § (2) bekezdés „különösen” szófordulatára, a 23. § (5)–(6) bekezdéseire, a 103/A. § (1)–(2) bekezdéseire utal.
- [32] Kifejti, hogy a 23. § (3)–(6) bekezdései és a 24. § (1) bekezdése összevetése alapján nem egyértelmű, hogy abban az esetben is meg kell-e keresni a helyi földbizottságot az állásfoglalás kiadása végett, ha mástól elfogadó nyilatkozat nem is érkezett. Az indítványozó álláspontja szerint ez a jogbizonytalanság felveti a jogállamiság sérelmét.
- [33] A bíróság megjegyezte, hogy a Kormány a Földforgalmi törvény 72. § b) pontja ellenére nem állapította meg rendeletben a helyi földbizottság működéséről és tagjai nyilvántartásának vezetéséről, illetve a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara közreműködéséről szóló szabályokat.
- [34] Az indítvány határozott kérelmet ezekkel a szabályokkal kapcsolatban nem tartalmaz.
- [35] A bíróság által megküldött iratokból megállapítható, hogy az Indítvány3-ra okot adó konkrét esetben a helyi földbizottság feladatkörében eljáró szerv kialakította állásfoglalását, és nem támogatta az adásvételi szerződés jóváhagyását.
- [36] 4. Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezések tárgyának szoros összefüggésére figyelemmel az ügyeket az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendje 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [37] 5. Az Alkotmánybíróság megkereste a földművelésügyi minisztert, hogy ismertesse az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját. A miniszter a megkeresésre nem válaszolt.

II.

[38] Az indítvány elbírálása során az Alkotmánybíróság által figyelembe vett jogszabályi rendelkezések a következők:

[39] 1. Az Alaptörvény rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„P) cikk (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

(2) A termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[40] 2. A Földforgalmi törvény érintett rendelkezései:

„27. § (1) A mezőgazdasági igazgatási szerv – a 23. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott eseteken túl – az adás-vételi szerződés jóváhagyását megtagadja

a) ha a helyi földbizottság

aa) állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adás-vételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását,

ab) a 26. §-ban foglalt felhívás ellenére nem adja ki az állásfoglalását;”

„68. § (1) A települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek településenként helyi gazdálkodói közösséget alkotnak.

[...]

(5) A helyi földbizottság állásfoglalása ellen kifogás terjeszthető elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél. A képviselő-testület döntése ellen további jogorvoslatnak, panasznak, felszólalásnak nincs helye.”

[41] 3. A Fétv. figyelembe vett szabályai:

„103/A. § (1) A helyi földbizottság az állásfoglalását a települési önkormányzat jegyzője annak kézhezvételét követő 3 napon belül a települési önkormányzat polgármesteri hivatala, illetve közös önkormányzati hivatal esetében a közös önkormányzati hivatal hirdetőtábláján 5 napra kifüggeszti. Az állásfoglalás ellen – a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő 5 napon belül – az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult kifogást terjeszthet elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél. A kifogást a jegyzőhöz kell benyújtani. A kifogás benyújtásáról és annak időpontjáról a jegyző haladéktalanul értesíti a mezőgazdasági igazgatási szervet.

(2) A képviselő-testület megváltoztatja a kifogással érintett állásfoglalást, ha annak kiadására a Földforgalmi törvény 23–25. §-a megsértésével került sor, egyébként a kifogást elutasítja. Az elkésett kifogást a képviselő-testület érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. A képviselő-testület a kifogást 15 napon belül zárt ülésen bírálja el. A képviselő-testület a döntését jegyző útján közli a helyi földbizottsággal, a kifogást tevővel és a mezőgazdasági igazgatási szervvel.

(3) Kifogás benyújtása esetén e törvény és a Földforgalmi törvény alkalmazásában a helyi földbizottság állásfoglalásának közlésétől számított határidők a képviselő-testület döntése közlésétől számítandók.”

III.

[42] A bírói kezdeményezések az alábbiak szerint megalapozottak.

[43] 1. Az Alkotmánybíróság mindenképp azt vizsgálta meg, hogy a beadványok megfelelnek-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben

kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírói kezdeményezések az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében értelmezett feltételeknek megfelelnek, mivel az eljárásokban alkalmazni kell a támadott normákat, az eljárások felfüggesztése megtörtént, és az indítványok határozott kérelmet tartalmaznak.

- [44] 2. A szabályozási környezet áttekintése után az Alkotmánybíróság először a helyi földbizottság (a továbbiakban: földbizottság) sarkalatos törvényben megállapított jogállását és az ebből következő alkotmányos követelményeket vizsgálta (Indokolás III. rész), majd eljárását a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdése a) pontjának aa) és ab) alpontja (Indokolás IV. rész), 68. § (5) bekezdése (Indokolás V. rész), végül a Fétv. 103/A. § (1) bekezdésébe foglalt 5 napos határidőt megállapító rendelkezések vonatkozásában folytatta le (Indokolás VI. rész), ezt követően a hivatkozott szabályoknak az indítványozó bíróságok előtt folyamatban lévő egyedi ügyekben való alkalmazhatóságáról döntött (Indokolás VII. rész).
- [45] 3. A Földforgalmi törvény és annak részeként a földszerzést korlátozó szabályok megalkotása a törvényjavaslat miniszteri indokolása szerint arra a tényre vezethető vissza, hogy 2014. május 1-én Magyarország számára az uniós jog által addig biztosított termőföldszerzési moratórium lejárt. A korábban hatályos földjogi szabályozás az uniós szerződésnek a tőkeáramlásra, a letelepedési jogra vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes rendelkezéseket is tartalmazott. A miniszteri indokolás utal arra is, hogy a „moratórium közelgő lejárt a hazai földtulajdoni, földhasználati viszonyok teljes újragondolását, a Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégiában megfogalmazott törekvésekkel összhangban álló rendezését és nem utolsósorban a közösségi normákhoz illeszkedő szabályozását” tették szükségessé.
- [46] 3.1. A jogalkotási folyamat első lépése az Alaptörvény harmadik módosítása (2012. december 21.) volt. A P) cikk (2) bekezdése szerint „[a] termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelésszervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.” Az alaptörvényi módosítás célja, hogy a sarkalatos szabályozási tárgyak a gazdálkodás terén a szabályozás stabilitását segítsék elő, biztosítva annak hosszú távú kiszámíthatóságát.
- [47] Az Alaptörvény P) cikkének (2) bekezdése sarkalatos törvény megalkotását írta elő a törvényhozó Országgyűlés számára, amely sarkalatos törvénynek rendelkeznie kell a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzéséről, hasznosításáról, az integrált mezőgazdasági termelésszervezésről, a családi gazdaságokról és más mezőgazdasági üzemekről. A sarkalatos törvénynek továbbá rendelkeznie kell a P) cikk (1) bekezdésében írt célok, így a nemzet közös örökségét képező természeti erőforrások, – jelen esetben – a termőföld és az erdők védelmének, fenntartásának és a jövő nemzedékek számára való megőrzésének állami és általános kötelességének eléréséhez szükséges korlátokról és feltételekről. Sem az Alaptörvény P) cikke, sem más szabálya nem rendelkezett a fenti célok elérése érdekében meghatározott szervezeti formában felállítandó testületről, hatósági jogkörrel, eljárási szabályokról.
- [48] Az Alaptörvény tehát a P) cikkben megfogalmazott célok és a megalkotandó sarkalatos törvény kötelező szabályozási tárgyain kívül nagy szabadságot biztosított az Országgyűlés számára annak mérlegelésére, hogy milyen intézményi keretet, eljárási szabályokat, döntési hatalmat talál a leginkább megfelelőnek a termőföld megszerzésének és hasznosításának szabályozására, miként arra is, hogy milyen hasznosítási, gazdálkodási formákat tekint elsősorban támogatandónak. A szabályozás tekintetében a törvényhozó számára biztosított szabadság azonban nem korlátlan, a törvényben megalkotott részletszabályok tényleges tartalma tekintetében az Alaptörvény szabályai kötik az Országgyűlést. A megalkotott sarkalatos törvény szabályainak illeszkedniük kell az Alaptörvényen alapuló jogrendszer más szabályaihoz, és természetesen nem léphetik át a jogalkotásnak az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésében írt tartalmi korlátokat sem.
- [49] 3.2. Az Alaptörvény P) cikkének végrehajtására megalkotott sarkalatos törvény, a Földforgalmi törvény preambuluma és a törvényjavaslat miniszteri indokolása értelmében a törvényhozó a kis- és közepes méretű agrárüzemek megerősítésére törekedett. A Földforgalmi törvény nem kódex jellegű szabályozást valósít meg, annak rendelkezései egyéb jogszabályok, köztük a Fétv. rendelkezéseivel összhangban alkalmazandók.
- [50] A Földforgalmi törvény megalkotásakor az Országgyűlés élt az Alaptörvényben biztosított szabályozási szabadsággal. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában vizsgált körben megállapítható, hogy a Földforgalmi törvény

a P) cikknek a termőföld megszerzésére vonatkozó rendelkezései gyakorlati megvalósítására több jogalany, köztük több intézmény együttműködését írta elő. A termőföldre vonatkozó adásvétel közvetlen magánjogi érdekeltjei, az eladó és a vevő (6., 10–15. §) mellett rendelkezett az elővásárlási jogosultakról (18–20. §); a szerződésre vonatkozó további anyagi jogi szabályokról (8–9., 16–17. §), a jogosultságok gyakorlásában közreműködő jegyzőről (21–22. §) és a szerződés jóváhagyása tekintetében az állami akarat érvényesülését biztosító, hatósági hatáskörben eljáró mezőgazdasági igazgatási szervről (7. §, a továbbiakban: Hatóság), az utóbbi eljárásáról (23., 27–30. §), valamint különleges eljárásokról (31–36. §). Ebben a szabályozási környezetben rendelkezett a törvényhozó a földbizottságokról és eljárásukról, valamint eljárásukkal összefüggésben a települési önkormányzat képviselő-testületének szerepéről (24–26., 68. §). Ezeket a rendelkezéseket egészítik ki a Fétv. szabályai.

- [51] 3.3. Jóllehet a földbizottság nem köztisztület, ennek ellenére mint valamely település termőföldet művelő gazdálkodói közösségének a törvény által létrehozott képviseleti szerve a gazdasági élet ama fakultatív köztisztületeire emlékeztet, amelyek a XX. század elején jelentek meg hazánkban annak a felismerésnek a következtében, hogy a XX. századi állam számos újonnan vállalt feladatának megoldására új szervezési formák szükségesek.
- [52] A XX. századi magyar közigazgatás-tudomány megállapítása szerint a gazdasági élet fakultatív köztisztületei közt külön csoportot alkottak azok, amelyek nem valamely gazdasági foglalkozás űzőit, hanem valamely műszakilag egységes földterület tulajdonosait tömörítették szervezetbe a földterület egységes kihasználásának biztosítása végett; ilyenkor az állam a földterület kihasználásához fűződő közérdek miatt avatkozik be a földtulajdonosok egymáshoz való viszonyának rendezésébe vagy azáltal, hogy a köztisztület létesítését tetszésükre bízta, vagy a köztisztület létesítését is kötelezővé teszi.
- [53] A termőföldet illetően a legelő- és erdőközösségek esetében az osztatlan közös tulajdont alkotó legelők birtokosai közbirtokosságot alkothattak, amely lehetett szervezetlen és szervezett. Mindkét esetben az érdekelt birtokosok közgyűlése állapította meg a legelőrendtartást, a legeltetést, az állattenyésztés és az apaállattartás módjait. A közbirtokossági közgyűlésnek joga volt a teendőket saját közegeire bízni, e célból alapszabályokat alkotni és külön tanácsot és végrehajtóközegeket választani. Ezt nevezték szervezett közbirtokosságnak (1894: XII. tc.).
- [54] A Földforgalmi törvény a földbizottságot hasonló célból (a termőföld védelme, fenntartása, megőrzése) és hasonló szervezeti megoldással hozta létre, ami történeti alkotmányunk vívmányait is visszatükrözi. Az Alkotmánybíróság az előző Alkotmány alapján is mindig figyelembe vette, hogy a földtulajdon sajátos természeti és vagyoni jellemzői, nevezetesen a föld véges jószág volta, nélkülözhetetlensége, megújulóképesége, különleges kockázatérzékenysége és alacsony nyereséghezama a földtulajdon különös szociális kötöttségét testesítik meg; ezek a körülmények indokolhatják a tulajdonosi jogokkal szemben a közérdek érvényesítését vagy a tulajdonjogszerzés korlátozását [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200–201.].
- [55] 3.4. A Földforgalmi törvény 68. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a földbizottság a települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek gazdálkodói közösségének választott képviseleti szerve. A földbizottság működésének célja – a 68. § (3) bekezdése szerint – az, hogy a helyi termőföld forgalmát befolyásolja, mégpedig a birtokviszonyok átláthatósága és versenyképessége, a spekulatív földszerzés megelőzése, és a helyi gazdálkodó közösség érdekérvényesítése céljából. Jogállásának szabályait a Fétv. 103/B. §-a azzal egészíti ki, hogy a fővárosi (megyei) kormányhivatal törvényességi felügyeletet gyakorol fölötté, melynek teljesítése során ellenőrzi, hogy működésének belső szabályzatai megfelelnek-e a jogszabályoknak, működése és határozatai megfelelnek-e a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak. Törvényességi észlelése esetén a kormányhivatal a jegyző útján felhívja a földbizottságot a törvényesség helyreállítására. Ha földbizottság nem működik, vagy a működésképtelenség megelőzése vagy elhárítása érdekében – szintén a jegyző útján – megkísérelt intézkedések eredménytelennek bizonyulnak, a kormányhivatal a 103. § alkalmazásával a Hatóságot hívja fel a földbizottsági jogkör (az adásvételi szerződésekkel kapcsolatos állásfoglalás) Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarára (a továbbiakban: Kamara) ruházására.
- [56] A földbizottság jogállására vonatkozó szabályok alapján, illetve a hatósági jogkörre utaló törvényi rendelkezés hiányából az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy a törvényhozó a földbizottságot nem közhatalom gyakorlására hatalmazta fel, nem hatósági jogkört biztosított számára. Ezt erősíti meg az a szabály is, mely szerint a földbizottság a más magánjogi érdekelttel nem közvetlenül, hanem a jegyző útján érintkezik. A közhatalmi döntések meghozatalának címzettje kétséget kizáróan a Hatóság. A földbizottságnak olyan sajátos magánjogi jogosultságot biztosít a Földforgalmi törvény, amelyet a termőföld forgalmában érdekelt, de az egyes adásvételi szerződések tekintetében saját alanyi joggal nem rendelkezők (nem szerződő felek és nem elővásárlási jogosultak) képviselében gyakorol. A földbizottság, illetve az általa képviselteltek érdekeltsége a Földforgalmi

törvény 68. §-ának (3) bekezdése értelmében tehát magánjogi természetű, a (4) bekezdés értelmében pedig – mely szerint a földbizottság tagja a saját vagy hozzátartozója ügyével összefüggő eljárásban nem vehet részt – közvetett jellegű.

- [57] A földbizottságot – illetve a törvényben megjelölt esetben a jogkörében eljáró Kamarát – jogállása alapján annak ellenére közvetett magánjogi érdekeltnek kell tekinteni, hogy a Földforgalmi törvény és a Fétv. működési szabályokat határozott meg számára. Így a Földforgalmi törvény 24–25. §-a értelmében a földbizottság a Hatóság megkeresésére kiadott állásfoglalásában az egyes adásvételi szerződéseket a köztudomású tényekre és legjobb ismereteire alapozva értékeli. A szerződés értékelésének a törvényben megjelölt, de nem kizárólagos szempontjai a tulajdonszerzési korlátozás megkerülésének, a felek titkos fenntartásainak, a jogszabály megkerülésének, a visszaélésszerű joggyakorlásnak, a gazdasági szükséglet nélküli felhalmozási célú tulajdonszerzésnek, illetve az értékarányosságnak vizsgálatát írják elő. A földbizottság állásfoglalásának közjogi jogkövetkezményeit – az adásvételi szerződés jóváhagyását, illetve megtagadását – nem maga, hanem a Hatóság alkalmazza.
- [58] Mivel a földbizottság nem közhatalmat gyakorol a termőföld adásvételével kapcsolatos eljárásban, nem hatósági jogkörben, hanem közvetett magánjogi érdekeltként jár el, a rá vonatkozó szabályozás alaptörvény-ellenessége az Indítvány1-ben megjelölt XXIV. cikk (tisztességes hatósági eljárás) vonatkozásában közvetlenül nem, hanem csak a XXVIII. cikk (7) bekezdése (jogorvoslati jog) és az Indítvány2-ben megjelölt XIII. cikk (tulajdonhoz való jog) vonatkozásában vizsgálható. Hasonlóképpen nem vizsgálható a földbizottság demokratikus legitimációja az Indítvány3-ban megjelölt B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben, mivel a demokratikus legitimáció csak közhatalmat gyakorló intézmények tekintetében értelmezhető.
- [59] 3.5. A Földforgalmi törvény 68. §-ának (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a földbizottság állásfoglalása ellen kifogás terjeszthető elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél, amelynek döntése ellen további jogorvoslatnak, panasznak, felszólalásnak nincs helye. A Fétv. 103/A. §-a ezt azzal egészíti ki, hogy a földbizottság állásfoglalását annak kézhezvételét követő 3 napon belül a jegyző 5 napon belül a települési önkormányzat polgármesteri hivatala, illetve közös önkormányzati hivatal esetében a közös önkormányzati hivatal hirdetőtábláján. Az állásfoglalás ellen – a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő 5 napon belül – az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult a jegyző útján kifogást terjeszthet elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél. A képviselő-testület a kifogással érintett állásfoglalást – 15 napon belül zárt ülésen elbírálvá – csak akkor változtathatja meg, ha annak kiadására a Földforgalmi törvény 23–25. §-ai megsértésével került sor, egyébként a kifogást el kell utasítania, miként az elkésett kifogást is.
- [60] Mivel a jegyzőnek és a települési önkormányzat képviselő-testületének a földbizottság állásfoglalásával, illetve a Hatóság döntésével kapcsolatban a hatósági döntést befolyásolni képes szerepet biztosítanak a törvények, jogállásukat az Alkotmánybíróságnak szintén vizsgálnia kellett.
- [61] A jegyző és a települési önkormányzat képviselő-testülete más jogszabályok, így különösen a Ket. 12. §-a (3) bekezdésének rendelkezései alapján államigazgatási, illetve önkormányzati igazgatási jogkörben eljáró hatóságok. A jegyző közreműködése és a helyi viszonyokat ismerő képviselő-testületnek a kifogást elbíráló eljárása hatósági eljárás. A jegyző eljárása, kifogás benyújtása esetén pedig a képviselő-testület döntése befolyásolja a Hatóság saját hatósági eljárásban hozandó döntését. Ugyanakkor a képviselő-testület nem a földbizottság mint közvetett magánjogi érdekelt jogkörét veszi át, nem jogosult a helyi gazdálkodói közösség érdekeit képviselve felülbírálni a földbizottság állásfoglalásának kiadását a Földforgalmi törvény 23–25. §-ai megsértésének észlelését meghaladó körben. A képviselő-testület kifogást elbíráló határozata tehát olyan közbenső érdemi döntés, amely a Földforgalmi törvény 27. §-a alapján meghatározza a Hatóság lehetséges döntését.
- [62] Következésképpen a Földforgalmi törvény és a Fétv. jegyzőre és a képviselő-testület eljárására vonatkozó szabályainak alaptörvény-ellenessége a XIII. cikk mellett a XXIV. cikk vonatkozásában is vizsgálható. Figyelemmel továbbá arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése a jogorvoslati jogot minden bírósági, hatósági vagy más közigazgatási döntés tekintetében biztosítja, a Földforgalmi törvénynek és a Fétv.-nek a jegyző, a képviselő-testület és a Hatóság eljárására vonatkozó szabályai a XXVIII. cikk vonatkozásában is vizsgálhatók.

IV.

- [63] 1. A Földforgalmi törvény más rendelkezéseiben írt okok mellett a 27. § (1) bekezdése a) pontjának aa) alpontja szerint a Hatóságnak meg kell tagadnia az adásvételi szerződés jóváhagyását, ha a földbizottság azt egyik elővásárlásra jogosult és az adásvételi szerződés szerinti vevő tekintetében sem támogatja, az ab) alpontja szerint pedig akkor is, ha a földbizottság a jegyző felhívása ellenére nem adja ki az állásfoglalását. A rendelkezés értelmében a Földforgalmi törvény kifejezett és hallgatólagos egyet nem értési (vétó) jogot is biztosít

a földbizottság számára. Az adásvételi szerződés Hatóság általi jóváhagyását tehát nemcsak azáltal képes megakadályozni, hogy a Földforgalmi törvény 24. §-ában írt, vagy más, a 68. § (3) bekezdésében meghatározott saját működési céljából következő szempontot érvényre juttató, a szerződés teljesedésével szembeni állásfoglalást ad ki (kifejezett vétő), hanem pusztán hallgatással, az állásfoglalás kiadásától való tartózkodással is (hallgatólágos vétő). A kétféle jogosultság jogkövetkezménye – a szerződés jóváhagyásának megtagadása a Hatóság által – azonos, az ahhoz vezető egyes eljárási cselekmények viszont eltérőek.

- [64] Kifejezett vétő esetén (és természetesen a szerződés megkötését támogató állásfoglalás esetén is) a Földforgalmi törvény 24. §-a értelmében a földbizottság az állásfoglalásában köteles kitérni az értékelte szempontokra. A törvény 68. §-ának (5) bekezdése értelmében az állásfoglalás ellen az érdekeltek kifogást tehetnek a jegyző útján a képviselő-testületnél, amely a Fétv. 103/A. § (2) bekezdésének alkalmazásával megvizsgálhatja, hogy az állásfoglalás eleget tesz-e a Földforgalmi törvény 23–25. §-aiban írtaknak. Annak érdekében, hogy a képviselő-testület a felülbírálatot el tudja végezni, az állásfoglalásból világosan ki kell tűnniük a vizsgált szempontoknak és az értékelés eredményének, vagyis az állásfoglalást részletesen indokolni kell. Ezzel szemben hallgatólágos vétő esetén, amikor a földbizottság nem fogalmaz meg állásfoglalást, hanem hallgatása minősül nem támogató állásfoglalásnak, értelemszerűen sem az értékelési szempontok, sem az azok alapján levont következtetés, a nem támogatás indoka nem válik ismertté. Hasonlóképpen hallgatólágos vétő esetén a képviselő-testülethez sem nyújtható be kifogás, így a hallgatólágos vétő törvényessége nem bírálható felül.
- [65] 2. Az Alkotmánybíróság e rendelkezés tekintetében elsőként azt vizsgálta, hogy a kifejezett és a hallgatólágos vétő intézménye összhangban áll-e az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való joggal.
- [66] 2.1. A Földforgalmi törvény szabályozása értelmében a termőföldre vonatkozó adásvételi szerződés megkötésében és teljesedésében magánjogi érdekeltséggel rendelkező jogalanyok négy csoportba sorolhatók: eladó(k), vevő(k), elővásárlásra jogosult(ak) és a földbizottság által képviselt helyi gazdálkodói közösség. Az adásvételi szerződést az elsődleges érdekeltek, az eladó és a vevő kötik meg a polgári jog és a termőföldre vonatkozó sajátos szabályok figyelembe vételével.
- [67] A harmadik érdekelti csoportba tartozók csak az egybehangzó eladói és vételi akaratától függően, annak keretei között jutnak szerephez. A Földforgalmi törvény 21. §-ának (3) és (8) bekezdése szerint az elővásárlásra jogosult a szerződés polgármesteri hivatal hirdetőtábláján történt kifüggesztését követő naptól számított 60 napos jogvesztő határidőn belül tehet az adásvételi szerződésre elfogadó, vagy az elővásárlási jogáról lemondó jognyilatkozatot. Ha az elővásárlásra jogosult a határnapig nem nyilatkozik, hallgatását az elővásárlási jogról való lemondásnak kell tekinteni. Ha viszont az elővásárlásra jogosult határidőn belül olyan elfogadó jognyilatkozatot tesz, amelyben az adásvételi szerződést magára nézve teljes körűen elfogadja, az köti az eladót, azaz a szerződés nem az eladó és a szerződést eredetileg megkötő vevő, hanem az eladó és az elővásárlásra jogosult között jön létre. Az elővásárlásra jogosult tehát csak a vevő vételi szándékát képes megghiúsítani, és az adásvétel tárgyát azonos feltételekkel a maga számára megszerezni, az eladói szándékot jognyilatkozata, illetve az attól való tartózkodás nem érinti: a szerződés létrejön, csak nem az eredeti felek között. A hallgatás kockázatát ebben az esetben az elővásárlási jogosult viseli: ha nem vagy nem határidőben nyilatkozik, a szerződésbe lépéstől elesik, és a szerződés az eredeti felek vagy az eladó és más elővásárlásra jogosult között jön létre. Az elővásárlásra jogosultság nyilván korlátozza a vevő érdekeinek teljesedését, nem korlátozza azonban az eladóét. Ez a szabályozás alkotmányjogi relevanciával annyiban bír, amennyiben az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog a tulajdon szerzésére irányuló vételi szándékot nem védi, az eladói szándékot viszont igen. Az Alkotmánybíróság a 3387/2012. (XII. 30.) AB végzésben (Indokolás [16]) megállapította: „Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 201.]” {Lásd így még: 3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [68] A negyedik érdekeltre, a földbizottság által képviselt helyi gazdálkodói közösségre vonatkozó szabályok az elővásárlásra jogosultakra vonatkozóktól jelentősen eltérnek. Mindenekelőtt a helyi gazdálkodói közösség közvetett érdekeltsége távolibb, mint az elővásárlásra jogosultaké. Következik ez abból, hogy az elővásárlásra jogosultak nem vehetnek részt a földbizottság szerződésre vonatkozó állásfoglalásának kialakításában. A távolabbi, közvetett érdekeltség ellenére a földbizottság jogosultsága erősebb, mint az elővásárlásra jogosultaké: nem csak a vételi szándékot képes megghiúsítani, hanem az eladói szándékot is. Ez az erősebb jogosultság kockázat nélkül gyakorolható, mivel – szemben az elővásárlásra jogosult kötelezettségével – a földbizottság nem köteles az eredeti vevő helyébe lépni.
- [69] A földbizottság jogosultságának gyakorlása tehát a tulajdonhoz való jog lényeges tartalmához tartozó rendelkezési jog gyakorlását képes megghiúsítani. Mindegyik indítvány kifogásolja a földbizottság jogosultságának gyakorlására

vonatkozó szabályozást, és az egyik kifejezetten felveti a tulajdonjog sérelmét is. Az első bírói kezdeményezés (Indítvány1) olyan ügyben született, amelyben a közigazgatási határozat felülvizsgálatát nemcsak a vevők, hanem az eladók is kérik. A második bírói kezdeményezésre (Indítvány2) okot adó ügyben az eladó a felperes, a harmadik ügyben (Indítvány3) a vevő. A földbizottság jogosultságának a gyakorlása kihat a hatóság jóváhagyására váró valamennyire szerződő félre, így az eladó(k)ra és a vevő(k)re is, jóllehet ennek a hatásnak az alkotmányjogi megítélése a tulajdonjog védelme szempontjából más lehet az eladónál és más a vevőnél. Az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdése szerint alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Jelen esetben a XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jogot az eljárással érintett termőföld és erdők, mint a nemzet közös öröksége tekintetében a P) cikk teszi korlátozhatóvá. A P) cikk a korlátozás határait nem jelöli meg, ezért azt csak az I. cikk (3) bekezdésének alkalmazásával lehet megállapítani.

- [70] Az Alkotmánybíróság a 3219/2012. (IX. 17.) AB végzéssel megerősített 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában a következőket állapította meg: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkor közbiztonsági és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más. {ABH 1993, 373, 380.; 3219/2012. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [6]}. Ugyanez az AB határozat kimondja: „Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírói értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett. [...] A tulajdon társadalmi és gazdasági szerepe, különösen az egyes szabályozó intézkedések beleilleszkedése adott gazdaságpolitikai feladatokba, egyébként is sokkal nehezebbé teszi a szükségesség vagy elkerülhetetlenség megállapítását, mint más alapjogok esetében, ahol inkább lehetséges általános érvényű viszonyítás” (ABH 1993, 381.). Az Alkotmánybíróság egy hasonló határozata – amely mező-, illetve erdőgazdálkodási tevékenységgel, a biológiai életközösség részét alkotó vadállomány fennmaradásával összefüggésben a vadászati jog kényszerhasznosításáról szóló szabályozást vizsgált – megállapította, hogy az érintettek (az állam mint a vad tulajdonosa, a szakszerű vadgazdálkodást végző személy, továbbá a föld tulajdonosa, illetőleg a vadászatra jogosultak) jogos érdekeit egyaránt figyelembe kell venni és összhangba kell hozni. Ez okból a kényszerhasznosítás keretében azt az intézkedési módot kell választania, amely egyfelől az adott helyzetben kellő hatékonysággal érvényre juttatja a törvényben meghatározott célokat, másfelől a lehetőséghez képest minél kisebb jogkorlátozással jár. (ABH 1997, 411, 415–416.). A tulajdonhoz való jog garantálása nem értelmezhető a tulajdonnal való korlátlan rendelkezés lehetőségeként. A határozat értelmében a közérdekű célt szolgáló korlátozás nem sérti a tulajdonhoz való jogot. (ABH 1997, 411, 418.)
- [71] Ha a földbizottság teljesen önkényesen, minden jogszabályban – a P) cikk (2) bekezdésében megalkotni rendelt sarkalatos törvényben – meghatározott szempont nélkül vonhatná el a tulajdonos mint eladó rendelkezési jogát, a tulajdonhoz való jog korlátozásának arányossága fel sem merülhetne. A Földforgalmi törvény azonban egyrészt meghatározza a tulajdonszerzés korlátait (az eladó rendelkezési jogának korlátait a másik fél kiválasztását illetően), másrészt a földbizottságnak ezeket a szempontokat, illetve más – nyilván az Alaptörvénnyel összhangban álló – általa meghatározott szempontokat kell figyelembe vennie állásfoglalása kialakításakor. A tulajdonhoz való jog korlátozása tehát a földbizottságok számára biztosított jogosultság által a P) cikk (1) bekezdésében írt alkotmányos érték védelme érdekében történik. Az indítvány hiányában az Alkotmánybíróság által nem vizsgált tulajdonszerzési korlátok és a földbizottság által értékelendő szempontok ugyan jelentős mértékben szűkítik a tulajdonszerzésre jogosultak körét és a megszerezhető termőföld-terület mértékét, de nem teszik eleve lehetetlenné a termőföldek eladását, illetve az azzal való rendelkezés más formáit. Mivel a tulajdonhoz való jog a tulajdon megszerzését nem védi, a tulajdonnal való rendelkezés pedig nem eleve kizárt, a Földforgalmi törvényben a földbizottságok számára biztosított vétőjogot in abstracto az elérni kívánt célhoz szükségesnek és arányosnak, közérdek által igazoltnak lehet tekinteni. A XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jog P) cikkre tekintettel történő korlátozásának az I. cikkben írtakkal való összhangját biztosítják a Földforgalmi törvénynek a földbizottság értékelési kötelezettségére, a képviselő-testülethez intézhető kifogásra, a Hatósági jóváhagyásra és a hatóság döntésének bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályai.
- [72] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Földforgalmi törvényben a földbizottságok mint közvetett magánjogi érdekelték számára biztosított jogosultság nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított, a termőföld tekintetében a P) cikkel korlátozott tulajdonhoz való joggal.

- [73] 2.2. A Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontja értelmében a Hatóságnak meg kell tagadnia az adásvételi szerződés jóváhagyását, ha a helyi földbizottság állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adásvételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja azt.
- [74] A törvény a földbizottság számára kötelezővé teszi, hogy állásfoglalását a 24. § (1)–(2) bekezdés keretei között adja ki. A 25. § (1) bekezdése kötelezi a helyi földbizottságot arra, hogy értékelést végezzen azonos szempontok szerint, a jegyzékben szereplő összes elővásárlásra jogosult, és az adásvételi szerződés szerinti vevő vonatkozásában. A földbizottság mint közvetett magánjogi jogosult értékelésen alapuló állásfoglalása a Hatóság eljárása szempontjából az ügyfél nyilatkozatával esik azonos megítélés alá.
- [75] A földbizottságnak a törvény szerinti értékelést [24. § (2) bekezdés] olyan részletességgel kell elvégeznie, hogy az a Hatóság határozatának alapjául szolgálhasson, alkalmas legyen a tényállás tisztázása körében a tények valóságáról és az állásfoglalás okszerűségéről való meggyőződés kialakítására. A Hatóságra is irányadó a 25. § (1) bekezdésében foglalt előírás az adásvételi szerződés értékeléséről (28. §). Pusztán az a körülmény, hogy a földbizottság állásfoglalása köti a Hatóságot, nem mentesíti az utóbbit a tényállás tisztázásának kötelezettsége alól. A földbizottság állásfoglalása ténybeli alapjának, okszerűségének, az értékelés törvényességének ezért érdemben elbírálhatónak kell lennie a hatósági eljárásban. Csak ilyen állásfoglalás érvényesíthető a Hatóság döntése folytán állami akaratként.
- [76] A Hatóságnak a szerződés jóváhagyásáról vagy megtagadásáról szóló döntését a bíróság a jogszerűség szempontjából vizsgálhatja, ami a jelen esetben azt jelenti, hogy a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a Hatóság a tényállást tisztázta-e, az adatok, értékelések rendelkezésre állnak-e. Ezek hiányában a Hatóság határozata – a tényállás tisztázásának hiánya miatt, vagyis eljárási okból – jogsértő. A bíróság a jelen esetben a közigazgatási határozatot – törvény ilyen rendelkezése hiányában – nem változtathatja meg, de jogellenesség megállapítása esetén hatályon kívül kell helyeznie, és ha ennek feltételi fennállnak, a Hatóságot új eljárásra és új határozat hozatalára kell utasítania.
- [77] A Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontja azt fejezi ki, hogy az eljárási és anyagi jogi szempontból megalapozott, tényekkel, adatokkal, értékeléssel alátámasztott, a törvénynek megfelelő, nemleges állásfoglalás mellett a szerződés jóváhagyását meg kell tagadni. Ez a szabály a fenti értelmezés mellett nem sérti sem a jogorvoslathoz, sem a hatósági tisztességes eljáráshoz való jogot, az erre vonatkozó indítványokat ezért az Alkotmánybíróság elutasította.
- [78] Végül az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a földbizottságok jogosultságának in abstracto összhangja az Alaptörvénnyel nem akadályozza egyes – bíróság által felülvizsgált – döntések in concreto alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.
- [79] Az Alkotmánybíróság a földbizottság működésével kapcsolatban utal arra, hogy a Kormány – a Földforgalmi törvény 72. § b) pontja alapján – rendeletben megállapíthatja a helyi földbizottság működéséről szóló szabályokat; a működési szabályok kiterjedhetnek a törvény szerinti értékelés elvégzésének részleteire.
- [80] 2.3. Az okszerű értékelés és érdemi felülbírálat követelményét mint garanciát sérti viszont a hallgatólágos vétó lehetősége. A Földforgalmi törvény szabályai értelmében a földbizottság hallgatásának kockázatát a közvetlenebb érdekeltek, az eladó, a vevő és az elővásárlásra jogosultak viselik.
- [81] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a hallgatólágos vétó nemcsak a magyar jog eddig ismert megoldásaitól idegen, hanem olyan egyoldalú hatalmasságot biztosít a földbizottság számára a konkrét szabályozási környezetben, amely a közérdek vizsgálása nélkül képes megghiúsítani az eladónak a termőföld-tulajdonával rendelkezését, a termőföld elidegenítését, amely a tulajdonhoz való jog lényeges tartalma. {A hasonló hatású, meghatározott időtartamra szóló elidegenítési tilalmat [7/1991. (II. 28.) AB határozat, ABH 1991, 27.; 24/1992. (IV. 21.) AB határozat, ABH 1992, 129.] vagy ingatlanok forgalomképtelenné nyilvánítását [11/2013. (V. 9.) AB határozat] az Alkotmánybíróság szigorúan ítélte meg.} A Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés a) pontjának ab) alpontjában a földbizottság számára biztosított hallgatólágos vétó lehetősége tehát a P) cikk (1) bekezdésében írt korlátozás figyelembe vétele mellett is sérti az Alaptörvény XIII. cikkében védett tulajdonhoz való jogot. A hallgatólágos vétó úgy vezethet a szerződés teljesülésének megakadályozásához, hogy abban semmilyen, a P) cikk (1) bekezdésében írt cél érvényesítése nem ismerhető fel, ezért a rendelkezést az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján megsemmisítette.
- [82] 3. A továbbiakban az Alkotmánybíróság a hallgatólágos vétó és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog összhangját is megvizsgálta.

- [83] 3.1. Az Indítvány1 a jogorvoslathoz való jog körében azt kifogásolja, hogy a földbizottság eljárásával szemben – a Földforgalmi törvény és a Fétv. indítványában támadott szakaszaiból fakadóan – az érdemi közigazgatási hatósági és bírósági felülvizsgálat joga nem biztosított, miközben annak állásfoglalása, különösen pedig „hallgatása” az ügy érdemét eldönti. Az Indítvány2 a jogorvoslati jogra kifejezetten nem hivatkozik, de utal arra, hogy a szerződő felek nincsenek abban a helyzetben, hogy a földbizottság mulasztása miatt intézkedést kérjenek, és a Hatóság határozatának jogszerűségét sem tudják vitatni.
- [84] A jogorvoslathoz való alapjog tartalmát érintően az Alkotmánybíróság először rámutat arra, hogy – az Alkotmányhoz hasonlóan – az Alaptörvény valamely személy jogát, jogos érdekét érintő bírósági, hatósági és más közigazgatási döntések ellen teszi lehetővé a jogorvoslatot. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így például a katonai előjárói döntésekre sem. Azt, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságinak minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni. A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulást.
- [85] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt, hogy az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyennek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott. Végül arra is rámutat a testület, hogy a jogorvoslathoz való jogból mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik. (Összefoglalva lásd: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [27]–[28] bekezdések). A jogorvoslathoz való jog gyakorlásához – egyebek mellett – elengedhetetlenül szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról, amely jogukat vagy jogos érdekeiket érinti és megismerhessék annak tartalmát [26/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 398.].
- [86] 3.2. Az Alkotmánybíróság a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában [ABH 1997, 263.] megállapította, hogy „[a] közigazgatási határozatok törvényessége bírósági ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa.” A közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata tekintetében a korábbi Alkotmány 50. § (2) bekezdése és az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja, a jogorvoslathoz való jog tekintetében pedig a korábbi Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmilag azonosan rendelkezik.
- [87] A hivatkozott rendelkezések szövege mellett azok célja is változatlan a korábbi Alkotmányhoz képest, a korábbi határozat pedig összhangban áll a Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival is, amennyiben a modern magyar közigazgatási bíráskodást létrehozó jogforrás, a magyar királyi közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi XXVI. törvénycikk történeti alkotmányunk egyik vívmánya. A törvénycikk 131. §-a úgy rendelkezett, hogy a bíróság „érdemileg tárgyalja és eldönti az ügyet”; a 134. §-a szerint pedig „[a] határozatok hozatalánál a bíróság a bizonyítékokat szabadon mérlegeli, s a tárgyalás és a bizonyítás folyamában szerzett meggyőződésének egész benyomása alapján ítélt.” Az Alkotmánybíróság a törvénycikk és a több mint egy évszázaddal később hozott határozatának szöveg-hasonlóságára tekintettel a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában írtakat az Alaptörvény értelmezése során is fenntartja.
- [88] Az Alkotmánybíróság fenti határozatából következően a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság nincs kötve a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz, és a jogszerűség szempontjából felülbírálhatja – sőt, felül kell bírálania – a közigazgatási szerv mérlegelését is a polgári perrendtartás 339/B. §-ában írt korlátozás figyelembe vétele mellett. Döntése során figyelemmel kell lennie az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis azt kell feltételeznie, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [89] Az érdemi felülvizsgálat lehetősége a Hatóságnak a termőföld adásvételére vonatkozó szerződést jóváhagyó vagy megtagadó döntése bírósági felülvizsgálatára is vonatkozik. A jelen esetben a bíróság nemcsak a Hatóság határozatának törvényességi ellenőrzését végzi el az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján, hanem egyúttal jogorvoslati fórumként is eljár: a Hatóság határozata ellen nem lehet más közigazgatási fórumhoz fordulni, azt csak a bíróság előtt lehet megtámadni. A bíróság általi érdemi felülvizsgálat viszont csak akkor kerülhet szóba, ha a Hatóság döntése is érdemi jellegű, ez pedig megköveteli, hogy a Hatóság a földbizottság állásfoglalását érdemben értékelhesse. Ennek az összetett feltételnek a teljesülése a földbizottság kifejezett vétója esetén lehetséges, a hallgatólagos vétó esetén azonban fogalmilag kizárt. A támadott szabályozás értelmezhető úgy,

hogy a hallgatóságos vétő gyakorlása a Hatóság határozatát meghatározza abban az értelemben, hogy a törvény a Hatóságot további vizsgálódás nélkül a szerződés jóváhagyásának a megtagadására kötelezi.

- [90] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította ezért, hogy a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontjában a földbizottság számára lehetővé tett hallgatóságos vétő intézménye az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati joggal sincs összhangban. Szintén megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az érdemi felülvizsgálat alkotmányos követelménye a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből is következik.

V.

- [91] 1. A Földforgalmi törvény 68. §-ának (5) bekezdése szerint a földbizottság állásfoglalása ellen kifogás terjeszthető elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél. A képviselő-testület döntése ellen további jogorvoslatnak, panasznak, felszólalásnak nincs helye. Ezen felül az orvoslási lehetőségeket tovább szűkíti, hogy a földbizottság állásfoglalásának hiánya esetén még a képviselő-testülethez benyújtott kifogás sem áll rendelkezésre. A képviselő-testületi felülvizsgálat terjedelme mindezekon túlmenően korlátozott, csak a Földforgalmi törvény 23–25. §-ai megsértésének kérdésére vonatkozik az állásfoglalás kiadásával kapcsolatban.
- [92] Az Indítvány¹ a Földforgalmi törvény 68. §-a (5) bekezdésének alaptörvény-ellenességét abban látta, hogy a földbizottság eljárási minőségének tisztázatlansága mellett az ügy eldöntésével járó állásfoglalása ellen nem biztosított az önálló bírósági jogorvoslat lehetősége, miközben a Hatóságnak az állásfoglalás alapján hozott döntése sem támadható érdemben az ellene igénybe vehető bírósági jogorvoslat körében. Különös esete ennek, ha a Hatóságot és a döntését felülvizsgáló bíróságot a földbizottság hallgatásával megvalósuló döntése köti. Az indítványozó bíró álláspontja szerint ezért a Földforgalmi törvény 68. §-a (5) bekezdésében írt rendelkezés sérti az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot, és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot is.
- [93] Az Alkotmánybíróság határozata indokolásának IV. részében (Indokolás [80] és köv.) már a jogorvoslathoz való alapvető joggal összefüggésben megállapította a Földforgalmi törvénynek a földbizottság hallgatással megvalósított állásfoglalását lehetővé tevő rendelkezés alaptörvény-ellenességét, és ugyanerre az alapvető jogra is figyelemmel állapította meg azt az alkotmányos követelményt, mely szerint a földbizottság állásfoglalásának érdemben felülvizsgálhatónak kell lennie. A Földforgalmi törvény 68. §-a (5) bekezdésének alaptörvény-ellenességét ezért a képviselő-testülethez intézhető kifogás és az annak alapján hozott határozat további sorsa tekintetében kellett vizsgálnia.
- [94] 2. Az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, a hatóságok továbbá törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. A földbizottság jogállását tekintve már megállapította, hogy a földbizottság nem hatósági jogkörben jár el, hanem közvetett magánjogi érdekeltként adja ki állásfoglalását, az adásvételi szerződés jóváhagyására vonatkozó hatósági döntést a Hatóság hozza meg. A földbizottság állásfoglalásának kialakítására vonatkozó szabályokra ezért nem vonatkozik az Alaptörvény XXIV. cikke.
- [95] A képviselő-testület viszont hatóság, a kifogást elbíráló eljárása pedig hatósági eljárás, ezért eljárására vonatkoznak a XXIV. cikkben megfogalmazott követelmények. A részletes eljárási szabályokat azonban nem a Földforgalmi törvény 68. §-a, hanem a Fétv. 103/A. §-a szabályozza. A Földforgalmi törvény 68. §-a (5) bekezdésében írtak így önmagukban, a szabályozási környezettől elszakítva, nem értelmezhetők a tisztességes eljáráshoz való alapjoggal összefüggésben.
- [96] 3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az alaptörvényi rendelkezés értelmezését az Alkotmánybíróság legutóbb a 35/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglalta össze. Eszerint „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” Ezért az elsődlegesen eldöntendő kérdés, hogy alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik-e a bíróság határozata. Ezt követően vizsgálandó, hogy hatékony jogvédelmet jelenthet-e a jogorvoslat biztosítása, majd – ha szükséges – azt kell megvizsgálni, hogy az alapvető jog korlátozására alkotmányos indokkal került-e sor és az arányosnak tekinthető-e. Azt pedig, hogy mely döntés minősül érdeminek, a döntés személyre gyakorolt

hatása és a tárgya meghatározó, vagyis az, hogy a döntés lényegesen befolyásolta-e az érintett helyzetét, jogait. {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[18]}

- [97] A földbizottság jogállását tekintve az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a földbizottság nem hatósági jogkörben jár el, hanem közvetett magánjogi érdekeltségként adja ki állásfoglalását, az adásvételi szerződés jóváhagyására vonatkozó hatósági döntést a Hatóság hozza meg. Az állásfoglalás ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése tükrében egyrészt nem értelmezhető sem érdeminek, sem nem érdeminek, másrészt a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben nem vizsgálható. Nem következik tehát az Alaptörvényből, hogy az állásfoglalásnak önmagában, a Hatóság döntését megelőzően felülvizsgálhatónak kellene lennie. A képviselő-testülethez intézhető kifogás ezért nem az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jogból fakadó, hanem a törvényhozó által biztosított további garancia, közbenső jogintézmény az állásfoglalás törvényességének és megalapozottságának biztosítása érdekében.
- [98] Ha viszont a törvényhozó biztosította a közbenső jellegű kifogást, akkor az annak alapján hozott döntésnek meg kell felelnie a jogorvoslathoz való jog alkotmányos mércéjének. Az Alkotmánybíróság megállapította már, hogy a képviselő-testület kifogást elbíráló határozata közbenső érdemi döntésként ugyanakkor meghatározza a Hatóság saját eljárásban hozott későbbi döntését. Ebből viszont az következik, hogy a képviselő-testület döntésével szemben a bírósági felülvizsgálat biztosítása az Alaptörvényből eredő követelmény.
- [99] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Földforgalmi törvény 68. §-a (5) bekezdésének második mondata azáltal, hogy kizárja a kifogást elbíráló határozat bírósági felülvizsgálatát, sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, ezért az alaptörvény-ellenes rendelkezést megsemmisítette.
- [100] A kifogást elbíráló határozatra és annak bírósági felülvizsgálatára is vonatkoznak a határozat indokolásának IV.2.2. (Indokolás [73]) és IV.3.2. pontjaiban (Indokolás [86]) írtak.

VI.

- [101] 1. A földbizottság állásfoglalásával szemben a Földforgalmi törvény 68. §-ának (5) bekezdésében biztosított kifogás eljárási szabályairól a Fétv. 103/A. §-a rendelkezik. A Fétv. 103/A. §-a (1) és (2) bekezdésében írt, az indítványok által érintett rendelkezések szerint a földbizottság állásfoglalását a jegyző annak kézhezvételét követő 3 napon belül a hivatal hirdetőtábláján 5 napra kifüggeszti. A kifüggesztést követő 5 napon belül az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult kifogást terjeszthet elő az állásfoglalás ellen. A jegyzőhöz benyújtandó kifogást a képviselő-testület 15 napon belül zárt ülésen bírálja el, döntését pedig a jegyző útján közli a helyi földbizottsággal, a kifogást tevővel és a mezőgazdasági igazgatási szervvel.
- [102] Az Alkotmánybíróság határozata indokolásának V. részében (Indokolás [91] és köv.) már összefoglalta, hogy a képviselő-testület kifogást elbíráló eljárása tekintetében hogyan kell érvényesülnie az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjognak, illetve milyen megfontolás alapján vizsgálható az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapjog érvényesülése: ha a törvényhozó úgy döntött, hogy biztosít közbenső jogorvoslati lehetőséget, és annak elbírálását közigazgatási hatóságra bízta, akkor a tisztességes eljáráshoz való alapjogból fakadó követelmények érvényesülését köteles biztosítani.
- [103] A már leírtakon túlmenően a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az indítványozó bíró által is felhívott 3/2014. (I. 21.) AB határozatra figyelemmel az Alkotmánybíróság ismételt hangsúlyozta és jelen határozatában is megerősíti, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező részjogosultságok – jelen esetben a kifogás benyújtásának időbeli – korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van.
- [104] A szükségességi-arányossági teszt alapján az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jog részét képező eljárási szabályokban foglalt időbeli korlátozás akkor felel meg az Alaptörvénynek, ha másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges valamely alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték védelme érdekében. A jogkorlátozás alkotmányosságához ezen túlmenően szükséges az is, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással. A jogalkotó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, és a korlátozásnak nem szabad érintenie az alapjog lényeges tartalmát. {3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [61]}.

- [105] 2. A vizsgált ügyben a Fétv. 103/A. §-ának (1) bekezdésében írt szabályok az alábbiak miatt nem felelnek meg a tisztességes eljárás követelményének.
- [106] A Fétv. 103/A. §-ának (1) bekezdése szerint a jegyző hivatalbóli eljárása azzal kezdődik, hogy a földbizottság állásfoglalását a hivatal hirdetőtábláján 5 napra kifüggeszti, a kifogás előterjesztésére jogosultaknak pedig 5 napon belül van lehetőségük kifogást előterjeszteni. A kifogás előterjesztésére jogosultak a kifüggesztésen túl más módon nem értesülnek arról, hogy a földbizottság kiadta állásfoglalását, annak tartalmáról, és a kifüggesztés időpontjáról sem. A kifogás benyújtására jogosultaknak tehát a kifüggesztést követő 5 napon belül – amelybe egy vagy több munkaszüneti és ünnepnap is eshet – kell tudomást szerezniük a kifüggesztés tényéről, az állásfoglalás tartalmáról, továbbá el kell készíteniük a kifogást, amelyben az állásfoglalás törvénybe ütközésére kell hivatkozniuk, majd azt a jegyzőnél be is kell nyújtaniuk.
- [107] A Földforgalmi törvény és a Fétv. rendelkezései alapján nem állapítható meg olyan körülmény, amely indokolná a rendkívül rövid határidőt, de az önmagában nem zárja el a kifogás benyújtásának lehetőségét az érdekeltek elől. Arra viszont nincs alkotmányos indok, hogy a kifogás benyújtására jogosultak közül a név szerint ismertekkel a jegyző ne legyen köteles közölni hivatalbóli eljárásának megindítását, az állásfoglalást, illetve a kifogás benyújtásának határidejét. Ilyen indokot a Fétv. 103/A. §-át a törvénybe iktató, a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény javaslatának miniszteri indoklása sem jelöl meg.
- [108] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényhozó nagy szabadságot élvez az egyes közigazgatási eljárási határidőkre vonatkozó, a döntésekről és más jelentős eljárási cselekményekről való értesítés és azok közlési szabályainak kialakítására. Különösen nagy ez a szabadság a nem az Alaptörvényből fakadó jogorvoslati eljárásra vonatkozó szabályok esetén. A jogorvoslati lehetőség igénybe vételének határideje a közlés módjára és a benyújtás feltételeire irányadó rendelkezésekkel együtt nem lehet annyira bizonytalan, hogy az igénybe vételére jogosultakat ténylegesen megfossza attól, hogy éljenek ezzel a jogukkal, ez ugyanis ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljárás és ésszerű határidő követelményével.
- [109] Úgyszintén nem kényszeríthetők a közigazgatási cselekmények megtételére jogosultak általánosságban arra, hogy maguk kövessék figyelemmel a közigazgatási szereplők, különösen a hatóságok cselekményeit, hacsak ezt valamely nyomós ok (pl. nagyszámú vagy ismeretlen lakhelyű érintett) nem indokolja. Az ismert érdekeltek személyes tájékoztatásának elmaradása a jogaik gyakorlására okot adó körülményekről és a cselekményük megtételére nyitva álló határidőről, jelen esetben a földbizottság állásfoglalásáról és a kifogás benyújtásának határidejéről, kifejezetten megnehezíti e jogosultak helyzetét, mégpedig úgy, hogy ez semmilyen alkotmányos joggal vagy értékkel nem hozható összefüggésbe. A rendelkezésből fakadó korlátok a kifogás előterjesztésére sürgősségül minősülnek, ezáltal ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésében írtakkal.
- [110] Az Alkotmánybíróság megállapította ezért, hogy a Fétv. 103/A. §-ának (1) bekezdése második mondatának „a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti. Megállapította továbbá, hogy a név szerint ismert érdekeltek értesítése a jegyző hivatalbóli eljárásának megindításáról, továbbá a földbizottság állásfoglalásának közlése az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény. Szintén alkotmányos követelmény, hogy a jegyző tájékoztatása tartalmazza a kifogás előterjesztésére nyitva álló, az értesítés átvételétől számított 5 napos határidőt. E követelmények is teljesülnek a Fétv. 103/A. §-ának (1) bekezdése második mondatának „a hirdetőtáblán való kifüggesztést követő” szövegrésze megsemmisítésével, mert ennek következtében az állásfoglalás jegyző általi kifüggesztéséről szóló értesítésre a Ket. szabályai (29. §) alkalmazhatók válnak.
- [111] 3. Az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy az Indítvány1-ben és az Indítvány3-ban aggályosnak tartott, de az indítvánnyal kifejezetten nem támadott rendelkezésekre [Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdés, 23. § (5)–(6) bekezdés] kiterjessze a vizsgálódást, vagy a Földforgalmi törvény 72. § b) pontja alapján mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítsa meg.

VII.

- [112] 1. Figyelemmel az alaptörvény-sértés súlyára az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság és más eljárásokban érintett személyek különösen fontos érdekére tekintettel az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján általános alkalmazási tilalmat írt elő, ezért a Földforgalmi törvény és a Fétv. alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezései a bíróságok előtt folyamatban lévő egyedi ügyekben sem alkalmazhatók.

- [113] 2. Az Alkotmánybíróság e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben az Abtv. 44. § (1) bekezdés első mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Balsai István
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/278/2015.

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [114] A határozat rendelkező részével és az indokolás megállapításainak döntő többségével egyetértek. Ugyanakkor – különösen az indokolás tekintetében – elengedhetetlennek tartom, hogy kiemeljek két kérdéskört, amelyek tekintetében rá kívánok mutatni egy általánosnak és egy egyedinek tekinthető problémára.
- [115] 1. Amint azt több ügy vonatkozásában már a korábbiakban is tettem, ismételten fel kívánom hívni a figyelmet, a már hatályon kívül helyezett Alkotmányon alapuló alkotmánybírószági gyakorlat felhasználhatóságával kapcsolatos – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban megjelenő – elvi megállapítások nem kellően következetes alkalmazására, amely ellentmondásokhoz vezethet az Alaptörvény értelmezésekor, és a követendő konzekvens gyakorlat kialakításakor. Azért is megengedhetetlen ez, mert – álláspontom szerint – már a hivatkozott AB határozat is engedményt jelent az Alaptörvény és annak negyedik módosításában, e tárgyban előírtakhoz képest.
- [116] Ezen túlmenően a hatályon kívül helyezett Alkotmányon alapuló, hatályukat veszített alkotmánybírószági határozatokra való határozati hivatkozást több esetben is szükségtelennek tartom.
- [117] 2. A határozat hiányossága továbbá, hogy – álláspontom szerint – a Földforgalmi törvény 72. § b) pontját nem helyesen értelmezi.
- [118] 2.1. Az Indokolás [79] a következőket tartalmazza: „Az Alkotmánybíróság a földbizottság működésével kapcsolatban utal arra, hogy a Kormány – a Földforgalmi törvény 72. § b) pontja alapján – rendeletben megállapíthatja a helyi földbizottság működéséről szóló szabályokat; a működési szabályok kiterjedhetnek a törvény szerinti értékelés elvégzésének részleteire.”

- [119] 2.2. Határozott álláspontom, hogy az indokolás ebben a formájában *contra legem*, az alábbiak szerint.
- [120] A földbizottságtól, mint bármely más, – a jogállami keretek közé illeszkedő, de az állami szervrendszeren kívüli – szervezettől is mind jogi, mind etikai alapon is elvárt demokratikus működés nélkülözhetetlen alapja a létrejövétel és működés megfelelően részletes jogi szabályozása. Az olyan esetekben pedig, amikor – mint a földbizottságok esetén – a szervezetet jelentős jogkörrel ruházza fel a törvényalkotó, akkor jogalkotói kötelezettség e részletszabályozás megalkotása.
- [121] 2.3. Hangsúlyozni kívánom, hogy az Országgyűlés mint törvényalkotó a fentiekben hangsúlyozott kötelezettségének eleget tett, amikor a szabályozás sarokköveit a Földforgalmi törvény néhány bekezdésében (pl. 68. §) továbbá a Fétv. egyes paragrafusaiiban (pl. 101–103. §, 103/B–103/C. §), az alapvető rendelkezések törvénybeiktatásával lefektette. E keretszabályozást a Földforgalmi törvény 72. §-ában formált felhatalmazás alapján azonban végrehajtási rendelettel kellett volna részletesen kidolgozott szabályokkal kitölteni. A „Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg” [Földforgalmi törvény 72. § első mondat] fordulat nem lehetőséget tartalmaz, hanem kifejezett kötelezettséget ró a Kormányra:
 „72. § Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg
 [...] b) a helyi földbizottság működéséről és a tagjai nyilvántartásának a vezetéséről, illetve a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara közreműködéséről szóló szabályokat;
 [...] i) a helyi földbizottság állásfoglalása ellen benyújtott kifogás elbírálásának részletes szabályait.”
- [122] 2.4. Rá kívánok mutatni arra, hogy a jogalkotó, a törvényalkotó által adott felhatalmazásból és a fentiekben levezetett jogalkotási szükséghelyzetből egyaránt következő végrehajtási rendelet megalkotására vonatkozó kötelezettségének minél előbb eleget kell hogy tegyen. Ennek elmaradása esetén nem kívánt jogkövetkezmény lehet az intézmény demokratikus működésének, és akár (erre hivatkozással) döntéseinek megkérdőjelezése.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [123] A határozattal alapvetően egyetértek, ugyanakkor a rendelkező rész 2–5. pontjainak indokolásához az alábbi kiegészítéseket fűzöm.
- [124] 1. A Földforgalmi törvény a földbizottságot a termőföldet művelő helyi gazdálkodói közösség képviseletéből adódó szerepére tekintettel rendkívül erős jogosítvánnyal ruházta fel azáltal, hogy a föld adásvételi szerződések hatósági jóváhagyását illetően állásfoglalásának kulcsszerepet biztosít. Ennek az Alaptörvénnyel összhangban álló okait a határozat részletesen ismerteti.
- [125] E kulcsszerep azonban nem válhat önkényessé, nem eredményezhet joggal való visszaélést.
- [126] A Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdésének a) pontja nem értelmezhető a földbizottságot megillető megokolatlan, abszolút vétőjogként. Ez ugyanis ellentétben állna a jogállamiság követelményével, a törvények (a jog) uralmának elvével, aminek helyébe a mégoly fontos közérdeket hordozó, de – miként azt a határozat minősíti – jogi státuszát tekintve mégiscsak egy magánjogi érdekelt akarata lépne. Az elidegenítési-szerzési lehetőség kontrollálatlan kizárása sértené az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz való jogot is.
- [127] Az, hogy a földbizottság állásfoglalásának joga nem megokolatlan, abszolút vétő, következik a Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdéséből, mely – jóllehet exemplifikatív módon – részletezi az állásfoglalás kialakításának szempontjait. A határozat rendelkező része 2. pontjában foglalt alkotmányos követelmény a) pontja – a jogorvoslati joggal összefüggésben ugyan, de véleményem szerint azon túlmutatóan – implicite ezt az értelmezést teszi magáévá.
- [128] Ugyanakkor ezzel ellentmondásban van a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontja, mely szerint a földbizottság „hallgatása” a Hatóságot kötő megtagadási ok. Azzal az alkotmányos jogszabály-értelmezéssel, mely szerint a földbizottsági vétő nem jelenthet megokolatlan, abszolút vétőt, ez a rendelkezés összeegyeztethetetlen. A jogállamiság és a tulajdon védelmének alkotmányos követelményéből

megkerülhetetlenül következik a Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdése a) pontja ab) alpontjának megsemmisítése.

- [129] 2. Annak, hogy a földbizottsági vétó nem olyan abszolút vétó, melyet a földbizottság saját belátása szerint, minden jogi korláttól függetlenül gyakorolhatna, nyilvánvaló következménye a döntésének felülvizsgálati lehetősége is, melynek során állásfoglalásának indokai a Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel jogszerűségének teljes körét illetően felülbírálat tárgyát képezik.
- [130] A jogalkotó ezt a felülbírálatot a Földforgalmi törvény 68. § (5) bekezdésének első mondatával biztosította, a felülbírálat jogát a települési önkormányzati képviselő-testülethez telepítve. Fontos megállapítása a határozatnak, hogy a képviselő-testület e hatásköre ellátása során önkormányzati hatósági jogkört gyakorol.
- [131] Megjegyzem, hogy a jogalkotó a földbizottsági döntés felülvizsgálatára más megoldást is választhatott volna. Az alkotmányos célokat az is kielégítené, ha a földbizottsági döntés felülbírálatára a közvetlen bírói út igénybevételenek lehetőségét nyitná meg, hasonlóképpen ahhoz, amikor a tulajdonközösségben vagy társasház-közösségben levők közötti jogviták eldöntésére a kisebbség számára biztosítja a bírói út igénybevételét. Ezt csak mint elvi lehetőséget említem, mivel természetesen a megfelelő alkotmányos lehetőség kialakítása a jogalkotó kompetenciáját képezi, és pusztán csak azért tartottam szükségesnek megemlíteni, mert a tulajdonközösségi, vagy társasház-közösségi vitákat illetően – az igen lényeges eltérések ellenére is – látok olyan hasonlóságokat a föld adásvételével kapcsolatos vitákkal, melyek érvként szolgálhatnak a földbizottsági döntések közérdekűsége ellenére is jellemzően magánjogi jellegének alátámasztásához.
- [132] A jogalkotó által választott megoldás, nevezetesen, hogy a földbizottság döntését hatósági jogkörben vizsgálja felül az önkormányzati képviselő-testület, viszont olyan közbenső önkormányzati döntéshez vezet, mellyel szemben – mivel a képviselő-testület a tárgybani önkormányzati hatósági ügyben az önkormányzati szervezetben elsőfokú, és egyben végső fórum is – a bírói út biztosítása – miként a határozat ezt (is) kifejtette – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt, a jogorvoslati jogra vonatkozó tételes szabályból következően alapvető alkotmányossági követelmény.
- [133] 3. Az előbbiektől okán az Alkotmánybíróságnak meg kellett semmisítenie a Földforgalmi törvény 68. § (5) bekezdése második – a képviselő-testület döntése elleni további jogorvoslatot kizáró – mondatát is.
- [134] A határozat rendelkező része 3. pontjában foglalt két megsemmisítéssel a Földforgalmi törvényből törlésre kerültek az indítványok által támadott legsúlyosabb alaptörvény-ellenes részek. A rendelkező rész 4. pontjában foglalt „mozaikos” megsemmisítés olyan eljárási elemet hatálytalanított a törvényben, amely ugyancsak összeegyeztethetetlen volt az alkotmányos jogállami követelményekkel, illetve sértette az Alaptörvény XXIV. cikkében előírt tisztességes eljárás alapját.
- [135] A határozat ez utóbbi eleme megnyitotta az utat a rendelkező rész 5. pontjában leírt alkotmányos követelmény meghatározása előtt.
- [136] 4. A határozat rendelkező részének 2. és 5. pontjában megállapított alkotmányossági követelmények az Alkotmánybíróság megsemmisítő rendelkezései után megmaradó törvényszöveg értelmezésének olyan alkotmányos keretét tartalmazzák, melyek a megsemmisítési rendelkezések nélkül nem lennének kimondhatók (mert ezek az alkotmányos követelmények – bár önmagukban megkérdőjelezhetetlen elvi tételeket tükröznek – a velük összeegyeztethetetlen törvényszövegi részekhez képest contra legem értelmezést jelentenének).
- [137] Az Alkotmánybíróság sajátos, de véleményem szerint az Abtv. 46. § (3) bekezdésével nem ellentétes utat választott akkor, amikor egyszerre élt a megsemmisítés és a megmaradó normaszöveg tekintetében az alkotmányos követelmény meghatározásának eszközével.
- [138] Ezzel kapcsolatosan kell hangsúlyoznom, hogy az alkotmányos követelményként leírtak a megsemmisítés után megmaradó normaszövegből és az egyéb kapcsolódó jogszabályok rendelkezéseiből önmagából is kikövetkeztethetők (amiből az is nyilvánvaló, hogy az alkotmányos követelmények megállapítása kapcsán az Alkotmánybíróság az érintett szabályozási rendszer értelmezésével ezeken a kereteken belül maradt).
- [139] Ezzel együtt véleményem szerint az Alkotmánybíróság helyesen tette, amikor a bonyolult, kifejezetten egyedi megoldást tartalmazó szabályozási rendszer alkotmányos értelmezési keretének rendelkező részbe emelt leírásával hozzá kívánt járulni a jogbiztonság érvényesüléséhez.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [140] Nem értek egyet a rendelkező rész 1. és 2. pontjával az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [141] 1. A rendelkező rész 1. pontja értelmében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Földforgalmi törvényben a földbizottságok – mint közvetett magánjogi érdekelték – számára biztosított jogosultság a termőföldre vonatkozó adásvételi szerződés megakadályozására nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított, a P) cikkel a termőföld tekintetében korlátozott tulajdonhoz való joggal. Ennek indokát pedig a többségi álláspont abban látta, hogy „a tulajdonhoz való jog a tulajdon megszerzését nem védi, a tulajdonnal való rendelkezés pedig nem eleve kizárt, [ezért] a Földforgalmi törvényben a földbizottságok számára biztosított vétőjogot in abstracto az elérni kívánt célhoz szükségesnek és arányosnak, közérdek által igazoltnak lehet tekinteni. A XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jog P) cikkre tekintettel történő korlátozásának az I. cikkben írtakkal való összhangját biztosítják a Földforgalmi törvénynek a földbizottság értékelési kötelezettségére, a képviselő-testülethez intézhető kifogásra, a Hatósági jóváhagyásra és a hatóság döntésének bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályai”.
- [142] 2. A tulajdonjog védelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság több határozatában is hangsúlyossá tette, hogy „[a]z alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni”. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 379.] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tulajdon alkotmányos védelme nem csak a tulajdonelvonnásra tekintettel biztosít védelmet, hanem az elvonásnak nem minősülő korlátozásokkal szemben is.
- [143] A tulajdonjog korlátozása mindig közérdeket feltételez. Ennek alapja – amint azt az Alaptörvény már kifejezetten megjeleníti –, hogy „[a] tulajdon társadalmi felelősséggel jár” [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság korai gyakorlatában – amelyet a határozat indokolása is hivatkozott – a tulajdonjog alkotmányos korlátozásához elegendő volt, ha a jogalkotó a szabályozás közérdekűségét megjeleníti. A törvénnyel érvényesített „közérdek” alkotmánybírói vizsgálata ezért nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányult, hanem a „szükségesség-arányosság” ismérveit alkalmazta, és arra szorítkozott: indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a „közérdekű” megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot [lásd: 64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 382.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában azonban a hivatkozott határozat meghozatala óta a tulajdonvédelem megítélésének változása vehető észre. Ennek során az vált hangsúlyossá, hogy „[a] közérdek alapján történő tulajdonkorlátozásnál az Alkotmánybíróság nem tekinti elégséges alapnak, hogy a jogszabály általánosságban hivatkozik a korlátozást szükségessé tevő közérdekre” [42/2006. (X. 5.) AB határozat, ABH 2006, 520, 527–528.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában ezért megfigyelhető az az álláspontom szerint helyes irányba történő eltolódás, amely szigorúan megköveteli egy adott szabályozás által megvalósított tulajdonkorlátozás közérdekűségének konkrét vizsgálatát. Eszerint pedig nem teszi alkotmányossá a korlátozást önmagában a közérdekűségre utalás.
- [144] Az Alkotmánybíróság a fentiekben hivatkozott határozatában rámutatott arra is, hogy „[a] vizsgálat másik szempontja itt is [...] az arányosság. Az arányosság tekintetében a tulajdonhoz való jog Alkotmányban meghatározott szabályából nem származik sajátos követelmény. Ezért az arányosság általános vizsgálati mércéje alkalmazandó: a korlátozással elérni kívánt cél fontosságának és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlyának összhangban kell állnia” (ABH 2006, 520, 529.).
- [145] 3. Az Alkotmánybíróság fentiekben bemutatott gyakorlata – amelyet megerősített a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban – összhangban áll az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a tulajdonhoz való jog védelmével kapcsolatos gyakorlatával is. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke értelmében a tulajdonhoz való jog emberi jogi tartalma nem korlátozza az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák. Erre tekintettel az EJEB gyakorlatában a közérdeket tágra értelmezi. Hangsúlyozza, hogy a közérdek meglétének ellenőrzését az egyes országok inkább el tudják végezni, mint egy nemzetközi bíróság. Hozzáteszi azonban, hogy a közérdekre való nyilvánvalóan alaptalan hivatkozást nem fogadja el [Görögország volt királya és mások kontra Görögország [GC] (25701/94), 2000. november 23.].
- [146] Az EJEB egy másik ítéletében azt is hangsúlyozta, hogy a korlátozás csak akkor fogadható el, ha az okozott sérelem arányos a közérdeket szolgáló előnnyel [Athanasίου és mások kontra Görögország (2531/02), 2006. február 9.]. Az arányosság kérdésénél az EJEB széles körben vizsgálja az összefüggéseket és ezen az alapon megállapította az EJE megsértését olyan esetben, amikor a tulajdonjog korlátozásánál az állammal szemben való fellépésre nem

- volt lehetőség, mert megfelelő jogvédelmet szolgáló eljárási szabályokat nem dolgoztak ki [S. A. Dangeville kontra Franciaország (36677/97), 2002. április 16.].
- [147] Azokban az esetekben, ha valamelyik országban az EJEE megsértése több jogalanyt érint és a jogrendszerben meglévő problémáról van szó, az EJEB nemcsak a tulajdonjognak az adott kérelmezővel szemben történt megsértését állapítja meg, hanem a jogrendszer azon hiányosságát is, amely nem rendelkezett a jogvédelmet szolgáló megfelelő eljárásról a tulajdonjog sérelme esetére {elsőként: Broniowski kontra Lengyelország [GC] (31443/96), 2004. június 22.}. Ugyanezt a megoldást alkalmazta az EJEB egy másik ügyben, amelyben a jogrendszer hiányosságát abban jelölte meg, hogy nem állnak rendelkezésre olyan eljárási és egyéb jogintézmények, amelyek megakadályoznák a tulajdonjog önkényes és kiszámíthatatlan megsértését. Ezért felhívta a kérdéses államot az arányosságot biztosító jogi megoldás kidolgozására {Hutten-Czapska kontra Lengyelország [GC] (35014/97), 2006. június 19.}.
- [148] 4. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában is irányadó az a korábbi megállapítás, miszerint az „alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 380.].
- [149] Az adott esetben a tulajdonjogba beavatkozás lehetőségét az Alaptörvény P) cikkében foglalt alkotmányos érték (közérdekű cél), a termőföld védelme indokolja. Erre tekintettel nem hagyható figyelmen kívül az az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában is egyértelműen megjelenő szempontrendszer, hogy „a földtulajdon sajátos természeti és vagyoni jellemzői: nevezetesen a föld véges jószág volta (a föld ugyanis, mint természeti tárgy korlátozott mértékben áll rendelkezésre és nem szaporítható, mással nem helyettesíthető), nélkülözhetetlensége, megújuló képessége, különleges kockázaterékenysége és alacsony nyereséghezama a földtulajdon különös szociális kötöttségét testesítik meg. Ezek a körülmények indokolhatják a tulajdonosi jogokkal szemben a közérdek érvényesítését.” Az Alkotmánybíróság e határozatában azonban kifejtette azt az álláspontom szerint jelenleg is irányadó követelményt, hogy addig fogadja el közérdekű célként a Kormány és az Országgyűlés földbirtok politikai célkitűzéseinek az érvényesítését, ameddig azok az Alkotmány keretei között maradnak: fogalmilag és nyilvánvalóan nem zárják ki a piacgazdaság létét, és tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indok nélkül nem korlátoznak egyéb jogot [lásd: 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 200, 201.].
- [150] Ebben az esetben ezért álláspontom szerint a támadott szabályozást arra tekintettel kellett vizsgálni, hogy a nem vitásan kiemelt közérdeket szolgáló szabályozás „tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indok nélkül korlátoz-e egyéb jogot”.
- [151] 5. Áttekintve az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát, az adott ügy megítéléséhez álláspontom szerint támpontul szolgál az a döntés, amelyben azt kellett vizsgálni, hogy egyes területek bányatelekke minősítése sérti-e a tulajdonhoz való jogot. Az Alkotmánybíróság ebben megállapította, hogy a bányatelekre vonatkozó előírások nem megfelelően, nem differenciáltan állapították meg az érintett ingatlanra vonatkozó szabályokat, „mivel a bányatelekke történő minősítés hosszabb ideig függő helyzetet teremt az ingatlantulajdonos tulajdonosi jogainak gyakorlásában (az ingatlan-nyilvántartásban a tulajdoni lapra bejegyzik, esetlegesen építési korlátozás vagy tilalom elrendelése stb.)”. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanis azzal, hogy „az állam jogszabályi úton avatkozott polgári jogi életviszonyokba a bányatelek megállapítására vonatkozó szabályok megalkotásakor, és a bányatelek eltérő rendeltetésének, használati módjának megfelelő tulajdonosi érdekvédelem nem differenciált szabályozásával az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől. Ennek következtében mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet jött létre, mert a törvényalkotó [...] a bányatelek megállapítása során – a bányatelek rendeltetésének és használatának megfelelően – az érintett ingatlantulajdonosok részére a differenciálatlan szabályozás miatt a tulajdonhoz való jog garanciáit az egyes tulajdoni korlátozásokkal szemben teljeskörűen nem biztosította (az eljárásra vonatkozó érdemi nyilatkozattétel, felszíni bányászati tevékenységre alapított bányatelek esetén azonnali kártérítési kötelezettség az építési korlátozás vagy tilalom elrendelésének kezdeményezésénél stb.)” [1/2004. (II. 12.) AB határozat, ABH 2004, 35.].
- [152] Egy másik ügyben az Alkotmánybíróság a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog alkotmányosságát vizsgálta részben a termőföld tulajdonosának a tulajdonhoz való joga szempontjából. Ennek során megállapította, hogy „[j]ogszabály akkor alapíthat elővásárlási jogot, ha a tulajdonos rendelkezési jogának korlátozása szükséges és arányos valamely alkotmányos cél elérése érdekében” [7/2006. (II. 22.) AB határozat, ABH 2006, 181, 198.]. Az Alkotmánybíróság e határozatában is visszautalva a korábbi gyakorlatára, megállapította, hogy a közérdekűség vizsgálatakor tekintettel kell lenni arra, hogy a tulajdonkorlátozás vagy tulajdonelvonás gyakran „közvetlenül

más magánszemélyek javára szól (és csak a társadalmi problémák megoldása által a »köz« javára) – mint például a városrendezés, földreformok, bérlovédelem sok esetében”. [lásd: 64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 381–382.] E szempontokra tekintettel az adott ügyben azt állapította meg, hogy az állam birtokpolitikájának a megvalósítása érdekében indokolt az elővásárlási jog megállapítása. „Termőföld vagy tanya eladása esetében [ugyanis] a jogszabály által megállapított elővásárlási jog biztosítása olyan közérdekű intézkedés, amelynek célja a termőföld eljuttatása az azt használókhoz, a termőföldet hivatásszerűen művelőkhöz. [...] Mindezek alapján az elővásárlási jog jelen esetben olyan méltányolható okon alapul, amely alkalmas a kitűzött célok elérésére és azokkal arányban álló sérelmet okoz a termőföld vagy tanya tulajdonosának, akit csupán vevőválasztási szabadságában korlátoz ez az intézkedés” [7/2006. (II. 22.) AB határozat, ABH 2006, 181, 198.]. Ebben az ügyben ugyanakkor hangsúlyozta az Alkotmánybíróság azt az álláspontját, hogy „az elővásárlási jog biztosítása mindaddig nem alkotmányosértő, amíg az nem vezet a tulajdonnal való rendelkezés kiüresítésére az egyik, a szerződési szabadság ellehetetlenítésére a másik oldalon” [7/2006. (II. 22.) AB határozat, ABH 2006, 181, 198.].

- [153] 6. A fentiek alapján általánosságban elmondható, hogy a termőföld tulajdonjogának korlátozása széles körben minősülhet alkotmányosnak. A termőföld ugyanis az Alaptörvény értelmében a magyar nemzet közös örökségének részét képezi, e nemzeti kincsek „védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”, kiemelt alkotmányos érdek. Ennek megfelelően indokolt, hogy a termőföld tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása e célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit sarkalatos törvény az általános szabályoktól eltérően rendezze (lásd: Magyarország Alaptörvényének harmadik módosításához fűzött indokolást). Ennek keretében a szabályozásnak érvényesíteni szükséges, hogy a termőföld valóban azokhoz jusson el, akik azt hivatásszerűen művelik, és hogy a termőföld tulajdonjogának átruházása során a helyi közösség érdekeire is tekintettel valósulhasson meg az állami földbirtok-politika. E szempontokat nem hagyva figyelmen kívül, álláspontom szerint az adott ügyben támadott szabályozás mégis túlmegy a tulajdonjog lehetséges alkotmányos korlátozásán.
- [154] A bírói indítványokkal érintett szabályozás értelmében a termőföld tulajdonjogának átruházásához több feltételnek együttesen kell teljesülnie. A Földforgalmi törvény ugyanis előírja, hogy a tulajdonjog megszerzéséhez szükséges a törvényben meghatározott jogcím [Földforgalmi törvény 6. § (2) bekezdés], a szerződéssel érintettek meghatározott személyi minősége [Földforgalmi törvény 9. §, 10. § (1) bekezdés], a szerző fél nyilatkozatai [Földforgalmi törvény 13. § (1) bekezdés, 14. § (1) bekezdés] továbbá, hogy a földszerzés folytán kialakult birtok mérete ne haladja meg a földbirtok maximális mértékét (Földforgalmi törvény 16. §). Előbbi feltételek teljesülését a mezőgazdasági igazgatási szerv vizsgálja, és az adásvételi szerződés hatályosulásához szükséges hatósági jóváhagyást kizárólag akkor adja meg, ha az adásvételi szerződés megfelel a hivatkozott rendelkezéseknek [Földforgalmi törvény 23. § (1) bekezdés].
- [155] Abban az esetben azonban, ha a mezőgazdasági igazgatási szerv az adásvételi szerződés jóváhagyásának a fenti kritériumok vonatkozásában nem látja törvényi akadályát, vagyis ha az adásvételi szerződés jóváhagyását a Földforgalmi törvény 23. § (1)–(2) bekezdése alapján nem tagadta meg, haladéktalanul meg kell keresnie a helyi földbizottságot [Földforgalmi törvény 23. § (5) bekezdés]. E szerv állásfoglalásának beszerzése nélkül nem hozhat döntést a jóváhagyás tárgyában. Abban az esetben pedig, ha a helyi földbizottság nem támogatja az adásvételi szerződést, a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles a jóváhagyást megtagadni [Földforgalmi törvény 27. § (1) bekezdés].
- [156] A szabályozás következtében tehát a termőföld tulajdonosa kizárólag a helyi földbizottság állásfoglalásától függően jogosult rendelkezni a tulajdonjogával, annak ellenére is, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv által vizsgálandó – fentiekben hivatkozott – feltételek fennállnak.
- [157] A Földforgalmi törvényhez fűzött indokolás a helyi földbizottsággal összefüggésben kiemeli, hogy az a magyar jogban új elemként jelenik meg, azonban számos más európai ország már régebb óta alkalmazza a helyi közösségek bevonását a földszerzési eljárásba. „Ezen új intézmény bevezetésével a helyi érdekek és viszonyok – a hatóság által egyébként nem ismert – szempontjai jelenhetnek meg, ami teljesebb képet ad az eljáró hatóság számára a mérlegelés lefolytatásához.” Ennek érdekében „a helyi földbizottság a település közigazgatási területén a törvény hatálya alá tartozó földek tulajdonjogának forgalmát a birtokviszonyok átláthatósága, a spekulatív földszerzések megelőzése, az üzemszerű művelés alatt álló élet- illetve versenyzőképes, egységes birtoktagot képző fölbirtokok kialakítása és megőrzése, a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítése érdekében a földbirtok-politikai célokkal feladatának gyakorlásával befolyásolja”.
- [158] A jogalkotó által megjelölt indokok nem vitásan kiemelt – közérdekű – szempontjai a szabályozás kialakításának. Álláspontom szerint azonban e szempontoknak a helyi földbizottság révén történő érvényesítése eltérő

szabályozást indokolt volna. Ennek keretében egyértelműen tisztázni kellett volna a helyi földbizottság jogállását, mert ez a szabályozás alapján nem egyértelmű. A törvényhez fűzött indokolás arra utal, hogy „[a] földbizottság nem hatóság, eljárása nem önálló közigazgatási vagy szakhatósági eljárás”. Ebből azonban nem következik, hogy ebben az esetben valójában mi a státusza, hanem kizárólag az, hogy eljárásában nem érvényesülnek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó garanciák. E kérdés tisztázásában a határozat sem egyértelmű, mert álláspontom szerint a helyi földbizottság nem tekinthető „magánjogi érdekeltnek”, hiszen éppen a helyi közérdek érvényesítése céljából jár el. Ha azonban a helyi földbizottság mégis „magánjogi érdekeltnek” minősül, akkor pedig álláspontom szerint nem gyakorolhatja vétőjogot a vele azonos „magánjogi” jogállású személyek adásvételi szerződésének a hatályosulási folyamatában.

- [159] A támadott szabályozásban nem egyértelmű továbbá az sem, hogy a helyi földbizottság pontosan milyen szempontrendszer alapján hozza meg a döntését. Ennek egyértelmű szabályozása azonban elengedhetetlen lett volna ahhoz, hogy a földtulajdonos rendelkezési jogának gyakorlásakor az egyértelműen meghatározott törvényi szempontokhoz tudja igazítani eljárását. Ennek hiánya ezért a tulajdonjog gyakorlását bizonytalanná teszi.
- [160] A kifejtettek mellett utalnék arra is, hogy álláspontom szerint a mezőgazdasági igazgatási szerv által vizsgálandó feltételek önmagukban kellő biztosítékul szolgálnak ahhoz, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos érdek megvalósuljon. Erre is tekintettel szükségtelennek tartom, hogy a hatósági döntéshozatali eljárásba – az ügy érdemét meghatározó jogkörrel – a helyi földbizottság bevonásra kerüljön.
- [161] Mindezek alapján úgy ítélem meg, hogy a helyi földbizottságnak egy konzultációs jogkört meghaladó mértékű bevonása a termőföldre vonatkozó adásvételi szerződés jóváhagyásának hatósági eljárásába aránytalanul korlátozza a termőföld tulajdonosának tulajdonjogát, és e korlátozást az sem teszi arányossá, hogy a helyi földbizottságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadóan döntését a határozat rendelkező rész 2. pontjában meghatározott szempontok szerint indokolnia kell.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

- [162] A különvéleményhez a rendelkező rész 1. pontját illetően csatlakozom.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

- [163] 1. Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részével, valamint a rendelkező részi pontokhoz kapcsolódó indokolás döntő többségében foglaltakkal. Álláspontom szerint – a konkrét és általános alkalmazási tilalmak megállapítása mellett – az Alkotmánybíróságnak a Földforgalmi tv. és a Fétv. valamennyi – helyi földbizottságot érintő – rendelkezését alaptörvény-ellenessé kellett volna nyilvánítania, és meg kellett volna semmisítenie azokat ex nunc hatállyal.
- [164] 2. Az indítványok tartalma
- [165] Előrebocsátom: alkotmányosan nem kifogásolható az, ha a törvényalkotó a termőföldforgalom zavartalan lebonyolítását elősegítendő külön (jog)intézmény – itt helyi földbizottság – felállítását rendeli el. Az ilyen intézmény feladat- és hatáskörének, valamint szervezeti és működési rendjének azonban meg kell felelnie az Alaptörvényben támasztott kritériumoknak.
- [166] Az Alkotmánybírósághoz beérkezett indítványok tartalma e tekintetben alapos kételyeket ébreszt. Az indítványok a Földforgalmi tv. és a Fétv. közel tucatnyi rendelkezésével kapcsolatban olyan alkotmányossági aggályokat fogalmaznak meg, amelyek az Alkotmánybíróságtól is fokozott figyelmet és gondosságot követelnek meg. Mindezt egyértelműen megalapozza az a körülmény is, hogy az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Bulgáriával, Litvániával, Magyarországgal és Szlovákiával szemben a befektetők mezőgazdasági földterületekkel

- kapcsolatos jogainak korlátozása miatt. A Bizottság véleménye szerint – egyebek mellett – a nemzeti rendelkezések az adásvételi szerződések előzetes engedélyeztetése révén (is) jogbizonytalanságot keletkeztetnek.
- [167] Mindezt egyértelműen visszaigazolja az Alkotmánybírósághoz beérkezett indítványok. Közülük legalább kettő kifejezetten kéri, hogy az Alkotmánybíróság a helyi földbizottságokra (a továbbiakban: földbizottság) vonatkozó törvényi szabályozást teljes egészében és összefüggéseiben is tekintse át. Akkor ugyanis, amikor tételesen megjelölik az alkotmányossági felülvizsgálatra javasolt rendelkezéseket, kíváncsún tartják a tágabb körű alkotmányossági kontrollt is. Így fogalmazza ezt meg az egyik indítványozó: „[a]z – Alaptörvény 24. cikkének (4) bekezdésében – Alkotmánybíróság számára biztosított, a felülvizsgálni kért rendelkezésekkel szoros összefüggésben lévő szabályok felülvizsgálati lehetőségére tekintettel azonban utal arra is a bíróság, hogy a földbizottság eljárásának jelenleg szabályozott módja egyéb aggályokat is felvethet.” Ugyanez az indítványozó mondja a következőket is: „[...] a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való (alap)jogok sérelme az Alaptörvény P) és I. cikkeivel együtt vizsgálva is megmutatkozhat. Nem lehet ugyanis megállapítani, hogy e korlátozásokra pontosan miért került sor, hogyan segíti a termőföld védelmét az alapjogok e korlátozása, egyáltalán: azt szolgálja-e.
- [168] E cikkek fényében azonban az is felvetődhet: a földbizottság közbeiktatására miért került sor. »Eljárása«, állásfoglalása, vagy éppen annak hiánya hogyan szolgálja a termőföld védelmét, milyen, jogalkotó által elérni kívánt (és másként meg nem teremthető) célt szolgál, milyen mérlegelési/értékelési szempontok alapján került az értékelése kialakítására, ténylegesen mit jelent a Földforgalmi tv. 24. §-a szerinti »értékel«-és. Ezt követően az indítványozó számtalan szabályozási problémát vet fel. Közülük csak a fontosabbak: az állásfoglalások meghozatalakor az értékelési szempontok nem kizárólagosak, részletes tartalmuk tisztázatlan, nem kapcsolódik hozzájuk indokolási kötelezettség, nincs bizonyítási kötelezettség, az érintettek nem értesülhetnek megnyugtatóan arról, hogy ügyük az eljárás végső szakaszába jutott: a Földforgalmi törvény 23. § (5)–(6) bekezdései nem írják elő közvetlenül az értesítésüket, a Ket. pedig szintén nem rendelkezik erről. Az érintettek nem értesülnek az állásfoglalás kialakításáról, vagy éppen annak a hiányáról, s ha értesülnek is róla, a képviselő-testület irányában szintén csak korlátozott jogorvoslati lehetőségeik vannak. Az állásfoglalás pontos követelményeit sem határozza meg a törvény, az itt igénybe vehető jogorvoslat terjedelme is eleve korlátozott. Mindezekből levonja a következtetést a bírósági: „a jelenlegi szabályozás formájában így, a jogszabály valamennyi előírásának betartása mellett sem zárható ki az önkényes és ténylegesen nem orvosolható érdemi határozat meghozatalának a lehetősége. A bíróság ezért a jelen ügyben alkalmazandó egyes rendelkezések felülvizsgálatának kezdeményezése mellett végzésében az egyéb rendelkezésekhez fűződő aggályait is rögzítette”.
- [169] Látható tehát, hogy a fentiekben kiemelt indítvány is „nyitott”, hiszen valójában a földbizottságokra vonatkozó teljes törvényi szabályozást rendszerszerűen vette górcső alá.
- [170] Az iménti anomáliákat tovább tetézi az a körülmény, hogy a földbizottság eljárási rendjét szabályozni hivatott – a Földforgalmi tv. végrehajtására szolgáló – rendelet kiadására máig nem került sor. Ebből pedig további problémák fakadnak. Így – többek között – nem tisztázott a földbizottság viszonya a képviselő-testülethez (itt akár összeférhetetlenségi kérdések is előbukkanhatnak); a földbizottság összetétele nem biztosíték arra, hogy az a Földforgalmi tv. 24. §-ában kapott hatásköreit képes gyakorolni.
- [171] Az egyik indítványozó bíróság hivatkozik arra is, hogy az elismert jogokat és kikényszeríthető kötelezettségeket keletkeztető magatartási szabályokat meghatározó egyedi és normatív aktusokat demokratikus legitimációval rendelkező szervezetnek kell meghozniuk. Tartalmától függetlenül – mondja – az Alaptörvény B) cikkével ellentétben az olyan közhatalmi döntés, amelyet nem demokratikus legitimációval rendelkező szerv hoz meg. Az indítvány szerint a földbizottság ilyen szerv.
- [172] 3. A földbizottság (mint intézményi forma) jogi természete; a demokratikus legitimáció hiánya és annak alkotmányjogi következményei
- [173] Az eddigiekből is kitűnik, hogy alapvetően három út állt az indítványok tárgyában döntő Alkotmánybíróság előtt.
- [174] a) Az indítványokat a legszűkebben értelmezi és kizárólag az azokban tételesen meghivatkozott törvényi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát végzi el. Magyarán: nem vesz tudomást arról, hogy az indítványok között olyan is van, amely gyakorlatilag a földbizottságok feladat- és hatásköreit, valamint szervezeti és működési rendjét átfogóan, teljes körűen, „rendszeresen” vizsgálatná meg az Alaptörvény tükrében. (Erre utalnak a „szoros összefüggés” okán alkotmányossági vizsgálatot kérő indítványi elemek).
- [175] b) Az indítványokat tágan értelmezve – a „szoros összefüggés” doktrína kínálta lehetőséggel élve, az indítványokban felhívott alapjogok érvényesülése szempontjából – teljes körűen felméri a földbizottságokra vonatkozó törvényi szabályozást. (Ezt indokolhatná az Európai Bizottság által indított kötelezettségszegési eljárás, amelynek egy átfogó vizsgálattal elébe mehetett volna az Alkotmánybíróság.)

- [176] c) Az érdemi alapjogi kérdések tárgyalása előtt megvizsgálja a földbizottságok demokratikus legitimáltságát.
- [177] A többségi határozat az a) pontban írt választási lehetőséggel élt, s ezzel vállalta annak a kockázatát, hogy a három megsemmisített rendelkezés mellett felállított két alkotmányos követelmény egyik-másik elemének meghatározásával gyakorlatilag a jogalkotás területére lépett, miközben a földbizottságok működésével kapcsolatos anomáliákat – nézetem szerint – rendszerszinten nem orvosolta.
- [178] 3.1. A földbizottság jogi természete
- [179] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt a földbizottság jogi természetét kellett volna körültekintőbben feltárnia. Ez a tüzetes vizsgálódás azonban elmaradt, s ennek meghatározó kihatása lett az indítványok elbírálására is.
- [180] A határozat többségi indokolása szerint „sem az Alaptörvény P) cikke, sem más szabálya nem rendelkezett a fenti célok elérése érdekében meghatározott szervezeti formában felállítandó testületről, hatósági jogkörrel, eljárási szabályokról”. Való igaz: sem a termőföld „védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése” nem teszi alkotmányjogi értelemben szükségessé a jelen módon és formában szabályozott földbizottságok létét, eljárását, közreműködését az adásvételi szerződések jóváhagyásának folyamatában. Ugyanakkor – álláspontom szerint – a törvényhozó többségi határozat szerinti szabályalkotási szabadsága csak az Alaptörvény P) cikkében megfogalmazott célokhoz igazítható. Ugyanis a P) cikk (1) bekezdése taxatív megjelöli azokat a célokat, amelyekre tekintettel korlátozni lehet a tulajdonszerzést, így az ezeken kívüli jogkorlátozásokat éppen, hogy szigorú – alapjogi – mércével kell (kellett volna) mérni.
- [181] A határozat többségi indokolásában olvashatjuk: „a Földforgalmi törvény 68. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint helyi földbizottság (a továbbiakban: földbizottság) a települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszövetkezetek, más természetes és jogi személyek gazdálkodói közösségének választott képviselői szerve.” (Indokolás [4]) Minthogy azonban az erre vonatkozó rendelet máig nem jelent meg, honnan tudható, hogy milyen feltételek alapján választották meg a földbizottságokat? „A földbizottság működésének célja – a 68. § (3) bekezdése szerint – az, hogy a helyi termőföld forgalmát befolyásolja, mégpedig a birtokviszonyok átláthatósága és versenyképessége, a spekulatív földszerzés megelőzése, és a helyi gazdálkodó közösség érdekérvényesítése céljából” (Indokolás [55]) – mondja tovább a határozat többségi indokolása, nem ügyelve arra, hogy a most részletezett célok egyike sem szerepel a P) cikk (1) bekezdésében.
- [182] Komoly gondot látok a földbizottság állásfoglalásának mikénti megítélése tekintetében is. Ezzel kapcsolatban a határozat többségi indokolása mindössze egy kinyilatkoztatást tesz: „[a] földbizottság jogállására vonatkozó szabályok alapján, illetve hatósági jogkörre utaló törvényi rendelkezés hiányából az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy a törvényhozó a földbizottságot nem közhatalom gyakorlására hatalmazta fel, nem hatósági jogkört biztosított számára.” (Indokolás [56])
- [183] A határozat minderre tekintettel a földbizottságot „sajátos magánjogi jogosultsággal” rendelkező, „közvetett magánjogi érdekeltként eljáró” szervezetnek tekinti.
- [184] Ilyen „sajátos magánjogi jogosultsággal” rendelkező, „közvetett magánjogi érdekeltként eljáró” szervezetet a magyar jog nem ismer, s erre az indítványok is utalnak: „[a]z, hogy a helyi földbizottság a közigazgatási eljárásban milyen jellegű eljárási szereplőnek minősül, a jogszabályok nem határozzák meg. Ebből [...] az a következtetés vonható le, hogy a helyi földbizottság nem ügyfél, nem szakértő szerv, nem szakhatóság”. Továbbá: „[a] helyi földbizottság eljárási minősége tehát a jogszabályban nem tisztázott, sui generis intézmény, melynek ügyben történő »közreműködése«, annak következményeit tekintve mégis az ügy eldöntésével jár. Ez ellen a közreműködés, állásfoglalás, vagy éppen annak hiánya ellen azonban a bírósági jogorvoslat lehetősége önállóan nincs biztosítva.” (Indokolás [22]).
- [185] Az mindenestre megállapítható, hogy a földbizottság olyan, földadásvételi szerződéseket véleményező testület, amelynek gyakorlatilag vétőjoga van. A határozat többségi indokolásának szóhasználata szerint: „[a] helyi földbizottság vétőjoggal rendelkezik, vagyis támogatásának hiányában a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles elutasítani a jogügylet jóváhagyását”. (Indokolás [5]) Ehhez pedig kellő alkotmányjogi alapokkal rendelkező eljárásjogi pozíciót kell biztosítani a számára: s mindez teljességgel hiányzik.
- [186] A határozat többségi indokolása szerint tehát a földbizottság a termőföld adásvételével kapcsolatos eljárásban nem közhatalmat gyakorol, hanem „közvetett anyagi jogi érdekeltként” jár el. Álláspontom szerint viszont az állásfoglalása gyakorlatilag együtdöntési jogot takar, és pedig hatósági együtdöntési jogot: amennyiben a földbizottság él e „vétőjogával”, akkor a hatóság kötve is van a földbizottság nemleges állásfoglalásához. Tehát nem egyedül dönt a hatóság. Ebből következően pedig a földbizottság nyilvánvalóan nem magánjogi jogosultsággal rendelkezik, hanem közhatalmat gyakorló szervezet. Közhatalmi jellegét húzza alá az a momentum

- is, hogy a település közigazgatási területén a határozat többségi indokolása szerint is „a törvény hatálya alá tartozó földek tulajdonjogának forgalmát befolyásolja”. Magánjogi jogalanyként pedig erre aligha lenne joga és lehetősége.
- [187] A jogorvoslathoz való jog oldaláról nézve is megvilágítható a földbizottság valódi karaktere és jogi természete: a jogorvoslathoz való jog a hatósági, bírósági döntések ellen igénybe vehető jogvédelmi eszköz. Helyesen írja a határozat többségi indokolása is: „[a]z Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói, vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így például a katonai előjárói döntésekre sem.” (Indokolás [84])
- [188] Osztom a határozat többségi indokolásában foglaltakat a következők tekintetében is: „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulást.” (Indokolás [84]) Ugyanakkor a gondom is ebből fakad, hiszen a földbizottság az egyetértési joga révén a hatósággal „együtdöntési” joggal rendelkezik, eképpen az érdemi ügydöntő határozat meghozatalában közvetlenül résztvevő közhatalmi szerv maga is. Ha a földbizottság nem hatósági döntéshozatalban venne részt, nem együttműködő szerv, csupán „közvetett anyagi jogi érdekelt” lenne, akkor a jogorvoslathoz való jog sérelme fel sem merülhetne. Mindebből következően a határozat rendelkező része és többségi indoklása inkoherens alapon áll: egyrészt nem ismeri el a földbizottság eljárásának közhatalmi, hatósági karakterét, ugyanakkor viszont részletesen, érdemben vizsgálja a jogorvoslathoz való jog sérelmét.
- [189] 3.2. A földbizottság demokratikus legitimáltságának hiánya
- [190] Ebből a csapdából csak azáltal lehet kiszabadulni, ha a földbizottságot a demokratikus legitimáció (demokratikus legitimáltság) oldaláról is megvizsgáljuk.
- [191] A határozat többségi indokolása elegendő legitimáltságnak tartja azt, hogy bárki, aki földhasználattal rendelkezik, feliratkozhat a gazdálkodói közösség névjegyzékébe, ők választják meg a 3–9 fős bizottságot; magára a bizottságra a törvény telepít konkrét hatásköröket; a földbizottság döntése ellen a helyi képviselő-testülethez lehet fordulni.
- [192] Előrebocsátom: a konkrét jogüggyel érintett személyek (pl. az adásvételi szerződés érintettjei) nem rendelkeznek képvisellel, nem szólhatnak bele a földbizottság megválasztásába. A hatályos szabályozás szerint a közhatalmat gyakorló szerv nem csak a mezőgazdasági igazgatási szerv, hanem – mint láttuk, a szabályozás tartalmát tekintve – egyetértési és vétőjoggal, sőt, a „hallgatás jogával” is rendelkező földbizottság is. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróságnak – élve az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében kapott felhatalmazással, a „szoros összefüggés okán történő kiterjesztés” doktrínáját alkalmazva – vizsgálnia kellett volna a földbizottság intézményét, feladat- és hatáskörét, valamint eljárását a demokratikus legitimáltság szempontjából is.
- [193] Az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállamiság [B cikk (1) bekezdés] és a népszuverenitás [B cikk (3) bekezdése] elve egymásra vonatkoztatott értelmezésével dolgozta ki a demokratikus legitimáció érvényesíthetőségének szempontjait. Mivel e tekintetben a korábbi Alkotmány és a jelenlegi Alaptörvény között kontextuális egyezőség állapítható meg [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]], így jelen ügyben sem lett volna akadálya az Alaptörvény előtti alkotmánybírói esetjog figyelembe vételének.
- [194] A közhatalom gyakorlásának alkotmányos feltétele, hogy arra demokratikus legitimáció alapján kerüljön sor. [16/1998. (I. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 146.]. Ezen túlmenően a demokratikus legitimáció alkotmánybírói értelmezése összekapcsolja a jogállam fogalmát a szövegben előtte álló demokratikus jelzővel, alapjában véve a demokratikus jelző tartalommal való kitöltéséhez is hozzájárul.
- [195] Az Alkotmánybíróság a demokratikus legitimáció követelményét részletesen először a bírói hatalomnak a hatalommegosztás rendszerében betöltött szerepével összefüggésben fejtette ki a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatában [ABH 1993, 256, 262–263.; megerősítette a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság – a bírói hatalom forrását elemezve – arra mutatott rá, hogy a népszuverenitásra épülő rendszerben a hatalmi ágak lehetnek önlegitimálók, ha közvetlen választáson alapulnak. A másik út a közhatalom elnyerése valamely más hatalmi ág közreműködésével; a hatalomnak azonban ekkor is, ezen a láncolaton keresztül is visszavezethetőnek kell lennie a szuverén néphez. [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 262.] A demokratikus legitimáció elsődlegesen valósul meg akkor, ha a közhatalmat gyakorló testületet a választópolgárok közvetlenül választják. Demokratikus a legitimáció azonban akkor is, ha a közvetlenül választott szervezet által választott vagy kinevezett szervek, személyek gyakorolnak közhatalmat. Amíg a választások, kinevezések láncolata a választópolgároktól a közhatalmat gyakorló szervig, személyig folyamatos, a demokratikus legitimáció nem vitatható. Ezért tekinthető demokratikusan legitimáltnak a Kormány és az államigazgatási szervezet is [16/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 146.]: ennek megfelelően a bírói kezdeményezésre okot adó ügy alperese, a mezőgazdasági igazgatási szerv is demokratikusan legitimáltnak tekinthető.

- [196] A demokratikus legitimitáció követelményeit később kibontó, továbbfejlesztő döntések alapján azonban egyértelmű, hogy az Alkotmánybíróság e követelményeket nemcsak a klasszikus hatalmi ágak, illetve nemcsak az alkotmányos szervek működésére nézve kérte számon, hanem a demokratikus legitimitáció követelményét minden olyan szervvel szemben érvényesítette, amely közhatalmat, közhatalmi jellegű jogosítványt gyakorol.
- [197] Az Alkotmánybíróság a demokratikus legitimitáció további követelményeit három 1998-ban született döntésében fejtette ki. Ezek közül kettő a társadalombiztosítási önkormányzatokkal kapcsolatos [16/1998. (I. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140.; 50/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 387.], egy pedig a jogalkotási hatáskör-gyakorlás feltételeit, a jogalkotási szuverenitást érinti [30/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 220.]. Ezekben a döntésekben tette nyilvánvalóvá az Alkotmánybíróság, hogy a demokratikus legitimitáció követelményének nemcsak az állami szervek által gyakorolt közhatalom vonatkozásában kell érvényesülnie, hanem minden olyan szervnél, amely olyan feladat- és hatáskört lát el (vett át), amelyet korábban állami szervek gyakoroltak.
- [198] A fentiek alapján a demokratikus legitimitáció követelményét elsősorban az elégíti ki, ha a közhatalmat gyakorló szerv önlegitimáló. Ilyenkor a közhatalmat gyakorló testületet a választópolgárok közvetlenül választják. A választások általi legitimitáció viszont csak akkor valósul meg, ha a legitimitációt nyújtó valamennyi választójogosult részt vehet a választásokon. Fontos feltétel továbbá, hogy arra a feladatra válasszák meg az adott testületet, amelyet az a későbbiekben ellát.
- [199] A demokratikus legitimitáció meglétének másik formája a más hatalmi ág közreműködésével elnyert legitimitáció. Ebben a körben a közvetlenül választott szervezet által választott vagy kinevezett szervek, személyek gyakorolnak közhatalmat. Amíg a választások, kinevezések láncolata a választópolgároktól a közhatalmat gyakorló szervig, személyig folyamatos, a demokratikus legitimitáció nem vitatható. Ide tartoznak tehát mindazok, akiket az Országgyűlés választ, vagy a köztársasági elnök nevez ki, illetve a legitimitációs lánc folytatásaként az e személyek által kinevezettek, illetve az általuk irányított szervek is.
- [200] A fentiekén túl az Alkotmánybíróság a tényleges (szűk értelemben vett) döntéshozatali jogosítványon túlmenően még a – jelen ügyben releváns – egyetértési jogot tekintti olyan minőségnek, amellyel kapcsolatban a demokratikus legitimitáció meglétét indokolt vizsgálni. Az erre vonatkozó gyakorlatot összefoglaló 183/2010. (X. 28.) AB határozat indokolása megerősítette azt a 47/1991. (IX. 24.) AB határozatban már kifejtett álláspontot, miszerint: „[a] hazai joggyakorlatban a döntéshozatalban való részvétel több formája ismert, – így pl. a javaslatétel, a véleményezés. Az egyetértési jog – természeténél fogva – sem a döntési joggal rendelkező, sem az egyetértési jog címzettje számára nem biztosít önálló döntési lehetőséget. Konszenzus hiányában nem kerülhet sor érvényes döntés megalkotására. (ABH 1991, 438, 440.) Ezt az érvelést alkalmazta a 792/B/1998. AB határozat (ABH 2004, 1255, 1260.), valamint az 1336/B/1997. AB határozat is (ABH 2003, 1025, 1031.).
- Az egyetértési jog hasonló értelmezését adta még a 39/2006. (IX. 27.) AB határozat (ABH 2006, 498, 505.), az 59/2001. (XII. 7.) AB határozat (ABH 2001, 739, 741.), az 58/1992. (XI. 6.) AB határozat (ABH 1992, 410, 412.), a 45/1993. (VII. 2.) AB határozat (ABH 1993, 484, 485.), a 12/1995. (II. 22.) AB határozat (ABH 1995, 74, 76.) és az 1090/B/2005. AB határozat is (ABH 2006, 1837, 1844.). A felsorolt határozatokból kiderül, hogy az egyetértési jog nem önálló, de mégis döntéshozatali jogot jelent, és mindenképpen alkalmas arra, hogy a döntéshozatali jog jogosultjának döntését megakadályozza [124/2008. (X. 14.) AB határozat, ABH 2008, 988, 996–997.]” (ABH, 2010, 887, 890–891.).
- [201] Az Alkotmánybíróság fent bemutatott értelmezése szerint a politikai közösség tagjaira jogokat és kötelezettségeket keletkeztető döntéseket, szabályokat demokratikus legitimitációval rendelkező szervek hozhatnak csak meg. E tekintetben a mezőgazdasági igazgatási szerv demokratikusan legitimáltnak tekinthető ugyan, de a fenti követelmények teljes egészében hiányoznak a földbizottság esetében, mivel azt a Földforgalmi tv. 68. §-a alapján a települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek településenként helyi gazdálkodói közössége választja meg. [ismétlem: e § (6) bekezdése alapján „a helyi földbizottság tagjainak megválasztása érdekében – az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározottak szerint – a települési önkormányzat jegyzője összehívja a helyi gazdálkodói közösség közgyűlését”, ám a rendelet megalkotására az Alkotmánybíróság határozatának meghozataláig nem került sor.] A támadott normák alapján ugyanakkor a földbizottság jóváhagyó vagy elutasító állásfoglalása, illetve a földbizottság „hallgatása” ténylegesen képes megakadályozni az adásvétel létrejöttét olyan személyek tekintetében is, akik nem vettek részt e szerv megválasztásában.
- [202] A földbizottság – a fent bemutatott alkotmányossági követelmények alapján – nem rendelkezik demokratikus legitimitációval – hatalmának forrása sem közvetlenül, sem közvetve nem legitimált, tehát tagjain kívül másra nézve kötelező döntést nem is hozhatna, és azt is csak megfelelő eljárási garanciákkal.

- [203] Ehhez képest (és ezzel szemben) a Földforgalmi tv. 68. § (1) bekezdése a települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek településenként helyi gazdálkodói közösségének képviseleti szerveként intézményesíti a – helyi gazdálkodói közösség tagjai által megválasztott – földbizottságot. Bár e § (3) bekezdése a földbizottság feladatául „a település közigazgatási területén a törvény hatálya alá tartozó földek tulajdonjogának forgalmát a birtokviszonyok átláthatóságába [Sic!] spekulatív földszerzések megelőzése, az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képző fölbirtokok kialakítása és megőrzése, a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítése érdekében a földbirtok-politikai célokkal összhangban a 24. és 25. §-ban foglalt feladatának gyakorlásával” történő „befolyásolását” írja elő, a Földforgalmi tv. 27. § (1) és (2) bekezdései alapján ez – ismétlem – valószínűleg egyszerűen jelent egyetértési és vétőjogot is, amit a földbizottság – elutasító állásfoglalásán kívül – kiválthat akár a „hallgatásával” is, a döntés meghozatalának elhárításával. Hatását tekintve pedig a földbizottság állásfoglalása („hallgatása”) köti, kötelezi a demokratikus legitimitációval rendelkező mezőgazdasági igazgatási szervet.
- [204] Az Abtv. 41. § (1) bekezdése szerint: „Ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25–26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.” Tekintettel arra, hogy demokratikus legitimitáció nélkül nem hozható érvényes döntés, az így létrehozott intézmények és meghozott döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) és (3) bekezdéseivel, ezért az Alkotmánybíróságnak – élve az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében kapott felhatalmazással – a földbizottságra vonatkozó Földforgalmi tv.-be és Fétv.-be foglalt rendelkezéseket (valamennyit) ex nunc hatállyal alaptörvény-ellenessé kellett volna nyilvánítani és meg kellett volna semmisítenie, mivel azok szoros összefüggésben állnak az indítványozók által megsemmisíteni kért rendelkezésekkel.
- [205] Ismételtelen hangsúlyozom: nem általában a földbizottsággal mint intézménnyel kapcsolatban fogalmazok meg kritikát, hanem azt kifogásolom (s ezt tettem a jelen különvéleményben is), hogy a törvényalkotó a jelenlegi földbizottságokkal olyan intézményrendszert hozott létre, amelynek közhatalmi jogosítványai ellenére hiányzik a demokratikus legitimitáltsága.

Budapest, 2015. június 1.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

VII. A Kúria határozatai

A Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5010/2015/3. számú határozata

Az ügy száma: Köf.5010/2015/3.

A tanács tagja: dr. Kalas Tibor a tanács elnöke; dr. Balogh Zsolt előadó bíró, dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó bíró

Az indítványozó: Fejér Megyei Kormányhivatal (Székesfehérvár, Szent István tér 9.)

Az indítványozó képviselője: dr. Ivanits Viktor Miklós

Az érintett önkormányzat: Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata (Szabadbattyán, Csíkvár tér 1.)

Az ügy tárgya: helyi építési szabályzat módosításának véleményezése

Rendelkező rész

A Kúria Önkormányzati Tanácsa

- megállapítja, hogy Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzatának a 14/2014. (X. 4.) önkormányzati rendelettel módosított – Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 14/2010. (IX. 28.) önkormányzati rendelet 1. melléklete jogszabálysértő, ezért azt megsemmisíti;
- elrendeli határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét, a megsemmisített rendelkezés a határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon veszti hatályát;
- elrendeli, hogy a határozat közzétételére – a Magyar Közlönyben való közzétételt követő nyolc napon belül – az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon kerüljön sor.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Az indítvány alapján szolgáló tényállás

1. A Fejér Megyei Kormányhivatal Kormány megbízottja (a továbbiakban: indítványozó) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 132. § (1) bekezdése alapján törvényességi felhívással élt Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzatának (a továbbiakban: önkormányzat) a Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 14/2010. (IX. 28.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör.) módosításáról szóló 14/2014. (X. 4.) önkormányzati rendelettel (a továbbiakban: Mód. Ör.) kapcsolatban. A Mód. Ör. módosította az Ör. 1. mellékletét, megalkotása során azonban nem folytatták le az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 8. § (2) bekezdésből fakadó egyeztetési, véleményeztetési eljárást. Az indítványozó utalt rá, hogy a Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Irodájának tájékoztatása szerint a Mód. Ör. elfogadása kapcsán egyeztetési eljárás lefolytatásáról tudomásuk nincs, az önkormányzat polgármestere a rendeletet részükre nem küldte el.
2. A törvényességi felhívásban foglalt határidő lejártát megelőzően a Szabadbattyán Nagyközség polgármestere határidő-hosszabbítást kért, amelyet az indítványozó megadott. Ezt követően a polgármester tájékoztatta az indítványozót, hogy az önkormányzat képviselő-testülete megtárgyalta a törvényességi felhívást, és a 222/2014. (XII. 29.) önkormányzati határozatában kifejtette az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját. E szerint a törvényességi felhívásban foglaltakkal egyetért, a jogsértő állapotot a törvényes keretek közé kívánja helyreállítani. Az önkormányzat előadta, hogy az Ör. egyeztetés, véleményeztetés nélküli módosítására mások élet, testi és vagyonbiztonsága védelmében került sor. Az önkormányzat a 2010. évi rendezési tervben helyi védetté nyilvánította Szabadbattyán, Kossuth u. 17. és Árpád u. 7. alatti ingatlanokat, amelyeket az ingatlan-tulajdonosok több évtizeden át elhanyagoltak, élet- és balesetveszélyessé váltak. Ezt a veszélyhelyzetet csak az ingatlan lebontásával lehetett megszüntetni, amelyhez szükség volt az Ör. 1. számú mellékletének módosítására, a jelzett ingatlanok helyi védettségének megszüntetésére. Az Ör. módosítására

szakhatósági egyeztetés lefolytatása nélkül került sor. Az önkormányzat ugyanezen a napon elfogadta a 223/2014. (XII. 29.) önkormányzati határozatát, amelyben döntött a folyamatban lévő építési szabályzat- és szabályozási terv módosítási tételének kiegészítéséről.

3. Az indítványozó szerint a megtett intézkedések ellenére a jogsértő állapot fennáll, a törvényességi felhívás a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 119/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet 9. §-a értelmében eredménytelen volt.

Az indítvány és az érintett önkormányzat állásfoglalása

4. A fenti tényállás alapján az indítványozó a Mötv. 136. § (2) bekezdése és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés f) pontja alapján kezdeményezte az Ör. – Mód. Ör.-rel megállapított – 1. melléklete felülvizsgálatát és megsemmisítését. Az indítványozó kifejtette, hogy az Étv. 8. § (2) bekezdése kimondja azt az általános elvet, amely szerint a településrendezési eszközöket a települési önkormányzatok a kormányrendeletben foglaltak szerint megállapításuk előtt véleményeztetni kötelesek. A részletes szabályokat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 28. §-a, 29. §-a 32–43. §-ai állapítják meg. Az önkormányzat nem tartotta meg a Korm. rend. jelölt szabályait, így a Mód. Ör. e rendelkezésekkel, valamint az Étv. 8. § (2) bekezdésével ellentétes.
5. Az indítványozó utalt arra, hogy a Korm. rend. 29. §-a alapján a partnerségi egyeztetés szabályait az önkormányzat a 30/2014. (III. 24.) önkormányzati határozatával fogadta el, ennek betartására sem került sor a Mód. Ör. elfogadása során. Az indítványozó utalt a Kúria Köf. 5002/2012/13. számú határozatára is, amely a helyi építésügyi előírások megalkotása során a vonatkozó eljárási szabályok – a véleményeztetési eljárás – betartásának fontosságára hívta fel a figyelmet.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa döntésének indokolása

6. Az Étv. 8. § (2) bekezdés szerint a településfejlesztési koncepciót, az integrált településfejlesztési stratégiát és a településrendezési eszközöket a települési önkormányzat a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök elkészítéséről és elfogadásáról szóló kormányrendeletben foglaltak szerint a megállapításuk előtt véleményeztetni. Az Étv. 9/B. § (2) bekezdés b) pontja szerint a településrendezés eszközei közé tartozik a helyi építési szabályzat. Az Étv. 8. § (2) bekezdése alapján megalkotott Korm. rend. 28. §-a a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök egyeztetésének és elfogadásának közös szabályait tartalmazza. A Korm. rend. 28. § (1) bekezdése értelmében a koncepciót, a stratégiát és a településrendezési eszközöket a polgármester, illetve a főpolgármester (a továbbiakban együtt: polgármester) egyeztetni a partnerségi egyeztetés szerinti érintettekkel a helyi adottságoknak megfelelően, az államigazgatási szervekkel, az érintett területi és települési önkormányzatokkal. A Korm. rend. 28. § (2) bekezdése értelmében a koncepció, stratégia, településrendezési eszköz vagy azok módosítása véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el, kivéve a magasabb szintű jogszabály rendelkezésének változása miatti ellentétes – helyi önkormányzati – előírás hatálya kívül helyezése esetén. A Korm. rend. 28. § (3) bekezdés szerint a lakossággal, érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezetekkel, vallási közösségekkel történő véleményeztetés a helyi adottságoknak megfelelően, a feladat jellegének figyelembevételével a partnerségi egyeztetés szabályai szerint történik. A Korm. rend. 29. §-a a partnerségi egyeztetésre vonatkozó szabályokat tartalmazza, amellyel kapcsolatban az önkormányzat önmagára irányadóan meghozta a 30/2014. (III. 24.) önkormányzati határozatát.
7. Az ügyben nem volt vitás, hogy a fenti jogszabályok szerinti egyeztetés a Mód. Ör. elfogadása során nem történt meg, az önkormányzat a 223/2014. (XII. 29.) határozatának 1) pontjában azt határozta meg, hogy „az Ör. 1. mellékletében szereplő Szabadbattyán Kossuth út 17. sz., valamint Szabadbattyán Árpád u 7. sz. alatti ingatlanok 'műemléki védelem alatt álló épület' megnevezés hatálya alóli kivételét a folyamatban lévő rendezési terv módosítása során bevonja a szakhatósági egyeztetési eljárásba”. Az önkormányzat e határozata 2014. december 29-ei kihirdetési dátumot tartalmaz, a Mód. Ör. pedig 2014. október 4-én került kihirdetésre, így a határozatban jelzett szakhatósági egyeztetés szükségképpen csak utólagos lehet.

8. Jelen ügyben önkormányzati rendelet, mint jogszabály megalkotására vonatkozó szabályok megsértése a vizsgálat tárgya. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályalkotásnak – így az önkormányzati rendeletek megalkotásának is – elengedhetetlen feltétele az eljárási szabályok betartása [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 85.]. Ha a jogalkotás során a jogalkotási eljárás garanciális szabályai sérülnek, akkor ez az adott jogszabály közjogi érvénytelenségét vonja maga után [29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122.]. A fentiekkel összhangban a Kúria több határozatában – így a Köf.5045/2012/5. számú határozatban – kifejtette, hogy az önkormányzati rendeletalkotás garanciális szabályait törvények tartalmazzák, de adott esetben garanciális rendelkezéseket tartalmazhat az adott önkormányzat által saját maga eljárására nézve – a törvény keretei között – meghatározott helyi szabályozás is. Az eljárási szabályok betartása és az eljárási garanciák érvényesülése a rendeletalkotási eljárás kiszámíthatóságának, ésszerű rendben történő lefolytatásának is lényeges feltétele.
9. Az Étv. – s benne a településrendezési eszközök egyeztetésének és elfogadásának szabálya – 2013. január 1-jétől módosult, nem az Étv. (korábban annak 9. §-a) hanem a Korm. rend. tartalmaz részletes szabályokat erre vonatkozóan. Ugyanakkor a helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása előtti egyeztetési eljárás fontossága – annak a jogalkotási eljárásban megnyilvánuló garanciális jellege – nem változott. Korábban mind az Alkotmánybíróság, mind a Kúria Önkormányzati Tanácsa a véleményeztetési eljárás szabályait olyan rendelkezéseknek tartotta, amelyek be nem tartása az így elfogadott szabályozás megsemmisítéséhez vezetett. A Kúria követve az Alkotmánybíróság gyakorlatát, következetesen érvényesítette ítélezése során, hogy az önkormányzat képviselő-testülete nem rendelkezik szabad döntési lehetőséggel abban a tekintetben, hogy a helyi építési előírások megállapításáról az Étv.-ben szabályozott eljárási rendben elfogadott helyi építési szabályzatban, vagy ezen eljárási kötöttségek nélkül elfogadott önkormányzati rendeletben rendelkezik-e. A helyi építési előírásokat a képviselőtestületnek a jogszabályokban szabályozott eljárási rendben elfogadott helyi építési szabályzatban kell megállapítania [lásd pl. az 52/2011. (VI. 24.) AB határozat].
10. A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy a Mód. Ör.-rel megállapított Ör. 1. melléklete az Étv. 8. § (2) bekezdését, valamint a Korm. rend. 28. §-a, 29. §-a és 32–43. §-ait sértő eljárásban született, ezért az jogszabálysértő. Az Étv. 8. § (2) bekezdése – csakúgy, mint a korábbi szabályok – nem teszi lehetővé az utólagos véleményeztetést, egyértelműen fogalmaz e rendelkezés, amikor kimondja: az önkormányzat a településrendezési eszközöket „a kormányrendeletben foglaltak szerint megállapításuk előtt véleményezteti.” A Korm. rend. 28. § (2) bekezdése is egyértelműen fogalmaz, amikor kimondja, hogy „településrendezési eszköz vagy azok módosítása véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el”. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5.055/2013/9. számú határozatában kifejtette: a véleményeztetési eljárásban szükséges vélemények utólagos beszerzése nem teszi az eljárást visszamenőlegesen törvényessé.
11. Az érintett önkormányzat hivatkozott az élet, a testi épség és a vagyonbiztonság védelmére a tekintetben, hogy az épületek elhanyagolt állapotából adódó sürgősség nem tette lehetővé a jogszabályokban előírt véleményeztetés lefolytatását. A Kúria ezzel kapcsolatban a következőkre mutat rá: önmagában a helyi védettség az Étv. alapján nem lehet akadálya az életet és egészséget, köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető helyzet megszüntetésének. Az Étv. erre több megoldást is kínál, de figyelembe kell venni azt is, hogy az Étv. 20. § (7) bekezdés c) pontja szerint maguk a jogszabályi és/vagy a hatóság által elrendelt tilalmak sem érvényesülnek életveszély elhárítása, köz- és vagyonbiztonságot fenyegető vészhelyzet megszüntetése esetén. Az önkormányzat által kifejtettek szerint az adott épületeket több évtizede nem újíttatták fel, tehát 2010-ben, amikor azokat helyi védettség alá helyezte az Ör., e helyzettel mindenképpen számolnia kellett. Az önkormányzat a Mód. Ör.-t 2014-ben hozta, az épületek állagára tekintettel lehetősége lett volna a módosítást úgy elvégezni, hogy a kialakult helyzet indokainak az ismertetésével a szakhatóságoktól véleményük gyors megadását kéri.
12. Mindezekre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa úgy ítélte meg, hogy a Mód. Ör. által megállapított Ör. 1. melléklete jogszabálysértő eljárásban – garanciális elemek mellőzésével – került elfogadásra, ezért sérti az Étv. 8. § (2) bekezdését és a Korm. rend. fent jelölt rendelkezéseit. A Bszi. 55. § (2) bekezdés b) pontja szerint, ha az Önkormányzati Tanács megállapítja, hogy az önkormányzati rendelet vagy annak valamely rendelkezése más jogszabályba ütközik az önkormányzati rendeletet vagy annak rendelkezését megsemmisíti.
13. A Bszi. 56. § (2) bekezdése értelmében a megsemmisített önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése a határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon hatályát veszti.

A döntés elvi tartalma

14. Helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásakor a jogszabályokban előírt egyeztetési, véleményeztetési eljárás nem mellőzhető. Önmagában valamely épület helyi védettsége nem lehet akadálya az épület állapotából eredő életveszély elhárításának, vagy a vagyonbiztonság védelmének.

Alkalmazott jogszabályok

15. 1997. évi LXXVIII. törvény 8. § (2) bekezdése; 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 28. §-a, 29.§-a, 32–43. §-ai.

Záró rész

16. A Magyar Közlönyben és az önkormányzati rendelettel azonos módon való közzététel elrendelésére a Bszi. 55. § (2) bekezdés b) és c) pontja alapján került sor.
17. A döntés elleni jogorvoslatot a Bszi. 49. §-a zárja ki.

Budapest, 2015. május 12.

Dr. Kalas Tibor s. k. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt s. k. előadó bíró, Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k. bíró

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 4.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyarokozlony.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető.